jurgen thorwald

CRIMĂ ȘI ȘTIINȚĂ

DORIS

LEI 76 + 2 = 73

ISBN 973-9026-05-2

JURGEN THORWALD
CRIMĂ ŞI ŞTIINŢĂ

traducere din engleză de Al. Pascu şi Gh. Scripcaru
Editura „DORIS”.
1991

PREFAŢĂ

Încă din cele mai vechi timpuri, cuplul dintre medicină şi drept a structurat o specialitate independentă, la limita dintre cele două preocupări, o specialitate a adevărului prin excelenţă, şi anume, medicina legală. Era aceasta o confirmare a evoluţiei procesului judiciar către probe ştiinţifice cu aptitudinea de a vita incertitudinea şi aleatorul pentru a se ajunge astăzi la o adevărată epistemologie medico-legală, preocupare se graniţă care utilizează atât metodele ştiinţifice cât şi logica demonstraţiei, în scopul stabilirii adevărului. S-a spus, pe bună dreptate, că nu există justiţie în afara adevărului iar adevărul este totdeauna ştiinţific. Acest fapt este confirmat întru totul de evoluţia actuală a probaţiunii judiciare. Progresul medicinei legale, realizat graţie progresului legislativ şi nevoilor probaţiei judiciare ştiinţifice a dus la îmbogăţirea tehnicilor de lucru şi la formarea unei adevărate personalităţi medicale cu trăsături de sobrietate, rigoare, autoritate şi onestitate, confirmând întru totul epoca ştiinţifică de probaţiune pe care o străbate justiţia. De la cercetări efectuate în laboratoare improvizate şi de la disecţii făcute în condiţii total improprii, s-a ajuns astăzi la constituirea de laboratoare ultradotate în care, computerul şi electronica, îşi aduc an aport nemijlocit. Tematica ultimului Congres al Asociaţiei Internaţionale de Ştiinţe Judiciare

(Forensic Sciences) prin problematica sa, confirmă cele de mai sus: în două plenare se vor dezbate rolul expertului şi evidenţelor ştiinţifice în justiţie iar în trei simpozioane, se vor aborda probleme ca investigarea infracţiunilor contra vieţii, rolul echipei multidisciplinare şi al tehnologiei în formularea opiniilor expertale. Cele 22 secţiuni ale Congresului au analizat probleme ca valoarea şi limitele probelor ştiinţifice în domeniul investigării crimei prin cercetarea sângelui şi altor fluide, probleme de clinică medico-legală, de odontologie şi patologie medico-legală, probleme privind accidentele de trafic etc. Reunirea constantă a unor specialişti şi oameni de ştiinţă din peste 80 ţări, începând din anul 1957 (Gant), 1960 (New York), 1963 (Londra), 1966 (Copenhaga), 1969 (Toronto), 1972 (Edinburgh), 1975 (Zürich), 1978 (Wichita), 1981 (Bergen), 1984 (Oxford) şi Congresul din 1987 de la Vancouver, confirmă nevoia extinderii şi a precizării caracterului ştiinţific al probelor, a valorii lor în soluţionarea cazurilor judiciare.

Prin conţinutul său specific (de apărare a valorilor social-juridice), prin metodologii specifice de lucru (condensate într-o autentică criteriologie) ca şi prin climatul etic de desfăşurare (al interpretării faptelor medico-biologice în raport de principiile dreptului) medicina legală se impune astăzi ca o specialitate independentă care, graţie unui domeniu propriu de lucru, unor paradigme şi metodologii specifice cu aptitudinea de a efectua

inferenţe utile, oferind viziuni integrative ce dau acoperire faptică teoriilor elaborate, se constituie ca o adevărată ştiinţă cu un coeficient maxim de autenticitate ştiinţifică faţă de alte preocupări medicale.

Unui atare efort ştiinţific din ultimul secol îi răspund din plin lucrările lui J. Thorwald care structurează, ca într-o adevărată enciclopedie de istoriografie medico-legală, aportul dactiloscopiei, necropsiei, toxicologiei, balisticii, serologie! sau fizicii nucleare în lupta cu delincvenţa. În prima parte a acestor lucrări („Un secol de luptă cu delincvenţa" publicată de Ed. Junimea) se învederează competenţa multidisciplinară a autorului în prezentarea evoluţiei probelor ştiinţifice ocazionate de o cazuistică internaţională reprezentativă, îndeosebi sub aspect medico-legal şi istoriografie, dar şi literar. Cazuri dramatice, în care la baza rezolvării judiciare şi, deci, a afirmării dreptului, a stat ştiinţa, au ca personaje principale pe slujitorii ideii de dreptate (jurişti, medici, oameni de ştiinţă), iar ca procedee de lucru, metodele ştiinţifice cu aptitudinea de a oferi opinii peremptorii atât de ordin judiciar cât şi de opinie publică. Cu pregnanţă se scoate în evidenţă puterea ştiinţei în lupta cu viciul sau ignoranţa şi, implicit, mijloacele de prevenire a unor acte infracţionale, dar nu lipsit de interes, spunem noi, şi aportul acestei munci la descoperirea corpului uman, câteodată efectuată în condiţii total improprii şi riscante, descoperire pe care, ca

valoare, cineva o compara cu descoperirea cosmosului. Într-adevăr, necropsia medico-legală a contribuit la înlăturarea a multiple erori din descrierea corpului uman, dacă n-ar fi să amintim decât pe cele peste 200 pe care le susţinea Galenus, „prinţul medicinei dar şi dictatorul ei”, erori înlăturate într-o perioadă a interdicţiei autopsiei, graţie disecării corpului celor victimă a unor violenţe cu semnificaţie judiciară, dacă nu ar fi să invocăm decât activitatea lui Andreas Vesalius sau Mondino de Luzzi la şcolile din Padua ori Bologna ca şi în alte centre şi şcoli medicale. De altfel, multitudinea eponimelor din acest domeniu constituie un exemplu de corectare permanentă a unor atari erori, pasiunea cercetării ştiinţifice determinând pe unii medici a recurge la experienţe pe propriul lor corp (aici trebuie să amintim şi pe N. Minovici) sau pentru îndrăzneala întreprinderii unor astfel de cercetări riscând ori plătind cu viaţa rezultatele lor (Vesalius, Servet, Denis).

Lucrările lui J. Thorwald conving asupra a două mari aspecte:

– mai întâi, că nu există crimă perfectă ci imperfecte sunt mijloacele cu care ştiinţa investighează un atare fenomen, de unde constatarea că o crimă pretins perfectă este în realitate o crimă neelucidată ştiinţific şi că mesajul investigării certe a unei infracţiuni constituie o eficace modalitate de prevenire a acestora.

— în al doilea rând, că prin caracterul public al progresului judiciar şi al dezbaterilor judiciare, caracterul ştiinţific al probelor şi puterea lor se află mereu în atenţia opiniei publice, fapt din care decurge prestigiul lor indubitabil. Capitolele primei lucrări a lui J. Thorwald traduse, de Ed. Junimea (de altfel, lucrări traduse în toate ţările) şi anume *Aventura identificării*, *Morţii vorbesc* sau *Pietre de hotar în dezvoltarea medicinei legale ori a toxicologiei medico-legale* etc., scot cu prisosinţă în evidenţă necesitatea mariajului dintre competenţa desăvârşită şi conştiinciozitatea expertului, dintre conştiinţa limitelor proprii şi profesiunea de credinţă asupra erorilor posibile, parametri de lucru ce contribuie în mare măsură la finalizarea actului justiţiar. Pornind de la cazuri reale, nelipsind misterul şi aportul fanteziei autorului, cazuistica inclusă în capitolele menţionate convinge în mod peremptoriu despre rolul raţiunii şi logicii ştiinţifice în detectarea şi rezolvarea lor, cazuri de la care a plecat şi s-a conturat, de altfel, o anumită literatură iniţiată de E. Poe şi C. Doyle, dacă nu a, ar fi să amintim decât experienţa miraculoasă a unor François Vidocq sau Allan Pinkerton, ca şi investigatorilor privaţi în conturarea unei astfel de literaturi. Nu numai în acest gen de literatură dar mai ales în sălile tribunalelor, dramele desfăşurate deveneau adevărate tribune de luptă ştiinţifică în care, nu atât macabrul cazurilor frapa, cât grija permanentă pentru afirmarea dreptăţii. În final,

atari cazuri au irupt într-un triumf senzaţional ai ştiinţei şi au creat convingerea despre puterea ei în redarea liniştii atât de necesare convieţuirii comunitare.

În lucrarea pe care o traducem şi prezentăm specialiştilor şi publicului, *Crimă, şi ştiinţă*, J. Thorwald se serveşte şi de această dată de o cazuistică bine selecţionată pentru a demonstra puterea ştiinţei în finalizarea ideii de dreptate. Cazuri reprezentative selecţionate nu *tale quale* sau datorită fabulosului lor, ci pentru valoarea probaţiunii ştiinţifice şi a beneficiului justiţiar şi în care proba ştiinţifică s-a impus cu autoritate şi a deschis căi procesuale noi de ameliorare a cercetării la toate nivelele (criminalistic, judiciar, tehnic, medical, etc.), conving despre faptei că atunci când pasiunea cercetării ştiinţifice se cuplează cu acurateţea investigării ineditului judiciar, se creează şanse maxime de rezolvare veridică şi deci echitabilă a oricăror speţe judiciare.

În prima parte a lucrării (identificarea prin intermediul sângelui), autorul scoate în evidenţă aportul unor savanţi şi cercetători precum Landsteiner, Wiener, Lattes, sau Holtzer în rezolvarea unor cazuri dificile, dramatice dar reprezentative, aşa cum ar fi cazurile cunoscute prin numele unora din autorii lor (cazul Helmuth, Daube, Pamela Coventry, Walter Dinivan etc.) şi *în* care cercetarea grupelor sanguine, serios sau enzimatice, a constituit cheia dezlegării oricărui

pretins mister.

În partea a II-a a lucrării, autorul prezintă, de aceeaşi manieră, valoarea altor cercetări ştiinţifice privind firele de păr, fibrele textile sau aplicarea energiei atomice în criminologie prin activarea cu neutroni, în rezolvarea altor cazuri dificile cum ar fi cele a lui Vera Page, Maria Flosky sau Edward Coolidge.

Prezentarea cazurilor şi, pe marginea lor, a valorii probelor, constituie un exemplu de aplicare a metodelor şi logicii ştiinţifice în orice afirmaţie procesuală, printre care cerinţa principală de desfăşurare a expertizelor medico-legale ca adevărate protocoale de cercetare ştiinţifică din care trebuie să decurgă aptitudinea concluziilor ştiinţifice, aptitudinea constructelor medico-legale de a stabili corespondenţa fidelă cu realitatea faptelor petrecute. Desfăşurarea actului ştiinţific în justiţie, pe marginea cazurilor prezentate, creează în plus convingerea despre adevărul cartezian după care metoda devine esenţa cunoaşterii ştiinţifice, sub acest aspect, o multitudine de metode impunându-se astăzi cu acurateţe ştiinţifică în soluţionarea speţelor judiciare, dacă ne ar fi să amintim decât valoarea *identikit-ului*, hologramei, sonogramei, imunoelectroforezei, fotocolorimetriei, laserului, spectroscopiei în ultraviolet, sau infraroşu, computerului etc. Cartea transferă convingeri şi sentimente tonice, ori de câte ori de la adevărul ştiinţific se ajunge la adevărul nomotetic şi

praxiologic al deciziilor şi profilaxiei judiciare. Atari sentimente întăresc viziunea şi efortul omului de ştiinţă în perfecţionarea mijloacelor ştiinţifice de explorare a unei lumi imperfecte, aşa cum este lumea delincvenţei, de excludere a eşecurilor sau erorilor „adevărat mesaj antinomic al nevoii ca „ştiinţa să depună tot curajul atunci când răul evocă toată îndrăzneala".

Pe lângă valoarea documentară, sub aspect axiologic, cartea prezintă şi un profund mesaj umanist „de întărire a convingerii publice despre puterea ştiinţei în lupta cu delincventa şi de instaurare a unor relaţii autentice între oameni. Într-o astfel de viziune apare impropriu a vorbi despre o influenţă dăunătoare a acestui gen de literatură ştiinţifică de graniţă. În alte ţări, printre care şi în USA, la sugestia lui Roosevelt, o comisie senatorială arăta că, dimpotrivă, o atare literatură contribuie la suprimarea cauzelor şi, prin intermediul suprimării cauzelor, conform unui vechi dicton latin, se vor suprima şi efectele. Prin creşterea nivelului de competenţă al justiţiei în lupta cu o delincvenţă remanentă, care, în condiţiile noastre de lucru, se asanează progresiv prin efectul benefic al progresului economico-social, cartea poate contribui util la acest proces legic. Într-adevăr, cartea relevă slujitorilor dreptului necesitatea solicitării şi interpretării corecte a datelor ştiinţifice, dar, în acelaşi timp, întăreşte şi conştiinţa publică în ceea ce priveşte rolei ştiinţei în susţinerea şi respectarea valorilor

sociale şi juridice. Din carte se degajă stenice aspiraţii sanogenetice şi socio-culturale, în măsură a da viaţă valorilor de mediere interumană prin intermediul dreptăţii şi ştiinţei, graţie efortului peren de căutare a adevărului, oricât de tenebros ar părea el, iar prin intermediul echităţii şi justiţiei de mediere a culturii şi moralei sociale.

În ce ne priveşte» prin lucrările sale, Jürgen Thorwald susţine viguros dimensiunile medicinei legale ce decurg din respectul absolut pentru om, dimensiuni de natură ontologică (de stabilire a adevărului), antropologică (de umanizare a legilor biologice şi a destinului omului), euristică (de ameliorare a comportamentului uman), axiologică (de creştere a calităţii vieţii prin realizarea esenţei de puritate spirituală a omului), judiciară (de susţinere a ideii de dreptate) şi culturală (de luptă cu partea brutală a naturii ce mai perturbă relaţiile interumane), în esenţă, de ascensiune permanentă către bine, adevăr şi frumos

GH. SCRIPCARU, AL. PASCU

Cap. I. LA LIMITELE DETECTIBILULUI – SEROLOGIA MEDICO-LEGALĂ –

Misterioasa moarte a fetiţei de nouă ani, Lucie Berlin, investigaţiile efectuate pentru aflarea autorului crimei au format, fără îndoială, ceea ce s-a numit „crima anului 1904”, cel puţin pentru capitala imperiului german.

În dimineaţa de 11 iunie a acelui an, ceaţa încă nu se ridicase de pe râul Spree ale cărui meandre întretaie Berlinul, când barcagiul Teske şi ajutorul său Barthold s-au urcat în mica lor ambarcaţiune pentru a traversa râul între podul Alsen şi cel de la Weidendamm lângă gara Friedrich Strasse. Slujba lui Teske era de a curăţa această porţiune a râului de gunoaiele aruncate sau căzute care pluteau pe apă şi care ar fi putut strica imaginea proaspetei metropole. Spre ora opt, în timp ce se apropia de malul pe care trona Reichstagul, Teske observă un pachet cam curios ce sălta pe apă prins de odgonul ce ancora un remorcher. Lopătă spre ciudata apariţie şi observă pe apă o bucată de hârtie de ambalaj pătată de sânge care învelea un obiect ce tresălta pe undele uşoare.

Amintindu-şi de nenumăraţii copii nou născuţi pe care îi pescuise în apa Spree-ului de mai bine de zece ani, Teske îi spuse ajutorului său: „Cred că o altă femeie şi-a aruncat în apă copilul nedorit”. Munca pe care o făcea de atâţia ani îl înăsprise. Dar când luă pachetul la bord cu plasa sa şi dădu

la o parte hârtia, încremeni de oroare. Hârtia acoperise trunchiul fără cap şi membre al unei fetiţe de zece – unsprezece ani ai cărei sâni abia înmuguriseră. Ceea ce fusese cândva o fetiţă era acum acoperită de o fustiţă sport şi un furouaş de lână. Partea de sus a corpului era goală.

Teske şi ajutorul său vâsliră spre cel mai apropiat ponton, de cealaltă parte a râului, la Schiffbauerdamm şi Barthold fugi la Biroul 5 de poliţie. De aici a fost trimisă o telegramă urgentă printr-un fir special la statul major al poliţiei, în Alexanderplatz – marea clădire de cărămidă roşie unde, încă din 1885, se afla poliţia criminală a Berlinului –, aşa cum era denumită instituţia ce încerca să preia alura unui Scotland Yard german. Deocamdată, Berlinul nu dispunea de acele comisii de criminalistică, formate din specialişti, care şi-au câştigat mai târziu reputaţia de „detectivi ai capitalei”. Predomina încă opinia că oficialii însărcinaţi cu cercetările în cazul crimelor trebuiau împărţiţi o parte pentru tâlhării şi omoruri şi o altă parte pentru crime cu cauzalitate sexuală. Cu toate acestea, zi şi noapte, la Alexanderplatz, doi inspectori puteau fi oricând la îndemână. Treaba lor era să ajungă cât se putea de repede la – locul faptei, însoţiţi de specialişti şi de un expert în medicină legală.

Astfel, trecură doar douăzeci de minute până când mai multe trăsuri ajunseră pe malul Spree-ului unde Teske şi Barthold îşi ancoraseră barca. Inspectorii Wannowski şi Wehn săriră din trăsuri,

urmaţi de doctorul Schulz, şeful poliţiei Von Bonries, consilierul Dieterici şi ajutorul de procuror districtual, dr. Lindenau. Exista şi un motiv pentru prezenţa atâtor şefi. Cu doar câteva zile mai înainte, cadavrul unei femei fusese găsit într-un canal în apropiere de Charlottenburg, poliţia neavând încă nici cea mai vagă idee asupra identităţii acesteia. Şi asupra poliţiei era atrasă astfel atenţia unui public stârnit, întreţinut de o presă viguroasă!

După o examinare preliminară a trunchiului, dr. Schulz declară că fetiţa era victima unei crime deosebit de brutale, de natură sexuală. Ţinând seama de reacţia violentă a publicului când în astfel de crime erau implicaţi copii, şeful poliţiei ordonă oamenilor să i se rezolve cazul „cu orice preţ”, cât se poate de repede.

Din vara lui 1904, detectivii berlinezi încercau cu greu să-şi facă un nume în aceia ştiinţă a criminalisticii moderne care începuse să se facă auzită la Paris, cu mai bine de 25 ani în urmă. Acolo, Alphonse Bertillon de la Siguranţa franceză perfecţiona prima sa metodă sigură de identificare a delincvenţilor. Aceasta se baza pe faptul că toate fiinţele umane diferă una de alta prin măsurătorile diferitelor părţi ale corpului şi că suma acestor măsurători produce o formulă caracteristică pentru fiecare individ. Bertillonajul pusese astfel capăt vechiului vicleşug al delincvenţilor de a se ascunde sub nume, îmbrăcăminte sau coafuri diferite, aducând astfel

primele raze de gândire ştiinţifică în domeniul criminalisticii secolului trecut. Între timp, metodele de măsurare ale lui Bertillon fuseseră depăşite de descoperirea amprentelor digitale. În 1901, Scotland Yard-ul stabilea prima listă de înregistrări de amprente din Europa şi Bertillon ducea o bătălie dinainte pierdută pentru menţinerea sistemului său. Cu toate acestea, opera lui Bertillon a marcat introducerea în criminalistică a. unei noi metode, care nu mai depindea de interogarea martorilor şi intuirea de către detectivi experimentaţi a vicleşugurilor delincvenţilor. Criminalistica punea acum un accent puternic pe probele ştiinţifice obiective. Fotografia devenise o armă importantă în arsenalul detectiv şi era deja folosită pe larg pentru conservarea aparenţei şi eventualelor „chei" de la locul faptei. Din combinarea; dreptului şi a medicinei apăruse o nouă disciplină, cea a medicinei legale, şi forţele poliţieneşti europene solicitau noul domeniu din ce în ce mai insistent. Medicina legală, în colaborare cu chimia, era angajată în studiul urmelor de otrăvuri, spermă şi alte substanţe de pe corpul victimelor sau de la locul crimelor. Natural, „cheile" pe care le abordau cel mai frecvent medicii legişti erau petele de sânge care păreau tuturor semnele cele mai evidente de crimă.

Încă din 1896, poliţia berlineză îşi menţinuse un serviciu de identificare, un repertoar de măsurători Bertillon, un registru de persoane

dispărute şi unul de crime. Toate acestea se aflau în arhivele din Alexanderplatz. Datorită noului registru, nici zece minute nu trecuseră de când şeful poliţiei Von Bonries dăduse ordinul ca această crimă să fie rezolvată „cu orice preţ”, când un funcţionar raportă că o fetiţă de 9 ani dispăruse de acasă, undeva în partea de nord a Berlinului, încă de joi, 9 iunie. Descrierea corespundea cu trunchiul şi îmbrăcămintea cadavrului din Spree. Copila era Lucie Berlin, fiica mezina a unui manufacturier de ţigări, Friedrich Berlin care locuia în Ackerstrasse la numărul 130, o clădire mare cu apartamente. A fost trimis imediat un poliţist de la comisariatul local pentru a-l aduce pe tatăl fetiţei dispărute la locul în care fusese descoperit cadavrul. Von Bonries, preocupat de reputaţia sa în faţa publicului, aştepta liniştit, pe malul Spree-ului, timp în care se strânsese deja un număr mare de curioşi. Sosi şi Friedrich Berlin – un bărbat de aproape 50 ani, cu faţa palidă, în halat de lucru şi papuci de casă – şi poliţiştii îi făcură drum prin ceata de curioşi. Friedrich Berlin îşi recunoscu fiica după o cicatrice de pe piept, mai apucă să strige „O, Lucie” şi căzu leşinat la pământ. Reporterul care a descris această scenă în ziarul de a doua zi nu a exagerat pentru efectul de senzaţie. Von Bonries îl trimise acasă pe tatăl fetei în propria sa trăsură, fiind sigur că astfel de gesturi sunt pe gustul presei şi al publicului. Dictă apoi prompt o proclamaţie care urma să fie publicată de toate

ziarele şi afişată pe toate străzile din Berlin:

„*UN PREMIU DE 1.000 DE MĂRCI*! Astăzi, la 7, 45, a fost găsit cadavrul Luciei Berlin, în apele râului Spree, în dreptul clădirii cu numărul 26 din Schiffbauerdaum. Capul, braţele şi picioarele au fost separate de trup cu un obiect ascuţit. Fata a fost văzută ultima oară jucându-se în curtea casei sale pe Ackerstrasse, 130, de la prânz, până în jurul orei unu, dispărând după această oră. Era înaltă pentru vârsta ei şi purta o rochie de lână de culoare maro, o jachetă neagră, ciorapi albi, pantofi cu nasturi. Avea un medalion de aur în jurul gâtului legat cu o panglică de culoare violet. Fetiţa a fost victima unui atac indecent. Persoanele care pot oferi informaţii cu privire la existenţa fetiţei în zilele de 9, 10 sau 11 iunie sau care au întâlnit-o, sunt rugate să comunice cu statul major al poliţiei din Alexanderplatz sau cu oricare alt comisariat.

Berlin, 11 iunie, 1904
Şeful Poliţiei.
Von Bonries

Şeful poliţiei i-a numit pe inspectorii Wannowski şi Wehn la conducerea comisiei de cercetări şi Comisariatul 59 drept centru al cercetărilor locale. Wannowski era un om liniştit, taciturn şi migălos. Spre deosebire de el, Wehn era vioi, predispus spre gestică şi pantomimă, plin de imaginaţie şi entuziast. Niciunul dintre ei nu

avea nici cea mai vagă idee, în timp ce preluau ancheta, că preluau un caz destinat să atragă atenţia Berlinului asupra detectării ştiinţifice şi, mai mult, asupra celei mai evidente şi spectaculoase faze a anchetei: petele de sânge, şi posibilitatea de a le analiza, posibilitate creată de medici, chimişti şi criminalişti în anul de graţie 1904.

Wannowski şi Wehn au preluat cazul pe la orele nouă dimineaţa. Prima lor acţiune a fost aceea de a instrui pe detectivi şi patrulele Berlinului, care aveau constant în vedere pe cei ce atentau la bunele moravuri, să se concentreze în zona străzii Ackerstrasse. Patrulele urmau să caute orice bărbat suspect care ar fi fost văzut joia după masă sau mai târziu însoţit de o fetiţă de 9 ani. Între timp, în Alexanderplatz şi la Comisariatul 59, detectivii stăteau de pază pentru a primi eventuale mărturii care erau de aşteptat după afişarea proclamaţiei emise de şeful poliţiei. Erau de aşteptat şi mărturii false sau inutile, dar aşa se întâmpla întotdeauna când era vorba de ceva important.

Cei doi detectivi ieşiră apoi în Ackerstrasse, o stradă aliniată, de-o parte şi de cealaltă, cu nesfârşite case cu apartamente de închiriat, cenuşii şi murdare. Din urmă ei fură ajunşi de un mesager de la morgă, aducând primele rezultate ale autopsiei. În acel timp Berlinul încă nu avea un institut de medicină legală, ca acela din Paris. Nu exista decât o „Academie de instrucţie în domeniul

sănătăţii publice”, care-şi avea sediul chiar la morgă. Dar directorul acesteia, profesorul de 46 ani, Fritz Strassmann arăta o mare încredere în cooperarea medico-criminalistică promovată, pe vremea aceea, la Paris şi Lyon. Ajutat de asistentul său, dr. Schultz, Strassmann efectuă el însuşi autopsia Luciei Berlin. În scurtul său raport el arătă că, după toate probabilităţile, fetiţa fusese strangulată. Vaginul ei fusese rupt de degete puternice.

Părea sigur că rănile fuseseră făcute când aceasta era aproape moartă din cauza strangulării şi când activitatea inimii încetase. Îndepărtarea capului şi a membrelor fusese făcută de cineva lipsit de pricepere în anatomie. Moartea survenise probabil la o oră după ultima ei masă care constase în „friptură de porc, cartofi şi salată de castraveţi”.

Blocul cu apartamente din Ackerstrasse era o structură cenuşie de 4 etaje în care locuiau aproape 100 de familii în apartamente cu tavane foarte joase. Un gang cu o poartă arcuită făcea trecerea spre curtea interioară şi de aici, pe nişte scări de lemn, ducea la o sumedenie de coridoare înguste şi W.C.-uri între diferite etaje, de unde se vedeau guşile înnegrite de vreme. Detectivii Ball şi Ogatzek, care îi însoţeau pe Wehn şi Wannowski, se simţeau ca la ei acasă în acest sector mizer al oraşului. Ei îi cunoşteau bine pe locatari şi pe femeile lor, pe pensionari şi pe meşteşugarii care locuiau în această mare de case, străzi

întortocheate şi crâşme prin care mişunau prostituate şi proxeneţi, hoţi de buzunare şi pungaşi ce roiau noaptea prin Berlin. Între timp, ziarul *Berliner Morgenpost* lansase anunţurile, aşa încât ştirea despre crimă ajunsese în toate colţurile oraşului. Bărbaţi, femei şi copii, şomeri sau pierde-vară, se îmbulziseră în jurul numărului 130 de pe Ackerstrasse. Poliţia de la comisariatul local de-abia izbutise să scape un cizmar pe nume Petereit dintr-o grindină de pietre şi ciomege Cineva îl strigase cu infamantul nume de „pervertitor de copii” şi ceata de băieţi sărise prompt să se răzbune.

În bucătăria înghesuită a familiei Berlin, situată la primul etaj al aripii drepte, Wannowski îi găsi adunaţi pe toţi; tatăl, mama – o femeie uzată, de vreo 50 de ani –, fratele mai mare, de 19 ani, şi un alt frate, Hugo, care lucra în calitate de comisionar la o firmă din apropiere. Alinând cu răbdare durerea femeii şi momentele de mânie ale bărbatului, Wannowski află că toţi membrii familiei cunoşteau dispariţia Luciei. Copila venise în ziua de 9 iunie acasă de la şcoală, se jucase în curte un timp şi cumpărase bomboane de câteva parale de la magazinul „La Frank”. După ce se întorsese acasă, Lucie îşi aşteptase tatăl care obişnuia să vină acasă pe la 12 şi un sfert pentru prinz. Mâncaseră bine, cotlete de porc, cartofi şi salată de castraveţi, după care Friedrich Berlin plecase din nou la lucru, la fabrica de ţigări. Puţin înainte de ora unu fata îi ceruse cheile de la

toaletă, care era la jumătatea scărilor, la câteva trepte de uşa lor. După 20 de minute veni şi Hugo pentru prânz. El nu o mai găsi pe Lucie iar toaleta era încuiată. Coborâse în curte unde ascultase o serie de poveşti contradictorii de la câteva femei care se întâmplară pe acolo şi plecase să-şi caute sora până seara târziu, mergând pe la diverse, cunoştinţe şi întrebând dacă fata nu trecuse pe la ei. În sfârşit seara, Friedrich Berlin se întorsese de la slujbă şi familia hotărî să cheme poliţia.

Wannowski dori să ştie dacă Lucie fusese un copil încrezător. Nici pomeneală! Cine putea fi încrezător cu asemenea vecini? Perverşii sexuali umblau pe străzi ademenind copiii cu bomboane şi bani. Cu două zile înainte de dispariţia Luciei, o fetiţă din celălalt capăt al clădirii venise acasă plângând, cu hăinuţele ferfeniţă şi strângând în pumn câteva monede ce-i fuseseră date ca răsplată. Ei întotdeauna o avertizaseră pe Lucie „Nu te du nicăieri cu oameni pe care nu-i cunoşti”!

În timp ce Wannowski se întreţinea cu familia, Wehn cercetă apartamentul. Dacă Lucie fusese răpită sau de plecase de bunăvoie pe stradă şi fusese luată de acolo, cineva, fie copila, fie criminalul sau amândoi, trebuiseră să treacă prin arcada de la intrarea în clădire, în jurul orei unu. Superintendentul Mobius spuse că, la prânz, un flaşnetar cântase un timp în curte şi, aşa cum se întâmplă de obicei, multă lume îl înconjurase sau ieşise la ferestre să-l audă. Inspectorul Wehn ceru tuturor locatarilor, care credeau că au ceva de

spus, să meargă în încăperea superintendentului, unde Ball şi Ogotzek le puneau întrebări.

Spre seară, cei doi inspectori examinară surprinzătoarea masă de date strânse în comisariatul 59 şi în Alexanderplatz şi găsiră câteva care ar fi putut fi de folos.

Un exemplu era croitorul. Gusta Rese, care obişnuia să lucreze în dreptul ferestrei apartamentului său, situat de partea opusă a curţii. El spuse că observase un bărbat „între 30 şi 40 de ani" ieşind pe poartă, ţinând de mână o fetiţă, în jurul orei unu. Ei o luaseră spre Humboldthain, un mare parc din apropiere. Bărbatul îi atrăsese atenţia pentru că „fundul pantalonilor să-i era foarte mare şi nu i se potriveau deloc".

Un lemnar pe nume Gryczykowski, care locuia la 131, spuse că, la ora unu văzuse doi bărbaţi necunoscuţi la intrarea în clădirea unde locuia familia Berlin. Mai târziu, unul dintre ei spusese ceva unui copil. O doamnă Rehrcorn şi fiica ei, tot din Ackerstrasse, observase şi ea doi bărbaţi şi o fetiţă care ducea sub braţ un pachet de hârtie. Unul dintre bărbaţi plecase şi celălalt o luase pe fată spre parcul Humboldthain. Acesta din urmă purta o pălărie de pai şi o haină neagră care nu i se potriveau. A mai fost o fată, Greta Schreiber, care spuse că nimeni nu voia să o creadă pentru că nimeni nu voia să o vorbească de rău pe Lucie în faţa mamei ei, dar Lucie nu fusese la toaletă deloc. Ea fugise pe scări şi trecuse pe

lângă ea, Greta, prin curte, ieşind în stradă. În sfârşit, o fată de 12 ani, Adametz relata despre un tânăr bărbos care a vorbit cu Lucie puţin înainte de ora 12. Ea îl descrise ca purtând pantaloni cu „fundul căzut” şi o pălărie de pai. El îi arătase fetiţei o sticlă mare, verde. Când ea a fugit, bărbatul a rămas în faţa magazinului „La Frank” pe uşa căruia intrase Lucie Berlin.

Wannowski era suficient de experimentat pentru a-şi da seama de natura nesigură a mărturiei copiilor. Dar repetarea curioasă a unor amănunte ca „pantaloni nepotriviţi, pălărie de pai, barbă, oferte şi parcul” păreau destul de semnificative. Fusese Lucie mai puţin precaută decât credea mama ei? Fusese oare tentată de promisiunile unui străin atunci când cumpărase bomboane puţin înainte de prânz? Ceruse cheile de la toaletă doar ca pretext pentru a putea ieşi din apartament? Suspiciunile lui Wannowski fură întărite de afirmaţiile unui căruţaş pe nume Krüger. Acesta spusese că el „putea să jure” că pe 9 iunie, la amiază, văzuse un bărbat mergând de mână cu o fetiţă spre parcul Humbold (thain), având o uşoară şchiopătare la un picior”.

La ora cinci în acea după-amiază, detectivii de la „morală” au chestionat pe toţi „străzarii” cunoscuţi de pe Ackerstrasse. La ora 6, detectivii Siegel şi Blume băteau la o uşă la numai câţiva metri de apartamentul lui Berlin. Aceasta era adresa Johannei Liebetruth, o femeie de moravuri uşoare, înregistrată, cunoscută de mulţi ani, care

tocmai fusese eliberată, chiar în acea dimineaţă, de la închisoarea Berminstrasse, cam în momentul în care era găsit corpul Luciei în apele râului Spree. Ea fusese deţinută câteva săptămâni pentru „insulte aduse unui client”. Johanna Liebetruth, era o femeie solidă, înaltă, de 32 ani, cu nasul turtit. Ea îi salută pe poliţişti cu plictiseala unei puşcăriaşe recente.

La masa din bucătărioara ei, stătea un bărbat solid în jur de 40 ani cu părul blond închis şi cu mustaţă. În timp ce mânca, un câine se ghemui la picioarele sale. Din rutină, Siegel îi ceru să se legitimeze. Era Theodor Berger, un negustor de haine vechi care locuia la nr. 70 pe Bergstrasse. Johanna le explică faptul că Berger îi era un vechi prieten, care venise să-i sărbătorească eliberarea din închisoare. Într-un acces de sentimentalism, ea adăugă că el dorise să o ia de nevastă de vreo optsprezece ori şi că, în câteva zile, aveau de gând să facă nunta. Siegel era obişnuit cu dorinţa prostituatelor „sale” de a-şi câştiga respectabilitatea prin mariaj şi nu arăta un interes deosebit faţă de acest anunţ solemn. Totuşi, anunţul avu un oarecare efect asupra lui fiindcă nu-l considera pe Berger – care continua să mănânce liniştit – ca pe un posibil proxenet. În acel moment avea cu totul altceva în minte, aşa că o întrebă pe Johanna dacă întâmplător cunoaşte vreo persoană care să se potrivească descrierii pe care o deţinea de la Wannowski.

Când îşi dădu seama că pe detectivi nu-i

interesa persoana ei, ci cea a Luciei Berlin, femeia deveni şi mai sentimentală şi gureşă. Lăcrimând, ea le spuse că o cunoscuse pe „biata copilă” foarte bine. Lucie obişnuia să o numească „mătuşă” şi adesea îi făcea unele cumpărături. După părerea ei singurul care ar fi putut-o omorî era Otto Lenz, proxenetul altei prostituate, Emma Seiler, care locuia, la demisolul aceleiaşi clădiri. Emma tocmai „îi dăduse papucii” acum câteva zile, pentru că îl surprinsese făcând avansuri unor fetiţe sub zece ani. Tipul şchiopăta de un picior, spuse ea, purta pantaloni mai mari decât numărul lui şi pălărie de pai şi se jucase adesea cu Lucie Berlin. De fapt, el o lua adesea pe genunchi sau o punea să danseze, privind-o „într-un mod cam curios”.

Siegel încercă o uşoară jenă. I se părea totul puţin prea simplu. Totuşi, coborî la demisol şi bătu la uşa Emmei Seiler, care tocmai îşi încheia corsetul pentru rondul pe străzi. Ea continuă să se îmbrace în prezenţa lui Siegel, îl înjură pe Lenz, numindu-l „nenorocit pervertitor de fetiţe” şi confirmă tot ce spusese Johanna. Graba cu care se oferi să-i dea o listă cu locurile unde putea fi găsit Lenz, îl puse din nou pe Siegel în gardă. Dar, întrucât nu-şi putea justifica acest sentiment, trecu informaţia lui Wannowski fără niciun comentariu.

După 24 ore, duminică după-amiază, Lenz a fost ridicat dintr-o cârciumă cunoscută sub numele de Beciul Boullion. Îşi răsese barba şi-şi ascunsese pălăria de pai într-un ziar, cu intenţia

de a o arunca. Deşi era un bărbat puternic, cu umeri largi, tremura de frică atunci când l-a arestat poliţia. Admise că o cunoscuse pe Lucie Berlin şi nu negă că o admirase dansând sau că o ţinuse pe genunchi. Dar să o ucidă? Jură că nu făcuse nimănui niciun rău, niciodată, ca să nu mai vorbească de un copil. Wannowski îl confruntă cu martorii din Ackerstrasse. Aceştia insistară, cu o singură excepţie, că el era omul văzut cu fetiţa. Numai Krüger, căruţaşul nu se arătă prea sigur. Dar, când Lenz îşi puse pălăria pe cap, el exclamă: „Asta-i omul!”

Rezultatul a fost că, pe 13 iunie, Lenz a fost trimis la închisoare, unde un grup de puşcăriaşi ce aşteptau să fie interogaţi sau judecaţi, îl primiră cu ameninţări şi înjurături. Această atmosferă deveni şi mai ameninţătoare când un ins pe nume Brandengeier, agent la compania de asigurări „Iduna” ceru să-l vadă. Brandengeier declară că, dacă acea crimă fusese comisă în jurul orei două, pe 9 iunie, Lenz nu putea fi asasinul deoarece el îl angajase pe Lenz ca subagent de asigurări, fiind împreună cu el toată dimineaţa până în jurul orei 14. Luase chiar prânzul împreună la un restaurant. Norddeutsche Stuben. Lenz, spuse, el, fusese şi mai înainte agent de asigurări, până o cunoscuse şi intrase pe mâinile Emmei Seiler. Era un om slab care-şi pierdea repede capul şi-şi răsese barba probabil de frica de a nu fi luat el drept asasinul Luciei.

Wannowski nu-i considera pe agenţii de

asigurări drept oamenii cei mai de nădejde, dar, întrucât simţise oarecare remuşcări, începu să cerceteze afirmaţiile lui Brandengeier. Ceea ce descoperise despre Lenz îl lăsase cu impresia unei existenţe dezrădăcinate, putrede, dar tipul fusese într-adevăr văzut luând prânzul cu Brandengeier şi deci nu era posibil ca el să o fi ucis pe Lucie Berlin.

Wannowski nu-l eliberă pe Lenz, dar institui o nouă căutare a asasinului. Mai multe duzini de poliţişti fură trimişi să pieptene întreaga zonă dintre Ackerstrasse şi Humboldthain, precum şi alte grădini din vecinătate, în speranţa găsirii unor urme. Dacă fetiţa ar fi fost ucisă în afara clădirii ar fi trebuit să existe urme sau piese de îmbrăcăminte. Dar vânătoarea se soldă cu un eşec total, fapt care-l determină pe Wehn să considere pentru prima oară o posibilă alternativă, aceea că Lucie Berlin nu a părăsit deloc clădirea, ci a fost atrasă într-un alt apartament, un beci sau într-un alt ungher unde a fost ucisă şi abia după aceea asasinul a transportat-o la râu.

Wannowski avea însă dubii, dar Wehn nu s-a lăsat până nu l-a determinat să instituie o altă cercetare minuţioasă a numărului 130 din Ackerstrasse, din beci până la acoperiş. Wannowski nu avea nicio speranţă şi nu apăru niciun fir, dar un sentiment persistent îl făcu pe Wehn să reconsidere denunţul care dusese la arestarea lui Otto Lenz. Faptul că acesta venise de la Johanna Liebetruth şi că apartamentul acesteia

era atât de aproape de cel al familiei Berlin, căpăta astfel noi semnificaţii. Wehn îi ceru lui Siegel un nou raport asupra discuţiei sale cu prostituata. În felul acesta el află de Theodor Berger prima oară. Johanna nu putea fi vinovată de asasinat, deoarece fusese în închisoare când avusese loc crima. Wannowski îl luă în cercetări pe Berger, la început ca pură formalitate, un fel de împuşcătură în noapte.

În cazierul său, „Berger părea a nu avea nimic semnificativ. Dacă omul fusese într-adevăr o veche" iubire a Johannei care venise în ziua aceea să-i sărbătorească eliberarea, nu există nicio legătură între el şi copilul ucis. Apăru totuşi un fapt care schimbă direcţia cercetărilor. În după-amiaza zilei de 14 iunie, detectivii Ball şi Ogotzek raportară că Theodor Berger nu fusese nici pe departe un oaspete. Mai degrabă el era cel care locuise la 130 în Ackerstrasse împreună cu Johanna, de când aceasta se mutase acolo, cu şase luni mai înainte. Adresa din Bergstrasse din hârtiile sale de identitate nu era decât un camuflaj. Se pare, că închiriase o cameră acolo, de formă, de la un croitor. În realitate camera era ocupată de altcineva. Şi pretenţia sa de a fi telal era tot o acoperire. Când şi când intra prin tavernă sau localuri ieftine vânzând tot felul de nimicuri, dar nu ar fi putut trăi dintr-atât.

Camuflajul de acest fel era destul de obişnuit printre proxeneţi şi Wannowski trase concluzia că Berger era proxenetul Johannei, care izbutise

până acum să-i păcălească pe cei din brigada de moravuri, ca de altfel mulţi alţii. Totuşi, proxeneţii nu erau în mod necesar şi asasini, în afară de aceasta, Berger se şi prezentase, pe 13 iunie, la primărie unde ceruse să-i fie anunţată căsătoria cu Johanna Liebetruth. Urmărind şi alte piste, detectivul Ball avusese o convorbire cu tatăl Johannei, care era dulgher şi avea 75 ani. Se părea că Johanna se născuse în 1872 şi că Berger o „sedusese" încă pe vremea când fata avea doar 14 ani. Berger locuise cu ea într-o cameră în Tieckstrasse pe când fata avea 16 ani, după care o trimisese „pe trotuar", spunându-i bătrânului Liebetruth: „M-am lăsat de lucru. Fiică-ta mă poate hrăni". Au trăit împreună optsprezece ani, ea câştigând bani şi el bând, jucând cărţi şi angajând-o pe Johanna în „spectacole artistice" particulare, în Hamburg, Düsseldorf şi alte oraşe, precum şi în Berlin. Aceste „spectacole" însemnau de fapt, că Johanna se dezbrăca în faţa unui public „select", rămânând apoi „la dispoziţia" unora. Bătrânul Liebetruth îşi numea fiica „leneşă, desfrânată, servilă şi suficient de proastă pentru că timp de 18 ani sperase că Berger o va lua de nevastă". Cât despre Berger, acesta era un „câine murdar" care făcuse prima oară puşcărie încă de când avea 16 ani pentru „acte indecente în locuri publice", după care fusese internat din nou acolo pentru tot felul de treburi murdare; puşcărie făcuse şi la Hamburg şi în alte oraşe. Când detectivul i-a spus că Berger urma să se

căsătorească foarte curând cu Johanna, bătrânul Liebetruth spuse că, dacă era adevărat, probabil că se întâmplase ceva cu totul neobişnuit, deoarece Berger se sustrăsese de la acest act timp de 18 ani.

Ura bătrânului faţă de Berger era evidentă şi depoziţia lui putea să nu fie luată în consideraţie. Erau totuşi unele elemente în povestirea sa care meritau o investigaţie mai atentă. Cel mai important era faptul că bătrânul remarcase că trebuie să se fi întâmplat ceva neobişnuit care să-l determine pe Berger să consimtă la o căsătorie pe care o refuzase timp de 18 ani. Deocamdată, Wannowski nu putea defini clar suspiciunile pe care le provocase această remarcă. Căută totuşi sentinţele anterioare ale lui Berger. Dacă erau date la Berlin, trebuiau să existe prin dosare. Obţinerea de date din alte localităţi era anevoioasă, pentru că sistemul de date din Prusia nu era centralizat. Cu toate acestea, Wannowski trimise scrisori la Hamburg, Düsseldorf şi în alte oraşe.

În dimineaţa zilei de 15 iunie, Wannowski, Wehn şi un mare număr de poliţişti descinseră în Ackerstrasse. Ei pătrunseră pe coridoarele unde erau apartamentele familiei Berlin şi ale Johannei Liebetruth, precum şi pe cele de deasupra şi dedesubt. Peste tot, puneau aceleaşi întrebări. Ce se ştia despre comportamentul lui Berger faţă de copii? Era un ins violent? Se afla în clădire în jurul prânzului în ziua de 9 iunie sau îl zărise cineva în

afară, apartamentului Johannei? L-a văzut vreodată cineva cu Lucie Berlin, sau cum se purta faţă de ea? Cine l-a văzut pe Berger pe 10 şi pe 11 iunie, sau auzise oare cineva zgomote neobişnuite în apartamentul Johannei în zilele de 9 sau 10?

Informaţiile erau greu de scos. Fiecare familie din această vecinătate îşi avea propriile ei necazuri. Nu-şi bătea nimeni capul să fie atent la ce făceau alţii. Dar, după vreo oră, Wehn dădu peste o băbuţă de 80 de ani care locuia într-o cameră de deasupra apartamentului Johannei, pe nume Anna Müller. Pe 9 iunie ea tocmai urca scara cu o oală în mână, când Lucie intra la W.C.

Fetiţa se oferise să o ajute să care oala până la camera ei, dar femeia o refuzase şi urcase singură. În acest timp, Berger, ieşise din apartamentul Johannei în cămaşă şi privise la fată, apoi la femeie, până aceasta a ajuns în camera ei. Bătrâna se simţise jenată de privirea lui Berger care părea să-i spună: „Hei, bătrânico, ia cară-te mai repede!” Dar nu a dat nicio importanţă atunci acestui sentiment. Bineînţeles, Lucie îl cunoştea pe Berger şi-l numea uneori chiar „unchiul”.

Wehn mai obţinu o informaţie de la o oarecare doamnă Marowski care avea camerele tot la etajul de sus. După ce a reflectat un timp ea spusese că, pe 9 iunie, între unu şi două, a auzit prin geamul deschis o voce de copil strigând „nu!” Vocea venea sigur de jos. Nu dăduse nicio importanţă acestui incident. Aceste depoziţii pluteau să fie, bineînţeles, rodul imaginaţiei sau

erorii, simple fantezii după circulaţia poveştilor despre crimă. Dar era totuşi greu de crezut că seriosul croitor Nölte putea avea aceleaşi fantasme auditive. În ziua de 9 iulie la 130 auzise distinct, din apartamentul său situat exact sub cel al Johannei, sunetul unei căderi „care nu s-a oprit dintr-odată, ca şi cum braţele sau picioarele loveau podeaua în mod repetat”. Nölte remarcase chiar, pentru soţia lui: „Sunete ca ale unui copil care a căzut din pat”.

Spre prinz, Wannowski şi Wehn s-au întors în Alexanderplatz, lăsând instrucţiuni detectivilor să urmărească fiecare mişcare a lui Berger şi Johanna.

La birou îi aşteptau şi documentele cu privire la detenţiile anterioare ale lui Berger. Bătrânul Liebetruth nu exagerase: delapidare, fraudă, tulburare a liniştii publice, violenţă determinată de consumul de alcool, droguri, obscenităţi – toate aceste fapte conturau un portret interesant. În 1896 Berger fusese condamnat la un an închisoare la Hamburg, de unde a încercat o evadare.

Totuşi, Wannowski şi Wehn ezitau. În afara afirmaţiilor Anei Müller, nu aveau nicio probă substanţială că existase o legătură între Berger şi Lucie Berlin în după amiaza zilei de 9 iunie sau mai târziu. Ei au fost determinaţi să acţioneze chiar în acea seară când o nouă martoră, Gertrud Römer le-a fost introdusă în birou. Ea atestă că în dimineaţa zilei de 11 iunie – ziua în care trunchiul fetei era pescuit în râu – văzuse un bărbat pe

malul din apropierea Reichstag-ului, care purta sub braţ un pachet dreptunghiular, ducând de lesă un câine negru. Descrierea făcută de ea corespundea înfăţişării lui Berger şi câinelui negru care se culcase la picioarele acestuia când detectivii o vizitaseră prima oară pe Johanna. Ar fi putut oare ca omul acela să fi fost Berger, ducând trunchiul Luciei şi câinele în lesă pentru a părea un cetăţean obişnuit care făcea câinelui plimbarea de dimineaţă? Wannowski nu mai aşteptă. Ordonă detectivului Blume să-i aresteze pe Berger şi pe Johanna Liebetruth şi să-i aducă în Alexanderplatz.

În acest timp ajungea la Alexanderplatz vestea că nişte băieţi de 14 ani văzuseră un smoc de păr mergând la vale pe canalul Charlottenburg. Barcagiii l-au tras afară din apă şi au văzut că părul aparţinea capului unei fetiţe lângă care se aflau două braţe legate cu o sfoară, învelite într-o cârpă de lână roşie şi un ziar: capul şi braţele Luciei Berlin. Wannowski şi Wehn se grăbiră spre locul descoperirii unde găsiră o mulţime de oameni neliniştiţi şi pe şeful poliţiei care, fiind la un incendiu în apropiere, se repezise imediat la canal pentru a-şi demonstra omniprezentul său zel. Raportând arestarea lui Berger, Wannowski fu lăudat pentru aceasta şi următoarea vorbă a fost o mustrare că încă nu fusese scoasă de la acesta o mărturisire. Controlându-şi impulsul de a răspunde răspicat, Wannowski examină bocceaua, văzu că rămăşiţele ziarului aparţineau unui număr

din „Berliner Morgenpost” şi aşteptă până ce oribilele rămăşiţe fură trimise lui Strassmann şi Schultz, la morgă. Plecă apoi repede spre Alexanderplatz, pentru a-l prelua pe Berger. Ignorând protestele când arogante, când ameninţătoare ale omului, el îl luă pe Berger la morgă şi-l duse drept spre masa din camera de autopsie unde, tocmai în acel moment, erau depuse capul şi braţele Luciei Berlin. Wannowski utiliza o metodă veche, folosită încă de la începutul cercetărilor criminalistice, o metodă ce ar părea barbară reformatorilor umanitarişti, dar, care adesea îi făcea pe asasini să-şi mărturisească fapta. Berger îngălbeni şi începu să tremure, dar fie că era nevinovat, fie că era atât de înăsprit de numeroasele sale confruntări cu poliţia, el se stăpâni imediat. Cu voce naturală, el întrebă ce voiau de la el. De ce îl aduseră aici? Apoi, fără a aştepta vreun răspuns, adăugă că el nu are nimic de-a face cu moartea copilei. Wannowski renunţă să încerce a-i mai stoarce o mărturisire prin tactica şocului şi-şi luă prizonierul înapoi la Alexanderplatz.

Câteva ore mai târziu ieşiră ziarele cu extrase anunţând noile descoperiri din canal şi „sfătuind” poliţia să rezolve cazul cât mai repede. Târziu, seara, Wannowski şi Wehn începură interogatoriul lui Theodor Berger şi johannei Liebetruth. Timp de cinci ore, fără pauze, Wannowski îl întrebă pe Berger despre ce făcuse acesta în zilele de 8 până în 11 iunie. El încercă să-i întindă curse, să-l

determine să se contrazică, să-l convingă să admită că cel puţin o văzuse pe Lucie pe coridor în ziua fatală. Berger, care încă nu avea 35 de ani – doar trăsăturile feţei ce arătau un om cu 10 ani mai bătrân, – produse toată gama de feţe ale unui bun actor. Acum se indigna cu un aer de respectabilitate, acum se linguşea umil şi flatant, acum insista asupra onoarei sale şi dragostei nemărginite pentru copii. Dar, prin tot grilajul de întrebări impus de Wannowski, el nu devie de la relatarea modului în care-şi petrecuse zilele între 8 şi 11 iunie.

El povesti că, pe 8 iunie, plecase la Johanna la închisoare pentru a se interesa de detenţia ei. Pe drumul înapoi a dat peste o cunoştinţă de-a lui, Mulatto Albert, pe Unter den Linden, cu care s-a plimbat un timp şi apoi pe Friedrichstrasse unde întâlnise o cântăreaţă de music-hall. Berger a oferit apartamentul Johannei celor doi pentru un rendez-vous. Mai târziu, a plecat la un local de noapte, „Vaca de aur” unde a stat până dimineaţă, când a intrat într-o încăierare, după care a pornit spre casă. La 11, 30, sora lui i-a făcut o vizită şi i-a pregătit ceva de mâncare - heringi şi cartofi. La 11, 30 sora lui a plecat. Apoi, zicea el, s-a culcat din nou până seara, când şi-a scos câinele la plimbare. Pe Brunnenstrasse a întâlnit o fată care nu avea unde să doarmă şi pe care a luat-o în apartamentul Johannei, de unde aceasta a plecat pe la 10. Berger nu-şi amintea numele fetei şi era destul de vag în ceea ce priveşte înfăţişarea ei. Pe

10 iunie dormise mai toată ziua şi nu a auzit de dispariţia Luciei până seara. Ieşise să se plimbe puţin, apoi a dormit din nou până în dimineaţa zilei de 11 iunie când s-a întors Johanna de la închisoare. De la ea aflase de descoperirea cadavrului Luciei.

Când a fost confruntat cu afirmaţia Annei Müller despre prezenţa sa pe coridor împreună cu Lucie Berlin, pe 9 iunie, el spuse că bătrâna era nebună, jumătate surdă şi oarbă, dacă nu cumva chiar idioată. El mai spuse că afirmaţiile vecinilor cu privire la zgomotele auzite în apartamentul său erau simple fantezii şi a respins mărturia Gertrudei Römer clasificând-o drept bâiguială de prostituată proastă.

Chiar dacă Berger nu ar fi fost în stare să-şi descrie însoţitoarea de o noapte sau să numească o singură persoană care să-i poată confirma povestea, seara târziu Wannowski nu avea nicio iluzie cu privire la situaţia în care se afla. Cu probele pe care le deţinea nu-l putea trimite pe Berger în faţa judecătorilor. Lucrurile se mai îmbunătăţiră totuşi pe la orele 23, când Wehn raportă rezultatele interogatoriului luat Johannei. Şi Wehn avusese nevoie de câteva ore: un timp femeia se menţinuse într-o tăcere încăpăţânată, până când, în cele din urmă, izbucni: acest arest îi spulbera mariajul cu Berger! O dată ruptă tăcerea, Wehn reuşise să scoată de la ea următoarea poveste: – Venise acasă pe la orele 11, în dimineaţa zilei de 11 iunie, şi-l găsise pe Berger

moţăind în pat. Pe coridor se întâlnise cu vecinii care-i vorbiseră de Lucie Berlin. Ea îi povesti lui Berger care spuse pe dată că probabil Lenz o făcuse şi ea fu de acord. La puţin timp au lăsat deoparte acest subiect şi au început să se certe. Ea admise că era foarte geloasă. Când observă că o pernă cu inscripţia „vise dulci" nu era la locul ei, suspectă că o altă femeie fusese pe acolo în lipsa ei. Berger admise în sfârşit că împrumutase apartamentul lui Mulatto Albert şi cântăreţei. După aceea se împăcaseră. Dar seara, când făcuse curat în dormitor, deschisese un cufăr şi observase că un altul mai mic de nuiele pe care-l ţinea în interior nu mai era acolo – cufăraşul era de copil. Intrase din nou la bănuială şi-l acuzase iarăşi pe Berger de infidelitate. Îl ştia doar prea bine. Când bea prea mult el avea „imediat nevoie de femeie – era ca un taur" (Spunea aceasta cu un fel de mândrie).

Se ţinuse de el până îi spusese că în noaptea de 9 adusese o altă femeie în apartament. Nu avusese bani, spunea el, şi i-a dat în schimb cufăraşul ei de nuiele. Johanna izbucnise într-o asemenea criză de gelozie că începuse să zbiere. Berger închisese ferestrele şi urlă la ea să se astâmpere şi să nu facă atâta tărăboi pentru o ruptură de cufăraş de nuiele. Apoi o îmbrăţişase şi îi declarase „Ştii, Jo, îmi pare bine că te-ai întors", după care adăugă: „să-ţi spun ceva care-o să-ţi placă, am de gând să mă însor cu tine". Ea rămase „înmărmurită". În închisoare, o altă deţinută se

lăudă că prietenul ei o va lua de nevastă imediat ce va ieşi de-acolo şi Johanna remarcase cu voce tare: „Berger ar fi în stare să stea mai bine 10 ani într-o celulă decât să se însoare cu mine”. Dar acum el insista că e sâmbătă şi e prea târziu pentru a face anunţurile imediat, dar că se va duce la primărie luni la prima oră. Cu asta se simţise „prea fericită pentru a nu uita cu totul motivul furiei ei”. Şi Berger îşi ţinuse într-adevăr cuvântul, ea îşi petrecuse ultimele câteva zile într-un adevărat extaz, până când venise poliţia pentru a-i „spulbera” totul.

După mai mulţi ani, Wannowski va remarca faptul că în seara aceea, când Wehn îşi terminase raportul, se uitaseră unul la celălalt un timp, având acelaşi gând Wannowski avusese deja o presimţire când aflase de hotărârea bruscă a lui Berger de a se însura. Apăruse încă o pistă: cufăraşul de nuiele. De ce Berger îi declarase „dragoste” dintr-odată atunci când izbucnise cearta pentru cufărul dispărut? întâlnind fetiţa pe culoar, n-o ademenise cumva în apartamentul Johannei sub cine ştie de pretext? Nu fusese cumva, aşa de beat cum era, cuprins de acel impuls sexual necontrolat, pe care Johanna îl descrisese cu atâta mândrie? Să presupunem deci că fetiţa începuse să strige când se văzuse în apartament cu un om beat. Nu o azvârlise el pe podea, o violase şi apoi pentru a-şi ascunde fapta, a strangulat-o, a tăiat-o şi a împachetat-o în cufăr şi, pentru a se debarasa de pachet, l-a aruncat în

râu? Nu cumva acest cufăr de nuiele devenise un punct atât de sensibil incit l-a determinat să-i propună Johannei căsnicia mai curând decât să continue cearta?

Reîntorcându-se la Berger, Wannowski îşi continuă un timp interogatoriul de rutină, apoi, întrebă brusc dacă ei Berger, cunoaşte cufărul de nuiele al Johannei. Văzu că Berger se îngălbeni şi începu să tremure din nou. Dar omul îşi reveni foarte repede. Cu toate acestea, făcu o greşeală afirmând că nu văzuse niciodată acel cufăr. Părea oare posibil ca simpla menţiune a cufărului să fie atât de periculoasă încât Berger să mintă deşi locuise destul de mult în casa Johannei? Sau era atât de sigur că putea să conteze pe faptul că Johanna nu va spune nimic care să-l incrimineze. Chiar când Wannowski îi repetă o parte din ceea ce spusese Johanna, el păru că se gândeşte dacă să continue sau nu să nege. Apoi încercă să treacă uşor peste „chestiunea cufărului", prefăcându-se că uitase acest amănunt. „Oh, da, într-adevăr dăduse cufărul fetei aceleia". Dar oricât îl solicită inspectorul să-i spună numele şi înfăţişarea „fetei aceleia", spunându-i că aceasta i-ar furniza un bun alibi, el nu-şi putu aminti. Numai după mult timp, Berger bâigui ceva despre o jachetă neagră şi o pălărie albă, de pai. Nu-şi amintea numele fetei sau cu ce era îmbrăcată, dar descria cu amănunte picante alte lucruri. Îşi amintea de pildă că fata avusese sânii foarte mici.

Puţin după miezul nopţii, Wannowski îl

trimise pe Berger înapoi în celula lui. Era convins că nu era vorba de nicio fată cu care Berger pretindea că-şi petrecuse noaptea aceea. Trebuia totuşi să caute eventuali martori care să confirme sau să infirme acest fapt. Apoi Wannowski intră în biroul unde Wehn îşi continuă interogatoriul cu Johanna. Cunoştea tipul acesta de femei, amestecul lor curios de instinct şi sentimentalism. Îi era familiară şi dorinţa lor de a afişa o respectabilitate mic burgheză Deşi Johanna era sclava abjectă a lui Berger, deşi visul ei era de a se căsători cu el şi deşi ea nu-i lua în seamă pornirile criminale, existau totuşi anumite limite. Erau şi crime pe care chiar o astfel de femeie nu le putea accepta. Dacă ea şi-ar fi dat seama că el ucisese un copil, aici era sfârşitul. Wannowski preluă interogatoriul cu un singur ţel – acela de a crea neîncrederea ei în acel bărbat.

De ce, întrebă el, credea ea că Berger o ceruse atât de brusc de nevastă, după ce o amânase 18 ani? Nu cumva ca să-i abată atenţia de la dispariţia cufărului? Şi ce se întâmplase, totuşi, în realitate, cu acel cufăr? Crezuse ea oare povestea lui Berger? Dacă ea, Johanna, şi-ar petrece noaptea cu un bărbat, s-ar mulţumi drept răsplată cu un mic cufăr de nuiele?

„Bineînţeles că nu!” ripostă mândră Johanna. Atunci de ce credea că Berger i-ar fi dat femeii numai cufărul? Sau i-a mai dat şi altceva? Ceva care îi era teamă să mărturisească? Cu speranţa că aceste întrebări vor bântui mintea înceţoşată a

femeii, Wannowski o trimise şi pe Johanna în celula ei.

— 2 -

În dimineaţa zilei de 16 iunie *Berliner Morgenpost* publica o poveste de senzaţie:

„Populaţia Berlinului va răsufla uşurată, eliberată de un coşmar, când va afla că, în sfârşit, a fost prins asasinul, fetiţei Lucie Berlin. Oribila crimă care a luat această viaţă tânără va fi aspru pedepsită. Fiorosul act de violenţă a fost comis chiar în Ackerstrasse, 130, într-un apartament vecin cu cel al, părinţilor Luciei. În timp ce mama îşi căuta neliniştită copila, aceasta îşi dădea ultima suflare sub cuţitul unui monstru, fiind despărţite doar de un zid subţire. Un telal pe nume Berger… este asasinul.

Cineva s-ar putea întreba cum de putea fi *Morgenpostul* atât de sigur de asta. Wannowski şi Wehn erau convinşi că Berger era asasinul, dar între convingerea lor, şi posesia probelor juridice era o mare diferenţă. O altă percheziţie a locuinţei Johannei avu ca rezultat găsirea mai multor copii ale ziarului *Berliner Morgenpost*, fapt care dovedea că ziarul era citit acolo. Dar bucăţi din aceeaşi hârtie fuseseră găsite lipite de braţele Luciei Berlin. Mai mult, a fost descoperit un cuţit de bucătărie înfăşurat într-o bucată de cârpă. Arma a fost trimisă profesorului Strassmann, care urma să decidă dacă putea să fie sau nu „arma

mutilării”. Dar, prin ele însele, aceste rezultate nu se adăugau la nimic.

Toată ziua de 16 iunie, Wannowski şi Wehn se schimbară între ei la interogatorii. Berger nu devia nici cu un milimetru. El nu o ademenise pe Lucie în casă, nu o violase, nici nu o ucisese, nu o tăiase şi nu o aruncase în Spree. Un uşor progres fu înregistrat în interogatoriul Johannei. Sămânţa neîncrederii semănată de Wannowski începea să dea roade. Părea că nu mai e atât de sigură că Berger n-ar fi acceptat mariajul doar din cauza cufărului. Se încăpăţânase însă să nu afirme ceva care i-ar fi putut face rău lui Berger. Wehn izolă doar câteva detalii utile. Astfel se află că Berger era capabil de violenţă. Uneori o bătea pe Johanna atât de tare încât era obligată să sară pe fereastră pentru a fugi de el. O dată a ameninţat-o chiar cu un cuţit. După câte ştia ea, nu făcea diferenţă cu copiii. Şi când era cuprins de impulsul sexual, nu-i mai păsa pe cine avea în faţă, atât timp cât era de sex feminin.

În timpul unei pauze, vorbind la întâmplare, Johanna pomeni de faptul că Lucie fusese în bucătăria ei cu o zi înainte ca ea să plece la închisoare. Fetiţa se jucase cu câinele pe podea şi, la un moment dat, căzuse pe spate cu picioarele în aer. Lucie avea deja pulpe albe, pline. Berger o urmărise cu atenţie.

Dar, oricât de semnificative păreau aceste detalii, niciunul nu reprezenta proba legală. În cursul acelei zile lungi, Wannowski începu să

simtă că nu mai era nicio speranţă de a-l face pe Berger să mărturisească. Cât despre Johanna, chiar dacă le spusese tot ce ştia, ea nu putea face altceva decât să înnegrească portretul lui Berger. Ea nu putea să ofere probe reale, pentru că nu luase parte efectivă la crimă.

Din când în când, gândul lui Wannowski se întorcea la cufăr. Dacă bănuielile sale aveau un suport real şi Berger aruncase în apă cufărul cu rămăşiţele Luciei, acel cufăr ar mai fi trebuit să plutească pe apele Spree-ului, ca de altfel şi membrele inferioare ale fetei. Şi dacă era aşa, trebuia o dată şi o dată să se arate. Dacă s-ar găsi cufărul cu membrele în el, sau cu urme de folosinţă recentă, aceasta ar fi o probă vitală împotriva lui Berger. Pentru prima dată ideea probelor de sânge străbătu mintea lui Wannowski. Aproape că vedea cufărul pe apele râului Spree, mânjit de sângele Luciei Berlin. Chiar în acea noapte, el şi Wehn merseră la procurorul anchetator, dr. Massmann şi-i cerură să fie afişate anunţuri pentru căutarea în râu a cufărului.

Pe 17 iunie, dimineaţă, cetăţenii Berlinului aflară că un cufăr mic de nuiele era căutat în legătură cu asasinarea Luciei Berlin şi că acel cufăr avea poate o însemnătate crucială în desfăşurarea anchetei. Era dată şi o descriere a cufărului: avea 60 cm lungime – 30 cm lăţime şi 20 înălţime, împletitura era în ochiuri destul de mari şi încuietoarea stricată, astfel încât capacul sărea destul de uşor. Se cerea în mod special tuturor

barcagiilor din zona în care fusese găsit cadavrul fetei să răscolească fiecare meandră a apei.

În acea după-amiază, la Alexanderplatz ajunse vestea că fuseseră găsite şi ultimele fragmente, ale cadavrului Luciei. Un vizitiu observase un pachet suspect plutind pe ape. Açesta conţinea, învelit în hârtie de ambalaj dintr-un magazin berlinez, piciorul stâng al fetiţei, încălţat cu ciorap alb şi pantof. Puţin mai târziu cineva mai găsi un al doilea pachet în apă lângă Schiffbauerdamm. Acesta conţinea celălalt picior. Dar profesorul Strassmann, care examină rămăşiţele, nu putu să spună mai mult despre asasin.

Gândul existenţei unui cufăr pătat de sânge continuă să-l obsedeze pe Wannowski şi pe Wehn. Ei îi transmise ră acest sentiment şi magistratului Massmann, care-i determină pe cei doi să-şi asume sarcina exclusivă de a găsi acel cufăr. Dar, la urma urmei, de ce să nu cerceteze şi apartamentul Johannei pentru eventuale urme de sânge, care ar trebui să existe neapărat, în cazul în care Berger fusese asasinul? I se spuse că poliţiştii şi oficialii de la serviciul de identificare răscoliseră apartamentul fără niciun rezultat, dar acest lucru nu-l satisfăcu pe Massmann. Poate că, sugeră el, oamenii aceia nu avuseseră suficientă experienţă pentru a detecta urme de sânge. Mai sugeră apoi să-i fie cerută o nouă cercetare a cazului, mai exactă şi mai detaliată, celui care-şi făcuse un nume recunoscut în Berlin în domeniul

chimiei. Acel om se numea Paul Jeserich.

Fiul unui hamal de mobile, Jeserich a studiat iniţial chimia alimentară, deşi arătase încă de timpuriu un interes vădit pentru aspectele criminalistice ale chimiei şi mulţi ani i-a făcut teste pentru diverse otrăvuri. În anii ’80 a început un studiu amănunţit pe o mare varietate de pete de sânge, fotografiindu-le cu un aparat de construcţie proprie. Datorită fotografierii, el a putut găsi urme la locul crimelor peste care se trecuse cu uşurinţă în timpul anchetelor. Un bărbat solid, mustăcios şi sigur de sine, căruia îi plăcea să mănânce zdravăn, să cânte la ţiteră şi să se plimbe cu barca, Jeserich se avântă la lucru cu o devoţiune exemplară. În domeniul testării petelor de sânge el câştigase un grad de experienţă remarcabilă pentru vremea sa.

— 3 –

În ziua în care Jeserich sosi în Ackerstrasse, la numărul 130, studiul ştiinţific al urmelor de sânge trecuse deja prin câteva faze memorabile. Pionierii medicinei legale de la mijlocul secolului trecut se confruntaseră cu problema determinării dacă urmele de la locul crimei sau de pe îmbrăcămintea unui suspect erau Urme de sânge. Experienţa i-a învăţat că nu orice pată roşiatică era neapărat sânge. Petele de sânge pot fi maronii, negre, galbene, verzi sau chiar gri. Totul depindea de vechimea urmei şi de efectul

temperaturii, umezelii sau luminii. Ca un prim pas în abordarea ştiinţifică a petelor de sânge de toate felurile şi culorile a fost trecerea lor pe lame pentru a identifica urmele suspecte prin comparaţie.

Dezvoltarea microscopiei şi descoperirea că sângele este format din celule sanguine roşii (eritrocite), celule sanguine albe (leucocite) şi un fluid apos (serul) a sugerat ideea identificării urmelor de sânge sub microscop, după formele tipice ale celulelor roşii. Dar aceste celule îşi pierdeau forma şi se transformau într-o masă amorfă atunci când sângele se usca. Examinarea microscopică a dat rezultate numai când urmele de sânge au fost amestecate cu o soluţie de potasiu caustic şi alcool. Dacă substanţa suspectă era sânge, celulele roşii se separau din masă, numai în cazul în care urmele de sânge nu erau prea mici sau prea vechi. Cu toate acestea, tehnica respectivă nu dădea întotdeauna rezultate. În 1863, savantul german Schönbein descoperise o altă metodă pentru demonstrarea prezenţei sângelui. El observase că materia care colora celulele roşii, hemoglobina, conţine o enzimă care provoacă formarea unei spume albe în peroxidul de hidrogen. Contactul peroxidului de hidrogen cu hemoglobina producea o reacţie violentă ducând la trecerea bruscă a acestuia în hidrogen şi oxigen. Hemoglobina capta oxigenul din cauza capacităţii sale de a lega oxigenul în plămânii omului şi animalelor, fiind apoi purtat de sânge la

organele corpului unde era eliberat din nou. Reacţia peroxidului de hidrogen era atât de sensibilă incit releva prezenţa sângelui chiar acolo unde acesta era spălat şi nu mai putea fi detectat nici măcar cu lupa. Din nefericire, în următoarele câteva decenii, s-a descoperit că nu numai sângele producea o astfel de reacţie, ci şi alte substanţe cum ar fi saliva, rugina, sperma şi anumite creme de ghete. Astfel, testul lui Schönbein nu s-a dovedit infailibil.

Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu testul sanguin propus de savantul danez Van Deen cam la aceeaşi dată. În timp ce acesta făcea experienţe cu extracte de alcool din guaiac – un arbust din Indiile de Vest – a observat că soluţia se înălbăstrea când era amestecată cu terebentină şi sânge. Şi aici, efectul depindea de puterea hemoglobinei de a lega oxigenul). hemoglobina extrăgea oxigenul din terebentină şi o transfera guaiacului. Urme foarte slabe de sânge, vechi de ani de zile, înălbăstreau soluţia în câteva minute. În sfârşit, spre sfârşitul secolului, O. şi R. Adler au realizat un nou test pentru determinarea prezenţei sângelui. Reactivul era un produs chimic fabricat de firma Merck: benzidina care s-a dovedit extraordinar de sensibilă, colorând în albastru soluţia în prezenţa celor mai fine urme de sânge. Dar, întrucât testul cu benzidină reacţiona identic şi la alte materiale, cum ar fi rugina sau sărurile de iod, ea a fost, ca şi în cazurile precedente, bună numai pentru determinarea urmelor suspecte.

Erau încă necesare alte metode pentru a demonstra că substanţa suspectă era într-adevăr sânge.

Prima metodă de examinare a sângelui a fost realizată cam pe la mijlocul secolului al XIX-lea. Ludwing Teichmann, care lucra în Polonia la Cracovia, făcuse următoarea observaţie: dacă particulele suspecte, a fi sânge erau dizolvate prin adăugarea clorurii de sodiu şi acidului acetic glacial şi amestecul era încălzit, cristalele se formau numai în prezenţa sângelui. Aceste cristale de hematină reprezentau proba categorică a prezenţei sângelui. Testul era negativ numai când urmele de sânge se aflau pe metal ruginit, dar dacă erau pozitive, prezenţa sângelui era sigură. Dar, cercetarea pentru găsirea unei metode de identificare a urmelor de sânge care să fie sigure într-o proporţie de sută la sută, a continuat. Astfel, spre sfârşitul secolului trecut, a apărut şi o astfel de tehnică. Ea implică spectroscopul, care poate detecta natura fiecărei substanţe chimice prin liniile caracteristice ale spectrului… Hemoglobina are un spectru de absorbţie caracteristic, iar spectroanaliza poate aborda cantităţi infime de substanţă. La începutul secolului nostru, această metodă era totuşi încă puţin folosită de specialiştii în medicină legală.

Cu toate acestea, fusese descoperit un întreg arsenal de metode pentru detectarea sângelui. Unii criminalişti încercaseră să deducă modul în care s-a petrecut crima prin localizarea şi forma

împroşcării sângelui pe obiectele din jur. Cercetătorii francezi Florence şi Fricon imaginaseră un întreg sistem de clasificare a urmelor de sânge cauzate prin cădere, împroşcare, stropire sau atingere uşoară. Petele rotunde indicau, de exemplu, că sângele a căzut vertical; cele alungite rezultau din impactul de unghiuri diferite. Sângele care se împroşca perpendicular dar fără prea mare forţă pe plan vertical lăsa urme destul de diferite de cel stropit oblic spre dreapta sau stânga, de sus sau de jos. Sângele care cade vertical pe suprafeţe orizontale produce tipuri, diferite de pete, în funcţie de înălţimea sursei. Sângele ce cade picătură cu picătură în acelaşi loc poate fi uşor identificat prin mărimea petei. Sângele care ţâşneşte din arteră, se distinge de sângele scurs sub formă de pată. Petele formate prin târârea unui corp sângerând sunt diferite de cele imprimate de un vehicul care a călcat sau a lovit un animal, sau o persoană.

Deşi numeroase; aceste cercetări au eşuat spre sfârşitul secolului trecut. Nu era nicio cale de distingere a sângelui uman de cel animal, iar urgenţa acestei probleme era evidentă. Singură, proba sângelui încă nu conta foarte mult în cazurile judiciare. Suspectul pe care se găseau urme de sânge putea pretinde că sângele nu provenea de la victimă, ci de la un animal sau de la transportul cărnii. Alţii afirmau că era vorba de propriul lor sânge. „Mi-a curs sânge din nas", era un argument pe care-l puteai auzi zilnic. Când şi

când examenul microscopic confirma aceasta, pentru că sângele putea fi amestecat cu celule ale mucoasei nazale. Pe de altă parte, absenţa acestor celule nu dovedea nimic, deoarece, ele nu apar în mod necesar în sângerarea nasului.

Un timp, savantul francez Barruel a încercat să identifice sângele după miros. Sângele de vită fiert cu acid sulfuric producea un miros specific de grajd, susţinea Barruel, în timp ce sângele uman tratat astfel avea un miros de transpiraţie omenească. Apoi, timp de aproape 50 de ani, eforturile s-au îndreptat numai spre testul cu potasă caustică şi alcool împreună cu examinarea microscopică a celulelor roşii. La om şi mamifere aceste celule sunt sub formă de discuri circulare, fără nuclei (exceptând cămila şi lama, la care aceste celule sunt elipsoide); alte animale vertebrate, de la păsări la peşti, au celule roşii ovale, nucleate. Cu toate acestea nu exista încă o modalitate de a deosebi sângele uman de al celorlalte mamifere.

Sângele proaspăt oferea această posibilitate, deoarece celulele roşii la om diferă în mărime de cele ale animalelor. Cele umane sunt mai mari. Măsurători de mare fineţe de acest fel produceau însă dificultăţi chiar şi în cazul sângelui uscat, pentru că în procesul de uscare, forma originală a celulelor era alterată. Chiar când celulele puteau fi separate de masa coagulată, forma şi mărimea lor originală nu puteau fi reconstituite. Astfel, toate măsurătorile deveneau imposibile. Cât

despre celulele sanguine albe, acestea păreau să nu ofere niciun ajutor în rezolvarea problemei.

Când Jeserich primi însărcinarea să cerceteze apartamentul lui Liebetruth, trecuseră doar trei ani de când această problemă dificilă fusese rezolvată, virtual aproape peste noapte. Pe 7 februarie 1901, Paul Uhlenhuth, conferenţiar la Institutul de Higienă la mica Universitate Germană din Greifswald, anunţa în *Deutsche medizinische Wohenschrift* că descoperise o metodă de distingere a sângelui uman de cel animal, indiferent de cantitatea sângelui din urme. În spatele acestei comunicări ştiinţifice era o întreagă poveste, de aceea a fost primită cu destul scepticism. În 1880, Emil van Behring elaborase principiul antitoxinelor. Când animalelor li se inoculau mici cantităţi de toxină difterică, serul sanguin forma anticorpi împotriva difteriei. Aceste substanţe promovau de fapt însănătoşirea pacienţilor difteriei. Din acel moment, oamenii de ştiinţă s-au grăbit să caute alte seruri curative. Se năştea o nouă ştiinţă: serologia. În cursul unei astfel de cercetări serologice Uhlenhuth observă, în vara lui 1900, un fenomen ciudat. Când injecta cantităţi mari de proteină din ouă de găină la iepuri de casă şi le amesteca cu sângele acelor iepuri, serul iepurelui poseda un „anti efect” asupra proteinelor din oul de găină, astfel încât acele proteine erau, ca să spunem aşa, date afară din soluţie, căzând pe fund ca un precipitat. Dacă, pe de altă parte, Uhlenhuth testa acelaşi ser pe

albuşul ouălor de pescăruş, porumbel, sau curcan, nu se întâmpla nimic deosebit. Când injecta proteina unui ou de porumbei într-un iepure, se producea o substanţă în serul sanguin al acestuia care precipita proteina oului de porumbel.

Continuând aceste experimente, Uhlenhuth a injectat sânge de la un pui unui iepure de casă, pentru a determina dacă serul iepurelui va genera de asemenea anticorpi împotriva proteinelor sanguine. El a obţinut desigur un ser care producea un precipitat de proteină imediat ce-l amesteca cu serul sanguin al unui pui. Acest ser era complet ineficace când era amestecat cu ser sanguin de la om, vite, câini sau porci. Dar dacă Uhlenhuth injecta sânge de vită la alt iepure de casă, obţinea un ser care precipita sângele de vită. Evident, existau diferenţe neechivoce între proteinele din sângele diferitelor specii.

În câteva luni, Uhlenhuth a putut produce seruri specifice de iepuri de casă pentru a putea precipita proteinele din sângele uman şi al altor specii de animale. El putea să identifice sângele fiecărei specii în parte în câteva minute. Metoda sa avea însă o limită: sângele de la animale apropiate ca specie, cum ar fi calul şi măgarul, nu puteau fi distinse deoarece proteinele erau prea asemănătoare. Acest lucru era valabil şi pentru sângele omului şi al maimuţei…

În decembrie 1900, Uhlenhuth a început să testeze metoda sa pe urme de sânge uscat – de origini şi vârste diferite – cu un deosebit succes.

Chiar urme foarte fine şi extrem de vechi de sânge au putut fi diferenţiate. Era suficient să dizolvi cât de puţină urmă de sânge într-o soluţie de sare şi apă şi să testezi lichidul cu un număr de seruri de iepuri de casă care conţineau o mare varietate de anticorpi., De îndată ce se forma un precipitat alb, identitatea sângelui era clară: trebuia să fie sângele pentru care existau anticorpi în serul preparat.

După ce dubiile s-au împrăştiat, metoda lui Uhlenhuth a provocat mare entuziasm în cercurile judiciare. În 1902, Julius Kratter, profesor de medicină legală la Graz, în Austria, crezu că descoperise posibilităţi de eroare în „testul precipitării" aşa cum fusese numit testul lui Uhlenhuth. Dar acesta demonstră că erorile se datorau pregătirii improprii a materialelor de către asistentul japonez al lui Kratter, Okamoto, ale cărui soluţii erau insuficient de clare şi curate şi ale cărui seruri-test erau prea concentrate. De aici înainte, insista Uhlenhuth, serurile de test trebuiau procurate din surse oficiale, fie de la Institutul de Higienă din Greifswald, fie de la faimosul institut „Robert Koch” din Berlin. Mai mult, el recomanda că sărurile să fie testate de fiecare dată prin aplicarea lor pe mostre de sânge cunoscut şi să se urmărească reacţia.

Dar, după un timp, au apărut şi cazuri în care diferenţierile s-au dovedit inexacte. Acestea, erau însă de excepţie. Totuşi, Uhlenhuth a introdus o precauţiune suplimentară. Înaintea fiecărei

analize de sânge, o soluţie a substanţei pe care fusese găsită urma, era testată pentru a vedea dacă putea fi produs un efect de precipitare. Completat în acest fel, testul lui Uhlenhuth pentru diferenţierea sângelui animal de cel uman nu a mai eşuat niciodată. Într-un mare număr de cazuri judiciare, acest test s-a dovedit a fi factorul decisiv în luarea deciziilor. Nimeni din cei care au văzut testul efectuat nu s-au îndoit că acesta reprezenta una din marile şi fundamentalele descoperiri ale ştiinţei medico-legale. Curând testul va fi folosit pretutindeni. Dar în iunie 1904, testul de precipitare era specialitatea doar pentru foarte puţini experţi germani şi austrieci. Chiar un om ca Paul Jeserich nu aplica oficial această metodă, deşi o cunoştea. Pentru marea majoritate a juriştilor aceasta era la fel de necunoscută ca şi pentru marele public, inclusiv a celui din Berlin.

— 4 –

În dimineaţa zilei de 20 iunie, Paul Jeserich îşi făcu vizibilă figura sa solidă printre grupul mare de bărbaţi adunaţi în bucătăria Johannei Liebetruth. Erau prezenţi Wannowski, Wehn şi magistratul Massmann, împreună cu mai mulţi funcţionari de la Serviciul de Identificare, dar Jeserich fu în curând în centrul atenţiei. Deşi membrii Serviciului de Identificare, fondat cu 8 ani mai înainte, începuseră să studieze metodele de identificare a urmelor de sânge, Jeserich, care

lucra în afara acelui Institut, era ui expert în problemă. În afară de bucătărie, locuinţa Johannei mai conţinea un dormitor. Acum că nu erau ocupate, camerele făcură o şi mai proastă impresie detectivilor. Totul era putred şi dizgraţios. Tavanul plin de fum era prea jos. Podelele nedate la rindea. Prichiciurile găurite ale ferestrelor mici erau pline de praf şi murdărite de muşte. Patul era nefăcut, iar pe podea se afla un vraf de haine murdare.

Jeserich inspectă podelele, boarfele, pereţii, mobila şi, în sfârşit, îmbrăcămintea din interiorul şi apoi pe cea din exteriorul dulapului. El înveli mai multe obiecte în hârtie curată, pentru a fi duse la laboratorul său. Între altele era o carpetă, un coş de nuiele, lenjeria şi pantofii lui Berger, cuţite, o cârpă de curăţat şi, în final, dopul de la chiuveta din bucătărie. Ştia din experienţă că, uneori, sângele rămânea pe dopul chiuvetei chiar după ce un ucigaş sau un avort or o spăla de urme.

Jeserich luă apoi sugativă impregnată cu peroxid de hidrogen şi o apăsă pe lucrurile suspecte de pe podea. O singură urmă, o pată roşiatică destul de mare de sub pat formă spumă. Jeserich luă bucăţile din podea şi le împachetă în hârtie. Din câteva locuri din bucătărie, el luă gunoi adunat între scândurile podelei şi îl aşeză cu grijă în plicuri. În sfârşit, între chiuvetă şi sobă, pe peretele din bucătărie, găsi câteva pete suspecte. Decupă acele bucăţi de tapet şi le adăugă colecţiei

şale. După ce camerele şi mobilele fură fotografiate, apartamentul fu sigilat. Jeserich se întoarse la laboratorul său şi se apucă de lucru.

În următoarele 3 zile, rapoartele interimare ale lui Jeserich către Wannowski şi Wehn au fost complet descurajante. Nu s-a găsit sânge pe carpetă, nici pe piesele de îmbrăcăminte, nici pe dopul de la chiuvetă, nici pe cuţite, nici pe bucăţile din podea, nici în gunoiul dintre ele. Peroxidul de hidrogen şi tinctura de guaiac au produs uşoare reacţii ici şi colo, pe unele pete de îmbrăcăminte. Dacă acestea conţinuseră sânge, spălarea grijulie a îndepărtat suficient ca ceea ce a rămas să nu poată fi demonstrat ca sânge. Singurele urme de sânge de o oarecare importanţă erau cele de pe tapet. Dar acestea erau fără îndoială de la sângele unor ploşniţe; la microscop se văzură cu plantate membrele rupte ale acestor insecte.

Pe 23 iunie, seara, era clar că vânătoarea de urme de sânge eşuase. Coşul de nuiele rămânea ultima speranţă de a-l aduce pe Berger în faţa tribunalului. Indiferent câte erau motivele de a-l suspecta pe Berger, singura dovadă trebuia să fie acel coş. În timp ce-l părăsea pe profesorul Strassmann după o discuţie finală, Wannowski ajunse să se îndoiască până şi de acel coş. Presupunând că valiza de nuiele putea fi găsită şi presupunând mai departe că ea plutise pe râu cu părţi din trupul fetiţei, mai puţeau fi şanse de a găsi urme de sânge pe el? Era de conceput că

sângele nu fusese spălat de apă?

Strassmann îi răspunse că şi cea mai mică pată de sânge reţinută de nuiele era suficientă pentru ca, prin testul lui Uhlenhuth, să demonstreze natura sângelui, întrucât reacţia era deosebit de sensibilă.

Trecură şi vineri 24, şi sâmbătă 25 iunie. Wehn îi adusese pe vagabonzii ce-şi petreceau nopţile lângă râul Spree şi-i întrebă dacă nu observaseră cumva un sipet de nuiele alunecând pe apă. Nimic nu ieşi din această tentativă. Apoi, duminică, spre seară, o doamnă Bucholtz, nevasta unui vânzător de cărbuni, veni la comisariatul din circa a 10-a însoţită de nepotul ei, un barcagiu pe nume Wilhem Klunter, care trăia în apropiere de suburbia de la Grass Wusterwitz. Klunter se dusese să-şi viziteze mătuşa în după-amiaza aceea; în cursul vizitei, conversaţia lor ajunsese şi la Lucie Berlin. S-a întâmplat că Klunter nu mai citise ziarele de multe săptămâni şi nu ştia nimic de acest caz. De aceea el nu spusese nimănui că pescuise în apele Spree-ului o valiză mică de nuiele cu capacul stricat şi cu nimic altceva înăuntru, decât un ac de păr. El pusese valiza sub scările din casa sa din Gross-Wusterwitz.

Sergentul de serviciu îl luă pe Klunter în Alexanderplatz imediat. Wehn fu chemat cu telefonul de la prânzul său de duminică. Nervos, dar plin de curiozitate, el îi ceru lui Klunter să plece acasă cât se poate de repede şi să-i aducă, acel coş de nuiele. Cu toate acestea, barcagiul se

întoarse cu valiza abia a doua zi dimineaţă.

Wehn era acolo, aşteptându-l. Cercetă cu grijă lucrătura de nuiele. În 20 de minute fu convins că valiza corespundea descrierii pe care i-o dăduse Johanna. Mărimea, tipul de împletitură a nuielelor, culoarea şi încuietoarea stricată, corespundeau întru totul. Mici bucăţi de hârtie de ziar şi hârtie de ambalaj, care-i amintiră de hârtia cu care fusese înfăşurat trunchiul fetei, se lipiseră de fundul valizei. Tot acolo fură văzute câteva pete roşiatice, care puteau fi de sânge. Wehn îl informă pe Wannowski şi o aduse pe Johanna pentru a-i observa reacţia la vederea obiectului.

Intrând în biroul lui Wehn, Johanna exclamă pe loc: „ia te uită, păi asta-i valiza mea!” Merse spre masă şi examină valiza din toate părţile încercându-i şi încuietoarea. Valiza îi fusese cam îndoită, spusese ea în cele din urmă. Dar acest lucru era explicabil. Nuiaua se îmbibase şi se umflase în apă şi împletitura se strânsese. Johanna nu avea nicio îndoială că aceasta era valiza ei şi Wehn simţi că suspiciunile ei faţă de Berger sporiseră vizibil. De aceea, îi răspunse repede când femeia îl întrebă unde găsise valiza de nuiele. Acest răspuns avea menirea de a face mai rapid procesul de dezbinare dintre ea şi Berger. Când auzi că valiza fusese pescuită în apele Spree-ului, la numai câteva zeci de metri de la locul unde fusese găsit trunchiul Luciei Berlin, ea izbucni în câteva înjurături, fără nicio reţinere şi spuse numele unei duzini de oameni care-i puteau

recunoaşte valiza de nuiele. Wehn ceru să i se strângă imediat toţi aceşti martori care să fie aduşi în Alexanderplatz – prostituate şi semiprostituate, locatari şi nevestele lor. Unii fură doar parţiali siguri de recunoaşterea valizei, alţii, în special câteva femei care-şi „vizitaseră” prietena în lipsa ei acompaniate de bărbaţi, o identificară fără nicio problemă.

O încercare dovedea că valiza încăpea numai bine în celălalt coş de nuiele, mai mare, în care fusese păstrat. Imediat după acest test, preţiosul obiect fu dus la profesorul Strassmann şi dr. Schultz. Schultz calculă, după măsurătorile Luciei Berlin, că era posibil ca trupul ei să fi fost introdus în acea valiză. Tot el procedă la analiza microscopică a petelor roşietice de pe fundul valizei. Acesta a fost unul dintre cazurile norocoase, când celulele sanguine roşii au putut fi distinse fără nicio dificultate: nu mai era nicio îndoială că urmele respective erau de sânge. În petele de sânge erau prinse câteva fibre de lână ce fuseseră evident lipite de coş prin uscarea sângelui. Microscopul demonstră că erau identice cu fibrele din fusta Luciei Berlin. Sângele trebuie să se fi uscat înainte ca valiza să fi fost aruncată în apă; acest lucru explica de ce petele de sânge nu fuseseră spălate de apă.

În prezenţa profesorului Strassmann şi a lui Paul Jeserich, doctorul Schultz efectuă testul Uhlenhuth cu grija şi solemnitatea adecvată noutăţii acelui procedeu. Lucrând în sala de

autopsii a unei morgi, el se conformă întocmai recomandărilor lui Uhlenhuth. Din petele de pe valiză el obţinu o soluţie clară de culoare roşietică. Prepară apoi o soluţie dintr-o altă zonă de pe valiză, nepătată, şi o a treia soluţie cu sânge cunoscut uman. În fiecare dintre aceste 3 soluţii el puse ser Greifswald conţinând anticorpi ai sângelui uman într-o diluţie de 1: 1.000. Dacă petele erau de sânge omenesc, în cel târziu 2 minute trebuia să se formeze o înnorare inelară care s-ar fi îngroşat continuu, înnorare formată din proteine precipitate. De fapt fură necesare doar 70 de secunde pentru ca precipitarea să înceapă în cele două tuburi. Numai soluţia luată de pe nuielele curate ale valizei nu prezenta nicio precipitare de proteine. Nu mai era niciun dubiu că petele de pe valiză erau de sânge uman.

În 12 decembrie 1904, Berger – respingând încă o dată acuzaţiile care i se aduceau, fu adus în faţa completului de judecată la Curtea a doua districtuală din Berlin. Pentru mulţimea care se îmbulzea pe străzi spre tribunal în dimineaţa aceea ceţoasă şi cu siguranţă şi în minţile celor mai mulţi juraţi, verdictul era ca şi dat. Avocatul apărării lui Berger, Bahn – care avea să ajungă mai târziu un celebru jurist, expert în cazuri de omucidere, îşi dădu perfect seama de importanţa testului lui Uhlenhuth. El a făcut tot ce a putut pentru a nega demonstraţia după care petele de sânge de pe valiză ar fi fost urme de sânge omenesc. El aminti juriului despre obiecţiile aduse

metodei de către Kratter cu numai doi ani înainte. El îl citează pe medicul legist berlinez Strauch care, în câteva rânduri, îşi făcu un titlu de glorie, arătând că prin metoda Uhlenhuth nu se poate distinge sângele de om de cel de maimuţă. Strauch, care era de altfel un înţelept, încercase să facă un recensământ al maimuţelor din Europa („exceptând insulele stâncoase ale Gibraltarului") al căror sânge putea fi confundat cu sângele omenesc. Totuşi, în cazul lui Berger, astfel de speculaţii erau pur şi simplu hazlii. În cele din urmă, Bahn insistă să fie chemat August von Wassermann ca expert.

Wassermann – care avea să devină ulterior faimosul descoperitor al testului „Wassermann" pentru sifilis, aproape că anticipase cu o zi descoperirea lui Uhlenhuth. Asistent la Institutul de Higienă din Berlin el descoperise, independent de Uhlenhuth, aceeaşi metodă de identificare a sângelui. Împreună cu asociatul său, Albert Schütze, îşi publicaseră lucrarea pe 8 februarie 1901, cu o singură zi după Uhlenhuth. Fără îndoială, Bahn contase pe sentimentul de amărăciune al lui Wassermann faţă de omul care-l deposedase de glorie. Dar Wassermann era mult prea onorabil pentru a fi influenţat de astfel de sentimente. El afirmase că savanţii acuzării lucraseră cu grijă şi precizie şi se declară de acord cu concluziile lor.

În decembrie 1904, palidului Berger i se ceruse să-şi spună ultimul cuvânt înainte de a fi

condamnat. Declaraţia sa surprinse pe mulţi, fiind luată ca o blasfemie ce provenea de la un om de categoria sa: „Sunt la fel de nevinovat ca şi Cristos când în faţa fariseilor şi a lui Pilat a spus”: „Omul acesta nu are nicio vină”, spuse el.

Juriul îl găsi pe Theodor Berger vinovat de uciderea Luciei Berlin, şi curtea îl condamnă la 15 ani de închisoare.

Patruzeci şi cinci de ani mai târziu, în vara anului 1950, un jurist francez care asistase în tinereţea sa, ca jurnalist, la procesul lui Theodor Berger şi care-l cunoscuse pe Wannowski, scria: – „Când mă gândesc astăzi la ziua aceea” ceţoasă de decembrie, în 1904, trebuie să admit că în toţi aceşti ani nu am avut nici cea mai mică îndoială cu privire la vinovăţia acelei figuri neplăcute ce stătea în boxa acuzaţilor. El era fără niciun dubiu ucigaşul Luciei Berlin. Găsirea valizei închisese cercul şi dovada că sângele găsit pe ea era de natură umană suda inelul pentru acel cerc.

Astăzi, când identificarea urmelor de sânge a devenit o practică standard pentru medicina legală în întreaga lume, este greu să ne imaginăm impactul produs de descoperirea lui Uhlenhuth în 1904. Aceasta a pus bazele serologiei medico-legale care domină de atunci domeniul; cu acea descoperire a început procesul identificării serologice aşa cum o avem astăzi, iar cazul Luciei Berlin a simbolizat acel început. Cu toate acestea, m-am gândit adesea la avocatul apărării, la Bahn, şi m-am mirat de ce nu s-a ridicat să strige

juriului: „Domnilor juraţi, chiar dacă suntem de acord că sângele de pe valiză este sânge uman, este asta o probă că este sângele Luciei Berlin, aşa cum presupune fiecare membru al acestui juriu? Unde este scânteia aceea de probă că acest sânge diferă de sângele a milioane de alţi oameni, dintre care oricine putea veni în contact cu valiza aceasta? Toţi sunteţi amuzaţi de acest mod nou şi minunat de a demonstra prezenţa sângelui uman, chiar de pe urma unei pete foarte fine de sânge. Dar noi uităm că nu există nicio dovadă cu privire la cel căruia acest sânge îi aparţine şi nimeni nu poate spune al cui este sângele. Niciun savant, niciun jurist de pe faţa pământului nu poate declara că sângele de pe această valiză este sângele Luciei Berlin”.

Îndrăznesc să spun că un astfel de apel nu ar fi alterat verdictul pronunţat în cazul lui Berger. Suma totală a probelor incriminate era prea convingătoare. Cu toate acestea, apelul ar fi avut un sens. Ca toate întreprinderile umane, criminalistica nu poate face doi paşi deodată. În decembrie 1904, după ce mijlocul de distingere a sângelui uman de cel animal fusese pus la punct, doar câţiva oameni imaginativi au întrevăzut apariţia următoarei probleme; aceea de a demonstra că urmele de sânge date nu provin de la o fiinţă umană în general, ci de la o fiinţă particulară. Această posibilitate părea, la vremea aceea, un vis absurd şi nimeni nu bănuia că baza ştiinţifică pentru realizarea, măcar parţială, a

acestui vis fusese deja pusă în acel an, 1901, când Uhlenhuth îşi născocise metoda.

Francezul care scria aceste rânduri la vârsta de aproape 70 ani avea dreptate într-o oarecare măsură, în special în ceea ce priveşte strania dublă semnificaţie a anului 1901 pentru dezvoltarea serologiei medico-legale. De fapt, în 14 noiembrie al aceluiaşi an, era publicată o lucrare aparent lipsită de importanţă şi revista *Wiener Klinische Wochenschnitt*. Ea purta titlul „Despre fenomenele de aglutinare ale sângelui uman normal” şi continua esenţa a ceea ce francezul numise „următoarea problemă”. Numele autorului era Karl Landsteiner.

Lucrarea începea astfel: „Cu puţin timp în urmă, am observat şi publicat faptul că serul sanguin al persoanelor normale poate aglutina frecvent celulele sanguine roşii ale altor indivizi sănătoşi”. Landsteiner arăta că trebuie să existe diferenţe în sângele diferitelor persoane care să producă o reacţie de incompatibilitate, manifestată de aglutinarea hematiilor. „Aglutinarea menţionată anterior, conchidea autorul, poate fi produsă şi cu ser care a fost mai întâi uscat, apoi dizolvat. Ea se poate produce cu o soluţie realizată dintr-un strop de sânge uscat timp de 2 săptămâni şi apoi dizolvat”.

Karl Landsteiner avea 33 de ani şi era asistent al profesorului Anton Weichselbaum la Institutul de Patologie şi Anatomie al Universităţii din Viena. Un tânăr timid, devotat pe de-a întregul

profesiei şi muncii sale. Activitatea sa în cadrul Clinicii I Chirurgicale a Universităţii l-a făcut conştient de incapacitatea medicinei de a rezolva multe boli. Acest fapt l-a determinat să se retragă din practica chirurgicală şi să se întoarcă la cercetarea medicală. Era interesat în mod special de patologie, bacteriologie şi serologie".

Faptul că celulele sanguine roşii se alipeau sau, pentru a folosi termenul ştiinţific, se aglutinau, nu era necunoscut în 1901, deoarece o astfel de aglutinare ducea uneori la moarte. Procesul fusese observat de acei medici îndrăzneţi care încercaseră primele transfuzii de sânge proaspăt din venele unor persoane sănătoase, unor pacienţi bolnavi sau bătrâni. Statisticile din 1871 raportau 146 de morţi din 263 de transfuzii. Din acest fapt, faimosul chirurg vienez Theodor Billroth trăsese concluzia că trebuie să existe tipuri diferite de sânge care nu erau compatibile. Dar această aluzie a fost ignorată. Fiziologul german Leonard Landois observase că amestecul de sânge animal cu cel uman, sau amestecul de sânge de la animale diferite duce la aglutinare. Dar nimeni, nu studiase acest fenomen în mod consecvent.

Patologii care examinau sângele cadavrelor care nu primiseră niciodată transfuzii de sânge aveau impresia că încă multe boli necunoscute provocau aglutinarea celulelor roşii. Astfel, aglutinarea părea o problemă mai curând de patologie decât un fenomen al sângelui sănătos.

Nimeni nu va putea spune ce l-a determinat, în 1900, pe Karl Landsteiner să experimenteze amestecul celulelor şi serurilor sanguine ale diferitelor persoane. A fost poate unul dintre acele numeroase experimente declanşate de dorinţa de a pătrunde mai adânc în teritorii necunoscute.

Într-o zi de iarnă, Landsteiner şi-a luat sângele său propriu şi a recoltat şi de la alţi colegi: dr. Stork, dr. Pletschnig, dr. Sturli, dr. Erdheim, şi asistentul de laborator Zaritsch. El a separat serul de celule prin centrifugare. Apoi a distribuit serul din sângele de la dr. Stork în şase eprubete. La fiecare dintre acestea a adăugat celule sanguine ale unuia din participanţii la experiment. În jDrima eprubetă, care conţinea serul sângelui lui Stork acesta era amestecat cu celule roşii tot din sângele lui Stork şi nu s-a întâmplat nimic. La fel, nimic nu s-a întâmplat în combinaţia Stork Landsteiner (celulele sanguine ale lui Landsteiner păreau compatibile cu serul Stork). Dar în celelalte 4 eprubete în care celulele roşii din sângele lui Pletschnig Sturli, Erdheim şi Zaritsch erau amestecate cu restul sângelui lui Stork s-a întâmplat o aglutinare instantanee a celulelor vizibilă cu ochiul liber. Un experiment cu şase porţiuni de set Landsteiner a fost repetat în aceeaşi manieră: serul era compatibil cu celulele roşii Stork şi Landsteiner, dar au aglutinat imediat celulele roşii ale celorlalţi patru.

Serul sanguin al lui Pletschnig s-a comportat destul de diferit. El a acceptat celulele de la Stork,

Landsteiner, Zaritsch şi pe ale sale proprii, dar nu şi pe cele de la Sturli şi Erdheim. Cu Zaritsch a fost altfel. Serul său era compatibil cu celulele sale proprii şi cu cele ale lui Stork, Pletschnig şi Landsteiner, dar le-a aglutinat pe cele ale lui Sturli şi Erdheim. În sfârşit, serurile lui Sturli şi Erdheim prezentau o a III-a reacţie posibilă. Acestea erau compatibile cu celulele lui Stork, Landsteiner, Sturli şi Erdheim, dar nu şi cu cele ale lui Zaritsch şi Pletschnig. Mostră după mostră au produs acelaşi rezultat. Din această constatare Landsteiner a dedus că unele erau compatibile şi altele nu. Distribuţia acestor caracteristici părea să urmeze o anumită regularitate. Serul de la o grupă de persoane pe care a notat-o cu tipul A, aglutina celulele unei a doua grupe B, dar niciodată propria grupă. Serul tuturor persoanelor din grupa B nu aglutina celulele propriului grup, dar acest lucru se întâmpla invariabil cu celulele din grupa A. Serul grupului C aglutina celulele grupelor A şi B, dar cele ale grupului C nu erau aglutinate de serurile grupelor A şi B. După aceste reguli, Landsteiner şi Stork aparţineau grupei C, Sturli şi Erdheim grupei A şi Pletschnig şi Zaritsch grupei B.

Acest fapt a dus la următoarele concluzii: existau două feluri de caracteristici celulare în sângele uman, denumite A şi B. Dar, serul anumitor indivizi, deţinea un factor misterios care acţiona împotriva caracteristicii celulare B, făcându-i existenţa imposibilă, astfel încât

rămânea numai caracteristica A. Serul unui alt grup de fiinţe umane conţinea un factor opus caracteristicii celulare A (care eliminau acea caracteristică din sângele persoanei). Serul unui al III-lea grup conţinea un factor opus şi grupei A şi grupei B, ambele fiind deci absente din celulele sanguine roşii. Astfel Landsteiner identificase trei grupe sanguine, A, B şi C. El a numit factorii din ser care produceau aglutinarea celulelor cărora le era incompatibil „aglutinine" şi factorii caracteristici celulelor sanguine, aglutinogene.

Un an mai târziu, în primăvara anului 1902, dr. Adriano Sturli însuşi, împreună cu dr. Alfred Decastello s-au întâmplat să găsească un al IV-lea grup sanguin. Un număr mic de persoane aveau sânge care nu aglutina celulele grupelor A şi B. Acest sânge nu conţinea aglutinine, ceea ce însemna că posedă ambele caracteristici celulare, A şi B. Sturli şi Decastello au numit acest sânge „atipic". Câţiva ani mai târziu, sângele „atipic" a fost redescoperit de savantul ceh J. Jansky şi de americanul W.L. Moss. Din nefericire, Jansky şi Moss au creat o oarecare confuzie desemnând numeric grupele pe care Landsteiner le identificase cu litere. În anul 1911, prof. von Dungern din Heidelberg şi asistentul său din Varşovia, Ludwig Hirszfeld, au propus o denumire care a rămas standard până azi. Grupa C a lui Landsteiner a devenit grupa O, iar categoria atipică a devenit grupa AB. Grupele care se cunosc acum sunt deci, A, B, AB şi O.

Aşa cum s-a întâmplat adesea în istoria ştiinţei, în 1901, nimeni în Viena, ca să nu mai vorbim de alte centre, nu şi-a dat seama de importanţa descoperirii lui Landsteiner. Nimeni n-a realizat că aici se afla cauza complicaţiilor fatale ale transfuziilor. Aşa trecute cu vederea cum erau; descoperirile lui Landsteiner, este remarcabil că un alt tânăr din aceeaşi Vienă a avut ideea de a aplica aceste rezultate în domeniul criminalisticii.

Tânărul în chestiune era Max Richter care, în 1901, a fost angajat ca asistent la Institutul de Medicină-Legală al Universităţii din Viena. El a văzut imediat că noile teste le completau pe cele ale lui Uhlenhuth pentru sângele uman, cu precizarea că acum nu se descoperea numai calitatea umană a sângelui, dar se identifica şi o persoană specifică. În primăvara anului 1902, Richter a luat legătura cu Karl Landsteiner. În acest timp, grupa AB nu fusese încă descoperită. Metodele pentru determinarea grupei sanguine nu fuseseră puse la punct. Richter gândea în felul următor: datorită reacţiei lui Ulenhuth se puteau verifica alibiurile multor suspecţi care susţineau că urmele de pe îmbrăcămintea lor era de origine animală. Totuşi, nu se puteau verifica afirmaţiile lor după care sângele respectiv era al lor propriu şi nu al victimei, deoarece sângele omenesc nu se deosebea de alt sânge omenesc. Nu s-ar putea folosi acum descoperirea lui Landsteiner? Dacă de exemplu o soluţie dintr-o urmă de sânge cauza aglutinarea sângelui celui suspect, aceasta ar

dovedi că urma de sânge nu era a celui suspect. Trebuia totuşi să se mai dea răspuns la o întrebare: erau factorii de ser anti-A şi anti-B, descoperiţi de Landsteiner, încă prezenţi şi activi în urmele de sânge uscat?

În vara anului 1902, Richter a procedat la primele experienţe pentru determinarea grupelor sanguine din petele de sânge. La început, aşa cum făcuse şi Landsteiner, el testă serurile sanguine de la şase voluntari, în cazul său deţinuţi, pentru a aprecia efectele lor aglutinante. Stabilind reacţiile lor serologice, el a pus apoi specimene de sânge pe bucăţi de material, stofe, sticlă şi lemn şi le-a lăsat să se usuce. După o perioadă variabilă (de la 3 zile la 4 săptămâni) Richter a dizolvat urmele de sânge. A fost destul de uşor să radă picăturile de sânge de pe sticlă şi lemn, dar de pe stofă a trebuit să taie mici bu căţele acolo unde era sânge. El a centrifugat celulele roşii din sângele proaspăt de la şase deţinuţi şi a făcut suspensii de celule în soluţie de ser fiziologic. A pus o picătură din fiecare dintre cele şase suspensii pe o placă pe care a fixat-o sub microscop. Adesea era necesară câte o oră de observaţie. Uneori nu se întâmpla nimic. Dar, în alte cazuri, urma de sânge uscat din soluţie se dizolva şi producea aglutinarea celulelor roşii. Reacţia era asemănătoare celei cu sânge proaspăt, în afară, de faptul că aglutinarea era considerabil mai slabă, urmele vechi de o săptămână abia dacă mai reacţionau. Cu toate acestea, după o lună de experienţe, Richter era

convins că tehnica aceasta îşi va demonstra valabilitatea.

În noiembrie 1902, el a plecat la Karlsbad pentru a lua parte la o întâlnire a naturaliştilor şi medicilor germani. El a ţinut o scurtă alocuţiune despre lucrările sale. Dar, ca şi Landsteiner, Richter a făcut o slabă impresie. Descoperirea lui Uhlenhuth punea totul în umbră. Studiile privind grupele de sânge păreau o preocupare stranie, cel mult de un interes marginal. Supărat, Richter s-a întors la institutul său.

Astfel, prima încercare de a folosi descoperirea grupelor sanguine în scopuri judiciare eşuase la fel de neremarcată, ca şi descoperirea însăşi. Landsteiner era prea indiferent pentru a se lupta întru afirmarea descoperirii sale. El a continuat în linişte un program de cercetare a cărei valoare avea să stea la zorile unei alte generaţii; în cursul acestui program, el a mai făcut descoperiri fără de care testarea medico-legală din zilele noastre nu ar fi fost posibilă. În experienţe pe model, el a a arătat cum se ataşau factorii anti-A şi anti-B de celulele cărora le erau „opuşi”: anti-A la grupa A, anti-B la celulele grupei B, anti-A şi anti-B la celulele grupei AB. Aşa cum se prezentau, celulele aveau o mulţime de factori care le erau „ostili”. Aceasta se întâmpla chiar când celulele înseşi nu se mai puteau recunoaşte ca atare, ca rezultat al coagulării sau uscării urmelor de sânge neputându-şi astfel manifesta deschis combinarea

chimică cu anti-factorii specifici. Această absorbţie putea fi indicată şi prin metode indirecte. Dacă serurile care fuseseră aduse în contact cu urmele de sânge uscat, erau îndepărtate după un timp, se dovedea că ele îşi pierduseră anti-factorii, eliberând acei anticorpi, cum sunt numiţi acum, celulele din urmele de sânge. Să presupunem, de exemplu, că un ser ce conţine anticorpi A cunoscuţi ar fi amestecat cu sânge uscat din grupa A şi, după un timp, ar fi îndepărtat. Dacă celulele proaspete de grupa A ar fi adăugate acum serului, ele nu s-ar aglutina.

La experienţele ulterioare Landsteiner, a demonstrat că este posibil chiar reversul acestui proces: anticorpii A şi B din ser pot fi eliberaţi din celulele roşii sanguine sub influenţa căldurii.

Semnificaţia acestor experienţe a fost ignorată în anii 1904 – 1905. Dezamăgit, Landsteiner şi-a impus alte domenii de cercetare. În 1908, o importantă epidemie de paralizie infantilă la Viena l-a determinat să studieze poliomielita. El a reuşit să transmită boala la maimuţă, arătând astfel că boala nu era rezultatul unei varietăţi de infecţii, ci doar era cauzată de un tip specific de virus. A urmat o altă perioadă de cercetare fundamentală, dar niciuna dintre lucrările sale nu i-au adus faima pe care o merita. După izbucnirea primului război mondial, Landsteiner a lucrat într-un spital vienez timp de 3 ani. Spera că la terminarea războiului va obţine recunoaşterea şi obţinerea unui loc de muncă în

cercetare. Când şi această speranţă i-a fost spulberată, şi-a părăsit oraşul natal, în 1919, împreună cu soţia şi fiul său în vârsta de 2 ani, acceptând funcţia de patolog la un spital din Haga. Doi ani mai târziu, a atras atenţia fundaţiei Rockerfeller. Simon Flexner, unul dintre corifeii cercetării ştiinţifice americane, l-a invitat la New York. Astfel Landsteiner a întors spatele Europei, pregătit să o ia de la început cu cercetarea multiplelor probleme nerezolvate ale grupărilor sanguine în Lumea Nouă.

Nimeni nu şi-a luat rămas bun de la el, nu a fost publicat niciun articol despre această plecare. Probabil că întreaga ştiinţă medico-legală a testării sângelui pe care el a dezvoltat-o nu ar fi existat astăzi, dacă nu ar fi existat un alt om, ca Max Richter care a privit opera lui Landsteiner cu ochiul entuziast al tânărului, întrezărindu-i multiplele potenţialităţi.

7 septembrie, 1915, a fost o zi curioasă şi totodată istorică. În acea zi, un bărbat scund, solid, de aproape 50 de ani, „apăru la Institutul de Medicină Legală de la Universitatea din Torino, din Nordul Italiei. Era îmbrăcat în haine de duminică, un costum ţărănesc de o culoare indefinibilă, verde închis. Sub braţul drept ducea un pachet învelit într-un jurnal; pălăria sa neagră îi stătea atât de caraghios încât îţi puteai da uşor seama că omul nu prea era obişnuit cu un astfel de port. Când intră în Institut îşi scoase pălăria ţinând-o strâns la piept cu mâna stângă, întinzând

respectuos cu cealaltă o scrisoare primului student întâlnit în cale.

Scrisoarea era destinată doctorului Leone Lattes, lector şi cercetător la Institutul de Medicină Legală. Studentul îl conduse pe om într-o cameră mare, înaltă, unde Lattes lucra împreună cu câţiva alţi tineri oameni de ştiinţă. Lattes avea pe vremea aceea 28 ani, era un tânăr chipeş, înalt, de loc din Torino. Deschisese scrisoarea oarecum mirat. Era trimisă de un oarecare dr. Bertola, medic ce practica în rândul maselor de muncitori dintr-un cartier mărginaş din Torino. Îi trimitea lui Lattes un pacient de al său pe nume Renzo Gerardi, îi scria Bertola. Girardi avea o „problemă de familie", cu care venise la Bertola şi acesta se văzuse nevoit să recunoască faptul că era incapabil să-l ajute. Din cât cunoştea el la ce lucra Lattes, credea că era singurul specialist care-i putea da omului său o mână de ajutor.

Lattes îl conduse pe Girardi spre masa lui de lucru şi-l invită să-i spună „tot ce avea pe inimă". Înainte de a începe să vorbească, Girardi depuse pachetul pe masă, îl deschise şi scoase o cămaşă albă pe care o desfăcu. Lattes observă imediat două pete de culoare maro-roşcat pe poalele cămăşii, în partea din faţă. Ridicându-şi sprâncenele îl întrebă brusc pe Girardi dacă e cumva implicat în vreo crimă. Omul negă viguros din cap, apoi începu să-şi depene povestea.

Într-o duminică pe la începutul lui iunie, cu trei luni înainte, plecase în satul său natal, la

câţiva km de Torino pentru a-şi vizita nişte prieteni. Mersese cu aceştia la o cârciumă şi se întorsese acasă noaptea târziu. Nevastă-sa, Andrea era foarte geloasă. Îl întâmpină cu acuzaţii şi reproşuri. Era aproape dimineaţă când izbuti în sfârşit să meargă la culcare. Dar drama începuse după ce se trezise şi îşi scoase cămaşa de duminică, deoarece, certându-se cu nevastă-sa până târziu, adormise îmbrăcat. Spre surprinderea sa văzu pe poalele cămăşii albe două pete ce păreau a fi de sânge. Nenorocirea era că şi nevastă-sa văzuse petele, drept pentru care îşi reluase pe loc acuzaţiile, insistând că sângele venea de la o altă femeie; acum era sigură de infidelitatea omului ei.

Din acea dimineaţă, viaţa de familie a lui Girardi devenise un adevărat infern. Nevasta lui nu se mai oprea din injurii.

Mersese la ghicitoare şi vrăjitoare care-i confirmaseră bănuiala că Renzo al ei era un Barbă albastră. Certurile cu privire la petele de pe cămaşa lui Girardi luaseră asemenea proporţii în cursul ultimelor 3 luni încât lui Girardi aproape că-i era frică să mai meargă acasă. Chiar dacă recunoaşterea vreunei fapte i-ar fi adus linişte, Girardi refuza cu încăpăţânare să admită că era vinovat, deoarece el ştia cel mai bine că nu se atinsese de vreo altă femeie. Bietul om se gândise şi se răzgândise la petele de pe cămaşă care apăruseră atât de misterios. Existau 3 cauze posibile:

1. De obicei, el era cel care aducea acasă carnea pentru prânzul de duminică şi o pregătea îndepărtând oasele înainte de a o da soţiei sale să o gătească. Făcuse acelaşi lucru şi în duminica aceea nenorocită şi îşi amintea că fusese îmbrăcat deja cu cămaşa lui de sărbătoare. Este foarte posibil ca omul să fi simţit vreo nevoie şi să nu-şi fi spălat mâinile când umblase la poalele cămăşii, lăsând astfel câteva pete fără a-şi da seama.

2. În acea zi de luni când îşi scosese cămaşa, el o lăsase un timp pe marginea patului. O prietenă a nevestei sale, Teresa Einaudi, venise la ei în casă şi se oferise să o ajute la dereticat. Teresa rămăsese singură un timp în dormitor. Mai târziu Girardi aflase că în ziua aceea Teresa fusese „indispusă". Şi, cum ştia că Teresa nu se prea omora cu propria ei curăţenie, se gândi că probabil, femeia se folosise de capătul cămăşii lui.

3. Întrucât nevasta lui îl torturase o viaţă cu gelozia ei, Girardi bănuia că ea însăşi ar fi putut pune sânge pe cămaşa lui, sperând că poate astfel îşi va recunoaşte infidelitatea. Girardi îşi încheie povestirea avertizându-l pe Lattes că era un om sărac, dar că ar fi fost în stare să dea tot ce are dacă el, Lattes ar putea dovedi că petele nu proveneau de la altă femeie. Dr. Bertola îl asigurase, spunea el, că, dacă era cineva în Torino capabil să dovedească aşa ceva, acela era dr. Lattes.

Bertola avea motive să gândească în felul acesta. După ce îşi terminase studiile medicale în

1909, Lattes îşi petrecuse câţiva ani în universităţile germane. La München îl întâlnise pe Max Richter şi aflase de experimentele anterioare ale acestuia. În felul acesta căpătase un interes deosebit în problemele fascinante ale aglutininelor şi aglutinogenelor. Cunoscător talentat al mai multor limbi, el citise tot ce era publicat cu privire la grupele sanguine. În timpul acestei cercetări dăduse peste diferite lucrări semnate de savanţi americani, francezi şi italieni, care încercau să determine dacă aglutininele din serul sanguin rămâneau în petele de sânge uscat. Rezultatele lor erau destul de contradictorii şi aceste controverse i-au întărit dorinţa lui Lattes de a cerceta grupările de pete sanguine. Până în toamna lui 1915 el îşi cheltuise toată energia ca lector al Universităţii din Torino şi greu se poate spune că avea experienţe practice semnificative.

Lattes era surprins la modul curios şi comic că o dispută de familie şi nu o crimă trebuia să fie cea care să declanşeze dorinţa lui de a trece la acţiune. Totuşi simţi o mare compasiune pentru bietul om din faţa sa şi privi problema cu care acesta venise la el ca pe un semn al destinului. Îi spuse că-şi va asuma răspunderea de a-i dovedi nevinovăţia cu condiţia ca Girardi să-şi convingă soţia şi pe Teresa Einaudi să vină la Institutul de Medicină Legală. Destul de neîncrezător, Girardi îi promise că va încerca să facă tot posibilul. Lattes luă o probă de sânge din lobul urechii muncitorului nerăbdător să vadă ce va ieşi din

această afacere. Spre surpriza sa, amândouă femeile apărură la uşa Institutului după două zile. Vorbeau tare şi gesticulau amândouă deodată, una ameninţându-şi bărbatul, cealaltă ofensată de insultătoarea insinuare a lui Girardi. Dar, în final, amândouă căzură de acord să dea probele de sânge.

Prima etapă a încercării lui Lattes, aceea de a determina grupele de sânge ale celor trei persoane implicate nu prezenta nicio dificultate. Tehnica era binecunoscută. Renzo Girardi s-a dovedit a avea grupa A, Andrea Girardi grupa O, Teresa Einaudi avea grupa A.

Începu apoi experimentul crucial: determinarea caracteristicilor de grupă sanguină de pe petele existente pe cămaşa lui Girardi. Practica simplă a tratării petelor cu sângele suspecţilor şi observarea reacţiilor – ceea ce Max Richter făcuse cu 13 ani mai înainte – nu-l satisfăcea pe Lattes. De pe vremea lui Richter aceste cunoştinţe fuseseră mult lărgite. Se ştia acum că grupele de sânge erau distribuite în rândul populaţiei în procentaje bine definite: 40% aveau grupa A, alţi 40% aveau grupa O, 15% aveau grupa B şi ultimii 5% aveau grupa AB. Profesorul von Dungern şi Ludwig Hirszfeld din Heidelberg demonstraseră, în 1911, că această distribuţie se datora eredităţii şi chiar faptul că moştenirea aceasta se conforma anumitor legi care nu fuseseră încă suficient cercetate. Lattes dorea acum să obţină rezultat extrem de precis.

În timpul acelui septembrie al anului 1915 Lattes se apucă de lucru cu un grad de meticulozitate care poate ar provoca uşoare zâmbete oamenilor de ştiinţă dintr-o generaţie ulterioară. Prima sa sarcină era de a restaura sângele uscat şi serul său până la gradul cel mai apropiat de original al lichidului. În acest scop el tăie petele de pe cămaşa lui Girardi şi cântări peticele pe cântarul său cel mai fin. Greutatea uneia dintre ele era de 0,0944 gr. Lattes numără apoi sub microscop numărul de fire de urzeală şi de iţe. El a găsit pătate de sânge 180 de fire de urzeală şi 65 de iţe. După aceea tăie câteva bucăţele de material din porţiunea curată a cămăşii de aproximativ aceeaşi mărime cu peticele pătate. Din nou numără iţele şi urzeala până când în final avu un petec cu 180 de fire şi 65 de iţe pe care le cântări. Greutatea lor era de 0,0649 gr. Scăzând această greutate din greutatea peticelor cu pete el obţinu greutatea sângelui uscat. De mult timp era o regulă simplă în cercetare faptul că componentele uscate ale sângelui reprezintă 20% din greutatea totală. Lattes introduse peticele cu pete de sânge în apă distilată, măsură în 4 timpi egali greutatea sângelui uscat din petec. El subţie soluţia rezultată cu soluţie de sare fiziologică efectuând o diluţie de 50% pentru a evita producerea unui ser prea concentrat. Introduse apoi lichidul rezultat într-un răcitor cu gheaţă, de mai multe ori presă peticele cu o baghetă de sticlă pentru a grăbi dizolvarea

sângelui uscat. A doua zi se dizolvase suficient pentru ca Lattes să poată îndepărta peticele albite acum din soluţia maroniu închisă. Aceasta a însemnat că tot serul, uscat conţinut în pata de sânge era transferat în soluţie odată cu toate aglutininele care puteau fi încă active în acest sens.

Urmând procedeul lui Richter, Lattes puse câte o picătură de soluţie pe două lame. Apoi adăugă o picătură de celule sanguine de grupa A proaspete la o picătură şi o picătură din sângele de grupa B proaspăt la cealaltă picătură. Abia ţinându-şi respiraţia, el examină picăturile sub microscop. După o jumătate de oră el văzu ceea ce sperase să vadă: celulele grupei B erau distinct aglutinate, dar nu şi cele din grupa A. Cu alte cuvinte factorul anti-B din ser era şi mai operativ chiar după trei luni. Iar sângele care cauzase pata aparţinea grupei A. Lattes îşi repetă experienţa de mai multe ori întotdeauna cu acelaşi rezultat. Astfel posibilitatea ca pata de sânge să provină de la soţia lui Girardi se excludea de la sine. Ea putea să vină de la Teresa Einaudi sau de la o altă persoană necunoscută sau chiar de la Girardi. Întrucât Teresa recunoscuse că fusese „indispusă” în ziua aceea Lattes încercă să determine microscopic dacă petele de sânge ar fi putut conţine sânge menstrual. Citologia – ştiinţa celulelor sângelui – stabilise că celulele din vagin difereau de celelalte celule ale corpului şi că astfel de celule vaginale erau prezente în sângele

menstrual. Medicina legală începuse să se folosească de acest fapt. Întrucât Lattes nu a putut găsi celule epiteliale vaginale, în niciuna dintre cele două pete, Teresa Einaudi a fost şi ea exclusă de pe lista suspecţilor. Totuşi Latteş era foarte sigur de nevinovăţia lui Girardi. Erau mari şanse ca sângele să fi provenit de la Girardi însuşi. Pentru a descoperi modul în care acesta şi-ar fi putut murdări propria lui cămaşă, Lattes îi ceru muncitorului să vină la o examinare.

Cauza a fost rapid descoperită. Girardi suferea de prostată – un fapt pe care nu-l observase încă – fapt care determina uneori sângerări ale uretrei.

„Acest rezultat”, scria mai târziu Lattes într-o relatare a cazului publicat în 1916 în Archivo di Antropologia Criminale, Psichiatria e Medicina Legale, „a readus pacea familiei”. De o importanţă mult mai mare decât cazul însuşi, care era la limita comicului, a fost faptul că determinarea grupelor de sânge a făcut de atunci parte din criminalistică.

Chiar înainte de a apărea lucrarea lui Lattes, cazul Girardi fusese discutat în cercurile medico-legale din Torino. Acesta a ajuns la urechile unui magistrat care tocmai cerceta o omucidere. El a trimis lui Lattes haina unui om, pe nume Aldo Petrucci, care fusese arestat în legătură cu o crimă. Petrucci era un criminal cunoscut şi fusese găsit cu pete de sânge pe haină, fapt considerat incriminator. El a respins orice legătură cu crima

şi a oferit cel mai vechi dintre toate alibiurile. Anume că sângele provenea de la scurgerile de sânge din propriul său nas, neavând nimic de a face cu sângele omului ucis. Petele de sânge aveau o vechime de numai 4 zile şi se dovediseră a fi de sânge uman. Dar numai acest fapt, nu era suficient pentru a demonstra povestea lui Petrucci.

Lattes obţinu grupa sanguină a cadavrului din sângele luat din inimă, apoi merse în celulă lui Petrucci pentru a lua o probă de sânge de la suspect. Grupa sanguină a victimei era A iar cea a lui Petrucci O. Examinând petele de sânge de pe haină Lattes folosi acelaşi procedeu pe care îl aplicase în cazul Girardi şi ajunse la un rezultat fără echivoc. Serul din pete au aglutinat celulele roşii ale grupelor A şi B. El conţinea deci, factori anti A şi anti B, deci aparţineau grupei O. Aceasta reprezenta cel puţin dovada că sângele nu provenea de la victimă şi ar fi putut proveni de la scurgerile din nas ale lui Petrucci. Pe baza acestui rezultat poliţia îşi continuă cercetările, iar Petrucci a fost complet absolvit.

Acest episod a devenit o decisivă placă turnantă în viaţa lui Lattes, de aici înainte el îşi va dedica cu pasiune întreaga activitate cauzei serologiei criminalistice. Lucrarea sa, publicată în 1916, includea o relatare a cazului Petrucci, Lattes fiind sigur că metoda sa va fi unanim adoptată.

Din nefericire, acest lucru nu s-a întâmplat.

Dar Lattes avea un temperament care nu descuraja cu uşurinţă. Pentru a fi sigur el a trebuit să aştepte până în 1923, când i s-a dat un nou caz de stabilire a grupei sanguine, până atunci el rămânând să discute această problemă numai la modul teoriei generale.

Primul război mondial a stopat progresul criminalisticii în Europa timp de mai mulţi ani. Însuşi Lattes s-a îndepărtat de activitatea sa datorită serviciului militar. Totuşi, prin 1922, el făcuse paşi atât de mari în cercetarea grupelor sanguine încât cartea sa publicată în acel an, *L'individualità del sangue nella biologia*, *nella clinica*, *nella medicina legale*, a devenit un manual internaţional asupra acestui subiect. În această lucrare el a ridicat problema transfuziei de sânge, s-a ocupat de asemenea cu ereditatea grupelor sanguine, ale cărei legi erau foarte importante pentru medicina legală în rezolvarea majorităţii problemelor legale, obişnuite, cum ar fi determinarea paternităţii, în special în cazul copiilor nelegitimi. Dar o trăsătură esenţială a cărţii a fost discutarea determinării grupelor din petele de sânge. Lattes încercase să simplifice procedeele implicate în primele sale experimente. Şansa joacă în mod frecvent un rol în astfel de cazuri. O dată, el a lăsat bucăţele de sânge uscat pe lemn şi pe alte suprafeţe netede. Apoi, fără o pregătire care să necesite timp, fără cântărire sau dizolvare, el a pus aceste bucăţele pe lamelele unui microscop, a adăugat suspensia celulelor

sanguine de test, a aşezat pe lamele o altă lamelă de sticlă şi a găsit că aglutininele serului se dizolvau în suspensia de corpusculi şi cuprindeau, celule sanguine opuse. Astfel, toate procedeele complicate de dizolvare pe care le folosise în experienţele anterioare au fost privite ca superflue. Lattes a născocit cea mai simplă metodă de determinare a grupelor de sânge din pete. La prima vedere acest procedeu părea neaplicabil la petele de pe textilele absorbabile. Dar Lattes a găsit şi o metodă de a face fulgi artificiali de sânge. El realiza un extras de pe pata de sânge pe care apoi îl picura uşor pe o lamelă. Cu un uscător, usca picătura până când rezulta un mic fulg de sânge. Apoi, Lattes (profesor acum de medicină legală) era pregătit pentru problema cu care avea să se confrunte când a fost solicitat să ajute justiţia din Modena[1]. Datorită tehnicii sale simplificate el a putut să identifice câteva pete de sânge vechi de un an şi jumătate de pe o bonetă de mătase. Din hainele pătate cu sânge ale unui om ucis, el a determinat grupa de sânge a victimei care s-a dovedit a fi B. Sângele de pe bonetă conţinea de asemenea grupa B. Confruntat cu această probă, ucigaşul, a mărturisit.

Următorul caz a fost marcat de circumstanţe speciale. Pantalonii unui suspect aveau numeroase pete roşii. Lattes a determinat imediat că aceste

1 Nota MMXII: În original, Modega - corectorul şi tipograful sunt plutaşi. Modega e o localitate din Azerbaidjan, care la acea vreme era în epoca de piatră. Aici este vorba de Modena.

pete proveneau de la vin roşu, şi nu de la sânge. Rămânea însă o pată pe interiorul buzunarului pantalonilor care provenea fără îndoială de la sânge uman. Cel suspectat protestă disperat, încercând să-şi dovedească nevinovăţia. El nu a încercat vechiul alibi cu sângele din nas, dar nu putea spune de unde provenea sângele. Pata era veche de 3 săptămâni. Lattes a determinat grupa de sânge a celui suspectat (a) iar sângele din buzunar aparţinea aceleiaşi grupe, deci putea fi sângele său. Examinând, pata sub microscop, Lattes a văzut membrele unei muşte strivite care trebuie să se fi lipit de sângele uman înainte de a fi ucisă. Cu această probă, devenea clar că suspectul nevinovat fusese considerat ca atare datorită unui lanţ nefericit de circumstanţe. În 1925 activitatea lui Lattes progresase atât de mult încât acesta era gata de a publica o a doua lucrare şi totuşi nu exista nicio relatare din alte părţi ale lumii care să confirme folosirea acestei metode, în scopuri criminalistice. Iu consecinţă, Lattes era cel ce-i definea valoarea. Desigur, nu se putea spune fără echivoc că o pată de sânge provenea de la o anumită persoană aceasta se putea doar aştepta să fie aşa, întrucât numai grupa A de exemplu exista la 40 % din rasa umană. Procedeul era de asemenea ezitant acolo unde grupa sanguină a victimei coincidea cu cea a suspectului. Dar determinarea grupei sanguine de pe petele de sânge nu permitea criminalistului să îngusteze cercul posibililor criminali. Cei

suspectaţi puteau fi excluşi dacă petele de pe îmbrăcămintea lor nu coincideau cu grupa sanguină a victimei. Şi, dacă un suspect susţinea e a petele de pe îmbrăcăminte proveneau din propriul său sânge, acest fapt putea fi confirmat sau infirmat. În sfârşit, putea să convingă un asasin să mărturisească atunci când nu putea oferi o explicaţie credibilă a existenţei petelor care corespundeau cu sângele victimei. Aprecierea metodei nu a întârziat să apară. Astfel, veniră veşti de la Georg Strassmann, fiul profesorului berlinez Fritz Strassmann când acesta ţinu o conferinţă la Innsbruck în septembrie la o întâlnire a medicilor legişti germani şi austrieci. Subiectul conferinţei era aflarea unor mijloace de stabilire a paternităţii. În cursul conferinţei, el menţionăm importanţa determinării grupei sanguine pentru criminalişti. În toate cazurile de moarte violentă sau de moarte din cauze necunoscute, arăta el, grupa sanguină ax victimei trebuia determinată imediat pentru a avea la dispoziţie date comparative cu orice pată de sânge care ar fi putut fi descoperită mai târziu.

Aprecierea a devenit şi mai semnificativă când Fritz Schiff un serolog în vârstă de 36 de ani din Berlin promovă metoda Lattes. Schiff, se îngriji de publicarea cărţii lui Lattes, „Individualitatea sângelui" în limba germană chiar în 1925. Datorită influenţei sale, Societatea Germană de Medicină Legală l-a invitat pe Lattes la întâlnirea anuală din 1926.

Cuvântarea de deschidere a lui Schiff a reprezentat o pledoarie pentru folosirea noii metode. „Astăzi, la 25 de ani de la descoperirea grupelor sanguine Societatea Germană, de Medicină Legală discută reacţia Landsteiner probabil pentru prima dată” declară el. „Bineînţeles, medicina legală, nu poate fi acuzată de a fi intenţionat prematur să pună în practică reacţia Landsteiner… creditul de a fi aplicat această metodă în cazuri practice va fi dat oaspetelui nostru italian Lattes… procedeele sale ne permit să cercetăm petele de sânge care nu mai pot fi cântărite cu un cântar chimic obişnuit care, cu alte cuvinte, cântăreşte mai puţin de o zecime de miligram".

Lattes s-a întors la Torino cu încrederea în viitorul metodei sale: în acele zile, Germania conducea domeniul criminalisticii, dacă metoda sa era acceptată acolo ea ar fi fost adoptată pretutindeni. Totuşi a mai trecut un an şi jumătate până când autorităţile germane au fost confruntate cu un caz în care o pată de sânge avea să decidă vinovăţia.

— 5 –

Şapte persoane au auzit strigăte care au sfâşiat liniştea nopţii din Gladbeck[2], un orăşel din zona industrială, a Germaniei apusene, în

2 Nota MMXII - Corect, Gladbeck. În original sunt erori de tipar (ex. eroare - Gladback -, va fi întâlnită pe mai departe în cartea tipărită)

dimineaţa zilei de 23 martie 1928. Aceştia erau, doi învăţători cu soţiile lor, menajera unui medic, mecanicul unei mine de cărbuni şi un sergent de poliţie. Niciunul dintre ei n-a dat importanţă acestui fapt, neinteresându-i cine striga după ajutor.

Chefliii nocturni deveniseră din ce în ce mai obişnuiţi în acea parte a districtului Ruhr, astfel că sergentul de poliţie, devenise aproape indiferent la zgomotele făcute de aceştia. El se oprise doar pentru o clipă din rondul său. Mecanicul aprinse lumina, privi ceasul care arăta 3.30 şi încercă să adoarmă din nou. El nu bănui, că doar la câţiva paşi de uşa casei sale din Schultenstrasse, un bărbat tocmai fusese asasinat. Învăţătorul Deese care locuia la parter de partea cealaltă a străzii, la nr. 11, se trezi odată cu soţia sa. Deese merse la fereastră în cămaşa de noapte, dar nu putu vedea scena crimei – trotuarul din faţa casei sale – pentru că gardul viu din grădină acoperea strada. El observă umerii şi capul unui bărbat apărând deasupra gardului care apoi, dispăru, apărând şi dispărând din nou, traversând strada, de unde, se pierdu în întuneric. Deese, îşi întrebă soţia cât e ceasul, i se răspunse că este 3 şi 35, şi tremurând se întoarse în pat.

Învăţătorul Adolf Daube, care de asemenea locuia într-un apartament la nr. 11, avea şi el o fereastră care dădea în stradă. El se sculă, se uită la ceas, văzu că era 3.30 şi intră în camera fiului său. Tânărul Helmuth Daube în vârstă de 19 ani,

tocmai îşi dădea examenul de bacalaureat şi plecase împreună cu câţiva colegi în Buer, un orăşel apropiat. Acolo, „Alte Herren”, o societate studenţească de prestigiu din acel timp organizase o petrecere cu bere pentru noii membri potenţiali, – un procedeu similar cu cel al societăţii americane „Rush”. Daube, găsi patul fiului său neatins, îşi calmă soţia care se simţea uşor neliniştită cu privire la băiat şi se duse să se culce.

După o oră, clopoţelul de la uşa doctorului Lutter sună strident. Menajera acestuia Elli Mehring auzise şi ea ceva dar ignorase strigătele de ajutor. Când doctorul Lutter ajunse la uşă găsi acolo doi mineri cu biciclete. Ei relatară că la scurtă distanţă în josul străzii zăcea un om pe moarte; ei dăduseră peste el în drumul lor spre muncă. Lutter, îşi puse la repezeală hainele; şi alergă la locul indicat. La lumina slabă a lămpilor de bicicletă el zări o figură întunecată întinsă pe pământ. Capul era îndreptat spre curbă, iar picioarele spre poarta grădinii învăţătorului Daube. Medicul îşi dădu imediat seama că persoana de pe pământ nu era pe moarte, ci moartă de-a binelea. Avea o tăietură oribilă la gât, care mergea în jos spre coloana vertebrală. Faţa îi era atât de murdară de noroi, încât personajul nu putea fi recunoscut. Pe pavaj, se întindeau două bălţi de sânge, una dintre ele la o oarecare distanţă de cadavru pe o ridicătură a trotuarului.

Lutter le ceru minerilor să aştepte un moment şi, întrucât la nr. 11 era întuneric, fu

nevoit să alerge la telefonul din locuinţa sa. Era ora 4, 45 dimineaţa când chemă poliţia. Detectivul Trampert îi ceru să stea de pază până la sosirea poliţiei. Îşi sună apoi superiorul, pe inspectorul Klingellhöller, şeful Departamentului de cercetări criminale din Gladbeck precum şi pe căpitanul Pest şi pe şeful poliţiei regulate, maiorul Preuss. El luă legătura de asemenea cu Departamentul de cercetări criminale din oraşul învecinat, Recklinghausen care, după schema de organizare, trebuia să menţină o comisie specială pentru crime în oraşele şi satele din vecinătate. Pest, Preuss şi Klingellhöller au sosit la Schultenstrasse la ora 5 şi 10, Preuss nu era detectiv, dar rolul său a fost enorm în această cercetare. În ceea ce priveşte pe Pest şi Klingellhöller, mare parte din ceea ce au făcut şi ceea ce au omis în următoarele câteva ore poate fi înţeles numai dacă vom considera condiţiile curente ale vremii din sistemul criminalistic al forţelor poliţieneşti din Prusia.

De la terminarea primului război mondial, poliţia criminală prusacă avea yun splendid fişier la Berlin şi în alte oraşe mari, dar unul foarte sărac în orăşelele de provincie. Forţele de poliţie locale trebuiau să se gospodărească singure. La fel, pregătirea detectivilor lăsa mult de dorit. Eforturile de recrutare a unor tineri capabili, cu instrucţie în domeniul dreptului, tehnologiei său" economiei era lăsat Berlinului şi altor câtorva oraşe mari. Nu era niciun fel de specializare în

domeniul crimelor; iar comisiile permanente de homicid ca cea din Berlins erau fie necunoscute în restul Prusiei, fie pur teoretice.

Când valul de crime de după război a atins un apogeu fără precedent spre sfârşitul anului 1923, poliţiştii obişnuiţi, fără o instrucţie specială erau transferaţi pur şi simplu la poliţia criminală. Un an mai târziu întreaga poliţie criminală din satul Prusac a fost naţionalizată. Înaintea datei când a fost luată această măsură, mulţi şefi de poliţie locală îşi promovaseră prietenii şi partenerii de cârciumă printre detectivi, fără a da atenţia cuvenită capacităţilor sau meritelor, ci pur şi simplu doar pentru a le asigura ranguri înalte în serviciul de poliţie.

Detectivul Pest avea 49 ani, şi fusese numit inspector în 1918 şi căpitan în 1925, fără nicio testare a calităţilor sale.

Inspectorul Klingellhöller dăduse un examen în 1922* dar cunoştinţele sale în domeniul cercetărilor de omucideri erau foarte slabe. Cu toate acestea, starea de lucruri respectivă nu explică ce s-a întâmplat în noaptea de *23* martie. Când Peste şi Klingellhöller, împreună cu câţiva asistenţi, au ajuns în Schultenstrasse, lămpile de carbife de pe bicicletele minerilor erau singura sursă de lumină. Nu s-a întâmplat ca nimeni să aducă un reflector şi nimeni n-a fost trimis după aşa ceva. Deoarece lămpile de bicicletă erau inadecvate, poliţia a decis să aştepte zorii şi venirea comisiei pentru omucideri din

Recklinghausen. Dar Recklinghausen a trimis un singur om eus impresionantul titlu de detectiv director pe nume Schönermarck, însoţit de un câine. Deşi poliţia criminală din Recklinghausen avea 5 căpitani detectivi şi 20 de inspectori „nu avea în schimb o comisie regulată pentru omucideri – aşa cum ar fi trebuit să aibă în conformitate cu schemas de organizare. Câinele încercă să ia urma, dar nu găsi nimic. Schönermarck simţi că îşi făcuse datoria şi pleca dându-i inspectorului Klingellhöller puteri depline în cercetarea cazului. După o privire trecătoare asupra rănii de la gâtul mortului, Klingellhöller îşi dădu cu părerea: că se aflau în faţa unui caz de sinucidere. El citise prin ziare că mai mulţi tineri o terminaseră în acest fel" tăindu-şi gâturile în această manieră. În raportul său:

ulterior, Klingellhöller îşi argumenta acest punct de vedere prin următoarea afirmaţie enigmatică: „La început m-am întrebat dacă acest caz era o crimă sau o sinucidere. Am luat în considerare a doua posibilitate deoarece, ca o consecinţă a rănii de la gât; presupunerea acestei posibilităţi era justificată". S-a decis să fie chemat medicul districtual dr. Marks pentru a examina cadavrul. Detectivul Kraemer, trimis să aducă doctorul, se întoarse raportând că dr. Marks nu avea timp; el trebuia să apară în acea dimineaţă în faţa curţii cu juri. Nici Klingellhöller nici Pest nu avură curajul să-i amintească lui Marks că el era obligat oficial să examineze imediat astfel de

cazuri. Întrucât ei nu îndrăzniseră să atingă cadavrul înainte ca acesta să fie văzut de un medic oficial, continuară să aştepte. Nu se întâmplă nimic înainte de ora 6, când învăţătorul Daube, trezit de discuţii şi de lătratul câinelui, se uită pe stradă. Recunoscându-l pe dr. Lutter el ieşi să-l întrebe despre ce era vorba. După o clipă, îngenunche lângă cadavru strigând: „dumnezeule, este fiul meu”. Înainte ca Daube să se repeadă din nou în casă pentru a-i duce soţiei groaznica veste, dr. Lutter, care-l ajutase să se ridice în picioare, auzi câteva referinţe confuze cu privire la plecarea băiatului la Buer şi la întâlnirea societăţii la hotelul Zur Post. Atunci, dr. Lutter îi propuse maiorului Preuss ca el însuşi să-i telefoneze unui medic, o cunoştinţă de-a sa, care era membru al aceleiaşi societăţi şi care ar fi putut să ştie ceva despre festivitatea de la Buer: El intră în casă şi se întoarse curând cu informaţia că, în afară de tânărul ucis, alţi 2 studenţi din Gladbeck luaseră parte la – petrecere: Karl Labs, de pe Lambertistrasse nr. 5 şi Karl Hussmann din Hagesstrasse nr. 67. Hussmann venea din străinătate şi locuia cu familia prof. Kleibohmer, care se întâmplă să fie unul din pacienţii dr. Lutter.

@La acest punct al cercetărilor, căpitanul Pest luă oarecum lucrurile în mână. El îl trimise pe Klingellhöller să-l interogheze pe Karl Labs şi pe detectivul Kraemer să facă cercetări în ceea ce-l priveşte pe Hussmann. În confuzia generală, el nu

făcu nicio obiecţie când maiorul Preuss şi dr. Lutter anunţară simultan că vor încerca să-i telefoneze lui Kleibohmer pentru a cere informaţii despre Karl Hussmann.

Klingellhöller ajunse la casa lui Labs între 6 şi 6, 30. Labs era somnoros, dar se trezi imediat când auzi ce se întâmplase. El confirmă că fusese împreună la Buer cu Daube şi Hussmann şi un alt student pe nume Brettschneider. Ei plecaseră de la hotelul Zur Post la ora 2 şi 10. Îşi amintea exact ora pentru că în faţa hotelului exista un ceas. Întrucât tramvaiele nu mai circulau la acea oră, ei merseseră pe jos două sau trei mile până la Gladbeck – Hussmann şi Daube în faţă, el şi Brettschneider în spate. Brettschneider se despărţise de ei în Gladbeck, la intersecţia Henrichstrasse. El, Labs, îi prinsese din urmă pe ceilalţi doi şi-şi continuase drumul cu ei până în faţa primăriei. Aici drumurile lor s-au despărţit. Hussmann şi Daube merseseră pe jos spre Rendfortstrasse. Acolo, Labs îi văzuse pentru ultima dată. Se dusese la culcare pe la 3 şi 20 dimineaţa. Fratele său cu care dormea în aceeaşi cameră putea confirma ora.

„Deci Hussmann fusese ultima persoană care îl văzuse viu de Daube”, întrebă Klingellhöller. „Da”, replică Labs „şi, întrucât amândoi erau cam grizaţi, plecaseră cântând”. „Vorbise Daube vreodată de sinucidere”, întrebă în continuare detectivul. Labs scutură negativ din cap, spunând că ideea i se părea absurdă. Lui Klingellhöller nu i

se întâmplă să întrebe ceva despre relaţiile dintre Hussmann şi tânărul mort. El hotărî în mintea sa că era un caz de sinucidere şi imaginaţia sa mic burgheză stabili că un tânăr care se bucurase de beneficiile unor învăţături înalte n-ar fi putut fi implicat într-o crimă, între timp, dr. Lutter reuşise să-l găsească la telefon pe Karl Hussmann care răspunsese la primul sunet de apel. Acest factor îl surprinse pe Lutter care cunoştea casa Kleibohmer unde sunase de mai multe ori. Telefonul era la parter, în biroul profesorului, care noaptea era încuiat. Cheia era de obicei pe stativul de la camera portarului, iar Karl Hussmann locuia la etajul 4. Hussmann reacţionă la anunţul lui Lutter fără vreo emoţie specială: „Ce? Helmuth este mort?" întrebă el şi se oferi să se îmbrace şi să vină imediat. Abia apucase să pună receptorul în furcă, când detectivul Kraemer sună la uşă.

Văzuse lumină în hol şi fu foarte surprins când uşa i se deschise atât de prompt. Karl Hussmann, un tânăr înalt şi voinic, cu un ciuf de păr negru pe cap stătea în faţa sa în cămaşă de noapte şi cu picioarele goale şi-l invită înăuntru, cu o prietenie care-l făcu să ezite. Fu şi mai surprins la vederea picioarelor lui Hussmann. Acestea erau murdare ca ale unui om care nu s-a spălat pe picioare timp de câteva săptămâni. Şi Kraemer îi considera pe studenţi ca aparţinând unei clase superioare, dar el era deja convins de ideea de sinucidere, emisă de colegul său. El îl

întrebă deci pe Hussmann dacă-i putea da vreo informaţie despre ultimele acţiuni ale lui Daube. Hussmann replică imediat: după ce se despărţiseră de Labs, el şi Daube merseseră împreună până la intersecţia dintre străzile Schulter şi Rendfort. Aici Daube dorise să-şi ia rămas bun, dar Hussmann îl convinsese să-l conducă până acasă, chiar dacă aceasta ar fi însemnat un ocol pentru Daube. Se despărţiseră în faţa uşii prof. Kleibohmer şi Daube plecase acasă singur. Aceasta era tot ceea ce ştia el. Când a fost întrebat de ora la care se despărţiseră şi ora la care ajunsese în camera sa, Hussmann deveni mai puţin sigur. Tot ceea ce-şi putea aduce, aminte era faptul că fusese nevoit să folosească de mai multe ori toaleta din cauza berii pe care o băuseră în noaptea aceea. Toaleta era pe scara dintre etajele 2 şi 3. Ultima dată când coborâse auzise telefonul sunând şi, în timp ce vorbea cu dr. Lutter sunase şi la uşă. De aceea fusese atât de rapid când a deschis-o.

Kraemer îi mulţumi tânărului şi încălecă pe bicicletă pedalând înapoi spre Schultenstrasse. Puţin mai târziu, Hussmann îl urmă, îmbrăcat în grabă în pantofi negri, pantaloni gri, şi o jachetă sport pe care şi-o pusese peste pijama. Ajunse la casa lui Daube cu bicicleta puţin înainte, de întoarcerea lui Klingellhöller. Rezemându-şi bicicleta de gard, tânărul îl salută pe dr. Lutter care-l prezentă maiorului Preuss. Aruncă doar o privire grăbită asupra cadavrului prietenului său

care zăcea la câţiva paşi de el şi apoi îşi repetă povestea şefului poliţiei.

Între timp se făcuse zi. Mineri cu priviri cercetătoare şi nevestele lor se îmbulzeau, cu toată bariera făcută de oamenii poliţiei. Cadavrul zăcea încă neatins, pe spate, între bălţile de sânge şi o altă pată la picioare vizibilă acum la lumina zilei, care nu putea fi de sânge. În sfârşit, un detectiv fotografie scena. Mai târziu, fotografiile se dovediră a fi inutile, pentru că nu fuseseră luate din toate direcţiile şi nu fuseseră realizate la scară. Spre ora 7 Klingellhöller se întoarse şi îi fu prezentat Hussmann. Întrebat dacă Daube vorbise vreodată de sinucidere el replică, spre deosebire de Labs, întunecat da, acum doi ani; pe vremea aceea prietenia dintre el şi fiica prof. Kleibohmer se rupsese şi el se gândise să se sinucidă. Daube fusese o persoană slabă şi oscilantă. Întrebat apoi dacă vrea să intre. În casă pentru a oferi condoleanţe părinţilor colegului său mort, Hussmann refuză nervos. Lui Klingellhöller i-a atras atenţia faptul că Hussmann înconjură balta de sânge de pe pământ. Aceasta îl determină pe detectiv să privească instinctiv pantofii tânărului unde i se păru că vede câteva pete brun roşcate. Surprins îl urmă pe acesta în casă, unde încercă să stea de vorbă cu el.

Hussmann păru total surprins când inspectorul îl întrebă despre petele de pe pantof şi se aplecă privindu-şi pantofii cu atenţie. Ici şi colo aceştia erau umezi şi erau într-adevăr câteva pete

de sânge pe ramele exterioare care nu păreau a fi foarte vechi. Revenindu-şi, tânărul spuse că sângele trebuia să provină de la o pisică pe care el o prinsese în grădina familiei unde locuia, acum câteva zile – ca să fie mai exact, pe 21 aprilie – şi pe care o ucisese.

Detectivul întrebă dacă aceia erau pantofii pe care îi purtase în drum spre casă de la Buer.

— Da, răspunse el, purtase aceşti pantofi.

— Şi de ce erau umezi?

— Plouase în timpul nopţii.

În acest moment se trezi prima suspiciune în mintea detectivului, deşi nu era o suspiciune de asasinat. Mai curând gândi că Hussmann fusese probabil martor al sinuciderii prietenului său Hussmann călcase într-una din bălţile de sânge, nevoind acum să admită aceasta. Curtaseră poate amândoi aceeaşi fată? Simţea Hussmann vreo vină în această privinţă? Inspectorul îi ceru tânărului să-şi scoată pantofii. Aceştia fură daţi în păstrare detectivului Rehlinghaus iar el se întoarse în stradă.

Acolo, căpitanul Pest ajunsese la o a doua concluzie. El – trimise un detectiv la dr; Meyer, magistratul căruia urma să i se dea cazul, în speranţa ca acesta să le poată indica medicul necesar. Era 8 şi un sfert când magistratul veni şi realiză prima acţiune cu un oarecare înţeles în acest caz. Klingellhöller îi raportă: este un caz tipic de sinucidere. Meyer privi scena şi întrebă: unde este arma pe care Daube a folosit-o pentru a-

şi tăia gâtul. A înghiţit-o? Detectivii adunaţi în jur rămaseră înmărmuriţi, Meyer le atrase de asemenea atenţia la poala pătată de sânge ax cămăşii care ieşea prin deschizătura pantalonilor cadavrului. Ca să nu mai piardă timp el îi ceru, doctorului Lutter să examineze cadavrul. Lutter nu avea nicio cunoştinţă de medicină legală, dar când deschise pantalonii văzu dintr-o singură privire că Helmuth Daube fusese emasculat cu câteva tăieturi de cuţit. În acea clipă, teoria sinuciderii căzu şi Pest şi ceilalţi detectivi trebuiră să se confrunte cu faptul umilitor de a fi pierdut trei ore importante.

Căpitanul Pest salva situaţia numindu-l pe loc pe Klingellhöller şef al „comisiei temporare de omucidere” compusă din detectivii care se întâmplau să fie prezenţi. Hotărât să-şi demonstreze zelul, Klingellhöller îşi întoarse concluzia la capătul opus, afirmând că Hussmann era asasinul. El ordonă ca studentul să fie păzit în bucătăria familiei Daube, în timp ce el plecă în Hegestrasse să cerceteze camera tânărului. Profesorul Kleibohmer nu s-a arătat prea încântat de această vizită şi prima cercetare a fost făcută cam în fugă. Cu toate acestea, detectivul găsi costumul albastru, şosetele şi pălăria verde pe care Hussmann le purtase în noaptea crimei. El căută pete de sânge pe îmbrăcăminte, dar nu găsi nimic pentru, moment şi se înapoie la Schultenstrasse.

Între timp, dr. Lutter care în timpul acestei

crize dezvoltă un interes personal pentru cercetarea criminalistică, intră în bucătăria lui Daube şi îi ceru detectivului să vadă pantofii studentului. Ceea ce văzu erau indubitabil pete de sânge. Acestea erau de mărimea unei monede şi fuseseră împroşcate de la mică distanţă, de deasupra. Suprafaţa sângelui se întărise ca o peliculă, dar dedesubt sângele era încă lichid. Lutter estimă că picăturile de sânge căzuseră pe pantofi în primele ore ale dimineţii. Se întâmplă totuşi ca nimeni să nu înregistreze observaţiile lui Lutter. În timp ce examina pantofii, Lutter se întoarse spre Hussmann şi-i spuse că sângele era o probă incriminatoare împotriva sa. Hussmann deveni agitat şi afirmă că de multe ori îi curgea sânge din nas. Îi cursese sânge din nas şi în noaptea trecută, întrebă Lutter? Tânărul spuse că nu, şi îl întrebă pe detectiv dacă broaştele aveau sânge. De ce? Pentru că în timpul nopţii se întâmplase să calce pe stradă o broscuţă pe care o făcuse „piftie” şi probabil de acolo provenea sângele. Detectivul ascultă perplex aceste cuvinte şi fu uşurat când şeful său se întoarse şi-i ceru tânărului să-şi îmbrace haina albastră şi să vină la lumina soarelui care intra pe fereastră.

Aici, o pată de sânge sub rever deveni imediat vizibilă. Agitaţia lui Hussmann crescu; spuse acum ceva despre o tăietură la deget… La examinarea degetului reieşi totuşi că rana era superficială şi se vindecase cu mult timp în urmă. Klingellhöller hotărî atunci să efectueze o

cercetare mai atentă a camerei lui Hussmann.

Detectivului Trampert i se ordonă să ia pantofii şi hainele şi să le ducă la Biroul Poliţiei din Gladbeck. Dacă ar fi văzut procedeul transportului, cercetători experimentaţi de pete de sânge ar fi fost oripilaţi. Niciun material nu ar fi fost mai potrivit pentru sugerea petelor de sânge proaspăt decât ziarul în care Trampert învelise pantofii. Hainele fuseseră pur şi simplu legate laolaltă cu o sfoară, fără a acorda niciun pic de atenţie locului în care se aflau petele de sânge. La Biroul poliţiei nimeni nu-i opri pe ofiţerii şi pe funcţionarii curioşi să desfacă hainele şi să le cerceteze pentru eventuale probe. Jurnalul era şi el umed. La fel, nimeni nu determină imediat dacă ziarul absorbise sânge. În orice caz, umezeala hârtiei confirmă faptul că pantofii fuseseră umezi. De fapt, Trampert, îşi dădu seama că pielea pantofilor fusese umezită în timp ce ciorapii pe care Hussmann îi purtase erau complet uscaţi. Detectivul ajunse la concluzia că pantofii nu puteau să se fi umezit în drum spre casă, ci fuseseră spălaţi după aceea. Pe pantofi nu era nicio urmă de noroi. Detectivii Baumann şi Collesie observară şi ei aceasta dar nu se deranjară să noteze ceva. Spre deosebire, de pantofi, haina şi pantalonii erau uscaţi. Detectivii observară mai multe pete în partea din faţă a hainei, fapt care indica cum nu se poate mai clar, că fuseseră spălate şi frecate. În jurul acestor pete ei găsiră cruste de mărimea unui vârf de ac ce

proveneau evident de la sânge. Mai găsiră apoi urme roşiatice în interiorul buzunarului drept al hainei, ca şi cum „o mână pătată de sânge fusese băgată înăuntru”. Nici asupra acestei observaţii nu se făcu vreo înregistrare. Nicio pată nu a fost însemnată. Mai târziu nu s-a găsit nicio modalitate de a determina câte pete au fost distruse în drumul de la locul crimei la biroul poliţiei, în birou sau după aceea.

Klingellhöller, convins acum că găsise asasinul consideră că cel mai bine era să-l ia pe Hussmann cu el la cea de-a doua percheziţie a locuinţei sale. Dar atitudinea vădit ostilă a familiei Kleibohmer îi restrânse cercetarea doar la dormitorul tânărului de la etajul IV şi a biroului acestuia de la etajul II, omiţând celelalte locuri care îi fuseseră accesibile studentului în timpul nopţii, cum ar fi casa scărilor şi toaleta. I se întâmplă să-l întrebe pe student dacă avusese la el vreo batistă în timpul nopţii. Hussmann dădu afirmativ din cap. Unde era aceasta? După un moment de ezitare, Hussmann spuse că trebuia să fie sub pernă. Nu a fost găsită nicio batistă acolo sau în altă parte.

Detectivul Aschenbach, care îl întovărăşise pe Klingellhöller, uită să fotografieze patul în care Hussmann afirmase că dormise câteva ore (cu mici intermitenţe) în acea noapte. De fapt, patul arăta ca şi cum nu ar fi fost folosit, ci numai deranjat în mod deliberat şi nu datorită mişcărilor naturale ale unui om în somn. Nu au fost căutate

alte urme de sânge pe podea sau pe scări. Aschenbach dădu peste o cămaşă cu o singură urmă de sânge pe manşetă. În timpul cercetărilor, agitaţia tânărului crescu atât de mult, încât faţa sa deveni „lividă”. Când detectivul deschise geanta cu care Hussmann fusese la Buer tânărul se sprijini de şifonier ca să nu cadă. Geanta conţinea obiecte pentru o festivitate: o invitaţie, o carte cu cântece studenţeşti şi o medalie a societăţii. Între aceste lucruri era şi teaca de piele a unui cuţit, doar că cuţitul nu era acolo. Convins că a descoperit o nouă dovadă, detectivul întrebă unde e cuţitul. Tânărul spuse că îl pierduse. Adăugă apoi că, pe 20 aprilie, un hoţ încercase să spargă casa prof. Kleibohmer; fugise în grădină, luând cu el cuţitul drept armă de apărare. Probabil îl scăpase pe acolo pe undeva. În care parte a grădinii? Hussmann nu-şi mai amintea. Atunci de ce luase teaca goală cu el la Buer? Nu ştia; probabil că fusese în geantă şi o trecuse cu vederea, replică el. Nu a fost făcută nici o înregistrare a vreunuia dintre aceste detalii semnificative. Tânărului i s-a cerut să meargă la poliţie. Acolo, Trampert a atras atenţia detectivului asupra faptului că pantofii lui Hussmann fuseseră spălaţi. Klingellhöller trimise un detectiv să interogheze pe ceilalţi doi studenţi Labs şi Brettschneider. Detectivul reveni cu informaţia că ambii studenţi se întorseseră acasă de la Buer cu pantofii uscaţi, ceea ce demonstra că Hussmann minţise cu privire la umezeala

pantofilor săi. Detectivii traseră concluzia că Hussmann îşi spălase pantofii la întoarcere acasă, după comiterea crimei. Klingellhöller nu se gândi nicio clipă la problema petelor de sânge, altfel şi-ar fi pus întrebarea cum, unde şi în ce condiţii ar fi căzut sânge proaspăt pe pantofii spălaţi *după* crimă. Mai mulţi detectivi ce au fost trimişi cu ordinul de a cerceta grădina locuinţei tânărului pentru a încerca să găsească cuţitul pierdut. Aceştia au pieptănat literalmente locul timp de câteva ore fără a găsi nimic.

În cele din urmă, la 3 după-amiază, dr. Marks era gata să facă autopsia victimei. Aşa cum a reieşit mai târziu, această autopsie fusese inutilă din punct de vedere criminalistic. Nimeni nu s-a gândit să determine grupa de sânge a victimei. Se pare că dr. Marks nu citise lucrarea lui Strassmann cu privire la importanţa acestui test. În acea după-amiază, Hussmann a fost interogat pentru prima dată în mod „oficial”. Înregistrarea interogatoriului – de numai 4 pagini, conţinea doar câteva referinţe la probele incriminatorii şi nici o singură întrebare cu privire la motivul care l-ar fi putut determina pe Hussmann să-l ucidă pe Helmuth Daube. Cu toate acestea, la ora 5, detectivul îl luă pe Hussmann la magistratul Meyer pentru a obţine ordinul de arest. Dar relatarea inspectorului cu privire la probe era atât de subţire, încât Meyer îi dădu drumul tânărului după o jumătate de oră de discuţii. Asistentul magistratului, Neef care ascultase discuţia

remarcă plin de sarcasm: „dacă un muncitor ar fi fost suspectat de o astfel de crimă, ar fi fost sigur arestat imediat, pe baza aceloraşi fapte. Dar cred că Hussmann este prea bine cunoscut pe aici…” Probabil că exista, un adevăr în aceste afirmaţii. Într-adevăr, detectivul nu strânsese suficiente probe pentru un ordin de arest. Datorită indeciziei iniţiale şi incompetenţei, el pierduse primele ore, cruciale pentru o investigaţie criminalistică. Hussmann era acum liber şi putea să facă să dispară alte eventuale probe. Ceea ce reţinuse inspectorul ca probă posibilă era materialul pe care-l deţinea: o pereche de pantofi, o haină, un pantalon, o cămaşă şi urmele de sânge de pe aceste articole.

— 6 -

În martie 1928, nu exista nici, un singur oficial în întreaga regiune în jurul oraşelor Reklinghausen, Essen şi Gladbeck care să aibă cunoştinţe în domeniul testării grupelor sanguine. Pe 24 martie, un mesager al lui Klingellhöller apăru la Biroul de investigaţii chimice din Recklinghausen., Acest birou efectua în mod obişnuit analize industriale şi uneori şi teste Uhlenhuth. Mesagerul scoase pantofii, haina, pantalonii, cămaşa şi ciorapii lui Hussmann şi îi dădu şefului biroului, dr. Baumann întrebându-l pe acesta, dacă putea determina dacă sângele provenea de la Hussmann sau de la Daube.

Baumann îi răspunse că îi putea spune numai dacă sângele este uman sau nu, atâta tot. El nu menţiona şi posibilitatea de determinare a grupelor sanguine. Evident, ştia foarte puţin în acest domeniu şi nu îşi dădea seama că o determinare imediată a grupelor sanguine trebuia făcută, la un institut de medicină legală echipat special în acest scop.

Pregătindu-şi experimentul, Baumann găsi pete pe pantofi în partea din faţă a hainei, în buzunarul drept şi pe partea din stânga a pantalonilor. El mai descoperi câteva pete pe haină care fuseseră în prealabil frecate şi spălate cu apă. În raportul său el nu menţionă efectuarea testelor obişnuite pentru sânge care fuseseră deja standardizate de câteva zeci de ani. Procedă imediat la testul Uhlenhuth tăind peticele care aveau sânge pe ele, şi dizolvă sângele de pe pantof în soluţia de sare fiziologică. Pe 27 martie, dr. Baumann îl informă pe inspectorul Klingellhöller că găsise sânge uman pe toate articolele primite. În aceeaşi zi, Baumann mai inspectă o dată hainele şi pantofii unde mai găsi şi alte pete. În cel de-al doilea raport el arătă că materialul trebuia tratat cu grijă, pentru posibile testări ulterioare. Dar, întrucât el tăiase petice din haină şi din materialul din buzunare, dizolvând şi alte pete de pe pantof, numai rămaseră decât câteva urme şi acestea dintre cele mai mici. Pe 28 martie, Baumann raportă prin telefon că, cu excepţia unei pete de pe poala hainei, găsise sânge uman

pretutindeni. Evident, se gândi el, că treaba lui era terminată.

Unui om ca Klingellhöller determinarea sângelui uman (ca şi în cazul Luciei Berlin), i se păru doar o fărâmă de probă. Între timp el căutase motivele posibile ale crimei. Investigaţiile pe care le efectuase personal sau cu ajutorul altor detectivi nu fuseseră nici amănunţite nici; sistematizate. Cu toate acestea, ieşiseră la lumină, atât de la părinţii lui Daube, cât şi de la alţi colegi de-ai să-i câteva fapte remarcabile asupra relaţiilor dintre Karl Hussmann şi Helmuth Daube.

Hussmann se născuse în Guatemala, tatăl său era german şi dobândise o plantaţie de cafea în America de sud, înaintea primului război mondial. În 1921, în timpul unei călătorii în Europa, el murise pe vapor de dizenterie tropicală. Mama lui Hussmann, germană şi ea, era rudă cu soţia prof. Kleibohmer. Soţul ei o considerase prea instabilă pentru a creşte copii şi îl numise pe profesor tutorele lor legal. Karl era cel mai tânăr. Ceilalţi doi băieţi mai mari erau studenţi la universităţile din Göttingen şi München. Kleibohmer administra şi moştenirea celorlalţi fii ai lui Hussmann care fusese investită în fonduri olandeze. Karl Hussmann afirmase despre sine că „există nişte urme din America Centrală Tropicală în firea mea”. După opinia colegilor şi profesorilor, el era uneori exagerat de blând şi curtenitor iar alteori dominator şi brutal. După o oarecare ezitare, trei dintre colegii săi admiseră că le era teamă de

Hussmann. Unul dintre ei spuse: „În clasa sa toată lumea spunea că Hussmann este pervers… căuta băieţi tineri”. Se spunea de asemenea că Hussmann era sadic: „Îi plăcea să lovească oamenii cu vergele subţiri sau cu spiţele umbrelei…”, „îi plăcea să ucidă pisici…”, „era întotdeauna prietenos faţă de o persoană dar mojic pe la spate”.

Relaţia lui Hussmann cu victima avea anumite puncte obscure: după părerea tuturor Daube fusese un băiat talentat, oarecum nelumesc şi visător. Când Hussmann rămăsese repetent în 1926, el intrase în aceeaşi clasă cu Daube. Curând, băiatul mai în vârstă căută să câştige prietenia lui Daube. În 1927, când Daube se îndrăgostise de Lise Kleibohmer, îi spusese mamei sale că Hussmann nu putea tolera dragostea lui pentru altcineva, motiv pentru care încercase de mai multe ori să rupă această prietenie cu Karl. Avusese o anumită experienţă cu Hussmann în timpul, unei excursii, pe care nu le-o mărturisise părinţilor să-i în ultimul timp, Hussmann încercase, să-l convingă pe Daube să meargă împreună cu el la Universitatea din Erlangen, dar Daube spusese părinţilor săi că nu voia să facă acest lucru şi că era mai bine dacă el şi Hussmann ar fi mers la universităţi diferite.

Pe acest fundal, rezultatele analizelor de sânge ale dr. Baumann îl surprinseră pe detectiv ca o adevărată revelaţie. Nu cumva sângele uman respingea toate poveştile lui Hussmann despre

sângele de pisică şi de broască? Klingellhöller, conchise că ar fi putut forţa o mărturisire din partea lui Hussmann dacă l-ar fi putut surprinde cu proba ştiinţifică după care sângele găsit pe îmbrăcămintea sa era sânge uman. Pe 27 martie la ora opt şi jumătate seara detectivul îl arestă pe Hussmann şi îl interogă în prezenţa altor doi detectivi. Interogatoriul se întinse până la ora 1 dimineaţa. Un raport plin de lacune notat a doua zi din memorie a fost singura înregistrare a acestui interogatoriu. Nu a fost folosită interogarea stenografiată. Se vedea astfel că Klingellhöller nu avea nici cea mai vagă idee despre modul în care putea fi evaluată examinarea petelor de sânge. El repetase mereu aceeaşi întrebare. Cum apăruse sângele pe pantofi? Cum apăruse sângele pe haină? De unde venea sângele de pe pantalon? Socotise că simpla sintagmă „sânge uman” îl va dezechilibra pe Hussmann şi nu pregătise nicio altă întrebare mai precisă. El nu a spus: „sângele de pe pantof a căzut de la o anumită înălţime şi nu s-a luat din contactul cu balta de sânge de la locul crimei deoarece te-am văzut înconjurând-o. Nu este sânge de pisică nici sânge de broască. Este sânge uman. Nu-ţi aminteşti să-ţi fi curs sânge din nas. Poţi să-mi dai o altă explicaţie asupra petelor de sânge de pe îmbrăcămintea ta în afara faptului că l-ai atacat pe Daube pe la spate şi i-ai tăiat gâtul? Aveai piciorul drept ridicat pentru a te sprijini când ai făcut acest lucru. Aşa a căzut sânge pe pantofii tăi?" Din

cauza unei autopsii inadecvate şi a lipsei totale de instruire, Klingellhöller nu şi-a putut construi o imagine a întregului curs al crimei. Deveni clar că presupusa lui cheie cu sângele uman nu-l speriase pe Hussmann. Tânărul sesiză imediat că inspectorul i se simţea inferior. El se întinse peste masă, bău pahar după pahar de apă, faţa i se ridă şi uneori devenea nervos şi chiar insulta. Dar de fiecare dată se autocontrola într-un mod surprinzător pentru vârsta sa. Faţă de testul sanguin, nu arăta decât dispreţ: „nu e decât un nonsens”, spunea el. „La naiba! Asta-i curată prostie… hai, scrie! O prostie”.

Cu toate acestea, în ziua următoare, magistratul Meyer dădu ordinul pe care-l refuzase în 23 martie. El făcu aceasta deoarece Hussmann persista în a da explicaţii imposibile cu privire la petele de sânge. La urma urmei, ar fi putut să-şi retragă prima depoziţie şi să-şi amintească de o scurgere de sânge din nas. Cel puţin acest lucru ar fi motivat prezenţa sângelui uman. În loc să facă acest lucru, el insista cu o încăpăţânare misterioasă că intrase în contact numai cu sânge animal. Afirma chiar că, cu o săptămână înainte de noaptea crimei, fusese la abatorul din Gladbeck şi călcase în numeroase bălţi de sânge. Probabil că-şi murdărise şi hainele tot acolo. În noaptea de 28 martie, după ce efectul de şoc cu sângele uman al detectivului eşuase, se întâmplă ca dr. Marks să încerce o determinare a grupei sanguine de pe petele de sânge. El îi vorbi inspectorului despre

un anume profesor Müller-Hess din Bonn, care, „se spune că este un vrăjitor în acest domeniu”. Deoarece el însuşi neglijase să afle grupa sanguină a lui Daube, spera acum ca Müller-Hess să o poată obţine din sângele de pe hainele victimei. Cât despre Hussmann, Marks luă o probă a sângelui său, în 29 martie. În 30 martie, după-amiază, un poliţist sosi la Institutul de medicină legală şi socială din Bonn purtând o cutie mare care conţinea într-un pachet neîngrijit un flacon cu o probă a sângelui lui Hussmann, toate hainele victimei şi hainele lui Hussmann care fuseseră examinate deja la biroul de investigaţii chimice din Reklinghausen.

Viktor Müller-Hess, care preluase direcţia Institutului de Medicină legală de la Universitatea din Bonn în 1922, avea pe vremea aceea 45 ani. Era un bărbat solid, cu capul mare şi avea o vitalitate care-l predestinase să joace un rol important în domeniul medicinei legale. Avea multe idei cu privire la testele sanguine şi se menţinea la zi cu informaţiile, citind toate articolele despre noile metode. Müller-Hess, puse hainele lui Hussmann pe un manechin, pentru a reconstitui poziţia lor normală. Aceasta simplifica găsirea petelor şi concluziile cu privire la originea lor. Spre mâhnirea sa, văzu că toate petele, cu excepţia a doua dintre ele, nu mai puteau fi supuse metodei de determinare a sângelui. Avea să se confrunte şi el cu munca tipică a unor examinatori ignoranţi care stricaseră majoritatea

materialului de testare. Numai haina şi pantofii lui Hussmann, mai conservaseră câteva pete de sânge pe care le putu scoate şi care puteau să permită rezultate utile în testarea grupului sanguin. În ultimii doi ani, Müller-Hess experimentase de nenumărate ori metoda Lattes. El considera că era imperios necesar să examineze fiecare pată cât mai repede posibil deoarece se părea că aglutininele aveau o viaţă mai scurtă decât crezuse Lattes. De ce nu fuseseră aduse la Bonn hainele mai devreme? se întreba Müller furios.

Sângele lui Hussmann a fost determinat cu uşurinţă. Avea tipul O. Determinarea grupei de sânge a lui Daube nu a fost chiar atât de simplă, dar s-a dovedit posibilă: sângele, său avea grupa A. Când Müller-Hess a adăugat celule proaspete A şi B la micile pete de sânge de pe haina lui Hussmann, a văzut că ambele tipuri erau aglutinate. Nu mai exista niciun dubiu asupra rezultatelor. Petele de pe haină aparţineau grupei O. Ele puteau să fie deci nu de ia victimă, ci de la Hussmann însuşi Totuşi, testând petele remanente destul de mari de pe pantofii lui Hussmann, rezultatul era diferit. Acest sânge era de grupa A – grupa lui Daube. Müller-Hess a repetat experienţa de mai multe ori. De fiecare dată rezultatul a fost, acelaşi.

Müller-Hess trecu apoi la căutarea unor alte du-uri pe haina lui Hussmann. El a găsit ceva care scăpase până atunci tuturor detectivilor – o

tăietură fină pe gulerul hainei care corespundea unei tăieturi de mărime egală de pe gulerul jachetei de dedesubt. Tăieturile arătau ca şi cum un cuţit ar fi alunecat acolo în cursul unei lupte. Această observaţie îi confirmă bănuiala că ar putea fi sânge de grupa A şi pe haină. Dar, deşi dădu peste o pată care fusese evident spălată prin frecare, aceasta nu conţinea suficient sânge pentru testele sale. Pentru a avea o idee asupra măsurii în care haină fusese stropită cu sânge, Müller-Hess o dădu cu un spray de peroxid de perogen. Spuma formată în mai multe locuri de pe haină şi de pe pantaloni nu se arătă pe jachetă acolo unde aceasta fusese acoperită de haină. După studierea înregistrărilor din acest caz, Müller-Hess îşi trase propriile sale concluzii. Dintr-o fotografie a rănii de la gât el conchise că rana mortală din gât fusese făcută de la stânga la dreapta şi că asasinul trebuie deci să fi stat în spatele victimei. Incizia era neregulată ca şi cum ar fi fost începută şi oprită de câteva ori. Daube încercase desigur să scoată cuţitul. Aceasta ar fi explicat şi rănile pe care le avea la mâini şi la braţe. Experţi în medicina legală asemeni lui Müller-Hess erau conştienţi că o omucidere de acest fel putea fi realizată fără ca asasinul să fie împroşcat cu sânge. Pantalonii şi pantofii puteau fi pătaţi numai dacă un picior era plasat în faţa celuilalt astfel încât asasinul să-şi ia o poziţie fermă în timpul crimei. Uneori se întâmpla ca asasinul să se păteze cu propriul său sânge atunci

când nasul i se lovea violent de partea din spate a capului victimei. Aceasta putea explica petele de sânge de pe hainele lui Hussmann care aparţineau propriei sale grupe şi faptul că el refuza, curios, să admită că îi cursese sânge din nas, ca o posibilă explicaţie pentru petele de sânge.

Müller-Hess îşi trimise raportul în primele zile ale lui aprilie: „Cele câteva pete de sânge care mi-au mai fost lăsate pentru a examina haina lui Hussmann aparţin grupei de sânge a lui Hussmann. Unde ar mai fi fost şi alte pete de pe haină care ar fi putut, proveni de la Daube, cum sunt petele de pe pantofii lui Hussmann nu au mai putut fi determinate deoarece petele, disponibile au fost scoase pentru teste în altă parte… Acest caz ar fi fost clarificat mai bine dacă materialul pătat ar fi fost folosit pentru teste capabile să arunce o lumină semnificativă asupra faptelor. Mai mult, ele ar fi avut o mai mare valoare dacă poziţia, forma şi mărimea tuturor petelor ar fi fost determinată înainte de a fi îndepărtate”. În 31 martie, când Müller-Hess era încă ocupat cu testele sale, poliţia din Gladbeck primi vizita unui muncitor pe nume Kowalski. El spuse că lucra, grădina profesorului Kleibohmer şi că găsise cuţitul care aparţinea tecii găsite în geanta lui Hussmann, cuţitul pe care Hussmann afirmase că-l pierduse în grădină pe 20 martie. Destul de curios era faptul că cuţitul fusese găsit într-un loc care fusese cercetat foarte minuţios de detectivi în ziua de 23 martie.

Confruntat cu aceste ultime evoluţii şi cu raportul de la Bonn, procurorul districtual Lingemann din Essen, care preluase cazul ca autoritate responsabilă, chemă doi oameni cu experienţă de la Berlin. Aceştia erau Ludvig Werneburg, un bărbat de 55 ani care studiase dreptul şi fusese inspector detectiv încă din anul 1919 (era în acelaşi timp şeful departamentului de jaf înarmat şi unul dintre cei mai importanţi comisari din capitală) şi Rudolf Bissigkeit, un tânăr de 32 ani, şi el detectiv inspector şi un experimentat investigator de crime. Cei doi au sosit din Essen pe întâi aprilie şi au studiat documentele înainte de a merge la Gladbeck. Bissigkeit notă: „Simţeam că o crimă veche de 10 zile cu greu mai putea fi rezolvată, într-atât de uşor fusese trecut totul cu vederea de incompetenţa şi lipsa de cunoştinţe tehnice a detectivilor care procedaseră la cercetări până atunci. Ne puteam cumpăra biletele de întoarcere imediat. Timpul pierdut nu mai putea fi recâştigat”.

Ca întotdeauna în astfel de situaţii, autorităţile locale nu i-au întâmpinat pe cei doi cu prea mare entuziasm, fie şi pentru că ei trebuiau să-i interogheze pe detectivii locali pentru a putea da rezultatelor cercetărilor anterioare o formă care să poată fi utilă în faţa curţii cu juri.

Odată aceasta făcută, ei porniră sistematic să reconstruiască mobilul şi cursul logic al crimei. Aluziile cu privire la homosexualitatea lui

Hussmann căpătară repede contur. Parţial, comportamentul lui Hussmann în timpul reţinerii pentru judecată confirmară aceasta. În închisoare el încercă să fie transferat într-o celulă cu un tânăr delapidator căruia îi adresase scrisori înflăcărate de dragoste care începeau, cu „iubitule” şi conţineau propoziţii ca: „Dacă-aş fi împreună cu tine nimic n-ar mai conta”. Răbdători, cei doi detectivi au interogat din nou pe colegii săi şi au ajuns în final la elucidarea incidentului din excursia din munţii Eifel, care dusese la răcirea relaţiilor dintre Hussmann şi Daube. În 1926, în timpul unei excursii şcolare, clasa îşi petrecuse noaptea într-un cămin „Hussmann a intrat la Daube în pat”, – relatară ceilalţi băieţi. Dar acesta nu era singurul fapt semnificativ. Relatările despre eforturile pe care le făcea Hussmann de a implica băieţi mai tineri în relaţii sexuale continuară să se adune. Se vorbea despre faptul că Hussmann obişnuia să se angajeze în dansuri obscene în timpul altor excursii. „Se purta ca un animal... Ne era teamă de el", spuse un băiat. Cei doi inspectori înregistrară depoziţie după depoziţie asupra relaţiei dintre Daube şi Hussmann. Daube mai slab, încercase în mod repetat să se elibereze, dar fusese mereu subjugat, până când, în cele din urmă, se pare că-şi strânsese toate forţele pentru o ruptură finală. Existau şi alte indicii asupra modului în care Hussmann îşi maltratase prietenul. Un coleg spuse: „l-am văzut mai mult

decât o dată pe Hussmann producându-i dureri lui Helmuth… până când ochii lui Daube se umpleau de lacrimi de durere…” Alţi trei studenţi descriseră un alt episod la care fuseseră martori, într-o excursie la lacul Laach. Într-o călătorie cu trăsura, Hussmann, cu faţa congestionată, îl forţase pe Daube să-i stea în poate răsucindu-i un deget, până când Daube urlă de durere. Oare toate aceste lucruri nu indicau un homosexual sadic şi răzbunător care-l subjugase pe Daube şi-l ucisese atunci când tânărul voise să se elibereze, poate după o ultimă ceartă – nocturnă? Nu-l ucisese oare pentru a nu mai aparţine altcuiva?

Mobilul părea logic. Geea ce va decide în acest caz, gândiră cei doi inspectori, va fi o reconstruire amănunţită a ordinii evenimentelor, astfel încât cel suspectat să mărturisească când va fi confruntat cu realitatea. Primul lucru era acela de a demonstra că Hussmann minţise atunci când afirmase că Daube îl întovărăşise până la casa lui Kleibohmer. Şi apoi plecase acasă, singur. Întrucât acesta ar fi însemnat un ocol considerabil pentru Daube, el n-ar fi putut ajunge în faţa casei sale la trei şi jumătate când fuseseră auzite strigătele de ajutor. Mult mai aproape de adevăr era faptul că Hussmann îl întovărăşise spre casa sa pe Daube. Werneburg şi Lissigkeit ajunseră la următoarea reconstituire: Hussmann îl condusese acasă pe Daube. Acolo Daube îl refuzase definitiv: nu vor merge împreună la Erlangen, La auzul acestui refuz, Hussmann îl atacase» din spate, probabil în

momentul în care Daube urcase pe trotuar spre gardul grădinii – pentru a urina, act care-l excitase probabil pe Hussmann. Pata umedă misterioasă de la marginea trotuarului menţionată în primul raport sugera această posibilitate Hussmann îi tăiase gâtul lui Daube şi în acest timp fusese împroşcat „cu sângele care probabil îi cursese din nas. Numai pantofii îi fuseseră mânjiţi cu sânge – probabil când îl întorsese pe cel mort pe spate – deoarece corpul trebuie să fi căzut la început în faţă – pentru a-l emascula. Hussmann înfăşurase „preţul acestei mutilări" – acesta era eufemismul zilei – în batista care-i dispăruse ulterior şi se grăbise, apoi spre casă. Acolo. Îşi ştersese petele de sânge pe care le putuse vedea pe hainele sale. El îşi scoase pantofii şi-i spălase. Aceasta explica de ce pantofii fuseseră umezi. Apoi, fusese anunţat la telefon de dr. Lutter. Venise şi detectivul Kraemer; imediat, după plecarea detectivului îşi schimbase hainele şi-şi pusese pantofii spălaţi. Înainte de a pleca de acasă se dispensase de „trofeu" şi batistă aruncându-le probabil în W.C. După toate probabilităţile, acesta a fost momentul când câteva picături consistente de sânge îi căzuseră pe pantofi. Cu această ocazie, lăsase probabil şi alte urme de sânge pe trepte. Grăbit, fără a observa sângele de pe pantofi, plecase spre Schulterstrasse, unde, după un timp, Klingellhöller observase petele de pe pantofi.

Werneburg şi Lissigkeit erau convinşi că această crimă avusese loc exact în maniera

descrisă şi că o cercetare organizată efectuată în primele 24 de ore l-ar fi convins pe Hussmann să mărturisească. În loc de aceasta, îşi dădură seama că Hussmann fusese prevenit şi de faptul că nimeni nu se gândise să caute pete de sânge cu atenţie. Când cei doi încercară să folosească rezultatele lui Müller-Hess la interogatoriul lui Hussmann, ei îşi: văzură planul blocat de avocatul lui Hussmann, Ruschen, un ayocat cu mare experienţă. Ruschen percepu pericolul petelor de sânge: dacă cei doi detectivi din Berlin puteau să introducă în cadrul reconstituirii lor aceste pete în cursul interogatoriului cu suspectul, totul era pierdut. Tactica celor doi criminalişti experimentaţi era diferită de atacul frontal al lui Klingellhöller. Deci Ruschen. Îi interzise clientului său să depună mărturie până la judecată. În acelaşi timp, avocatul făcu toate eforturile pentru a găsi o explicaţie inocentă pentru prezenţa grupei A în sângele de pe pantofii lui Hussmann. El descoperi o văduvă pe nume Stratmann care s-ar fi plimbat în noaptea aceea pe Hegestrasse lângă casa lui Kleibohmer, unde a văzut o busculadă între câţiva tineri şi care ar fi lăsat o pată de sânge pe trotuar. Ruschen menţinea ideea că Hussmann ar fi călcat din neatenţie pe acea pată. Desigur, busculada avusese loc cu patru ore înainte ca Hussmann să vină acasă (întovărăşit de Daube), ceea ce ar fi însemnat că sângele se uscase demult pe pavaj şi nu ar fi putut să păteze partea superioară a pantofilor lui Hussmann. Dar

Ruschen cunoştea metodele care trezeau sentimente de îndoială între judecători şi juraţi. El produse şi alţi martori pentru depoziţii contrafăcute. La hotelul Zur Post din Buer, în acea noapte, un alt client fusese lovit la nas şi-i cursese sânge. Aceasta se întâmplase într-adevăr, deşi festivitatea Asociaţiei fusese în altă cameră, astfel încât Hussmann nu-l văzuse niciodată pe omul acela. Totuşi acest incident îi servi avocatului pentru a crea confuzie în chestiunea petelor de sânge.

Procesul avu loc la Essen din ziua de 16 până în 30 octombrie, 1928. Până în ultimul moment, inexplicabila grupă A de pe pantofi rămânea proba incriminatorie cea mai importantă. Curtea păru convinsă de reconstituirea celor doi inspectori din Berlin. Totuşi, în ciuda acesteia, juriul îl achită pe Hussmann, afirmând că nu era pe de-a întregul convinsă de nevinovăţia acestuia, dar nu convinsă, dincolo de un dubiu rezonabil asupra vinovăţiei sale.

Cazul Daube concentrase atenţia criminaliştilor din toată lumea asupra problemei identificării petelor de sânge şi a determinării grupelor de sânge. Chiar înainte de începerea procesului, apăru un articol important în „Kriminalistische Monatshefte” arătând importanţa crucială a determinărilor imediate ale grupelor sanguine. Autorul era Werneburg iar titlul: „Importanţa practică a examinării grupei sanguine”. În cazul în discuţie, poliţia amestecase

din nefericire lucrurile. Aceasta a dus la o secvenţă de investigaţii oficiale, acuzări, contraacuzări şi autoapărare. Dar poate că greşelile comise în acest caz au dramatizat modul în care determinările grupelor sanguine trebuiau manipulate de acum înainte.

— 7 –

La sfârşitul lui octombrie în acelaşi an, 1928, în timp ce juriul încă nu pronunţase verdictul în cazul Hussmann un tânăr medic din Innsbruck, în Austria, tocmai îşi terminase lucrarea de doctorat. Două luni mai târziu, la 1 ianuarie 1929, el acceptă postul de asistent la Institutul de medicină legală de la universitatea din acest oraş. A fost mai mult sau mai puţin o întâmplare, deoarece tânărul Franz Iosef Holzer nu se gândise să intre în domeniul medicinei legale. De altfel, nu se hotărâse să se lanseze într-o carieră, ci dorea mai degrabă să-şi continue pentru un timp studiile în domeniul chimiei. Auzind aceasta, profesorul său, Karl Meixner, l-a întrebat dacă intenţiona să-şi petreacă restul vieţii privind un stativ de eprubete. Şi dacă chiar voia să facă aceasta, putea găsi nenumărate eprubete şi la Institutul de Medicină Legală.

Poate şi acest lucru l-a determinat pe Holzer, proaspăt sosit la institut, să-şi îndrepte atenţia spre serologie. Profesorul Meixner era preocupat în acea vreme de stabilirea paternităţii. Dar

fuseseră şi vreo câteva crime în Tirol care i-au schimbat preocuparea, determinându-l să abordeze teste de sânge şi de Serologie. Chiar din toamna ce abia trecuse, cazul Halsmann fusese subiectul unor discuţii animate, atât la Institutul lui Meixner cât şi în presă. Un student cu numele Philipp Halsmann se dusese să escaladeze împreună cu tatăl său panta de răsărit a masivului Olperer din Alpii Zillertaler. El se întorsese singur, relatând faptul că tatăl său căzuse într-o prăpastie. Examinând terenul, Meixner găsise câteva lucruri care îi treziseră suspiciuni: O piatră stropită cu sânge care ar fi putut fi o excelentă armă şi o urmă de sânge care ducea până spre marginea prăpastiei. Însăşi povestea accidentului era destul de lacunară. Cercetările continuau când Holzer îşi începuse munca la cel de al treilea etaj al anticei clădiri a Institutului. Judecata ulterioară în care Halsmann a fost pentru prima dată acuzat de a-şi fi ucis tatăl, apoi achitat, însă în special opinia publică ce reclama petele de sânge au format fundalul pe care Meixner a început să-şi creeze un laborator special pentru studii ale sângelui, exact în momentul în care Holzer a fost solicitat de către Institut pentru funcţia de serolog.

Datorită impulsului pe care Lattes l-a dat practicii determinărilor de grupă sanguină, subiectul era mult mai bine înţeles în 1929. Se descoperise că aglutininele din ser, substanţele anti-A şi anti-B din petele de sânge se comportau

într-o manieră complet imprevizibilă, efectul lor asupra mostrelor de celule roşii depinzând de numeroşi factori: puterea lor originală care varia de la persoană la persoană, vârsta lor, gradul de temperatură la care fuseseră expuse şi aşa mai departe. Adesea, ele îşi pierdeau potenţa într-un timp surprinzător de scurt. Numai când şi când potenţa le era conservată pentru un timp mai lung decât era normal. O complicaţie supărătoare a fost şi descoperirea că aglutininele anti-A din serul grupei O difereau de aglutininele anti-B în persistenţă şi putere. Aceasta însemna că substanţa anti-A putea supravieţui în serul uscat din petele de sânge de grupa O dar că substanţa anti-B putea fi sever atenuată sau putea chiar dispare complet. Dacă o astfel de pată era tratată cu celule de test, celulele A clampau iar celulele B nu. Astfel, sângele părea să aparţină grupei B, când de fapt erau din grupa O. Aceasta era un caz extrem, dar foarte posibil. Într-un alt caz extrem, substanţa anti-B putea să dispară dintr-o pată de grupa A, astfel încât sângele ar fi părut să aibă grupa AB. Testul Lattes nu era eficient cu grupa AB, deoarece serul acesteia nu conţinea aglutinine. Deci, dacă un test nu produce nicio aglutinare, erau posibile mai multe concluzii. Grupa putea fi AB, sau putea fi din oricare altă grupă care-şi pierdea aglutininele în procesul uscării. Rezultatele testului Lattes trebuiau deci considerate cu mai multă atenţie.

Cercetarea a continuat în scopul realizării

unui procedeu mai precis. Şi Lattes considerase posibilitatea de a nu căuta aglutinine în serul uscat al unei pete de sânge, ci prin examinarea directă a caracteristicilor de grup ale celulelor roşii care trebuiau să fie prezente în fiecare pată. Dar, deoarece celulele în formă uscată îşi pierdeau conturul şi se închegau în cruste, nu există nicio modalitate de a determina grupa sanguină prin observare directă. Lattes se întorsese deci la experienţele lui Landsteiner din 1902– 1905.

Landsteiner arătase că celulele din sângele uscat îşi pierdeau forma şi capacitatea de a clampa, dar îşi reţineau caracteristicile de grupă. El demonstrase ulterior că între aceste caracteristici şi anticorpii serului exista o „atracţie" iar caracteristicile de grup din crustele complet uscate ale sângelui încă atrăgeau anticorpii serului. Dacă caracteristicile de grup ale celulelor roşii închegate din petele de sânge erau mai stabile decât anticorpii serului, trebuia să existe o modalitate de a determina tipul acestor caracteristici de grup prin atracţie sau cu alte cuvinte, prin absorbţia sau neabsorbţia anticorpilor serului.

Lattes încercase de câteva ori să găsească această rută, încercare pe care o făcuseră şi alţi savanţi de diferite naţionalităţi: Popoff, Martin şi Rochaix, Higuchi şi alţii. Experienţele lor demonstrau faptul că trăsăturile celulelor sanguine aglutinogene din petele de sânge erau mult mai stabile decât anticorpii serului. Deci, era

din ce în ce mai urgentă nevoia unei modalităţi de identificare directă a acestor aglutinogeni. Dar astfel de eforturi au avut de întâmpinat multe dificultăţi. De exemplu, dacă cineva avea o pată de sânge de grupa A la care adăuga ser anti-A şi aglutinogenul A absorbea aglutinina A, dar numai într-o anumită măsură, până la punctul de saturare. Capacitatea sa de absorbţie diferea de la caz la caz. Deci totul depindea de capacitatea de ser şi puterea substanţei anti-A pe care o conţinea. Dacă absorbţia era completă, un test ulterior cu celule roşii de grupa A relevau cu uşurinţă dacă serul nu conţinea aglutinină, fiind adică ineficient, pentru că el aglutina numai celulele de test. Dar, dacă rămăşiţele de aglutinină A erau lăsate în ser, rezultatele erau ambigue. Problema era deci: cum putea cantitatea şi puterea serului care era amestecat cu pete de sânge necunoscut să fie astfel ajustate încât toţi anticorpii conţinuţi în el să fie absorbiţi? Au fost încercate tot felul de calcule dar, din cauza atâtor necunoscute, nu s-a ajuns la rezultate clare. Cu toate acestea, ideea detectării grupelor de sânge din pete necunoscute, numai prin găsirea aglutinogenelor, părea promiţătoare.

Fritz Shiff din Berlin a atacat problema în mod repetat. El se întreba dacă întregul procedeu circumstanţial urmat în experienţele anterioare nu erau superflue, dacă s-ar găsi un mecanism tehnic pentru măsurarea precisă a cât din puterea unui ser de test anti-A şi anti-B se pierdea după

amestecul cu o pată de sânge. Dacă puterile, de aglutinare a serului de test putea fi măsurată înainte şi apoi după amestecul cu pata şi se putea determina dacă îşi pierduse sau nu eficienţa anti-A sau anti-B nu ar mai fi nicio neclaritate. De exemplu, dacă serul anti-A al, să zicem, unei eficienţe de 100 ar reduce eficienţa la 50 în timp ce un ser anti-B nu şi-ar pierde eficienţa, sângele trebuie să aparţină grupei A. Dacă serul anti B şi-ar pierde o cantitate mare de eficienţă, dar şi serul anti-B, sângele ar trebui să aparţină grupei B. Şi dacă eficienţa ambelor seruri rămânea nediminuată, sângele trebuia să aparţină grupei O.

Aceasta era situaţia când şi-a început Holzer lucrul încercând un număr de procedee bazate pe ideile lui Schiff. După multe experienţe, el a găsit o metodă simplă şi practică. El a folosit lame de microscop, aşa cum sunt folosite în chimie pentru testarea petelor în examinarea unor cantităţi extrem de mici de material. Aceste lame erau făcute din sticlă în care erau săpate 8 mici puţuri. Holzer a pus două astfel de lame una lângă alta pe masa sa de laborator. Folosind apoi o pipetă, el a lăsat 4 picături de soluţie de sare fiziologică în fiecare puţ al primei lamele. A pus apoi 4 picături de ser de test anti-A pe care voia să-l folosească în primul puţ al acestei lame şi aceasta a rezultat într-un amestec. A transferat apoi exact 4 picături din acest amestec în puţul următor astfel încât serul de aici era numai pe jumătate la fel de puternic faţă de amestecul de la început. El a fost

diluat într-o proporţie de 1: 2. Folosind această metodă de diluţie, Holzer a mers din puţ în puţ până când, în cel de-al VIII-lea el o obţinut o diluţie de 1: 256. El a repetat acelaşi proces cu ser anti-B pe cea de a doua lamă. Unde, a realizat o serie de diluţii de la 1: 1 până la 1: 256. Holzer a preparat apoi două suspensii de celule roşii proaspete: o suspensie de celule A şi o altă de celule B. În fiecare puţ din seria diluţiilor de ser anti A ei a pus o cantitate de celule A, asigurându-se că această cantitate să rămână constantă: a folosit acelaşi procedeu şi cu diluţiile serului B. După 10 până la 30 minute el a examinat specimenele pentru aglutinare. Putea să determine acum până la ce grad de diluţie serul anti-A sau anti-B continua să aglutineze celulele roşii. Serurile puternice erau eficiente până la diluţia de 1: 256; cele slabe numai până la diluţia de 1: 128, 1: 64 sau 1: 32. Totuşi, în toate cazurile, puterea putea fi măsurată. Imediat ce le era cunoscută puterea, Holzer a procedat la un test de pată de sânge de grupă necunoscută. Serurile diferitelor diluţii au fost amestecate în eprubete de test cu fulgi dintr-o pată de sânge sau cu bucăţi de material îmbibate în sânge şi puse într-un frigider timp de 24 ore. Apoi, conţinutul din eprubete a fost centrifugat, separând serul anti-A, sau anti-B de componentele solide, Holzer a îndepărtat serul în surplus din eprubete, procedând cu el aşa cum făcuse cu serurile proaspete, folosind aceleaşi lame. Ambele au fost

diluate din nou de la 1: 1 la 1: 256. Holzer a luat suspensiile de celule A şi B extrase, din aceleaşi probe de sânge pe care le folosise pentru a determina puterea originală. Acum, el putea să determine măsura în care fiecare dintre seruri rămăsese neafectat sau îşi pierduse puterea din cauza amestecului cu sângele de grupă necunoscută. Cu alte cuvinte el a examinat ceea ce chimiştii numesc „pierderea de putere", dacă, de exemplu, serul său original anti-A era eficient într-o diluţie de 1: 128 şi dacă după folosire eficienţa sa încetă la o diluţie de 1: 16 sau 1: 32, serul scădea cu 3, 4 grade de diluţie – semn că pata de sânge, absorbise o cantitate mare de ser anti-A. Dacă eficienţa serului-anti-B rămânea neschimbată, grupa de sânge era *A.*

După o serie de experienţe, Holzer îşi simplifică procedeul: în loc de a mai examina, aplica şi reexamina serurile anti-A şi anti-B, el a folosit serul grupei O care conţinea anticorpi anti A şi anti B. în octombrie şi noiembrie 1929, el efectuă primele experienţe cu 29 de pete de sânge uscate artificial de la indivizi cu grupe sanguine cunoscute. Fiecare pată conţinea între 10 şi 15 miligrame de sânge uscat… Testele sale „în orb” s-au dovedit a fi reuşite 100 % Aceste rezultate l-au încurajat să-i comunice lui Leone Lattes şi să-i ceară pete de sânge uscat de perioade diferite. Lattes i-a răspuns cu entuziasm. El i-a trimis lui Holzer şapte pete de test ale căror grupe le cunoştea numai el însuşi. Holzer a identificat 5

dintre ele în mod corect. În cele opt pete pe care i le-a trimis din Viena el realizase un scor perfect. Între timp, a continuat să-şi îmbunătăţească procedeul. El a găsit că potenţa scăzută a serului putea fi privită ca o dovadă a prezenţei grupei sanguine corespunzătoare, numai dacă pierderea puterii serului depăşea mai multe diluări. O singură diluare nu era niciodată suficientă deoarece chiar sângele de grupă O putea să slăbească cu uşurinţă un ser. Adesea, sângele de grupă A slăbea puterea unui ser anti B într-o măsură mică. Experienţele de control cu testul Lattes pe care Holzer le făcea în paralel cu procedeul propriu a confirmat încrederea sa, în rezultatele realizate. Testul Lattes dădea rezultate corecte într-o fracţiune mult mai mică decât metoda sa proprie.

Cu toate acestea, veni şi ziua în care Holzer s-a confruntat cu un tulburător eşec. El a greşit de 13 ori în 65 de mostre de sânge trimise, din Viena. De 7 ori serul anti A a scăzut în mod evident deşi sângele nu era de grupă A. Petele în discuţie îi fuseseră trimise pe hârtie de filtru, însemna oare aceasta că erau posibile erori ca şi în testul Uhlenhuth, deoarece substraturi diferite absorbeau anticorpii serului? Holzer a început să examineze toate materialele pe care puteau fi găsite urme de sânge: textile, hârtie, pământ, pietre etc. El a descoperit că hârtia de filtru afecta în mod evident puterea serurilor sanguine chiar când aceasta nu avea deloc sânge pe ea. Era un

avertisment că noua metodă urma să fie suplimentată de verificarea materialului pătat de sânge. În primăvara anului 1930, Holzer a efectuat o serie de teste foarte speciale. Predecesorii lui Meixner la fel ca majoritatea specialiştilor din medicina legală, iniţiaseră un muzeu care conţinea probe din crime anterioare. La Institut, Holzer a găsit circa 100 de astfel de articole pătate de sânge: îmbrăcăminte, arme, cearşafuri, oase, pământ şi plante – suveniruri din crime deja uitate. Holzer a aplicat metoda sa la acest material şi a găsit că petele de sânge vechi de mai multe decenii nu-şi pierduseră puterile de absorbţie. Pe un ciomag foarte vechi el a găsit pete de sânge cu diferite tipuri de sânge. Curiozitatea sa odată stârnită, el a căutat vechile dosare şi a găsit că ciomagul fusese folosit în uciderea a patru persoane în timpul unei tâlhării.

În toamna anului 1930, prof. Meixner i-a cerut asistentului său să scrie o lucrare despre metoda şi rezultatele sale întrucât pe vremea aceea Holzer efectuase 386 de experimente. Meixner i-a aranjat asistentului său înscrierea pe agenda celui de al XIX-lea Congres al Societăţii Germane de Medicină Legală şi Socială care avea loc în septembrie la Königsberg. Holzer, o persoană firavă şi timidă, a plecat în Prusia răsăriteană doar cu o jumătate de inimă, aşteptându-se ca soarta să-i fie asemănătoare cu cea a predecesorilor săi. Dar el a avut noroc: metoda sa realizase o punte peste lacunele care

fuseseră atât de evidente ani de zile şi, la trei luni după Congres, revista de medicină legală i-a publicat lucrarea: „un procedeu simplificat pentru determinarea grupei sângelui uscat prin formarea aglutininelor”. La numai câteva luni a fost solicitat să sprijine rezolvarea unei crime odioase, prima în care metoda sa a fost decisivă.

Ceea ce s-a întâmplat în primele ore ale dimineţii aceleia întunecate din 18 noiembrie 1931 la Imst, un orăşel nu departe de Innsbruck, nu a fost altceva decât mica dramă a unor mici fermieri pe fundalul marii crize economice.

Scena întâmplării a fost o casă ţărănească din partea de nord a oraşului unde o stradelă mocirloasă ieşea din strada principală în dreptul bisericii sf. Ion şi mergea, de-a lungul unui şanţ spre domul grădinii trandafirilor. Casă, construită în dreptul unei stânci, era o locuinţă bătrânească ce purta urmele trecerii timpului, cu camere multe şi cu ferestre mici, cu beciuri şi coridoare, cu jaluzele de lemn şi cotloane întunecate. Avea trei etaje şi era locuită de 8 persoane. Trei dintre ei, o chiriaşă, pe nume Johanna Brugger, fiul ei, şi un alt chiriaş, Franz Haussier care ocupau trei camere în dreptul salonului au fost singurii martori ai evenimentelor. Drama a avut loc între ceilalţi 5 care locuiau la etajele de dedesubt. Toţi aceşti oameni, cu excepţia unuia, aparţineau familiei Mair.

Proprietarul casei era fermier şi geambaş, pe nume Frans Mair, un bărbat înalt cu trăsături

ascuţite şi cu părul negru, trecut de 40 de ani. În 1928 el cumpărase casa pentru, 1.000 de şilingi. De atunci locuise la parter împreună cu gospodina şi ţiitoarea lui, Adelheid Staudaeher.

În grajdul său, Mair avea 3 vaci, un porc şi o capră. El cultiva câteva ogoare, tot el cosea câteva parcele de iarbă şi-şi câştiga existenţa cumpărând şi vânzând animale, fără a-şi face probleme cu limita dintre cinste şi înşelătorie. Strângător până aproape de avariţie, fără ştiinţă de carte, rău şi nesimţitor, nu i se cunoştea niciun prieten, Adelheid, pe care o adusese în casă de la un târg de vite, era menajeră, concubină şi mamă a unui copil nou născut. Ea se acomodase cu Mair, deşi acesta o bătea şi nu-i dădea niciun ban. Nimeni nu ştia ce o ataşase de acel bărbat: nevoile, frica de şomaj, înrobirea sexuală sau speranţa că pruncul ei va moşteni într-o bună zi proprietatea lui Mair.

Ceilalţi membri ai familiei Mair locuiau la primul etaj. Mama vitregă şi alcoolică a lui Franz. Anna şi fiii ei proprii, Willhelm şi Karl. Dintre aceştia primul era calfă la un măcelar din Imst, iar celălalt lucra la construcţiile de drumuri.

Puţin după ora 7 în dimineaţa zilei de i0 noiembrie, un tânăr de 25 ani cu o jachetă verzuie şi bocanci cu şireturi de piele, se opri în faţa Postului de Poliţie din Imst. El atrase atenţia inspectorului Gabl, care tocmai se întâmpla să privească pe fereastră. Tânărul îi spuse că fratele său Franz fusese bătut. Gabl locuia în Imst de mult timp, suficient să-i cunoască pe Mairi după

înfăţişare. Ei recunoscu în tânăr pe Karl Mair, fratele vitreg al geambaşului.

Inspectorul îşi luă bicicleta şi se îndreptă spre grădina trandafirilor. La uşa casei el o găsi pe Adelheid şi pe unul dintre vecini, Josef Baumgartner, muncitor la o fabrică textilă. Baumgartner, părea tulburat, în timp ce L menajera care arăta mai bătrână decât vârsta pe care o avea, acoperită cu o basma rufoasă, îl conduse pe inspector în tăcere, fără lacrimi, într-o cameră joasă din dreapta coridorului. Mobila era formată dintr-un singur pat vechi. La picioarele patului, atârna o haină neagră şi o vestă peticită, ambele cu mari pete de sânge pe ele. Pe pat zăcea o formă prelungă în ciorapi, pantaloni şi o cămaşă însângerată, cu capul ascuns în nişte bandaje. Lângă el stătea doctorul cartierului.

Acesta îi spuse poliţistului că nu mai era nicio speranţă; nu se mai putea aştepta decât ca pacientul său să moară dintr-o clipă într-alta. Mair primise cel puţin 6 lovituri în cap. Una dintre acestea ajunsese la creier.

Gabl auzi povestea de la menajeră şi de la Baumgartner. Franz Mair se scula de obicei la 5 dimineaţa pentru a-şi îngriji animalele. În dimineaţa aceea, ca de obicei, îşi trezise menajera după ce el însuşi se dăduse jos din pat. Plecase apoi în grajd în timp ce ea pregătea în bucătărie hrana pentru porc, după care, la 10 sau 15 minute plecase după el. În grajd l-a găsi pe Franz dând de mâncare la vaci şi pe fratele lui vitreg Karl care,

după cum spunea Adelheid, nu se dusese la lucru din cauza „unei dureri de la un ulcer” aşa că dormise mai toată ziua anterioară, căutându-şi acum „ceva de lucru prin ogradă”. Menajera umpluse troaca porcului, mulsese vaca, şi se întorsese în bucătărie. La ora 6, Franz adusese baniţa cu lapte în bucătărie după care se întorsese imediat în grajd. Aceasta a fost relatarea menajerei. Restul poveştii fu spus de Baumgartner, vecinul. El îl găsise pe Franz care zăcea în grajd, bătut măr.

Baumgartner, care locuia într-o cameră dintr-o casă din apropiere, se sculase la 6 pentru a merge la lucru. Pe la 6 şi 20, pe când voia să-şi aprindă lampa de carbid de la bicicletă, îşi dădu seama că toate chibriturile erau ude. A văzut lumina aprinsă în grajdul lui Franz Mair, şi a deschis uşa care era chiar lângă uşa casei cu intenţia de a-i cere câteva beţe. În lumina lămpii care ilumina, slab staulele, a văzut un om zăcând pe podea, chiar lângă troacă, cu picioarele în murdăria vacilor şi cu capul întors spre un colţ al grajdului. L-a recunoscut imediat pe Franz şi s-a gândit mai întâi că fusese lovit de vreo vacă. El a chemat-o pe menajeră şi cu ajutorul ei au transportat rănitul în dormitor. Omul sărise apoi pe bicicletă şi plecase, în timp ce menajera îl chemă pe Karl şi pe Anna Mair. Ea trebuise să strige până când cei doi apărură. Ei se uitară în cameră dar dădură înapoi la vederea trupului. Când vecinul se întoarse, el o găsi pe Anna şi pe

Karl stând în faţa uşii. Când ajunse la locul faptei doctorul declară că nu credea că rănile se datorau unui accident şi îl trimise pe Karl să alerteze poliţia.

Asta a fost tot ce putuseră relata menajera şi vecinul. Nimeni nu auzise zgomot sau voci certându-se, nici măcar menajera care era în bucătăria despărţită de grajd doar printr-un perete subţire.

Gabl intră în grajd. Lampa de gaz ardea încă, atârnată de peretele din dreapta. În colţul din faţa troacei, Gabl găsi o baltă mare de sânge proaspăt. La vederea acesteia, raportă el mai târziu, „îşi dădu seama pe dată că acest caz îi depăşeau puterile”. Avea nevoie de ajutor şi l-a trimis, pe Baumgartner cu un mesaj la postul de poliţie. Puţin după aceea, comandantul Federspiel şi inspectorii Eller şi Strohmeier sosiră la locul faptei.

Federspiel era un bărbat cu o oarecare experienţă în cercetarea locurilor crimelor. Dar, deoarece nu avea nici aparatul de fotografiat sau alte instrumente ajutătoare, el nu a putut face nimic deocamdată decât să sigileze grajdul şi să telefoneze la statul major din Innsbruck pentru a solicita ajutor… În timp ce aştepta, el ascultă relatarea în tâmplării de către Gabl, întrebă menajera şi vecinul despre cele întâmplate, dădu instrucţiuni inspectorilor săi de a cerceta împrejurul cosei şi de a interoga chiriaşii: de la ultimul etaj. Când află că Anna şi Karl Mair se

întorseseră în camerele lor, urcă, imediat la primul etaj, unde o găsi pe Anna în bucătăria ei cu o sticlă de rachiu în mână. Karl stătea lângă soba din cealaltă cameră, purtând încă bocancii lui mari, pantalonii şi o cămaşă murdară şi peticită. Stătea cu privirile adormite aţintite într-un punct îndepărtat, nu se mişcă şi murmură doar un fel de salut când comandantul se aşeză în faţa lui şi-l întrebă. Ce avea de spus cu privire la bătaie, de ce se dusese atât de dimineaţă în grajd şi când plecase de acolo. Federspiel cunoştea mulţi tineri de felul lui Karl, în special pe cei din satele de munte. Uitaţi în beţie, puşi de mici copii la munci grele, trimişi neregulat la şcoală, ei formau un fel de pleavă, a societăţii în timpul Marii Crize. Înceţi la minte şi la vorbă, majoritatea acestora nu făceau niciun rău, în timp ce alţii aveau sentimente de ură instinctuală, erau întunecaţi şi periculoşi.

Karl Mair răspunse încet şi parcă în silă. Se sculase devreme deşi nu se putea duce la lucru cu tovarăşii săi din cauza unui braţ care-l durea. Dar era obişnuit să se scoale devreme. El îşi trezise fratele, pe Wilhelm şi pe mama sa ca să-i facă supa de dimineaţă. Când şi când îşi mai ajuta fratele vitreg cu trebăluiala de dimineaţă, ca şi azi, când îşi pusese papucii şi coborâse în grajd imediat după ora 6. Găsise acolo treburile terminate şi deci se întorsese în casă unde-l aştepta supa gata. După aceea, fratele său plecase la treaba lui de la măcelărie. El îşi scosese pantofii

se întinsese pe banca din faţa sobei şi moţăise puţin. Nu se trezise decât la ţipetele menajerei. Atunci îşi pusese bocancii care îl aşteptau la picioarele băncii şi alergase jos. Ajunsese la capătul scărilor tocmai când Franz era cărat pe lângă el în dormitor, unde intrase apoi şi el. Numai că lui niciodată nu-i plăcuse vederea sângelui şi de aceea rămăsese înăuntru doar o clipă. Mai târziu plecase cu bicicleta la postul de poliţie.

Federspiel observă o discrepanţă între relatarea lui Karl şi depoziţia menajerei. Ea spusese că muribundul fusese deja depus în dormitor când Karl şi mama sa coborâseră scările. Era aceasta o greşeală a unei minţi întunecate? În timp ce Mair vorbea, privirea poliţistului se opri de mai multe ori pe manşeta dreaptă a cămăşii lui Karl unde erau câteva pete mici de culoare roşu închis care ar fi putut proveni de la sânge.

Aducându-şi aminte de balta de sânge din grajd, poliţistul îl întrebă de papuci iar Karl spuse că îi purtase în grajd în dimineaţa aceea. Karl se ridică fără o vorbă şi se aplecă în spatele sobei de unde trase într-un târziu o pereche de papuci şi-i aruncă în faţă, inspectorului. O clipă Federspiel crezu că trebuie să fie o greşeală, dar apoi fu sigur că pe tocul de piele, precum şi pe marginile unui papuc erau câteva pete uscate de culoare roşie. Îl fixă pe om cu privirea, dar Karl părea că nu vede petele. Numai când inspectorul puse papucii pe masă în faţa sa şi-l întrebă de unde proveneau petele de sânge Karl dădu uşoare semne de o

posibilă emoţie. Se zgâi la papuci, apoi îşi linse buzele. Replică după câteva momente de gândire că îşi amintea de unde provenea sângele. Cu o zi înainte ajutase o cunoştinţă să taie un viţel.

Între timp, ceilalţi doi inspectori dădură o raită în jurul casei. Dar erau atât de multe colţuri şi cotloane, fiecare plină cu atâta murdărie, încât se părea că le-ar fi fost necesare câteva zile bune de lucru pentru a încerca să descopere ceva. Cercetând fânul din podul grajdului şi claia de lângă grajd; găsiră mai multe bucăţi de lemn care proveneau de la vechiul schelet de lemn al grajdului. Partea din faţă a clăii de fân se întindea până la peretele casei, formând un fel de pod până la prag. Peretele unui vechi umbrar servea ca sprijin în celălalt capăt, de unde înălţimea finului îl făcea uşor de aruncat pe geam. O scară atârna lângă uşa grajdului, dând într-o deschizătură prin care fânul putea fi luat de afară. În spatele clăii era un W.C. în care se putea intra şi din grajd şi din casă. Poliţistul se urcase pe claie din exterior şi tocmai cobora scările în casă de la primul etaj către parter, când menajera ieşi din camera în care se afla muribundul. Pentru prima dată ea arătă o oarecare nelinişte. Ţinea în mână jacheta şi vesta însângerată a lui Franz, obiecte care atârnaseră la picioarele patului său. Cusăturile jachetei şi vestei fuseseră rupte de mâini puternice. Menajera izbucni într-o explicaţie după care Franz îşi purta întotdeauna asupra lui banii şi carnetul de cecuri. Ea ştia aceasta pentru că el îi

arătase adesea averea lui pentru a o reţine acasă, spunându-i cât de mult ar pierde dacă l-ar părăsi. Avea cel puţin 2000 de şilingi într-un portmoneu şi un carnet de economii cu cel puţin 6.000 de şilingi în cont. Şi iată că ambele dispăruseră rupte din cusătura buzunarului.

Femeia era atât de amărâtă din acest motiv încât nu putu spune dacă Franz mai era încă viu. De altfel nici nu-i păsa. Chestiunea dispariţiei banilor îi reţinuse întreaga atenţie. Nu primise niciodată vreun semn de afecţiune în casa Mair şi nu voia să arate nici ea aşa ceva.

Inspectorul Eller se grăbi sus pe scări pentru a-şi informa şeful pe care-l găsi în bucătărie cu Anna. Femeia uşor beată îi explica volubil că fiul ei Karl era un prostănac ce nu putea povesti niciodată ceva de la un capăt la altul. Ea însăşi mersese în grajd să-l cheme la micul dejun şi-l văzuse pe fiul ei vitreg bun sănătos. După masă – asta era povestea ei – Karl adormise lângă sobă. Când „femeia aceea” strigase după ajutor, el sărise ca ars şi alergase pe scări doar în ciorapi. Ea îşi amintea că el nu-şi pusese papucii. După care se întorsese repede. Apoi coborâseră împreună la parter. La uşă, muribundul tocmai era purtat spre dormitor, unde-l urmaseră şi Karl aranjase perna sub capul fratelui său vitreg.

Federspiel era un om simplu dar învăţase să observe cu atenţie şi să tragă concluziile cu grijă. Relatarea Anne! diferea atât de evident de cea a fiului ei şi de cea a menajerei, încât discrepanţele

nu puteau fi trecute cu vederea. De ce insista ea că fiul ei purtase papucii şi nu bocancii când mersese să-l vadă pe muribund. Şi de ce toate acele detalii cu perna aşezată sub capul lui Franz. De ce spusese că fusese în grajd pentru a-l chema la masă pe Karl? Trăsese cumva cu urechea la uşă când îl interogase pe Karl? auzise ceva despre petele de sânge de pe papuci? încerca oare să-i asigure fiului ei un alibi credibil? Pentru că, dacă Mair purtase papucii aşa cum pretindea mama sa, când muribundul fusese cărat de lângă el şi dacă păşise în apropierea sa pentru a-i aşeza o pernă sub cap, povestea putea fi simplă: picăturile de sânge căzuseră atunci pe papuci şi nu în timpul crimei…

Tocmai când Federspiel ajunsese la acest stadiu al reflecţiilor sale, intră Eller cu vestea că Franz fusese jefuit. Plin de suspiciuni, inspectorul îşi opri interogatoriul şi ceru lui Karl să meargă la postul de poliţie, unde nu mai putea fi influenţat de mama sa. Eller îi strânse cu grijă papucii, iar lui Gabl i se ordonă să cerceteze camera menajerei, locuinţa vecinului şi a întregului apartament de la etajul doi pentru a încerca să găsească banii şi carnetul de cecuri. Inspectorul însuşi îşi începu cercetările prin vecini.

Federspiel era înclinat să discrediteze concluziile pripite şi suspiciunile iniţiale. Exista şi posibilitatea ca un necunoscut să fi intrat în grajd în întunericul dinaintea zorilor şi să-l fi atacat pe Franz, ştiind obiceiul acestuia de a purta banii

asupra lui. În acele timpuri grele existau suficient de mulţi disperaţi în stare de orice. Nu era exclusă nici posibilitatea ca vreunul din duşmanii lui Mair, vreo victimă a vreunei înşelător rii a geambaşului să fi profitat de ocazia de a fi prins singur dimineaţa. Nu exista nici siguranţa ca Baumgartner, cel care descoperise crima, nu era el însuşi făptaşul. Şi mai rămânea şi posibilitatea ca menajera, exploatată şi chinuită cum era, să-şi fi avut şi ea partea ei de vină în această crimă, poate în calitate de complice. a vreunui iubit mai tânăr. Apoi ea ar, fi putut să fure banii când rămăsese singură cu muribundul.

Pe când se întorcea din cercetările sale prin vecini, puţin după ora 12, aceste alternative i se păreau inspectorului foarte improbabile. Erau câţiva câini prin împrejurimi ce lătrau la fiecare străin care apărea în capătul străzii. Baumgartner era singurul dintre puţinii oameni care se aveau bine cu Franz şi nimeni dintre vecini nu-l credea capabil să omoare o muscă. Toţi spuseseră că menajera era o fiinţă timidă şi miloasă care nu părăsise niciodată casa şi era foarte puţin probabil să existe vreun amant sau complice. Pe de altă parte mărturiile combinate ale vecinilor construiseră tabloul unei condiţii sălbatice a casei Mair – tabloul invidiei, avariţiei, urii şi violenţei.

Înainte ca tatăl văduv al lui Franz (mort acum) să o ia de nevastă pe Anna, el locuise cu fiul său Franz într-o căsuţă dintr-o altă mahala din Imst. Franz sperase să moştenească întreagă

fermă. Dar apoi i se născuseră cei doi fraţi vitregi, Karl şi Wilhelm. Franz o urâse de la început pe Anna şi „clanul ei”, îi bătea pe băieţi ori de câte ori avea prilejul şi-i ameninţase uneori chiar cu cuţitul şi nu fără motiv. Anna provenea dintr-o familie de beţivi. Era văzută de vecini ca o femeie rea şi bârfitoare. Karl era considerat ca un prostănac dar nu mai puţin avar şi invidios. Wilhelm era o excepţie în această familie. Când îi murise tatăl, în 1921, casa lor fusese scena unei certuri prelungite, până când Franz îi îndepărtase pe ceilalţi, îi plătise şi cumpărase pentru el casa de pe drumul spre Grădina trandafirilor. Cum nimeni în oraş n-o plăcuse pe Anna, la 6 luni după aceea, Franz fusese aproape forţat s-o ia pe ea şi pe cei doi fii, de data aceasta în calitate de chiriaşi, cu 40 şilingi pe lună. Cu toate acestea, ura Annei faţă de fiul ei vitreg, care acum era proprietarul propriei sale case, era mai profundă decât oricând, şi Karl, după cum se spunea, împărtăşea întru totul sentimentele mamei sale. Cu puţin înainte de întoarcerea inspectorului, Franz Mair îşi dădu sfârşitul. Abandonat şi lipsit de orice atenţie, zăcea acum nemişcat în patul său. Spre uşurarea sa, Federspiel găsi un mesaj: o comisie de omucideri era deja în drum spre Imst, venind de la Innsbruck. Aceasta era condusă de magistratul Stettner, iar doctorul care o întovărăşea era Josef Holzer.

Holzer şi Stettner, împreună cu detectivii Mayr, Guth şi Lanoll sosiseră în jurul orei unu

după-amiază. După ce ascultă raportul inspectorului, Holzer făcu o examinare preliminară a cadavrului. El constată că Franz primise opt lovituri în cap, pe o latură a feţei, pe gât şi în spate cu un obiect foarte ascuţit. Într-un loc din spate vesta şi cămaşa fuseseră clar străpunse. După poziţia rănilor, Holzer constată că victima fusese atacată prin surprindere, de la spate. După loviturile din cap, căzuse la pământ, unde mai primise câteva lovituri. Odată stabilite aceste fapte, cadavrul în trimis la Innsbruck pentru autopsie.

Apoi, Holzer intră în grajd, unde ceru să i se arate poziţia exactă în care fusese găsită victima. El făcu un desen şi ceru ca locul crimei şi balta de sânge să fie fotografiate din diferite unghiuri. Luă apoi mostre de sânge şi începu să caute şi alte urme. Sarcina sa era extrem de grea din cauza condiţiei precare a grajdului: staulele nu fuseseră curăţate de mult timp, pereţii erau murdari de balegă până aproape de plafon. Doar pe peretele unde se aflase capul lui Mair, Holzer găsi la o înălţime de două picioare mai multe urme de sânge proaspăt. Le culese de pe perete împreună cu stratul de murdărie de dedesubt. Altfel, nu mai erau de văzut alte urme. Dar, când Holzer ieşi din grajd şi traversă spre zidul de sprijin al clăii de fân, observă numeroşi stropi de sânge. Aceştia păreau însă mai vechi. Cu toate acestea, luă şi de aici câteva probe. Inspectă apoi cu grijă porţile de la staule şi apoi scara care ducea spre pod. La cea

din urmă se opri surprins. Pe trepte observă uşoare urme de un roşu diafan. Ochiul său versat nu scăpă faptul că aceste pete erau de sânge. Îl chemă pe Stettner şi pe inspector. Toţi trei gândiră la fel: dacă se considera că prostănacul de Karl avusese un rol important în această crimă, petele de pe treptele scării indicau drumul ideal prin care Mair ajungea la cel de-al doilea etaj, fără a fi văzut din afară. Cei trei urcară scara până în pod, ajunseră la coridorul cu W.C.-ul din capăt – fără dificultate – şi intrară în apartamentul Annei şi al fiilor ei. Pe acest drum, Holzer căută şi alte urme de sânge, dar nu găsi niciuna. Totuşi, când merse spre soba unde Karl stătuse când inspectorul îi luase interogatoriul, dăduse peste alte câteva urme de sânge care deveniseră acum aproape invizibile. Podeaua aspră şi murdară nu părea să mai fie pătată şi în alte părţi.

Întrucât se apropia seara, Holzer şi ceilalţi membri ai comisiei se întoarseră la postul de poliţie, unde cercetară papucii lui Karl. Inspectorul avusese dreptate: vârful de piele şi marginea papucului drept prezentau urme vizibile de sânge. Era aproape întuneric când Karl fu dus în faţa comisiei. Holzer îi examină îmbrăcămintea şi găsi stropi de sânge pe cămaşă, fapt care atrăseseră mai înainte şi atenţia inspectorului. Stropii erau atât de mici, încât părea imposibilă efectuarea unei examinări serologice cu rezultate bune. Găsiră sânge numai pe îmbrăcăminte, până când Holzer folosi o lanternă pentru a examina

pantalonii lui Karl. Văzu dintr-odată pe manşeta piciorului stâng câteva pete care erau clar de sânge, un sânge ce părea proaspăt. Îi spuse lui Mair să-şi scoată pantalonii şi cămaşa, luă o probă de sânge din lobul urechii lui Karl şi se întoarse imediat la Innsbruck.

Pe 11 noiembrie, autopsia efectuată de Meixner confirmă teoria lui Holzer cu privire la modul în care fusese atacată victima. Între timp, Holzer determinase grupa sanguină a victimei, care era O. Apoi, constată că grupa sanguină a lui Karl era A. Astfel, se stabilise premiza succesului. Testele ulterioare relevară că toate petele de sânge proveneau de la sânge uman. Singura excepţie o făceau petele de sânge mai vechi de pe peretele grajdului care proveneau din sânge de vită. Poliţia completă această cercetare, aflând că pieile animalelor sacrificate erau adesea atârnate în acel loc de pe perete. Până aici totul se potrivea de minune. Holzer începu experienţele necesare pentru determinarea grupelor sanguine din urmele de sânge.

Între timp, menajera găsise banii furaţi. Pe 12 noiembrie aruncase nişte fân în iesle şi când se întorsese în grajd după câteva ore găsise bancnote în murdăria de pe jos şi carnetul de cecuri învelit într-un ziar. Poliţia culese din fân un total de 1.600 de şilingi. Portmoneul şi restul de bani nu mai apărură. Inspectorul Gabl presupuse că vitele trebuie să fi rumegat celelalte bancnote şi portofelul. Portofelul şi bancnotele fuseseră

evident ascunse în fân şi fuseseră aruncate întâmplător în iesle. Această descoperire confirmă faptul că asasinul locuia în casă şi ieşise prin fân, după crimă. Federspiel îl interogă pe Karl şi-l acuză de asasinarea şi jefuirea fratelui său vitreg. Dar Karl nu arătă niciun semn de emoţie. În felul său greoi, el declară că n-avea nimic de-a face cu crima. Jurase pe propria sa moarte că nimeni nu putea dovedi că el este vinovat şi că nu era o singură persoană care să-l fi văzut afară din casă după ora 6. După terminarea interogatoriului, inspectorul trebui să recunoască faptul că mintea lui Mair lucra greoi deşi se părea că lucra bine. Era adevărat că nu-l văzuse nimeni omorându-şi fratele. Nimeni nu-l văzuse cu vreo armă în mână. De altfel, nu fusese găsită nicio armă. Nimeni nu găsise vreun ban furat la el sau în camera lui. Nimeni nu-l observase plecând din grajd pe scara de la pod. Şi juriul nu l-ar fi putut condamna dacă nu se găsea o probă evidentă.

Între timp, Holzer era ocupat cu testele sale de sânge. Întrucât petele erau proaspete era posibil ca aglutininele să se fi conservat, ceea ce ar fi făcut mai uşoară folosirea tehnicii Lattes. Dar el nu obţinu cu această tehnică niciun rezultat utilizabil. Aceasta era de înţeles în cazul petelor de pe treptele scării, deoarece erau prea mici. Pe papuci imprimeul fusese atât de profund absorbit încât aglutininele nu mai puteau fi activate. Dar stropii de pe pantaloni formaseră încrustaţii de sânge coagulat de mărimi destul de mari care ar fi

putut să dea rezultate pozitive…

A doua zi, Holzer îşi folosi propriul său procedeu. Nici cu acesta nu putu detecta grupa sanguină a sângelui de pe trepte. În testarea sângelui de pe papuci Holzer îşi luă precauţiunea de a folosi diferite seruri o cu factori anti-A şi anti-B. Când testă o pată de pe vârful de piele al papucilor cu primele seruri de test, reieşea că nici factorii anti-A şi nici cei anti-B nu slăbiseră. Numai activitatea serului anti-B a suferit o slabă reducere – aşa cum se putea întâmpla cu serul grupei O. Acest fapt părea să demonstreze că petele aparţineau grupei O – care era grupa de sânge a celui mort. Rămăsese de examinat numai baza care contura petele, partea de piele a papucilor. Dar, când Holzer îşi analiză rezultatele, suferi o mare dezamăgire. Pe faţa de piele a papucilor se produsese o mare varietate de pierderi de factori anti-A şi anti-B din serul de test. Când îşi repetă testele cu un ser mai puternic, mostrele de piele slăbiră şi serul şi petele de sânge. Ghinionul pe care l-a avut era datorat materialului slab care i-a jucat în felul acesta festa.

A început apoi să examineze ultimele pete de sânge pe care le mai avea la dispoziţie cu o şi mai mare nerăbdare. Acestea erau petele de pe pantalonii lui Karl Mair. El alese un ser o care era încă eficient într-o diluţie de 1: 64 şi a fost mult mai atent la fiecare etapă succesivă. Când absorbţia a fost gata, când a îndepărtat excesul de

ser din pată şi a testat-o pentru activitatea ei remanentă, testând în final capacitatea de absorbţie a bucăţelelor nepătate de material luate de la pantaloni, el găsi în sfârşit că avea un set de rezultate care nu mai puteau fi puse la îndoială. Serul nu-şi pierduse nici anticorpii A nici pe cei B. Materialul de pantaloni nu influenţa rezultatele testului în niciun fel şi deci petele aparţineau grupei O adică celei aparţinând victimei.

Dorind să fie absolut sigur, Holzer a efectuat un test de comparaţie cu mostrele din balta de sânge din grajd şi petele de sânge de pe peretele grajdului. În ambele cazuri ele erau sigur ale lui Franz Mair şi grupei sanguine O. Pentru control, Holzer a păstrat varul şi murdăria de pe perete, precum şi pământul de pe pardoseala grajdului. Materialul de suport nu a afectat reacţiile petelor de sânge. Determinarea de grupă a mostrelor de pe perete şi din balta de sânge au dat exact aceleaşi rezultate cu cele ale testului sângelui de pe pantalonii lui Karl Mair. Holzer l-a informat pe magistratul Stettner asupra rezultatelor sale numai când a ajuns la acest punct. El a adăugat opinia că rezultatele sale nu reprezentau o dovadă a vinovăţiei lui Karl Mair; ele ofereau doar un indiciu şi asigurau baza unui interogatoriu mai strâns…

Aproape că nici nu mai trebuia să indice acest lucru, deoarece Stettner se dovedi a fi unul dintre puţinii oameni ai legii care puteau evalua cu siguranţă şi folosi cu inteligenţă posibilităţile

rezultatelor testelor sanguine. După ce citi raportul lui Holzer şi mai trecu o dată prin dosar, el realiză imediat importanţa determinărilor de grupă sanguină efectuate de Holzer pe petele de pe pantalonii lui Karl Mair. Între timp, el o întrebase de mai multe ori pe Adelheid despre ordinea evenimentelor, când ea şi cu Baumgartner îl căraseră pe Franz Mair în dormitor, în ziua aceea de 10 noiembrie. Baumgartner fusese prea emoţionat ca să-şi mai amintească toate detaliile. Dar fata avea toate aceste detalii bine imprimate în memorie şi nu a deviat cu o iotă din dispoziţia ei iniţială, după care ea împreună cu Baumgartner îl aşezaseră pe Franz jos, înainte de a merge să o cheme pe Anna şi Karl, în timp ce Baumgartner plecase după doctor. Ea trebuise să strige foarte tare şi era sigură că niciunul dintre cei doi nu veniseră din apropiere, nici nu se apropiaseră de victimă. Ambii spuseseră că nu puteau suporta vederea sângelui şi se retrăseseră repede.

Astfel, prima întrebare a lui Stettner a fost: cum şi în ce circumstanţe ar fi putut ca sângele să fi stropit la acea înălţime pantalonii lui Karl, în timpul în care acesta fusese în cameră? Întrucât Karl Mair nu putu răspunde la întrebare, Stettner continuă: ce altă explicaţie ar putea sugera Karl Mair pentru faptul că pe pantalonii săi existau pete proaspete de sânge, că acestea nu erau pete de sânge animal nici din sângele său propriu şi că nu puteau proveni de la o altă persoană decât cea care ar fi avut aceeaşi grupă sanguină ca a

victimei? Când, cum şi unde a întâlnit Karl Mair o persoană cu grupa O, cel puţin în ziua de 9 noiembrie, şi ce fel de întâlnire fusese aceasta care, să lase urme de sânge pe pantalonii săi. Karl Mair a rezistat interogatoriilor timp de două săptămâni. Omului slab de minte îi fură necesare zece zile ca să-şi dea seama că doar o depoziţie exactă cu privire la întâlnirea cu un om care să aibă un anumit tip de sânge l-ar fi putut salva. El rămase la explicaţia că nu-şi putea aminti nimic deoarece se lovise la cap într-un accident pe când lucra la drumul public. În cele din urmă, pe 3 decembrie, se hotărî să facă o mărturisire parţială: el admise că luase parte la jaf şi îşi numi chiar şi complicele un anume Josef Hetschnig. Acesta fusese asasinul, spunea el. El nu luase decât banii. În sfârşit, după alte patru zile el căzu complet şi admise că inventase persoana cu numele de Hetschnig – aşa cum îi sugerase s-o facă un alt deţinut din închisoare. El admise că, în dimineaţa zilei de 10 noiembrie, puţin înainte de ora 6, fusese singur în grajd împreună cu Franz Mair, că îl lovise pe fratele său cu un ciomag pe care îl ascunsese în grajd cu câteva zile mai înainte. După ce acesta căzuse la podea, îl mai lovise de câteva ori, până când îşi închipuise că este mort. Apoi îi luase banii şi cecul din jachetă şi, luând ciomagul cu el, urcase scara până în şura de paie. Aici ascunsese banii şi cecul în fân şi plecase în camera sa. Ştersese ciomagul cu o cârpă căreia îi dăduse foc în sobă şi ascunsese

arma crimei într-un loc din spatele casei. Îşi băgase papucii sub sobă, neobservând că erau pătaţi de sânge. Nu observase nici micii stropi de sânge de pe pantaloni şi cămaşă. Îşi luase supa, pretinzând apoi că dormise şi aşteptase descoperirea cadavrului. Tot ceea ce el şi mama sa spuseseră mai înainte fusese minciună. El abia dacă privise corpul victimei deoarece se temuse că fratele său vitreg ar mai fi putut încă să-l vadă şi ar mai fi avut puterea să-l denunţe. În ce priveşte mobilul crimei, el îşi urâse întotdeauna fratele vitreg. Planul său nu fusese jaful, susţinu el, se gândise să-i ia banii numai după ce îşi văzuse fratele vitreg căzut la podea şi aparent mort. Când fu întrebat, refuză să spună dacă mama sa îl influenţase sau dacă ştiuse mai înainte de crimă.

Pe 8 martie 1932, Karl a fost judecat de curtea din Innsbruck. În aceeaşi zi, juriul l-a declarat vinovat de crimă de gradul întâi.

— 8 –

Începând din anul 1932, testul de absorbţie Holzer a devenit metoda preferată de determinarea grupei sanguine din petele de sânge, deşi el nu a înlocuit complet testul Lattes. Rezultatele testului Lattes puteau fi verificate acum prin intermediul unei alte metode. Aceste verificări au adus la lumină ambele defecte suspectate anterior ale testului Lattes, precum şi câteva din virtuţile sale. Principalul punct slab al

acestuia consta în faptul că eşua întotdeauna în cazurile unor pete de sânge mai vechi. Pe de altă parte, era clar că metoda Holzer îşi avea propriile ei limite. Petele trebuiau să fie destul de mari pentru o testare precisă, în general cel puţin de mărimea unei unghii. Mai serios era faptul că grupa de sânge care a decis în cazul Mair – grupa O – în multe cazuri s-a dovedit a fi dificilă. Dacă serurile de test nu erau slăbite, teoria era că trebuia să fie prezentă* grupa O şi într-o majoritate covârşitoare din cazuri aşa se şi întâmpla. Dar aglutinogenii din celulele sanguine puteau să slăbească sau să dispară asemenea aglutininelor din ser. Aceasta însemna că sângele grupei A îşi putea pierde aglutinogenii A, dând astfel impresia că sângele aparţinea grupei O. Deşi aceasta ar fi, putut părea o tăiere a firului în patru, se dovedea a fi esenţială pentru exactitate. Procedeul Holzer a rămas metoda preferată pentru determinarea grupelor A, B şi AB. Dar ea nu era singură în toate cazurile pentru grupa O. Ca o alternativă, putea fi aplicat testul Lattes. Dacă în acest test erau aglutinate celulele A şi B, grupa era cu siguranţă O. Dar, întrucât acesta era posibil numai în circumstanţe favorabile, o metodă de o singură etapă pentru determinarea grupei O rămânea o problemă care-şi aştepta soluţionarea.

Metoda Holzer era încă folosită când, în octombrie, 1933, autorul ei s-a aruncat în cea mai mare aventură a vieţii sale, impulsionat de foamea sa de mai multe cunoştinţe serologice. El a plecat

la New York să se alăture lui Karl Landsteiner care primise în 1930 premiul Nobel pentru descoperirea grupelor sanguine. Holzer îi scrise lui Landsteiner şi primise un răspuns amabil, fapt care-l determină pe Meixner să-i dea asistentului său o învoire de 3 luni. Holzer luă un împrumut de 150 dolari, cu aceştia sperând să trăiască timp de 3 luni la New York. Aşa a început ucenicia sa.

Landsteiner, care avea pe atunci 65 ani, l-a primit cu o amabilitate paternă de care era deja faimos. Era întotdeauna încălzit de zelul onest şi de talentul ştiinţific. Cele 3 luni s-au transformat într-un an. Holzer îşi petrecea o parte din timp în laboratorul lui Landsteiner şi în camerele de animale de test de la Institutul Rockefeller, parte lucrând pentru departamentul de sănătate din Albany. Primea o bursă de 300 dolari pe lună care i-au permis să plătească salariul său unui substitut al său la Innsbruck. Cu timpul a ajuns să-l cunoască pe Landsteiner ca savant şi ca om. El văzu că bătrânul trăia aproape exclusiv pentru munca sa, se familiariză cu excentricităţile sale (cum ar fi oroarea pe care acesta o avea faţă de fluierat, astfel încât, la cel mai mic sunet asemănător fluieratului, striga: „cine fluieră acolo”). Îşi petrecea mult timp cu el în apartamentul său din strada 86 – în mod deliberat fără instalaţie telefonică – şi în casa sa de vară din Nantucket care fusese cumpărată cu banii luaţi pe premiul Nobel. Când Holzer s-a întors în Europa, în 1934, el era probabil singurul serolog de

medicină legală din Austria şi Germania care lucrase cu adevărat sub mâna marelui Landsteiner. Mai presus de orice, el era singurul specialist care avea cunoştinţa personală şi experienţa a doua noi descoperiri care fuseseră comunicate medicinei legale europene doar prin scurtele relatări ale lui Landsteiner şi cele ale asociatului său, Philip Levine.

Prima se ocupa cu faptul că sângele uman poseda în plus faţă de grupele devenite clasice A, B, AB şi o şi altele „caracteristici individuale”. Ludwig Hirszfeld arătase mai înainte că grupa A putea fi subdivizată în două grupe de puteri diferite A I şi A II. Philip Leune, născut în Rusia şi venit la New York la vârsta de 8 ani, lucrând apoi cu Landsteiner încă din 1925, găsise în experienţe cu iepuri ser antiuman în care se aflau substanţe din sângele uman care absorbeau acest ser, exact în modul care celulele grupei A absorbeau serul anti A. Landsteiner şi Levine găsiseră două substanţe de acest fel, numindu-le factori sanguini, i-au determinat drept factori M şi N. Aceşti factori aveau loc separat în sângele uman sau împreună cu MN. Ei erau de asemenea de natură ereditară, distribuiţi în rândul populaţiei într-o proporţie specifică. M putea fi găsit în sângele a 30% dintre persoane, N la 20% şi MN la 50%. În anul 1927, Landsteiner şi Levine au detectat un alt factor sanguin, P, de asemenea ereditar şi prezent la 25% din fiinţele umane, lipsind la restul de 75%.

Serologii europeni, în special Fritz Schiff, utilizaseră descoperirea acestor noi factori ereditari pentru a îmbunătăţi determinarea paternităţii. Iniţial ei căutaseră să determine prezenţa factorilor M, N şi P în sângele proaspăt, prin intermediul metodei de absorbţie. Şi Holzer a studiat aplicarea acestor factori în cazurile de paternitate. (Mai târziu îi plăcea să povestească câteva din experienţele sale, ca de exemplu povestea nevestei unui muncitor care suferise un accident grav şi urma să primească transfuzii de sânge de la soţul ei, dacă sângele acestuia se dovedea compatibil. Holzer a determinat grupele sanguine şi factorii soţului, mamei şi copilului şi a descoperit incidental că soţul nu putea să fie tatăl copilului. Când el i-a spus acest lucru femeii într-un moment când aceasta era singură, ea a exclamat: „de unde ştii aceasta, om ciudat ce eşti?” Dar, apoi ea admise candid că avea dreptate şi i-a explicat că soţul ei pleca adesea de acasă şi că un vecin, un cizmar, o „ajutase”, după propriile ei cuvinte). Totuşi Holzer era mult prea interesat în posibilităţile criminologice ale noilor factori sanguini, ca să se preocupe prea mult de problema paternităţii.

De la întoarcerea sa de la New York, în Europa fuseseră efectuate multe experienţe şi fuseseră recoltate noi cunoştinţe în domeniul testelor sanguine şi al aplicărilor sale în criminalistica practică. Vechile teste pentru determinarea prezenţei sângelui fuseseră

îmbunătăţite şi adăugite. Testul cu peroxid de hidrogen s-a dovedit a fi înşelător, pentru că substanţa distrugea complet petele de sânge, dacă acţiunea sa nu era restrânsă foarte repede. Noi metode înlocuiau vechiul test: formaţiunea de cristale de acetonă-hemoclorură sau testele de fluorescenţă hematoporfirină. În 1937, Walter Spech din Jena a pus fenomenul de luminescenţă chimică în serviciul criminalistic. După procedeul său, o substanţă chimică – numită simplu luminol – era pulverizată în întuneric acolo unde erau suspectate pete de sânge. În prezenţa sângelui substanţa devenea luminescenţă în întuneric.

La fel de importante ca toate aceste metode noi s-a dovedit a fi descoperirea factorilor sanguini. Dacă se găsea o metodă de determinare a subgrupelor AI şi AII, precum şi a factorilor MM, M, N, MN şi P în petele de sânge şansele de identificare a posesorului unui anumit tip de sânge creşteau enorm. Probabil urmau să fie descoperiţi şi alţi factori. Apărea deci posibilitatea de a realiza formule sanguine pentru fiecare individ asemenea formelor amprentelor – cel puţin în ceea ce priveşte sângele proaspăt. Problema decisivă era: puteau fi determinaţi aceşti factori şi subgrupe în petele de sânge uscat, prin intermediul metodei absorbţiei?

În anul 1938, Holzer se transferă la Berlin. El deveni asistentul lui Viktor Müller-Hess care, în 1930, venise de la Bonn la Universitatea din Berlin. De aici înainte Holzer a lucrat la Institutul

de Medicină Legală şi Socială al Universităţii din Berlin, ocupându-se de problema detectării subgrupelor şi factorilor în petele de sânge. Metoda absorbţiei s-a dovedit a fi singura care promitea un oarecare succes. Dar ea putea fi folosită numai în unele cazuri şi numai cu pete proaspete mari pentru trasarea AI ŞI AII şi a factorilor M şi N. Cu toate acestea, în noiembrie 1941, puţin înainte de cel de al doilea război mondial să stopeze munca, de cercetare – Holzer afirma că reuşise să detecteze factorii M şi N în petele de sânge.

În luna octombrie al aceluiaşi an, un contabil de 80 ani, de la restaurantul „Mitropa", pe nume Adolf Stephan a fost ucis şi jefuit în biroul său din Berlin» Holzer a determinat sângele victimei în grupa A, iar factorii erau MN. Câteva zile mai târziu, Pavel Vacko, un tânăr de 19 ani, care lucra în calitate de întreţină tor de argintărie pentru restaurant a fost arestat ca suspect de crimă. Pe îmbrăcămintea lui Vacko existau numeroase pete de sânge, în special în buzunarul drept al pantalonilor, ca şi pe o greutate a ceasului-pendulă din camera sa. Holzer a găsit grupa A şi factorul MN în toate petele. Când în cele din urmă Vacko a mărturisit, el a descris modul în care a folosit greutatea pendulei ca armă a crimei pe care a ascuns-o apoi în buzunarul drept. Holzer a fost ajutat foarte mult în acest caz de prospeţimea petelor de sânge.

În tot acest timp, cea de-a doua descoperire

importantă a lui Landsteiner şi Levine menţionată mai sus, cu care Holzer lucrase la New York, îşi dovedise meritele în cazurile de crimă. Descoperirea celor doi era într-adevăr remarcabilă. Pe scurt, ei găsiseră că nu numai sângele poseda caracteristici de grupă ci şi secreţiile corpului uman: saliva, lacrimile, transpiraţia sau sperma. Cei doi savanţi demonstraseră că secreţiile fiecărui individ aveau aceeaşi grupă cu sângele. În prima jumătate a anului 1939, Anglia a fost scena a două crime care, prin senzaţia pe care au creat-o au demonstrat valoarea criminalistică a acestei descoperiri.

— 9 –

În 18 ianuarie, 1931, o fetiţă de 11 ani, Pamela Coventry, a dispărut din Hornchurch, ţinutul Essex. Pamela, o fetiţă drăguţă cu păr castaniu şi faţa netedă, albă, era fiica unui electrician care locuia cu chirie în districtul parcului Elm. După-masă, la ora 1, 40, Pamela a pornit spre şcoală. Drumul ei scurt ducea pe strada South End spre şoseaua Coronation, o stradă cu case aliniate în stânga şi în dreapta. După 5 minute de mers pe şoseaua Coronation, se dădea în strada Benhurst unde era şcoala.

Când a văzut că fiica ei nu s-a întors de la şcoală în jurul orei 5, mama Pamelei a plecat la şcoală unde a găsit un profesor de la care a aflat

că fetiţa nu fusese la şcoală în acea după-amiază. Profesorul crezuse că fetiţa era bolnavă. Când a aflat că aceasta nu era bolnavă şi că plecase dimineaţă spre şcoală, îşi aminti că alte două eleve, Vivian Hall şi Susan Baker o aşteptaseră în van pe colega lor Pamela în colţul străzii Coronation; ele explicaseră că întârziaseră la şcoală tocmai pentru că îşi aşteptaseră colega. Domnul Coventry, care îşi amintea că Pamela nu zăbovise niciodată în drum spre şcoală, luă adresele lui Vivian şi Susan şi merse la locuinţele acestora. Dar cele două fete nu putură decât să confirme ceea ce spusese profesorul lor. Ele aşteptaseră în colţ până puţin înainte de ora 2, jucându-se cu bulgări de zăpadă. Mama Pamelei, sperând că Pamela ar fi uitat de şcoală şi s-ar fi dus cumva la una dintre colege, se duse acasă să vadă dacă fiica ei nu se întorsese. Aici găsi apartamentul gol şi, către ora 6, merse în cele din urmă la cea mai apropiată staţie, unde se afla un post de poliţie.

Poliţia înaintă un raport obişnuit pentru persoane dispărute, dar se spera că fetiţa se va întoarce acasă singură. Când această speranţă nu se împlini, câteva patrule fură trimise în întuneric. Abia a doua zi dimineaţă, Charles Judd Horsman, un paznic de noapte, mergând pe bicicletă de-a lungul străzii Wood – o străduţă îngustă între câmpii acoperite de zăpadă, descoperi cadavrul unei fetiţe zăcând într-un şanţ înconjurat de tufe în spatele aeroportului militar de la Hornchurch.

Era corpul Pamelei Coventry”.

Aceasta zăcea goală, pe o saltea jerpelită, în zăpadă, având doar gâtul acoperit cu rochiţa. Genunchii îi erau împinşi spre bărbie cu picioarele atingându-i corpul, legate cu un cablu izolat. De cablu era legată o bucată de cârpă asemănătoare celor pe care grădinarii o folosesc pentru aracii de fasole.

Inspectorul şef Baker era conştient de neliniştea pe care omuciderile de copii o produceau publicului. El ceru ajutorul Scotland-Yard-ului. Şeful acestuia îl însărcină cu investigaţia la „locul faptei pe inspectorul Bridger şi sună apoi la sir Bernard Spilsbury şeful departamentului de medicină legală.

Între timp, Bridger sosi la Hornchurch unde află singurul fapt determinat cu siguranţă: Pamela fusese violată. Mai mult, fiecare poliţist cu experienţă îşi putea da seama că fetiţa fusese strangulată cu brutalitate. Deoarece Pamela fusese văzută în timp ce intra în strada Coronation, dar nu ajunsese la intersecţia cu strada Benhurst unde era aşteptată de cele două colege, primă ipoteză a fost aceea că această crimă fusese comisă la Londra, cadavrul fiind dus la Hornchurch pentru a mască fapta. În acea zi de ianuarie, strada Coronation era acoperită cu zăpadă sub un cer cenuşiu Oricum, Pamela trebuie să fi fost răpită puţin înainte de ora 2, probabil de un automobil. Bridger vedea deja muntele de muncă rutinieră care stătea în faţa sa: căutări fără

sfârşit, mersul din casă în casă şi întrebări fără răspuns. Astfel de procedee nu duceau de obicei la nimic, deoarece şi bărbatul cel mai inocent putea să ascundă în el un criminal sexual. Bridger era familiarizat cu această căutare în întuneric cere dădea rezultate numai dacă din întâmplare ar fi existat vreun martor sau dacă s-ar găsi un indiciu care să facă o legătură între asasin, victimă şi locul crimei.

După prima inspecţie a locului, Bridger îşi dădu seama că nu are speranţe de a găsi un astfel de indiciu. Cablul şi o bucăţică de cârpă nu erau obiecte care să poată indica o anumită persoană drept criminal. Bridger ceru părinţilor copilei să facă o listă cu toate obiectele şi îmbrăcămintea pe care Pamela le avea asupra ei în ultima zi. Întrucât totul dispăruse, cu excepţia rochiţei, lucrurile ei ar fi putut constitui o urmă. Spre ora 10, în dimineaţa de 19 ianuarie, Bridger alertă toate forţele poliţieneşti disponibile şi pieptănă timpurile, străzile, grădinile, hambarele, beciurile şi aeroportul pentru obiectele pierdute. Comandantului aeroportului îi dădu şi el trei sute de oameni care să-l ajute.

Puţin după ora 10, Bernard Spilsbury sosi şi el cu servieta cu instrumente – calm, reticent şi gentleman, ca întotdeauna. Fetiţa zăcea la morgă. Dar anii de operaţii la morgă îl înăsprise pe Spilsbuly. Deşi mâinile îi erau îngheţate şi rigide, el lucră cu îndemânarea-i cunoscută. Era evident că fetiţa încercase să reziste curajos. Braţele şi

mâinile îi erau acoperite de răni. Maxilarul purta urma unei violente lovituri de pumn. Dar, datele de acest fel nu-i erau de prea mare ajutor lui Bridger, cel puţin pentru moment. Spilsbury desfăcu cablul şi forţă să îndrepte picioarele fetei. Pe pielea de sub piept era stins un muc de ţigară, pe care Spilsbury îl ridică cu o pensetă. Era clar că asasinul fumase în timp ce-şi lega victima şi nu observase că ţigara îi căzuse între pieptul şi piciorul copilei.

Spilsbury nu era numai un tip studios pe care practic nu-l interesa nimic în afara profesiunii sale, dar nu avea nimic din experienţa unui cercetător sau serolog. Din rutină el puse ţigara împreună cu cablul şi bucăţica de cârpă ca materiale pentru laboratoarele Scotland Yard-ului, care fuseseră fondate în 1935. Ceea ce pare extraordinar în acest caz este faptul că Spilsbury nu a luat o mostră din sângele copilei. Aceasta pare să se fi datorat sfioşeniei care-i determina pe toţi cei ce lucrau la Scotland

Yard de a nu acorda o atenţie deosebită unor astfel de lucruri.

Roche Lynch un tip micuţ şi subţirel, la care nu te-ai fi uitat de două ori, poate fi privit ca pionier al criminalistică ştiinţifice din Anglia. În exterior el avea un singur lucru comun cu Spilsbury: garoafa roşie de la butonieră. În vremea aceea, Lynch avea 50 ani. Slujba sa principală era aceea de director al Departamentului de chimie patologică de la

spitalul „Sf. Maria” din Londra. Ani de zile fusese considerat cel mai important specialist londonez în toxicologie şi testare sanguină. De obicei, el analiza mostrele de sânge pe care i le trimitea Spilsbury şi în ultimii nouă ani, primise frecvent pentru testare pete de sânge de la Scotland Yard. De când Scotland Yard-ul îşi fondase laboratorul poliţienesc, unde doctorul James Davidson era director al laboratorului, şi John Thomas, un tânăr serolog, ambii se ocupau de problema petelor de sânge. Dar, în 1939, Lynch era încă cel mai important practician în serologia legală. Ca şi Spilsbury ei nu era un cercetător sau descoperitor, dar arăta un interes deosebit în noile evoluţii ale serologiei şi urmărea cu atenţie tot ce se făcea în acest domeniu în afara Angliei. Astfel, el i-a telefonat şefului poliţiei şi a cerut să-i fie trimis mucul de ţigară găsit pe cadavrul Pamelei, arătându-i că s-ar fi putut să găsească o cheie a acestui caz în saliva uscată.

Şeful poliţiei îi spuse că ţigara era acum în posesia laboratorului poliţienesc unde, pentru moment, era studiată şi unde se aflase că era o ţigară răsucită de mână. Se pare că fumătorul avea obiceiul de a-şi răsuci ţigări din mucurile găsite pe stradă, deoarece tutunul din ţigara sa era de mai multe feluri.

Lynch îşi repetă cererea, menţionând că intenţiona să experimenteze un nou test de serologic a grupei sanguine. Era posibil să se determine grupa sanguină a ucigaşului, fără a fi

nevoie de sânge, numai din saliva care lăsase urma pe ţigară. Astfel, în timp ce patru sute de poliţişti şi soldaţi cercetau aeroportul de la Hornchurch şi în vecinătate; căutând hainele Pamelei, un sergent aduse capătul de ţigară la laboratorul lui Lynch.

Cercetările iniţiale care duseseră la descoperirea caracteristicilor de grupă sanguină în salivă şi în alte secreţii, aveau acum o vechime de 15 ani. În 2 iunie 1925. un articol a fost trimis Jurnalului de Imunologie American de către K. Yamakami directorul Departamentului de Medicină Legală al Universităţii Imperiale din Hokkaidō. Scris în engleză, acesta se intitula „Individualitatea spermei cu referinţă la proprietatea sa de a inhiba specific izohemoaglutinaţia”. Yamakami susţinea ideea că sperma umană, asemenea celulelor sanguine, poate absorbi serurile anti-A şi anti-B; deci, ea poseda grupa caracteristică asemenea sângelui şi aceste caracteristici corespundeau grupei sanguine a individului, el însuşi aparţinea grupei A. Examinându-şi propria salivă prin intermediul absorbţiei Yamakami găsi că şi saliva sa prezenta aceleaşi caracteristici de grup şi astfel conchise că acest factor putea să fie folositor şi în aflarea originii petelor spermatice.

Această observaţie era atât de neobişnuită încât cu greu i s-ar fi putut da crezare dacă Landsteiner şi Levine nu ar fi făcut aceeaşi descoperire în acelaşi timp şi independent de

Yamakami. Când au confirmat raportul japonezului printr-un articol în acelaşi jurnal de imunologie, nu după mult timp, numele lui Landsteiner a fost suficient pentru a atrage atenţia internaţională asupra acestei descoperiri. De această problemă s-au ocupat şi alţi specialişti în domeniu din Finlanda şi Germania. Încetul cu încetul, s-a descoperit că sperma, secreţiile vaginale, saliva, transpiraţia, lacrimile, laptele matern, fierea şi alte secreţii prezentau aceleaşi grupe caracteristice sângelui, A, B şi AB. Deocamdată exista o mare nesiguranţă referitoare la grupa O. Apăruseră îndoieli şi în ceea ce priveşte regularitatea fenomenului când se descoperi că saliva, sperma sau transpiraţia unor indivizi nu conţineau caracteristici de grup sanguin. Evident, concluzia a fost că astfel de persoane intrau în grupa O. Dar sângele lor s-a dovedit apoi a fi de grupa A sau B. Saliva sau transpiraţia trebuiau să fie de grupă A sau B dacă s-ar fi luat în consideraţie rezultatele lui Ymakami, Landsteiner şi Levine ca fiind aplicabile tuturor cazurilor.

Dubiile au rămas până când Fritz Schiff din Berlin şi asistentul său japonez Sasaki au efectuat o serie de experimente şi au descoperit o particularitate a caracteristicilor de grupă în secreţiile organice care a fost acceptată ca doctrină pentru următoarele decenii. Membrii unui grup, aveau caracteristici de grupă în secreţiile lor, membrii celei de a doua grupe nu le aveau. Schiff i-a numit pe aceştia, în 1932,

„secretori” şi „non secretori”. Numeric, 86% din rasa umană parca a fi secretori iar restul de 14% nesecretori.

Astfel, în câţiva ani, serologia îşi asumase o mare cantitate de cunoştinţe care păreau, potenţial, folositoare criminologilor. Această utilitate se dovedi reală când savantul finlandez Putkonen arătă că caracteristicile de grupă din secreţiile organice erau mult mai mari decât cele din sânge. El a arătat că gradul de concentrare era de 300: 1. Astfel era posibilă determinarea grupelor sanguine din petele de secreţie, în lipsa oricărei urme de sânge. Transpiraţia de pe îmbrăcăminte, o pată de spermă pe corpul victimei, saliva de pe un plic, un timbru, sau o ţigară, puteau releva grupa sanguină a persoanei care lăsa astfel de urme.

Încă o dată, un japonez a luat conducerea acestor cercetări. În 1928, K. Fujiwara, directorul Institutului de Medicină Legală din Niigata raportă o crimă care fusese rezolvată prin intermediul determinărilor grupei sanguine din pete seminale. O fată de 16 ani, Yoshiko Hiray care mergea din sat în sat vânzând bileţele prezicătoare fusese găsită strangulată într-o pădure. Martorii văzuseră fata la 7, 30 seara pe un drum dintr-un sat către gara din apropiere. Fusese violată şi imediat după aceea ucisă. Fujiwara a găsit pe trupul fetei pete albicioase care conţineau celule seminale bine conservate. Grupa, sanguină a fetei era O. Fujiwara testase petele prin metoda

absorbţiei, adăugând seruri anti-A şi anti-B, determinând că lichidul seminal aparţinea caracteristicilor grupei A. Între timp, poliţia arestase doi suspecţi. Unul dintre ei era un cerşetor retardat mintal în vârstă de 24 ani, Tagami, care mărturisi imediat că el comisese crima. Al doilea suspect, Iba Hoshi respinsese vinovăţia. Poliţia era gata să accepte mărturisirea lui Tagami şi să-l elibereze pe Hoshi, când Fujiwara le-a cerut puţin timp pentru a determina grupele sanguine ale celor doi suspecţi. Rezultatele au dovedit că Tagami nu putea fi criminalul deoarece grupa sa sanguină era O. Pe de altă parte Hoshi avea grupa A. Confruntat cu aceste date, Hoshi a mărturisit. Faptul că Fujiwara ştia că sângele şi lichidul său seminal aveau ceva în comun l-au determinat pe Hoshi să creadă că la mijloc era vorba de o vrăjitorie.

Încă o dată, serologii din Europa au efectuat propriile lor studii. Lattes a arătat că era posibilă detectarea grupei sanguine a unui om care închisese o scrisoare în plic, după urmele salivei. Holzer a rezolvat o crimă pe baza urmelor de salivă lăsate într-o maşină. În 1938, Galloro a dezvoltat o metodă simplă pentru determinarea componentelor grupei sanguine a unei persoane, din urmele de salivă lăsate pe capătul unei ţigări. Această metodă bazată de asemenea pe absorbţie s-a dovedit din nou eficientă, dovedind că fumătorul făcea parte din grupa secretarilor.

Aceasta era situaţia cercetărilor şi practicilor

criminalistice în ziua de 21 ianuarie 1939, când Lynch a primit capătul de ţigară pe care Spilsbury îl găsise pe cadavrul Parcelei. Lynch se puse pe lucru cu migala sa caracteristică. Pregătindu-se de testare el dorea să-şi confirme această metodă pentru el însuşi. El a adunat un număr de ţigări, unele nefumate iar altele fumate de către asistenţii săi, care aveau grupele de sânge cunoscute. El a prelevat bucăţele mici de hârtie din capătul fiecărei ţigări şi le-a pus în soluţie de sare fiziologică până când a considerat că urmele de salivă s-au dizolvat în soluţie, apoi a aplicat serurile anti-A şi anti-B după regulile metodei de absorbţie a lui Holzer. Lynch aştepta încă rezultatele testului său când gărzile din Essex au dat peste prima piesă din hainele pierdute ale Pamelei. La început au apărut, doi nasturi, de la jacheta fetiţei împreună cu o bucată de sârmă folosită la legarea ei lângă gara Elm. Apoi pantofii pe care ea îi purtase au fost găsiţi într-o grădină din Southend. Aceste obiecte erau înfăşurate într-un ziar datat din 11 ianuarie, legate cu o bucată de cârpă care fusese găsită lângă trupul fetei. În sfârşit au fost descoperite şi însemnele şcolare ce fuseseră rupte de pe vesta Pamelei. Era sigur că ucigaşul se afla încă în vecinătatea străzii Coronation şi încerca să-şi pună urmăritorii pe piste greşite, aruncând ici colo obiectele care aparţinuseră fetiţei, în locuri depărtate unele de altele. Nu s-a mai găsit nimic altceva: nici căciuliţa, nici vesta, nici ciorapii.

Bridger spera să găsească o urmă întrebând din casă în casă pe strada Coronation. Văzuse cineva copilul? Observase cineva un bărbat cu o fetiţă. Luase cineva o fetiţă într-un automobil? Era cineva, cunoscut în vecinătate căruia îi plăcea să se joace cu copiii?

Bridger ajunsese în acest punct când şeful poliţiei îl chemă la Londra şi îl informă că Lynch îşi terminase testul în 23 ianuarie. El repetase testul de mai multe ori pentru a elimina orice îndoială iar acum era sigur de concluziile sale. Experimentele sale de control cu grupa sanguină a asistenţilor săi, prelevată de pe saliva lăsată pe capete de ţigări reuşise 100 %.

Bridger s-a întors la Hornchurch mulţumit de acest fir, deşi nu prea înţelegea implicaţia ştiinţifică a acestui caz. Aici a găsit un munte de declaraţii luate de colegii săi din casă în casă. Totuşi, rezultatele nu erau cele scontate: bârfe, vorbe, acuzări, tot felul de lucruri scoase da suprafaţă din adâncimile conştiinţei umane în astfel de cazuri. Cu toate acestea, el hotărî să repete procedeul cu întrebări mai precise, folosind şi chestionarele scrise. Unde, în ce casă sau apartament, a fost un bărbat şi o tânără care au stat singuri un timp în ziua de 18 ianuarie şi ce bărbat fuma ţigări pe care şi le răsucea din diverse tutunuri aruncate pe stradă?

Familiile care trăiau pe strada Coronation aparţineau unor muncitori. Niciunul dintre ei nu putea fi acasă în mijlocul zilei. Spre surpriza lui

Bridger, noua serie de întrebări a dat totuşi roade în ziua de 26 ianuarie. Cercetarea s-a îngustat până la doi bărbaţi dintre care unul a fost eliminat la câteva ore după un interogatoriu strâns, întrucât era bolnav şi stătea mai mult în pat. Dar cel de al doilea, un tânăr de 28 ani, pe nume Leonard Richardson stătuse, acasă în ziua de 18 ianuarie, acuzând o uşoară răceală. El stătuse acasă singur. Soţia sa născuse recent, fiind încă la spital. Richardson era un fumător pasionat care îşi răsucea singur ţigările. Mai mult, el lucra într-o uzină chimică unde fumatul era interzis. Din când în când se strecura la W.C. unde îşi răsucea o ţigară din care pufăia de câteva ori, apoi, el o stingea şi punea jumătatea de ţigară în cutiuţa sa de tutun. Aceasta ar fi explicat – dacă el era criminalul – de ce tutunul din capătul de ţigară care fusese găsit pe cadavrul Pamelei, conţinea fire de tutun de diverse feluri arse la capete.

Bridger avea destul de multă experienţă în ceea ce priveşte violurile. El ştia că cei cu instincte sexuale patologice intrau într-o stare de suprastimulare sexuală când nevestele erau departe pentru un timp şi ar fi putut fi capabili de reacţii periculoase bruşte. Deci, în ziua de 27 ianuarie merse să-l vadă pe Richardson pentru a-şi forma o primă impresie asupra omului. Richardson era scund, destul de solid, cu un început de chelie şi cu un cap puţin prea mare pentru corpul său. S-a arătat extrem de cooperant şi sigur de el. A declarat cu promptitudine că va face tot ce-i

stătea în putere pentru a ajuta la rezolvarea crimei. Singurul semn de nelinişte prin care îşi trăda sentimentele era faptul că îşi răsucea repede câte o ţigară, fumând mereu. Felul în care îşi umezea marginea hârtiei cu limba şi faptul că îşi umezea mereu buzele în timp ce fuma i-au amintit lui Bridger de rezultatul lui Lynch pe care-l găsise la început destul de specios şi misterios. Din acel moment, începu să se gândească cum ar fi putut să afle grupa de sânge a lui Richardson. Legea britanică nu-i permitea să ceară grupa sanguină a unui om şi cel de al şaselea simţ îi spuse că Richardson, cu toată dorinţa lui de a se face util, ar refuza să dea o mostră de sânge.

Bridger plecă de la Richardson cu şi mai mari suspiciuni. Cum ar fi putut să obţină de la el o mostră de sânge fără a-i atrage atenţia. În după-amiaza zilei de 27 el a cerut sfatul şefului poliţiei. Acesta îi sugeră să apeleze direct la domnul Lynch. Astfel, Bridger plecă personal la Londra şi se duse la spitalul Sf. Maria. Lynch, care de obicei lucra fără încetare în laborator, deoarece nu-i plăcea să fie întrerupt, îi sugeră lui Bridger să sustragă o piesă din lenjeria murdară a lui Richardson, cum ar fi, o batistă bunăoară sau ceva asemănător. El avea încrederea că putea identifica grupa sanguină a suspectului din mucusul nazal.

A doua zi, inspectorul şef Baker a obţinut un mandat de percheziţie. Când apăru împreună cu detectivii în apartament, Richardson se purtă încă odată cu cea mai mare bunăvoinţă. În timp ce

oamenii lui Bridger căutau în special hainele pierdute ale Pamelei, pete de sânge sau alte semne posibile ale unui act de violenţă, Bridger caută prin lucrurile murdare. Găsi în cele din urmă un sac cu lenjerie cu câteva batiste foarte folosite. Richardson admise, fără să-şi dea seama unde bătea detectivul, că folosise aceste batiste în ultima săptămână… Bridger făcu un pachet din batiste şi le trimise la Londra. Numai după aceea participă şi el la percheziţia generală. Richardson rămânea în continuare prietenos şi dornic de a se face util. După câteva ore încă nu se descoperise nimic care ar fi putut fi legat de crimă. Nicio urmă din hainele Pamelei, niciun semn de violenţă. Apartamentul era curat, şi dereticat cu o grijă deosebită. Atunci, un poliţist dădu din întâmplare peste un teanc de ziare – mai multe numere din News Chronicle. Amintindu-şi că nasturii de la vesta fetiţei fuseseră înveliţi într-un număr de 11 ianuarie al acestui ziar, Bridger caută între aceste numere. Erau toate numerele din 4 ianuarie până în 12. Cu excepţia numărului din 11 ianuarie. Speranţele că proba hotărâtoare va fi găsită îi reveniră. Mai târziu, un detectiv dădu în grădină peste un cablu care semăna cu cel folosit la legarea Pamelei. Un alt detectiv găsi şi nişte bucăţi de cârpă care se asemănau cu cele care legaseră pachetul făcut din ziar. Bridger încetă percheziţia după ce descoperi uşoare urme de sânge pe o haină de ploaie pe care Richardson o folosise în timpul săptămânii trecute. El trimise lui

Lynch sârma, cârpa, şi tutunul lui Richardson, apoi aşteptă rezultatele testelor de la Londra. În ziua de 30 ianuarie, laboratorul poliţiei raportă rezultatele. Hârtia de ţigară folosită de Richardson era aceeaşi cu hârtia găsită pe cadavru. Totuşi, acest fel de hârtie era foarte folosit în acel timp, astfel încât identificarea ei nu avea prea mare semnificaţie. Acelaşi lucru se întâmpla şi cu cablul găsit în grădina lui Richardson; şi el se asemăna cu cablul de pe cadavru, dar era un produs de manufactură, deşi producerea unui astfel de cablu încetase de peste şapte ani. O parte din cablu avea culoarea verde şi era de un tip neobişnuit, împletit în şapte. Nici acesta nu putea să-l indice pe suspect. Cârpa era şi ea de tip manufacturier şi se găsea în cantităţi mari pe piaţă. Dar cea găsită în apartamentul lui Richardson arăta aceleaşi defecte de ţesătură ca şi cea găsită pe cadavru, defecte care nu erau tipice pentru ţesătura aflată pe piaţă. În ceea ce priveşte tutunul, exista tutun proaspăt, fire de tutun ars, şi jumătăţi de ţigări. Tutunul fusese trimis la specialiştii unei firme din Bristol pentru a fi comparat cu cel găsit la locul crimei. Toate aceste rezultate tindeau să-l incrimineze pe Richardson. Astfel că Bridger aştepta cu nerăbdare terminarea testului lui Lynch.

În 31 ianuarie, Lynch îşi raportă rezultatul. El examinase sângele de pe haină. Era sânge uman, dar după cunoştinţele ştiinţifice ale timpului era puţin posibil ca din pete atât de mici să poată fi

stabilită grupa de sânge. Spre dezamăgirea sa, toate eforturile de a găsi grupa sanguină de pe hârtia ţigărilor lui Richardson au rămas fără rezultat. Se întâmplă ca Richardson să fie ceea ce se cunoştea sub numele de non secretor, iar saliva sa nu a dat grupa de sânge.

Bridger ştia că-i va fi greu să convingă juriul de vinovăţia lui Richardson. El cunoştea răceala cu care juraţii britanici considerau probele ştiinţifice de acest fel. Le ştia neîncrederea faţă de toate noutăţile pe care nu le înţelegeau. De aceea încercă să scoată o mărturisire de la Richardson punându-i în faţă toate probele pe care le avea împotriva sa: hârtia de la ţigară, cablul şi bucăţile de cârpă. Dar omul rămase nezdruncinat în atitudinea sa. Respinse totul. Chiar atunci când sosi şi verdictul experţilor de la Bristol, acela că tutunul lui Richardson era acelaşi cu tutunul din capătul de ţigară găsit pe cadavru. Încă o dată, Bridger cercetă apartamentul lui Richardson, sperând să mai găsească ceva, dar fără niciun rezultat. Apartamentul fusese curăţat şi aranjat cu atenţie.

În aprilie 1939, Richardson a compărut la curtea criminală centrală din Londra pentru crimă. Dar judecata s-a terminat brusc în a cincea zi. Preşedintele juriului a înmânat judecătorului o notă prin care arăta că juraţii nu puteau să-l condamne pe Richardson. A fost dat un verdict de nevinovat şi Richardson a părăsit sala tribunalului ca un om liber.

Un reporter de la „Daily Herald”, care-l întovărăşi pe Richardson în maşină spre casă, îşi termina reportajul cu descrierea unui Richardson triumfător care, înainte de a coborî, îşi presără tutun pe o foiţă de hârtie şi-şi răsuci o ţigară cu o vizibilă satisfacţie.

Astfel, prima crimă spectaculoasă implicând o încercare de determinare a grupei sanguine din salivă se termină cu un mare dubiu. În acelaşi an, la Londra a apărut un caz şi mai spectaculos care s-a concentrat asupra aceleiaşi probleme. Încă o dată, precizia ştiinţifică a metodei a fost dramatizată, confirmându-se totodată rezistenţa juriilor an a-i recunoaşte valoarea.

— 10 -

În mai, 1939, inspectorul şef Leonard Burt, de la Scotland Yard era încă departe de epoca marilor sale triumfuri detectivistice. Acea epocă a venit după cel de al doilea război mondial, când, în calitate de comandor al serviciului special, a arestat pe spionii „atomici” Alan Nunn May şi Klaus Fuchs. Dar de la începutul carierei sale ca poliţist pe străzile cartierelor mărginaşe din Londra, până în primăvara lui 1939, îşi câştigase o oarecare faimă ca membru al serviciului criminalistic.

Chemat la locul unei crime într-o vilă din Branksome, Bournemouth în noaptea de 21 mai 1939, primul lui gând fu că afacerea nu prezenta o

prea mare importanţă – Branksome era pe teritoriul poliţiei din Dorset, care de obicei apela la Scotland Yard numai în cazurile mai dificile. Burt era mândru de instinctele sale de poliţist şi în acest caz ele nu-i sugerau nimic deosebit. Plecă totuşi acolo destul de indiferent, împreună cu detectivul Dyke.

Vila în care avusese loc crima era situată la o oarecare distanţă de strada Poole, în spatele unei grădini pline de tufe şi copaci, casa aparţinea unui oarecare Walter Dinivan, un bogătaş care ţinea mai multe garaje şi câteva case de închiriat. Zgârcit, în ciuda bogăţiei sale, el îşi împărţi se vila în două apartamente mari. Cel de deasupra era ocupat de două domnişoare în vârstă, miss Young şi miss Lancefield; în apartamentul de la parter Walter Dinivan, văduv în vârstă de 64 ani, locuia împreună cu nepoata sa Hilda. Fratele Hildei, telegrafist în marina regală, care îşi făcuse serviciul timp de mai mulţi ani în Far East, se întorsese recent acasă, unde stătea împreună cu bunicul său…

În noaptea de 21 mai, tinerii plecaseră de acasă după ora 7 pentru a merge la un dans. Dinivan a rămas acasă stând în fotoliul său favorit din faţa căminului. Hilda şi fratele ei s-au întors în jurul orei 11 şi au văzut fereastra de la sufragerie întunecată – un fapt destul de neobişnuit. Ei au bătut la uşă de mai multe ori, dar nimeni nu venea să le deschidă. În cele din urmă, înconjurară casa spre un loc unde puteau să vadă prin fereastră o

parte din sufragerie. Lampa era stinsă, dar focul electric din cămin încă ardea. La lumina acestuia Hilda îl văzu pe bunicul ei întins pe podea cu faţa lipită de covor şi cu picioarele în –, dreptate spre cămin. Lângă capul său se zărea o pată întunecată.

Un moment Hilda şi fratele ei crezură că bunicul lor suferise un atac şi vomase. Tânărul fugi înapoi la uşa din faţă, sparse geamul încercând să răsucească cheia din interior. Spre surprinderea lui cheia nu era acolo. Sparse atunci tot geamul prin care intră în hol şi deschise o fereastră, ajutând-o pe sora sa să se caţere prin ea. Când aprinseră lumina din sufragerie văzură că bunicul lor zăcea cu capul într-o baltă de sânge aproape coagulat. Craniul îi fusese sfărâmat de mai multe lovituri, dar bătrânul încă respira”.

Fratele Hildei chemă o ambulanţă şi sună la poliţie. Dinivan fu luat la spitalul Boscombe. Acolo muri în cursul nopţii puţin după ora trei fără a putea da vreo lămurire asupra celui care-l asasinase. Când superintendentul Swain, de la poliţia din Dorset, chemă Scotland Yard-ul Bernard Spilsbury era deja pe drum. El sosi puţin înaintea lui Burt. Iată concluziile autopsiei sale: asasinul încercase mai întâi să-l sugrume pe Dinivan, dar se părea că nu reuşise. Recursese apoi la lovituri brutale în cap. Probabil se servise de un ciocan, Spilsbury nu găsi niciun semn care să-i indice că Dinivan ar fi încercat să se apere.

Fusese fie luat prin surprindere de un intrus,

fie că asasinul fusese o cunoştinţă pe care Dinivan îl lăsase să intre în casă. Cele două doamne de la etaj auziseră zgomote neobişnuite spre ora 11, cărora însă nu le dăduse nicio importanţă. Cu toate acestea se părea că asasinatul avusese loc puţin înainte de ora 11.

Investigaţia ajunsese la acest punct, când inspectorul Burt şi detectivul Dyke ajunseră în strada Poole. Puţin după aceea sosi şi superintendentul Cherrill, şeful departamentului de amprente al Scotland Yard-ului. Toţi examinară locul cu grijă. Lângă spaţiul locului unde zăcuse, corpul era o masă pe care se afla sticla de whisky a lui Dinivan şi paharul din care obişnuia să bea. Dar mai era şi o sticlă de bere şi un alt pahar. Nici berea nici al doilea pahar nu fuseseră pe masă când cei doi tineri plecaseră de acasă. Deci, în timpul absenţei lor, probabil că Dinivan se întreţinuse cu cineva. Paharul de bere fusese răsturnat şi pătase masa. Cherrill a găsit un mare număr de amprente. Pentru comparaţii luă amprentele Hildei şi ale fratelui ei, după care luă şi amprentele cadavrului. Toate amprentele erau cele ale lui Dinivan sau ale nepoţilor săi, cu excepţia amprentei degetului mare de pe sticla de bere pentru care nu exista nicio explicaţie, Aceasta putea să aparţină asasinului. Între timp, Burt, Dyke şi alţi câţiva poliţişti făcuseră câteva descoperiri interesante. Un mic seif din peretele sufrageriei fusese deschis şi golit. Cheia seifului pe care Dinivan o purta întotdeauna în buzunar

era aruncată în fundul seifului gol. Asasinul luase de asemenea 19 lire din buzunarul victimei. Dinivan îi dăduse după-amiază nepoatei sale nişte bani şi atunci ea observase când el îşi numărase banii pe care-i avea asupra sa. De asemenea, îi fuseseră luate inelele din degete, ceasul său cu lanţ de aur lipsea şi el. Pe podea era o sacoşă de hârtie cenuşie care era astfel boţită încât sugera că nu cu mult timp înainte conţinuse un ciocan.

Descoperirile cele mai curioase erau însă un drot şi câteva capete de ţigări. Drotul era aruncat pe covoraşul de lângă sofa. Dyke care părea să aibă unele cunoştinţe în materie identifică tipul franţuzesc al drotului. Capetele indicau nişte ţigări destul de obişnuite, dar curios era modul în care erau aruncate nu numai pe covor, ci şi pe perniţa de mătase de pe pat. Ele nu fuseseră stinse în acele locuri, deoarece mătasea nu prezenta semne de arsură.

Când Burt îi arătă Hildei drotul şi întrebă dacă folosea acel tip, ea dădu oarecare semne de jenă. Fratele ei, mai puţin inhibat, explică un fapt puţin cam ciudat, dar amândoi ştiau că Dinivan mai primea uneori vizitatoare, aducând uneori chiar prostituate din Bournemouth. Dar asta îl privea pe el, cei doi tineri nu voiau să se amestece.

Bineînţeles, detectivii considerară prompt posibilitatea ca vreo prostituată să fi fost ultima companie a lui Dinivan şi că ea, împreună cu un complice, ar fi putut să-l ucidă şi să-l jefuiască.

Dinivan nu fusese fumător. Drotul şi capetele de ţigări sugerau că o femeie distrăsese atenţia bătrânului în timp ce asasinul se furişase în casă. Superintendentul Swain ordonă câtorva detectivi să înceapă interogatorii printre prostituatele cunoscute.

Totuşi, Burt continuă să privească ţigările de pe mătasea pernei şi de pe covor. El înclina din ce în ce mai mult să creadă că ţigările nu fuseseră aruncate neglijent în cursul unei conversaţii, ci, împreună cu drotul, fuseseră aruncate în mod deliberat în acele locuri pentru a pune poliţia pe piste greşite. Mai precis pe urmele prostituatelor din Barnemouth. Când găsi un alt capăt de ţigară în spatele unei alte pernuţe, unde ar fi putut cădea înainte sau după un act sexual, suspiciunea sa deveni certitudine, deoarece, dacă ţigara ar fi fost aprinsă ar fi lăsat cu siguranţă urme de arsură. În acelaşi timp îşi aminti de cazul Richardson şi de testele de grupă sanguină pe care le făcuse Lynch pe capete de ţigară… Culese capetele cu grijă şi le înveli într-o hârtie, rugându-l pe Dyke să i le ducă lui Lynch. „Întreabă-l, spuse el, dacă există vreo şansă de a stabili grupa de sânge a persoanei care le-a folosit”.

Dyke se întoarse după-amiază, spunând că Lynch se va ocupa de teste şi că se arătase foarte interesat de acest caz. Totuşi, pentru moment era atât de ocupat, încât trebuiau să treacă mai multe zile până vor veni rezultatele. Lui Burt nu-i plăcu ideea de a aştepta atât de mult. Se simţea ciudat

de nerăbdător. Dar îşi folosi bine timpul. În timp ce poliţiştii din Dorset erau concentraţi asupra prostituatelor şi legăturilor lor, el căută alte persoane care i-ar fi putut fi familiare lui Dinivan, astfel încât acesta să le fi permis să intre în casă atât de târziu şi să le dea şi bere. Hilda Dinivan dădu numele tuturor prietenilor şi cunoştinţelor bunicului său. Intre alţii, ea menţionă şi numele lui Joseph Williams, un bătrân soldat în retragere pe care Dinivan îl cunoştea de câteva decenii. Williams locuia la zece minute de mers pe jos pe o stradă din apropiere. Dar Hilda arătă că Williams avea peste şaptezeci ani, şi deci prea bătrân ca să mai poată ucide pe cineva. Astfel Burt amână investigarea bătrânului după ce se „va fi ocupat de celelalte cunoştinţe. El chestionă vreo douăzeci de persoane fără a obţine rezultate mai bune decât fuseseră obţinute de la prostituate. Câteva dintre acestea admiseseră că îl cunoşteau pe „bătrânul Din”, dar niciuna dintre ele nu posedase un drot de tipul găsit în sufrageria lui Dinivan. Ele râseră de drotul demodat pe care obişnuiseră să-l folosească bunicile lor. Totuşi, una dintre prostituate spuse ceva care atrase atenţia lui Burt asupra lui Williams. Ea menţionase că până în 21 mai, Williams fusese cam lefter, dar că, în ultimul timp, era plin de bani. x

Burt descoperi repede că Williams avea o casă în care locuia, casa ce fusese vândută în poliţe pe care nu le mai plătise de mai mult timp, până acum câteva zile, când plătise dintr-odată

majoritatea. În ziua de 25 mai, Burt şi Dyke plecaseră să-i facă o vizită. Îl găsiră locuind într-o cameră sărăcăcioasă. Ani de zile Williams trăise dintr-o pensie de veteran în armata din India. Mobila camerei era constituită dintr-o veche sabie, o masă, două scaune, o plită şi un pat.

Aparent, Williams era pregătit pentru vizita lui Burt, şi asta se vedea după ziarele împrăştiate pe jos care rezumau activităţile poliţiei. Bătrânul, care arăta numai piele şi os, îl întâmpină cu o exclamaţie dintr-o gură fără dinţi; „Bătrânul copoi Burt”! spuse el rotind sabia. „Am să-ţi arăt eu drumul pe care să te cari acasă”. În spatele ochelarilor groşi se putea citi furia omului. „Te ştiu şi ştiu după ce umbli”, dar n-ai să găseşti nimic aici!” Şezu apoi pe un scaun, ţinând încă în mână sabia. „Da inspectore, pot să-ţi dau o relatare pentru fiecare clipă din ziua în care a fost omorât. Ciudat, ştii, l-am văzut… pe 17, ne-am întâlnit în stradă şi el a insistat să intru la el să bem un păhărel. Dar nu a vrut să-mi împrumute banii care-mi trebuiau. Nu erau decât 5 lire şi el i-a scos din seif…”

Williams tăcu dintr-odată dându-şi seama că vorbise lucruri periculoase. De aici încolo refuză să mai scoată vreun cuvânt. Când Burt i-a cerut să-i ia amprentele pentru a demonstra că nu avea nimic de-a face cu crima, îşi roti din nou sabia şi strigă că îşi cunoaşte drepturile şi că ştia el trucurile copoilor.

Burt şi Dyke îl părăsiră pe Williams, fără a fi

realizat mare lucru. De aceea Burt, a fost încântat când s-a întors la Londra şi a găsit rezultatele testelor lui Lynch. Fumătorul ţigărilor era un „secretor”. Ceea ce dădu posibilitatea determinării grupei sale sanguine. Grupa era aceeaşi pe toate ţigările, şi anume grupa AB, cea mai rară dintre toate grupele de sânge. Acest fapt îngusta enorm cercul criminalilor posibili. Lynch sugeră detectivilor să încerce să obţină saliva suspecţilor şi, dacă era posibil, s-o obţină, pentru că saliva trebuia mânuită cu o grijă specială”.

De la prima întâlnire cu Williams Burt îşi dădu seama că nu avea niciun rost să-i ceară bătrânului o mostră de salivă. L-ar fi refuzat la fel cum îl refuzase să-i ia amprentele. A fost chemat Cunning. El îl urmări pe bătrân având ordinul de a informa imediat dacă Williams ar fi intrat într-un local pentru a bea ceva. Trecură mai multe zile până când Williams intră într-un local. Burţ şi Dyke, se grăbiră spre acel loc. Ei se făcură că tocmai se opriseră în acel local şi îl întâlniseră pe bătrân din întâmplare pretinzând că abandonaseră toate suspiciunile care-l priveau. Mai târziu Burt a scris în memoriile sale: „n-a fost nicio greutate să-l conving să bea o halbă”. Burt i-a oferit pachetul de ţigări şi Williams s-a servit. Din nou, povesteşte Burt „când termină ţigara, aruncă capătul şi luă alta. Dyke s-a dus repede şi l-a cules”. Între timp, Burt îi distrase atenţia lui Williams. Începând o ceartă despre pariurile la cai. Nu după mult timp, Dyke avea un pumn de capete de ţigări care fură

trimise la Londra în aceeaşi zi. Experienţa lui Burt în munca detectivistă îl făcuse precaut. Totuşi, primele sale suspiciuni în ceea ce-l priveau pe Williams deveniră convingerea că el era asasinul. Convingerea a fost confirmată de raportul lui Lynch: „persoana care a fumat aceste ţigări şi le-a umezit cu saliva sa aparţin grupei sanguine AB”.

Burt era prea credincios „cercetărilor directe” pentru a supraevalua rezultatele testelor de salivă, deşi acestea îl impresionaseră cu siguranţă teoretic, în ciuda rarităţii grupei sanguine se putea concepe că şi o altă persoană cu aceeaşi grupă putea să-l ucidă pe Dinivan. Dar, practic? În orice caz, Burt avea destule probe care să justifice cercetările ulterioare asupra lui Williams.

După câteva ore, împreună cu Dyke, stătea din nou la uşa lui Williams. Când acesta deschise şi-i recunoscu, zbieră furios: „Ce dracu’ mai vreţi?” îi lăsă înăuntru, dar continuă să protesteze „Eu să-l omor pe bătrânul Bily, eu n-aş putea omorî o pisică”, Furios, spuse ironic „dacă doriţi, n-aveţi decât să căutaţi”. Burt se folosi imediat de neaşteptata invitaţie. De după o movilă de cărbune scoase câteva pungi de hârtie cenuşie care semănau cu cea pe care criminalul o lăsase în sufrageria lui Dinivan. Williams îi urmări pe cei doi detectivi împachetându-le „Pungi de hârtie?” întrebă el cu privire dispreţuitoare. „Am fost zarzavagiu şi vânzător de peşte. Toţi zarzavagii au pungi de hârtie”.

În timp ce Burt şi Dyke cercetau camera dezordonată, Williams îşi aruncă portmoneul pe masă. Poate că doreau să-i vadă şi banii? Foarte bine, puteau să-i dea drumul. Dar le-ar trebui timp să dovedească că între banii săi se găsea o singură bancnotă de la Dinivan. El câştigase la curse. Pariase pe „Blue Peter” la Derby. În timp ce bătrânul continua cu ironiile lui, Burt îşi notă numerele bancnotelor. Aceasta epuiză toate posibilităţile de a găsi probe în casa lui Williams. Părăsiră casa moşneagului care între timp era preocupat să le arunce invective şi ameninţări. Burt îşi dădu seama că vizita nu produsese decât un singur lucru profitabil: un vecin le dăduse adresa nevestei lui Williams care-l părăsise cu mai mult timp în urmă.

Burt o vizită pe bătrâna femeie şi făcu o descoperire surprinzătoare: ea folosise tipul de drot ce fusese găsit la locul crimei. Bineînţeles, că-i mai rămăseseră câteva astfel de droturi în casa soţului ei. O comparaţie în laboratorul din Londra demonstra că droturile doamnei Williams şi cel găsit în sufrageria victimei erau de acelaşi tip: un drot demodat, manufacturat în Franţa. Dar, în acest punct, investigaţia ajunse la un final. Nimeni din vecinătatea casei lui Dinivan nu-l văzuse pe Williams în ziua sau în noaptea crimei. Nu erau nici măcar martori care să probeze că Williams îşi părăsise casa în noaptea aceea. Timp de mai multe săptămâni Burt şi oamenii săi căutară în zadar. În cele din urmă, Burt văzu că singura

posibilitate care-i mai rămăsese era de a-l aresta pe Williams, a-i lua amprentele şi de a reinvestiga cu atenţie premizele. Problema era dacă un magistrat ar fi luat în consideraţie cele câteva probe incriminatorii şi, cel mai important, să fie de acord că testul grupelor sanguine erau suficient pentru un mandat de arestare.

Burt decise să-i mai facă o ultimă vizită lui Williams sperând că bătrânul se calmase. Probabil că cel mai bun lucru de făcut era să încerce să-l trateze cu prietenie şi să pretindă a-i cere iertare pentru că îl suspectase pe nedrept. Burt lansă zvonul că era convins de inocenţa lui Williams.

După ce a pregătit astfel terenul, în ziua de 20 iunie Burt şi Dyke făcură cea de a treia vizită în casa lui Williams. Acesta îi primi pe cei doi detectivi cu un zâmbet maiestuos, „nevinovat, asta sunt – nevinovat şi nici voi nu mă puteţi prinde”. Şi sigur pe sine, ca o dovadă a conştiinţei sale curate, făcu gestul pe care Burt îl aşteptase de atâta timp: îi întinse mâna lui Burt, oferindu-i amprentele.

„Ce zici de încrederea pe care ţi-o arăt?” croncăni el. Burt luă amprentele cu un gest de neputinţă. Apoi Williams îl conduse afară şi trânti uşa în urma lor.

Dyke duse imediat amprentele la Scotland Yard şi, în aceeaşi seară, Burt fu informat că amprenta degetului mare de pe paharul găsit la locul crimei era identică cu amprenta degetului mare de la mâna dreaptă a lui Williams. Acum

Burt era sigur că orice magistrat îi va autoriza arestarea lui Williams.

A doua zi, Burt de data asta întovărăşit de Swain, stătea pentru a patra oară la uşa bătrânului. Ei îl informară că aveau mandat de arestare. Williams se arătă alarmat doar pentru o clipă, după care îşi reluă poza de nevinovat. „Să mă arestaţi? Sper că n-aveţi de gând să mă arestaţi, nu vă daţi seama că sunteţi ridicoli?”

În sala tribunalului Williams se comportă cu o enormă degajare. El le ceru fotografilor presei „să faceţi o poză frumoasă, băieţi” apoi mârâi către magistrat: „Va fi mare senzaţie când nu voi fi diseară la jocul de whist… sunt la fel de nevinovat ca şi tine, domnule şi asta-i tot. Bineînţeles că nu ştiu dacă nu cumva chiar tu ai făcut-o…”

Williams se menţinu pe aceeaşi poziţie în următoarele săptămâni, timp în care Burt se strădui să obţină o cât de mică mărturie directă pentru a sprijini probele împotriva deţinutului. Dar nu era nimic de făcut. Nu a putut fi găsit niciun martor. Iar probele circumstanţiale nu erau prea impresionante, deşi ele îl convinseseră pe Burt: faptul că Williams dăduse brusc peste bani, recunoaşterea de către el că-i ceruse bani lui Dinivan, drotul, pungile de hârtie, amprenta şi coincidenţa grupei sanguine determinată în saliva de pe capetele de ţigară. În octombrie 1939, Williams a fost judecat la Dorset, înaintea unui juriu condus de judecătorul Croom. Condus în sală, el îşi luă atitudinea unui clovn. „Iată-ne şi

aici. Zâmbiţi vă rog”. Continua să întrerupă lucrările cu strigăte „sunt nevinovat”. Mârâia la procuror „E o minciună! sau „Urăsc pe cei care spun minciuni”. Apărătorul său, Norman King avu destule greutăţi de a-l face să tacă şi de a-l convinge să-şi ceară scuze pentru ieşirile sale. Rar a fost dat ca un apărător să facă o impresie atât de dezagreabilă asupra judecătorului şi juriului. Cu toate acestea, King păru calm şi încrezător când îşi începu pledoaria, în ziua de 14 octombrie.

După câteva cuvinte, deveni clar unde ţintea: nesiguranţa juraţilor când erau confruntaţi cu noul fenomen al testării salivei. King ridică apoi problema amprentei: el nu dorea ca juraţii să ia în considerare o asemenea probă pe care o punea alături de cea a testului salivei. Dar în ceea ce priveşte drotul? Cu un gest din mână King mătură şi acest argument; s-ar, fi putut ca doamna Williams să-şi lase droturile în casa inculpatului dar nu se putea dovedi că ele corespundeau drotului de la locul crimei. Şi câte astfel de droturi nu existau probabil în Londra? Cât despre pungile de hârtie, – îl văzuse cineva pe Williams ducând instrumentul crimei fin casa lui Dinivan într-o pungă de hârtie? Nimeni. Câte mii, câte zeci de mii de pungi asemănătoare nu existau la Londra?

Pledoaria lui King ajunse în acest punct când îşi ridică vocea şi îşi lansă cel mai important argument: în mod deliberat lăsase la sfârşit problema urmelor de salivă. El declară că acuzarea îşi baza învinuirea împotriva lui Williams

foarte mult pe faptul că ţigările găsite la locul crimei conţineau rămăşiţe de salivă de grupa AB. Se spunea apoi că saliva lăsată pe ţigările pe care Williams le fumase aveau aceeaşi grupă. Totuşi aserţiunea serologilor că grupa sângelui unei persoane era indicată de saliva sa era atât de nouă, încât expertul acuzării nu-şi putea fonda acuzarea numai pe acest lucru. Savanţii n-au decât să meargă înainte, şi să accepte demonstraţia grupelor sanguine din saliva umană, dacă erau atât de deştepţi, dar el, King era dator să întrebe pe onoraţii membri ai juriului (şi el ridică o ţigară) dacă vreunul dintre ei era gata să trimită la ştreang pe cineva dependent de o bucăţică de hârtie. Putea vreunul dintre juraţi să vadă salivă uscată pe capătul de ţigară? Nimeni nu putea vedea acest lucru. Şi putea vreunul dintre juraţi să-şi imagineze că grupele de sânge ale fiinţei umane puteau fi determinate din aceste urme invizibile? El însuşi găsea incredibilă această posibilitate. Şi el trebuia să lase juraţilor să decidă vinovăţia sau nevinovăţia unui om bătrân pe baza unei urme invizibile de salivă – un bătrân care, într-adevăr se dăduse în spectacol în faţa curţii, dar a cărui nelinişte neconsolată putea, la urma urmei, să fie înţeleasă, dacă se lua în consideraţie că era lipsit de ajutor, luptând disperat împotriva nedreptăţii care i se făcuse.

Williams îşi privi apărătorul cu bunăvoinţă şi îşi umezi buzele. Aceasta era justificată pentru că, atunci când juraţii s-au întors după deliberări, ei l-

au achitat pe Williams. Amărât, cu tristeţea vânătorului care şi-a greşit ţinta, Burt a ascultat verdictul. Williams părăsi curtea cu un aer victorios urmat de acei reporteri care, datorită convingerii lor oneste, reformismului sau idealurilor umanitare, sau datorită purei plăceri de senzaţional, deveneau partizanii nevinovăţiei persecutate. Aceşti reporteri – unul dintre ei pe nume Norman Rae – se gândi că ar putea să publice un reportaj senzaţional cu privire la întoarcerea la libertate a lui Williams. Crezând că bătrânul va deveni mai comunicativ după o odihnă bună, Rae îl luă la un hotel din vecinătatea oraşului Dorchester. După ce-şi bău whisky-ul dublu, Williams toastă: „Pentru sănătatea călăului”! „Pentru sănătatea călăului care a fost păcălit de victima sa”. Apoi, dintr-odată, se decise să nu mai stea la hotel, dorind să meargă înapoi acasă, la Poole. Dacă Rae nu voia să meargă cu el, el va pleca singur cu primul autobuz: „Vreau să le văd feţele când mă voi plimba pe strada principală”…

Cu credinţa sa fermă în nevinovăţia omului, Rae consideră acest impuls demn de a fi iertat. Aşa încât îl conduse pe Williams spre Poole pentru ca acesta să se bucure pe deplin de victoria sa. Apoi, se întoarse la hotel cu Rae. Spre mijlocul nopţii, Rae auzi pe cineva care bătea cu pumnii în uşa sa. Când o deschise îl văzu pe Williams, dar nu pe acel Williams pe care-l văzuse în faţa juraţilor curajos şi fanfaron. Avea în faţă un bătrân

tremurând, cu ochii în lacrimi. „N-am putut să dorm, murmură el”. „Doamne, n-am putut să dorm deloc. Trebuie să-i spun cuiva: „vezi, juriul a greşit… juriul a greşit”, repetă el. „Eu am fost asasinul”.

Rae se luptă să-şi stăpânească deziluzia şi să-l calmeze pe bătrânul care tremura din toate încheieturile. După un timp, reuşi să-l culce pe Williams care, a doua zi dimineaţă, părea să fi uitat totul, jucând încă o dată rolul unui nevinovat, frustrat. Rae îl conduse apoi acasă. Visul său de a scrie un reportaj senzaţional se terminase. Rae nu a scris niciun cuvânt despre confesiunea nocturnă întrucât, conform legii britanice, Williams nu putea fi judecat de două ori pentru aceeaşi crimă, chiar dacă fusese achitat în mod greşit. Rae nu a dezvăluit secretul până în 1951, după ce Williams murise.

Cazul lui Williams a demonstrat că diagnosticul grupelor de sânge din urme de secreţii era o metodă încă neconcludentă. Ea îi oferea criminalistului un nou procedeu pentru determinarea unor suspecţi posibili sau pentru excluderea persoanelor greşit acuzate dintr-un grup de suspecţi. Oferea în acelaşi timp mai largi posibilităţi decât analiza petelor de sânge. Dar urma să mai treacă mulţi ani, până în vara lui 1943, când un astfel de test a determinat mărturisirea şi condamnarea unui vinovat. Acum, scena s-a întâmplat la New York, savantul implicat era un membru al grupului de cercetători condus

de Landsteiner. Numele său era Alexander Wiener, un biochimist din Brooklin care abia împlinise 36 ani, dar îşi făcuse deja un nume în domeniul încă nou, dar promiţător, al cercetării factorilor sanguini. El se număra printre descoperitorii factorului Rhesus care, în curând, avea să devină de o mare importanţă pentru medicina generală. Acesta îi asigură şi lui un loc între ser ologii proeminenţi ai lumii. Astfel, i se dădu atenţie şi în rezolvarea unei crime care a avut loc în martie 1943 la New York, în plină furtună a celui de al doilea război mondial.

— 11 -

În noaptea de 30 martie 1943, o femeie necunoscută a fost găsită moartă în faţa scărilor unei clădiri cu camere de închiriat, la nr. 337 al străzii 30. Inspectorul Conrad Rothengast, şeful brigăzii a III-a de detectivi, a ajuns la locul crimei la ora 3 dimineaţa. Cadavrul zăcea pe trotuar, chiar în faţa clădirii, cu capul şi trunchiul rezemate de peretele casei. Cea mai apropiată lampă din stradă şi becurile spitalului francez de peste drum dădeau o lumină slabă. La farurile automobilului său, Conrad văzu că era o femeie de 50 ani, cu părul încărunţit. Purta o rochie verzuie şi o haină ieftină de lină, alb cu negru. Pe piciorul drept avea un ciorap, şi un pantof cu toc înalt, iar cel stâng era gol. Pantoful stâng dispăruse. Ciudat, celălalt ciorap a fost găsit într-o pungă de

hârtie lângă ea, pe trotuar.

Detectivul John Hawthorne, un membru chipeş, cu umeri laţi, al brigăzii criminale, ajunsese la locul faptei înaintea lui Rothengast. El îngenunchease alături de John Brennan, un sergent din poliţia districtului de pe acea stradă şi îşi îndrepta lanterna spre semnele evidente de strangulare de pe gâtul femeii. În spatele său stătea un bărbat în uniformă de paznic de noapte. Pe ultima scară a treptelor care duceau la intrarea întunecată de la nr. 337, un alt poliţist ţinea de haină un bărbat scund şi gras, cu aparenţă de sud-european care, în ciuda trăsăturilor trecute, privea absent în vid, cu o expresie neajutorată.

Hawthorne avu o scurtă convorbire cu Rothengast asupra lucrurilor care fuseseră găsite. Acesta din urmă auzise povestea, spunea el, de la un om îmbrăcat în uniformă de paznic de noapte, Edwin Finnerty, care răspundea de paza clădirilor de la 337 şi 335 în care se aflau birourile săptămânalului „The Rural New Yorker". La 3,30 Finnerty ieşise din vechea clădire pentru a fuma o pipă în faţa uşii. El se obişnuise cu zgomotele nocturne ale marelui oraş şi în noaptea aceea împrejurimile i se părură destul de liniştite. Din acest motiv auzise declicul de la uşa din faţă a clădirii cu camere de închiriat de lângă birourile ziarului, care era la un nivel mai înalt, şi a privit în susul scărilor. Din cauza balustradei înalte nu a putut vedea treptele. Dar, şi-a dat seama de conturul unui bărbat care urca scările şi care

părea că trage ceva greu după el. La scurt timp, figura a dispărut după balustradă şi Finnerty a auzit un zgomot, ca şi cum un sac ar fi fost lăsat jos. El bănui că unul dintre chiriaşi, care nu-şi plătise chiria încerca, să fugă din clădire, luându-şi lucrurile. Auzind zgomotul de paşi care dispărea în noapte, el coborî cele câteva trepte până în stradă, la timp pentru a vedea un bărbat scund care se îndreptă spre bulevardul 5, amestecându-se cu mulţimea de salariaţi care tocmai părăseau birourile poştei centrale din apropiere, salariaţi care-şi terminaseră tura. Finnerty se întrebă ce putuse să se întâmple cu bagajul greu pe care bărbatul îl adusese cu el. Scările şi trotuarele erau atât de slab luminate, încât nu observă forma umbrită de lângă trepte. Se întoarse apoi, la locul său de pază, dar, după un timp, curiozitatea îl împinse să iasă şi să mai privească o dată. Înaintă până la picioarele scărilor unde, spre oroarea sa, descoperi femeia moartă şi auzi paşi care se apropiau, de data aceasta din direcţia bulevardului 8, Ritmul paşilor îi aminti de cel al bărbatului necunoscut care părăsise clădirea în direcţia opusă, cu zece minute mai înainte. Finnerty se ascunse la intrarea de la 335 de unde putea observa strada. Într-o clipă, bărbatul trecu grăbit pe lângă el, la fel de scund ca bărbatul necunoscut pe care-l observase mai înainte. Cu un ziar împăturit sub braţ, acest om urcă scările clădirii, deschise uşa şi apoi o închise după el. În timp ce Finnerty se gândea dacă să mai aştepte

sau să cheme poliţia, el auzi un zgomot la uşă. Din nou recunoscu partea de sus a omului care purta un obiect alungit, învelit într-o pungă, de hârtie sau un ziar, îndreptându-se spre bulevardul 8. Probabil că văzuse femeia moartă, dar trecuse pe lângă ea, fără a se opri nicio clipă. Finnerty se hotărî să-l urmărească pe omul care se îndrepta acum spre staţia Pennsylvania. În colţul străzii 35, Finnerty văzu maşina de poliţie şi îl informă pe poliţist care îl urmări pe necunoscut şi-l opri. Înspăimântat, acesta explică într-o engleză stricată că numele său era John Manos şi că nu făcuse nimic rău. Era grec şi lucra ca bucătar în Bronx. „Nu ştiu multă engleză întrebaţi patron, el muncitor bun, sârguincios”.

Poliţistul îl întrebă unde locuieşte. Manos îi răspunse că stătea cu chirie la nr. 337 din str. 30. De ce părăsise casa de mai multe ori în timpul nopţii? Manos spuse că prima dată îi fusese foame, fusese bolnav toată ziua, astfel ieşise să ia ceva de mâncare şi să cumpere un ziar; după ce se întoarse văzuse o sticlă de vin goală în camera sa şi se gândise să meargă să o umple din nou. Dar se răzgândise şi ieşise încă o dată să „arunce sticla la gunoierul din str. 33. Înfăşurase sticla în ziar pentru că n-ar fi vrut să-l vadă cineva şi să creadă despre el că este beţiv. Pentru că nici unui chiriaş nu i se permitea să bea.

Poliţia îi conduse pe Manos şi Finnerty înapoi în str. 30. Aici se convinseră că informaţiile paznicului erau exacte şi că Manos n-ar fi putut

trece pe lângă femeia moartă fără a o vedea. Dar Manos neagă din cap destul de vag şi apatic. El insistă că nu o văzuse atunci aşa cum nu o văzuse vreodată.

Aceasta era povestea pe care Hawthorne i-o povesti inspectorului Rothengast în timp ce poliţiştii stăteau pe trepte păzindu-l pe John Manos. Între timp se strânsese destulă lume. Un bărbat care se înghesuia înainte, privind la faţa femeii moarte, şi strigă că el o cunoaşte. Încă cineva o recunoscu, ambii îi dădură numele de Alice Persico. Locuia cu fratele ei cu câteva case mai la vale, la nr. 311. Numele fratelui ei era Ernest Peterson. Alice fusese căsătorită anterior cu un grec numit Persico şi care o părăsise. Era văzută destul de des şi se pare că era o băutoare recunoscută. Avea prieteni? întrebă Hawthorne. Umbla cu bărbaţi? Martorii dădură din umeri. Probabil. Mai bine îl întrebau pe fratele ei. Sau pe soţul ei, care trăia pe undeva prin apropiere, în Brooklyn.

Rothengast trimise după specialiştii de la serviciul de identificări şi chemă şi pe medicul examinator care să-i poată spune ceva despre cauza şi momentul morţii, îl trimise pe Hawthorne în apartamentul femeii pentru a căuta posibile dovezi. Apoi îi ordonă poliţistului care-l păzea pe Manos să-i aducă omul în camera de la etajul III. Manos deschise uşa camerei sale. Când spusese că era un om curat nu exagerase. Clădirea veche din cărămidă arăta foarte rău la înfăţişare, dar în

camera slab mobilată a lui Manos totul era în ordine. Linoleumul de pe podea strălucea, totul era la locul său. Când un bărbat singur declară că ieşise în noapte cu o căldare de gunoi la o oarecare distanţă pentru a arunca o sticlă de vin goală, s-ar crede că e un mincinos, dar în cazul de faţă, felul în care arăta camera sugera că Mantis spusese adevărul.

Manos stătea ghemuit între cei doi poliţişti bodogănind în germană şi engleză, din care se putea înţelege: „nu eu… nu în camera mea… niciodată femeie în cameră… camera curată… niciodată văzut femeie moartă”.

Între timp, cei de la brigada de identificări ajunseseră la locul faptei. Ei luaseră deja amprentele femeii moarte şi acum le luau pe cele ale lui Manos. Începuseră o percheziţie amănunţită a camerei. Rothengast o interogă pe femeia de serviciu care îngrijea camerele de la etajul 2. Ea confirma faptul că Manos îşi îngrijea singur camera. Trăia singur, lucra în Bronx de seară până dis-de-dimineaţă şi îşi economisea banii pentru a-şi cumpăra o fermă la întoarcerea în Grecia. Cu o zi înainte fusese bolnav şi nu plecase din cameră. Rothengast interogă de asemenea pe chiriaşul de la uşa vecină. Era un bătrân care fusese şi el bolnav şi stătuse la pat în ultimele două zile. În timpul zilei şi cu o noapte înainte suferise de dureri neputând să doarmă. Considera că era imposibil să se fi comis o crimă în camera lui Manos în timpul ultimelor 24 ore.

Pereţii erau atât de subţiri, încât se putea auzi şi cel mai mic zgomot. Tot ceea ce observase el era că Manos ieşise pe la două noaptea, se întoarse şi plecase din nou.

Pe la patru dimineaţă specialiştii brigăzii de identificare îşi terminaseră treaba. Nu găsiseră nimic demn de atenţie. Toate amprentele îi aparţineau lui Manos. De asemenea şi cele de pe sticla goală de vin care purta marca „Riverside”. Între timp, Hawthorne se întorsese din vizita pe care o făcuse în apartamentul lui Alice Persico. Camera femeii ucise era într-o dezordine cumplită. Era evident că dusese de mult timp o viaţă neregulată. Ernest Peterson nici nu ştia când mai fusese acasă sora sa. După afirmaţia lui, nu avuseseră prea mult de a face unul cu celălalt. Alice Persico avusese mai mulţi iubiţi, între ei fiind şi un bărbat gelos şi violent pe nume Pete Coyle, de care femeia se temea pentru că o bătea adesea. Peterson îşi amintea că sora sa îi spusese o dată că, într-o zi, Coyle o va ucide. Nu ştia unde putea fi găsit Coyle. Hawthorne ordonă imediat căutarea lui Coyle.

Când Rothengast şi Hawthorne ieşiseră din nou în stradă, cadavrul fusese luat la spitalul „Belle Vue”. Doctorul Benjamin Vance, asistentul medicului examinator raportă că femeia fusese strangulată de mâini foarte puternice. Deocamdată nu putea să spună care fusese precis timpul în care se produsese asasinatul. Apoi plecă spre spital. Rothengast căutase pantoful pierdut în

casa scărilor şi în faţa celorlalte case fără succes. Un poliţist căută şi în lada de gunoi în care Manos avusese de gând să arunce sticla goală de vin, de asemenea fără a găsi nimic.

Deoarece nu mai era nimic de făcut la locul crimei înainte de ivirea zorilor, Rothengast telefonă procurorului districtual Pagnucco, care vorbea zece limbi inclusiv greaca. Rothengast îl rugă să vină la poliţie şi să-l interogheze pe Manos în limba sa maternă. Când Pagnucco îi adresă primele cuvinte în greacă, faţa lui Manos se lumină şi replicile sale deveniră mai detaliate şi mai de înţeles. Dar, în esenţă, ele rămâneau aceleaşi. „Nu eu am ucis-o. Nu am văzut-o niciodată înainte. Nu a fost în camera mea. Nimeni nu m-a vizitat vreodată în camera mea".

Pe la 7 dimineaţă, după mai multe ore de interogatoriu, Pagnucco renunţă. Îl trimise pe grec într-o celulă şi discută cu Rothengast care urmau să fie următoarele etape ale cercetării. Aşa cum stăteau lucrurile nu exista nicio dovadă care să-l incrimineze pe Manos. Părea foarte improbabil că acesta ar fi izbutit să ucidă o femeie în camera sa, să-şi târască victima din casă până în stradă, fără a fi observat de cineva. Finnerty, paznicul de noapte a putut să spună numai că Manos trecuse pe lângă el de câteva ori, intrând şi ieşind din clădire. El nu a putut să afirme că Manos era acelaşi om care ieşise din clădire, trăgând ceva după el. Tot ceea ce putea spune era faptul că cei doi bărbaţi păreau să aibă acelaşi fel

de mers. Era foarte posibil ea asasinul să nu locuiască în acea clădire. El ar fi putut-o ademeni pe Alice din stradă în vestibulul deschis pentru cine ştie ce motiv şi acolo s-o fi strangulat. Pe de altă parte, faptul că femeia fusese scoasă în stradă argumenta împotriva acestei posibilităţi. Un ucigaş din exterior nu ar mai fi fost interesat dacă victima sa era găsită înăuntru sau afară. Totuşi era o posibilitate. Un singur lucru aparent obişnuit îl determină pe Pagnucco să nu-l elibereze imediat pe Manos. Acest lucru era punga de hârtie în care era ciorapul lui Alice Persico, pungă ce fusese găsită pe trotuar. Pagnucco era el însuşi un băutor de vin şi cunoştea foarte bine acest tip de pungă, obişnuită pentru a conţine sticle de vin; sticla de vin a lui Manos se potrivea exact în pungă. Aceasta ar fi putut fi una dintre acele curioase coincidenţe care induceau de obicei pe detectivi în eroare. Totuşi Pagnucco se hotărî să îl ţină pe Manos în custodie, nu ca suspect, ci ca martor material, până când ar mai fi aflat şi alte lucruri despre această crimă.

În dimineaţa zilei de 31 martie, un echipaj de detectivi merse prin clădire, realizând alte interogatorii şi căutând pantoful pierdut. La început, rezultatele fură mai mult decât dezamăgitoare. Deşi fiecare chiriaş de la 337 şi din casele vecine a fost interogat, niciunul nu-l văzuse vreodată pe John Manos împreună cu Alice Persico. Câţiva dintre ei o cunoşteau pe Alice. Unul dintre ei afirma chiar că o văzuse vie în

noaptea de 30 martie, pe bulevardul 9, dar nu cu Manos. În ceea ce-l priveşte pe Manos, nu fu descoperit nimic care să-l incrimineze. El emigrase din Grecia pe când era tânăr şi nu părăsise niciodată New York-ul. Muncea, dormea, muncea, economisea. Nu fusese văzut niciodată beat, niciodată cu femei, niciodată violent, deşi braţele îi erau extraordinar de puternice. Pe când era copil, lucrase în Grecia într-o fabrică de bomboane şi braţele, căpătaseră forţă de la ridicarea maselor, lipicioase de dulciuri. O examinare atentă a celorlalţi chiriaşi demonstra că fiecare avea un alibi pentru noaptea crimei. Orelio Persico, soţul femeii ucise, fusese văzut şi el în Brooklyn. El se despărţise de soţia sa pentru că femeia se dovedise neglijentă şi obişnuia să bea prea mult. Nu o mai văzuse de mult timp şi putea demonstra că, în noaptea morţii ei, nu fusese în Mannhaften.

Hawthorne izbuti să-l găsească şi pe Peter Coyle, omul pe care-l suspectase fratele Alicei. Dar Coyle fusese grav bolnav de o boală de plămâni şi era internat într-un spital din Mannhattan de trei luni, fiind incapabil să părăsească patul. Şi celelalte investigaţii se dovediră în van. Nici, autopsia nu produse vreun rezultat. În stomacul femeii ucise s-a găsit vin roşu, fapt care îl indica din nou pe Manos şi sticla sa de vin, dar nu în măsură în care acest fapt să fie considerat ca probă de vreun juriu.

Rothengast şi Pagnucco se gândiră să-l

elibereze pe grecul care trăise o viaţă singuratică şi fără pată la Mew York. Apoi, Hawthorne, examinând atent punga de hârtie cu ciorapul femeii, dădu peste un număr aproape invizibil: G. 12E 1, probabil marca seriei manufacturiere. Un detectiv fu trimis să cerceteze toate magazinele de băuturi dintre străzile 34 şi 59. A doua zi, după o muncă epuizantă, găsi un magazin pe strada 41 care folosea pungi din această serie. Detectivul află lucruri şi mai importante despre vinul „Riverside”. Această marcă era foarte neobişnuită şi nu se vindea decât în acel magazin. Totuşi, vânzătorii nu-şi puteau aminti să fi văzut pe cineva cu înfăţişarea lui Manos. Volumul lor de vânzări era mult prea mare pentru a-şi aminti înfăţişarea unui client. Aproape în acelaşi timp, Severs, un alt membru al Brigăzii Crime, făcu altă descoperire. În spatele unei lăzi de gunoi de pe str. 30, el găsi un pachet învelit într-un ziar care conţinea pantoful lui Alice Persico, o pălărie de damă, un maiou bărbătesc şi două batiste înnodate la ambele capete. De la biroul medical primiră informaţia că nu există niciun dubiu cu privire la diagnosticul de „strangulare cu braţe puternice”. Batistele nu fuseseră folosite pentru a comite crima. Rămânea un mister de ce ele se aflau în pachet. Rothengast cerceta maioul şi batistele pentru un eventual marcaj al spălătoriei, sperând să obţină o cheie cu privire la posesorul lor, dar aceasta se dovedi o urmă falsă. Pagnucco şi Hawthorne merseră aşadar în camera lui Manos.

Se hotărâseră să examineze hainele grecului pentru a vedea dacă el avea maiouri şi batiste de tipul celor care fuseseră găsite.

Era seara şi camera lui Manos era întunecată când deschiseră uşa. Pagnucco nu găsi imediat întrerupătorul, astfel că Hawthorne se folosi de lanternă. Conul de lumină se plimbă pe podea şi prinse dintr-odată două pete mici lângă pat. Pagnucco observase primul petele şi-i ceru lui Hawthorne să ţină lumina pe acel loc. Probabil că cele două pete erau pete de sânge şterse, care, cine ştie din ce motiv, fuseseră trecute cu vederea în timpul primei cercetări a camerei. Dar cele două pete erau de culoare albicioasă. Se părea că nu puteau proveni de la sânge. Cu toate acestea, ar fi putut fi importante pentru cercetările lor. Pagnucco tăie o bucăţică de linoleum şi o puse într-o cutiuţă specială. Hawthorne o luă la cabinetul medical şi ceru să se determine dacă petele erau de sânge sau de un alt material din care s-ar fi putut trage niscaiva concluzii. Între timp, Pagnucco cercetă puţinele haine ale lui Manos. El găsi numai un singur maiou, două cămăşi şi două batiste; maioul şi batistele arătau mai mult sau mai puţin ca articolele găsite în spatele lăzii cu gunoi… În timp ce Pagnucco stătea indecis în faţa scrinului lui Manos, întrebându-se dacă ar putea dovedi că articolele îi aparţinuseră sau nu grecului, el îşi aminti de vorbele doctorului Vance pe care acesta le spusese despre cercetările la locurile crimelor. Ele se refereau la faptul că era

necesară căutarea nu numai a petelor de sânge, ci şi a urmelor de salivă sau a altor secreţii fiziologice. Vance menţionase de asemenea că examinările serologice ale îmbrăcăminţii transpirate puteau produce indicii ai unor anumiţi indivizi. Pagnucco se gândi că maioul ar fi putut fi transpirat şi astfel trimise maioul şi batistele la spitalul „Belle Vue”.

Aceste materiale ajunseră la laborator în ziua de 18 aprilie. Trecuseră aproape 25 de ani de când legendarul patolog Charles Norris reuşise, în 1918, să îndepărteze sistemul inadecvat şi corupt şi să fondeze un cabinet de examinare medicală. Norris introdusese la New York principiile medicinei legale europene. Cu câţiva ani înaintea morţii sale din 1934, el câştigase în sfârşit, lunga bătălie pentru un laborator de chimie şi toxicologie, sub direcţia lui Alexander Gettler. Dar numai în 1938 succesorul lui Norris, Thomas Gonzales a reuşit să stabilească la New York primul laborator de serologie apt pentru a studia petele de sânge în maniera criminaliştilor europeni. Acest început târziu pare ciudat dacă luăm în consideraţie faptul că Landsteiner şi Levine, pionierii cercetărilor grupelor sanguine, lucrau în inima New York-ului. Cu toate acestea, alegerea în fruntea laboratorului a lui Alexander Wiener a fost de bun augur. Deocamdată, descoperirea factorului Rhesus era o chestiune de viitor. Iar Wiener încă nu-şi câştigase o faimă internaţională în calitate de cercetător talentat şi

îndrăzneţ. La vârsta de 31 de ani era considerat ca un viitor specialist. Interesul său iniţial se îndreptase către hematologie şi serologie. Când s-a alăturat grupului de cercetători din jurul lui Landsteiner, în 1935, el a început studiul comparativ al antigenilor la om şi maimuţă, o cercetare care a dus ulterior la descoperirea factorului RH. În timp ce Landsteiner a rămas savantul cercetării pure, Wiener şi-a combinat talentele de cercetător cu cele de practician. În 1935 el a devenit şeful departamentului de transfuzii a sângelui a spitalului evreiesc din Brooklyn şi, cu ajutorul tatălui său, care era avocat, a girat mai multe legi trecute apoi prin legislatura statului New York, legi care permiteau curţii cu juri să ceară testele de grupă sanguină în cazurile de paternitate disputată. El a luptat de asemenea pentru folosirea testelor serologice în cazurile de crimă. Cât de puţin se cunoştea despre serologia legală şi posibilităţile ei în cel mai mare oraş din lumea anului 1938 a devenit evident când a fost solicitat Wiener pentru acel caz. Când Thomas Gonzales a ţinut o conferinţă de presă la inaugurarea laboratorului, prima întrebare a reporterilor a fost: „Spuneţi-ne doctore, despre ce este vorba cu chestia asta serologică?” Gonzales a făcut un adevărat efort de a explica unele din aspectele de bază ale testării grupei sanguine în petele de sânge. Rezultatul a fost că, în dimineaţa următoare, Wiener era descris, între alte prezentări mai mult sau mai puţin confuze, drept,

„detectivul de sânge” Dar el nu a luat în nume de rău această descriere. În timpul următorilor cinci ani el şi asistenta sa, Eva B.

Sonn-Gordon s-au străduit să convingă poliţia şi presa de valoarea cercetărilor serologice într-un număr din din ce în ce mai mare de crime.

Când Hawthorne a adus noul său material, Wiener şi asistenta sa au testat întâi articolele din camera lui Manos cele două cămăşi, maiourile şi batistele. Una dintre cămăşi, maioul şi o batistă fuseseră spălate atât de bine, încât testele nu dădură niciun rezultat. Cea de a doua cămaşă părea să fi fost purtată de curând, iar una dintre batiste fusese folosită. Aplicând metoda de absorbţie pentru a extrage mostre de pe cămaşa şi batistă murdare, Wiener a găsit serul anti-B absorbit atât de puternic, încât putea afirma cu siguranţă că cel care le folosise aparţinea grupei sanguine B. Cele două batiste înnodate şi maioul care fuseseră găsite împreună cu pălăria femeii au fost testate în aceeaşi manieră. Cămaşa nu prezenta nicio absorbţie, dar batista da: serul anti-B a fost slăbit în mai multe etape. Ambele batiste erau ale unui om cu grupa sanguină B. Wiener i-a cerut lui Pagnucco o mostră din sângele grecului. Acesta, care nu auzise niciodată de grupe sanguine, nu făcu nicio obiecţie. Câteva ore mai târziu se determina că Manos avea grupa de sânge B, întrucât grupele de sânge ale tuturor persoanelor autopsiate erau luate automat şi înregistrate în dosarul medical, o simplă privire în

acesta a fost necesară pentru a găsi că Alice Persico aparţinea grupei A.

Întrucât cămaşa şi batista din scrinul lui Manos indicau grupa B, la fel de categoric ca şi sângele său, prima parte a testului demonstra încă o dată certitudinea determinărilor de grupă din secreţiile corporale. Pe de altă parte, batistele din pachet nu puteau să fie ale lui Alice Persico. Ele fuseseră folosite de cineva cu grupa B, foarte posibil de către Manos. Dar rămânea testul esenţial.

Pagnucco încă mai medita asupra semnificaţiei posibile a petelor de pe covorul de linoleum. El mai studie încă o dată procesul verbal al arestării lui Manos şi fu surprins de repetiţia unei anume propoziţii într-un număr de fraze diferite: „Nimeni nu, mi-a vizitat camera... eu nu am ucis-o... eu nu am văzut-o înainte... ea n-a fost niciodată în camera mea... niciodată nu am fost vizitat de un străin". Dacă petele de pe linoleum proveneau de la sânge sau de la alte secreţii care corespundeau cu grupa sanguină a lui Manos, totul ar fi fost în regulă. Dar dacă se dovedeau a aparţine unui alt grup, adică proveneau de la altcineva atunci Manos ar fi minţit atunci când repetase că nu-i intrase niciodată vreun străin în cameră.

Wiener a produs o mostră din petele de pe linoleum, a uscat-o şi a colorat-o, examinând-o sub microscop. El a observat un număr de celule mucoase. Aceasta sugera că pata trebuie să fi

provenit de la un fluid edemic mucos. El aplică testul de precipitină Uhlenhuth. Aşa cum scria el mai târziu: „Extractul a dat reacţii foarte pozitive la testul precipitină cu ser antiuman, chiar, în diluţii mari. Deci, petele conţineau un fluid uman aproape cu siguranţă edem uman. Într-o explicaţie telefonică către Pagnucco el explica: „Acesta este tipul de fluid care cade de obicei din gura unei persoane în timpul strangulării".

Pagnucco aşteptă nerăbdător rezultatul ultimelor teste decisive. În ziua de 21 aprilie 1945 el şi colegul său primiră în sfârşit raportul final al lui Wiener: în testele de grupă sanguină, extractele din petele de linoleum au fost inhibate în serul anti-A, dar nu şi de anti-B, demonstrând că secreţia aparţinea unui individ din grupa A. „Aceasta a însemnat că Manos minţise şi că un străin fusese în camera sa. Există de asemenea, dovada că acel străin era o persoană cu grupa A, grupa femeii ucise". Aceste ştiri erau atât de interesante încât Pagnucco îl şi vedea vinovat pe Manos. Dar Wiener indicase şi limitele demonstraţiei ştiinţifice şi pentru a fi siguri puteau arăta că Manos nu spusese adevărul când insistase că nu-i vizitase nimeni camera. Existau acum indicii puternice că Alice Perşi co fusese ucisă în camera lui Manos şi că atunci când acesta făcuse curat în cameră, trecuse cu vederea lichidul care căzuse din gura femeii. Dar să presupunem că Manos şi-ar schimba intenţiile şi şi-ar revedea afirmaţiile, declarând brusc faptul că

uitase, că fuseseră şi alte persoane în camera sa. El şi-ar fi putut aduce aminte cu uşurinţă diverşi negustori care trecuseră pe la el şi care necunoscuţi – şi greu de găsit – ar fi putut aparţine grupei A.

Valoarea reală a rezultatelor, îi spuse Wiener pentru a-l încuraja pe dezamăgitul Pagnucco, era doar o bază pentru a smulge o mărturisire lui Manos la un interogatoriu ulterior. Restul depindea de măiestria detectivilor şi procurorului.

Câteva săptămâni mai târziu, Pagnucco putu raporta că Manos mărturisise. El nu a spus ce se întâmplase, până când Manos nu a fost găsit vinovat de curte şi condamnat de judecătorul Freschi la 10 ani închisoare la Sing Sing. Autorităţile nu aplicaseră nicio presiune acuzatului. Ei nu făcuseră altceva decât îşi petrecuseră câteva săptămâni explicând needucatului Manos principiul testelor grupei de sânge, fără a-i pomeni de propriul său caz. Pe 8 iulie, ia sfârşitul celei de a şasea săptămâni ei l-au confruntat cu rezultatul testelor lui Wiener, arătând că acestea dovedeau că Manos, era mincinos, oferindu-se apoi să reconstituie crima. Manos cedase: „N-am crezut niciodată că voi fi prins”, exclamă el disperat, descriind felul în care se petrecuse crima. Manos nu o cunoscuse pe Alice Persico înainte de 29 martie. Se împrietenise cu alte femei de pe strada 30 pe care le lua uneori în camera sa pentru un pahar de vin şi pentru a-şi lua ceea ce avea nevoie ca bărbat, în serile când

venea de la lucru. Nimeni nu-l văzuse vreodată cu aceste femei pentru că vizitele aveau loc noaptea târziu şi ele se „comportau liniştit şi decent”. Manos nu dorea să aibă greutăţi cu vecinii sau cu proprietăreasa. În noaptea de 29 martie a întâlnit-o pe Alice Persico pe o stradă întunecată. Băuse deja un pahar de vin şi a confundat-o cu una dintre cunoştinţele sale mai vechi. Când a întrebat-o dacă ar vrea „să urce”, ea l-a urmat prin vestibulul întunecos fără un cuvânt. Şi-a dat seama de greşeală numai după ce a aprins lumina din cameră. Mai mult, a văzut că femeia era deja beată. I-a fost frică să nu provoace scandal ceea ce i-ar fi adus necazuri din partea proprietăresei. I-a spus deci să plece dar ea a râs, a scos sticla de vin „Riverside” şi a băut până când a căzut în pat, unde a adormit. A stat treaz, îngrijorat de necazul ce se abătuse asupra sa până când femeia s-a trezit şi a început să facă scandal. S-a întins după sticla de vin. I-a fost teamă că ea ar putea arunca sticla pe fereastră, sculând astfel întreaga casă. Şi-a pus mâna în jurul gâtului ei pentru a o face să tacă dar, în agitaţia sa, a strâns prea tare şi Alice a căzut pe spate moartă.

Aceasta se întâmplase în noaptea de 29 martie, când vecinul din camera de alături nu era încă bolnav. De aceea nimeni nu auzise nimic în noaptea când a fost găsită femeia. Manos s-a gândit un timp cum să scape de cadavru. La început, a pretins că este bolnav, pentru a nu trebui să părăsească încăperea. A stat lângă

cadavru toată ziua şi noaptea următoare. În acest timp a făcut curăţenie în cameră şi a şters urmele de paşi de pe podea. A aşteptat până s-au stins luminile de la spitalul francez şi strada s-a întunecat. Apoi a târât corpul pe scări, până în stradă. Pe trepte un pantof a căzut, Manos l-a ridicat şi l-a pus într-unul din buzunarele hainei care mai conţinea un maiou şi două batiste pe care şi le legase în jurul capului în timp ce făcuse curăţenie în cameră. Pălăria femeii căzuse şi ea pe scări, iar el a ridicat-o. După ce proptise cadavrul de gardul înalt de fier din faţa casei, se duse, în strada a 5-a. Aici a găsit un ziar, a împachetat în el pălăria şi pantofii, incluzând în agitaţia sa şi maioul şi cele două batiste şi a aruncat pachetul la gunoi. S-a întors apoi acasă pe ruta obişnuită, a văzut femeia care zăcea acolo unde o lăsase, observând doar că îşi pierduse pe scări şi unul din ciorapi. L-a găsit, a mers în camera sa şi a pus ciorapul în punga în care fusese vinul. Apoi îşi aminti că Alice băuse din sticla de vin şi îşi lăsase urmele pe ea. A împachetat sticla pentru a o arunca la un coş de gunoi, la o distanţă mai mare. În timp ce se dusese în această ultimă misiune, poliţia l-a prins şi l-a adus înapoi la victimă. În tot acest timp, avusese punga cu ciorapul Alicei sub haină. Într-un moment când s-a simţit neobservat, l-a aruncat lângă cadavru. Aceasta a fost povestea lui Manos. Pagnucco se gândi că mai rămăseseră deschise câteva întrebări, în special, dacă nu cumva Manos încercase să ia cu forţa ceea ce în

cuvintele sale apărea sub forma „avea nevoie de un bărbat”, după ce o tentase pe femeie până în camera sa, promiţându-i cine ştie ce. Relatarea sa cu privire la confuzia pe care o făcuse cu altă cunoştinţă era puţin neplauzibilă. Dar judecătorul nu avea niciun, motiv să refuze această explicaţie şi nici vreun mod de a pătrunde în psihicul unui om singur, cu faţa urâtă şi braţe puternice, pentru care marele oraş nu devenise niciodată propriul său cămin. Probabil că nu-şi pierduse încă frica de mediul străin şi că, în viermuiala acestuia, ucisese într-un moment de teroare, distrugându-şi astfel visul, de a se întoarce într-o zi acasă, în Grecia.

— 12 –

Pierre Argent a făcut un excelent sumar al situaţiei criminalistice de după al II-lea război mondial:

„În timp ce poliţia criminală îşi reîncepuse munca normală, în primul deceniu după cel de-al doilea război mondial, testarea petelor de sânge a rămas, în cel mai bun caz, acolo unde fusese stabilită la începutul războiului”. Cred că trebuie să subliniem expresia „în cel mai bun caz” datorită faptului că războiul a dus la un considerabil regres. Metodele de bază pentru determinările sanguine s-au dezvoltat în Europa, unde erau practicate pe scară largă, dar pretutindeni erau încă detectivi neinstruiţi Mi oameni de ştiinţă instruiţi neadecvat care comiteau multe păcate.

Metodă asigurării petelor de sânge lăsa mult de dorit şi se restrângea adesea la petele care puteau fi depistate cu ochiul liber. Analiză dovezilor de la locul crimei care ducea la reconstituirea acesteia era domeniul unor indivizi care mai aveau multe de învăţat. Metoda Uhlenhuth pentru testarea sângelui uman şi animal era acceptată în general. Dar anii de după război au relevat cât de puţini savanţi înţelegeau într-adevăr tehnica de aplicare a acestei metode şi cât de dependentă era ea de un înalt nivel de exactitate din partea producătorilor de ser. În ceea ce priveşte determinările de grupă sanguină din sânge sau din petele de secreţie, fuseseră adoptate pe larg cele două metode fundamentale ale lui Lattes şi Holzer, dar nu suficient de larg pentru a nu întâmpina dificultăţi. Existau lacune surprinzătoare, chiar în ţările cu o lungă tradiţie ştiinţifică şi criminalistică. Problemele determinării grupei O în pete, precum şi cele ale demonstrării factorilor sanguini rămăseseră nerezolvate din cauza războiului. Limitele metodelor tradiţionale au putut fi văzute şi mai bine când tehnologia îmbunătăţită a erei postbelice a făcut posibilă abordarea şi examinarea unor pete foarte mici.

Astfel, a fost necesar un efort enorm de a reformula aparatul criminalistic ştiinţific după ruinele care supravieţuiseră războiului – un aparat care să poată face faţă dorinţelor unei noi societăţi. Oricine se confrunta cu limitele şi

greşelile, în special din domeniul testării sanguine şi serologiei medico-legale, care apăreau la lumină în cursul muncii detectivistice din perioada postbelică îşi va da seama că afirmaţiile de mai sus nu exprimă întregul adevăr.

Limitele la care se referea Argent nu au fost mai evidente în alte părţi decât în tânăra Republică Federală a Germaniei. Un caz care a apărut în 1936 ilustrează foarte bine această stare de lucruri.

Poliţia criminală din Düsseldorf, capitala statului Westfaliei Rinului de Nord, putea fi considerată una dintre cele mai competentă forţe poliţieneşti din RFG. în dimineaţa zilei de 8 februarie 1956, un bărbat pe nume Julius Dreyfuss a relatat la secţia a III-a că maşina sa, un Mercedes 170 S. cu nr. R. 209 – 448 dispăruse. Şoferul, Petter Falkenberg, un tânăr de 27 de ani, o condusese acasă pe doamna Dreyfuss cu o seară înainte. Apoi, se presupunea că a dus maşina la garaj, după care era liber. Ziua sa de lucru începea de obicei la ora 8, 45. Vineri dimineaţa Falkenberg nu se arătase la lucru. Un telefon la garaj fu suficient pentru a afla că Mercedesul nu fusese adus cu o seară înainte. Dreyfuss telefonă proprietăresei lui Falkenberg şi află că acesta nu fusese văzut acasă cu o zi înainte.

Un ofiţer al poliţiei preluă reclamaţia lui Dreyfuss şi tratâ chestiunea ca pe un furt de maşini. Pe vremea aceea boom-ul economic în Germania, unde motorizarea era mereu sporită,

determinase un număr crescut de furturi de automobile. Existau diverse explicaţii ale dispariţiei lui Falkenberg. Probabil că luase maşina pentru a impresiona cine ştie ce fetişcană sau poate că rămăsese cine ştie unde în timpul nopţii şi nu putuse să se trezească.

Curând o doamnă Hendrich care trăia lângă gara principală a oraşului relată că un Mercedes negru fusese parcat în curbă în faţa casei ei, cu luminile de poziţie aprinse şi fără nimeni la volan. Avea nr. R. 209– 448. Dreyfuss a fost informat şi i s-a cerut să o aducă la secţia de poliţie de unde o putea apoi ridica. Ceea ce s-a şi făcut, dar când maşina intră în curtea poliţiei centrale, întreaga afacere luă un aspect mult mai sinistru.

Detectivul Hansen aruncă o privire în vehiculul parcat şi rămase surprins când observă pe tapiserie pete roşii. Deschise uşa din faţă, descuiată de pe partea stângă şi văzu că locul şoferului era stropit cu pete, picături şi mici băltoace care erau evident de sânge. O mare cantitate de sânge proaspăt, recent, coagulat, se afla şi în scaunul alăturat şi mai exista şi o baltă de sânge pe podeaua din faţa şoferului.

Inspectorul şef Botte de la Brigada de criminalistică a fost chemat urgent. Erau motive de grabă şi de atenţia cu care acesta examină Mercedesul. Din noiembrie 1955, Botte condusese o comisie specială care încerca să clarifice un caz de crimă cu maşina, comis în ziua de 31 octombrie a acelui an. Victimele fuseseră o pereche de

îndrăgostiţi: brutarul de 26 ani, F. Behre şi iubita sa Thea Kürmann. Cei doi fuseseră văzuţi ultima dată la restaurantul Czikos, în ziua de 31 octombrie 1955. Plecaseră în Fordul albastru al lui Behre pentru a vizita probabil pe mătuşa lui Thea. Cuplul dispăruse, nemaiputând fi găsit. În ziua aceea proprietarul unei firme de închiriat camioane stătea pe malul unui lac din vecinătatea oraşului, aruncând din când în când cu pietre la un obiect negru ce plutea la o oarecare distanţă în apă. După un timp îşi dădu seama că obiectul nu putea fi decât un automobil. Îşi chemă câţiva oameni să-l ajute, trăsură maşina la ţărm şi găsiră două cadavre pe locurile din faţă. Acestea fură identificate, ca cele aparţinând lui Behre şi Thea. Condiţia în care se aflau cadavrele sugera că automobilul stătuse în apă timp de aproape o lună. Ucigaşul sau ucigaşii dăduseră peste cei doi când aceştia nu erau atenţi, îi trăseseră afară din maşină îi bătuseră până la inconştienţă. După care îi urcaseră din nou în automobil şi ducându-i până la marginea lacului îl împinseseră în apă, unde cei doi se înecaseră.

Această crimă a stârnit o mare tulburare la Düsseldorf, fiind cea de a doua de acest fel. În ianuarie 1953, o altă crimă într-un automobil avusese loc în condiţii aproape identice, sfidând atunci toate eforturile poliţiei din Düsseldorf de a rezolva astfel de cazuri. În ziua de 7 ianuarie 1953, târziu în noapte, un avocat din oraş, dr. Serve întâlnise un tânăr muncitor pe nume

Hullecremer şi-l luase în automobilul său către capătul străzii Rotterdam, Acolo a întreţinut cu acesta relaţii homosexuale. Nu au observat când o altă maşină a trecut pe lângă automobilul lor parcat. După câteva momente uşa din dreptul şoferului a fost aproape smulsă de la locul ei. După o clipă şi-a făcut apariţia o figură cu faţa mascată cu un ciorap de damă. Apoi se auzi zgomotul unei împuşcăturii Serve a fost lovit de glonţul unui revolver de calibru 32 şi căzu murind. Bărbatul care trăsese îşi făcu loc în scaunul şoferului şi încercă să pornească motorul în timp ce în spatele lui Hullecremer se urcă un al doilea necunoscut care-l lovi în cap cu un obiect dur. Destul de ciudat, acesta îi şopti tânărului că nu dorea să-l ucidă, dar că Hullecremer trebuia să o facă pe mortul. Când asasinul îşi dădu seama că nu reuşeşte să pornească motorul luă portmoneul lui Serve şi cei doi dispărură în noapte. Hullecremer se adună şi izbuti să cheme poliţia. Crima era încă nerezolvată.

Aceste cazuri anterioare explică zelul cu care Botte inspectă interiorul însângerat al Mercedesului lui Julius Dreyfuss în ziua de 8 februarie 1956. El nu ştia de faptul că, exact în clipa aceea, o femeie îndoliată care-şi dăduse numele Wassing era la biroul său de la poliţie, întovărăşită de o fată pe care o prezentase drept Ingrid Krug. Femeia explică detectivului de serviciu, că fiica sa, în vârstă de 23 ani, Hildegard dispăruse cu o noapte înainte. Familia Wassing era

refugiată dintr-o provincie răsăriteană care, după război, aparţinea Poloniei. Hildegard Wassing avea o slujbă şi îşi ajuta mama, fiind de aceea rar văzută în tovărăşia bărbaţilor. În ultima duminică fusese la salonul de dans Weber împreună cu Ingrid. Cele două fete cunoscuseră acolo un bărbat pe nume Peter care le spusese că lucrează ca şofer la Ministerul. Educaţiei. Hildegard îşi dăduse o întâlnire cu el pentru seara zilei de marţi. Peter o căutase pe 7 februarie la ora 6 şi jumătate şi fratele mai mic al lui Hildegard observă că el conducea un Mercedes negru 170 S. Ea nu se întorsese acasă. Ingrid nu cunoştea, mai mult decât numele de Peter al tânărului. A oferit totodată o descriere destul de vagă după care tânărul avea în jur de 30 ani, era slab şi blond.

Detectivul de serviciu îi informă pe Botte care chiar înainte de a-şi termina cercetarea în maşină îşi găsi prezumpţiile confirmate. Părea virtual sigur că „Peter” era şoferul Peter Falkenberg care folosise se pare maşina stăpânului său pe 7 februarie pentru a ieşi la o plimbare cu Hildegard Wassing. Petele de sânge din maşină sugerau faptul că necunoscutul „ucigaş” din maşini dăduse o nouă lovitură. Botte luă legătura cu şeful detectivilor din Düsseldorf, dr. Wehler şi obţinu cazul împreună cu inspectorul şef Tabbert.

Puţin înainte de ora 8, a doua zi, într-un cătun, Lank-Ilverich de lângă Düsseldorf, un grădinar pornise spre locul său de muncă. În timp ce trecea pe lângă pământul unui fermier pe nume

Hassebrink, el observă rămăşiţele unei căpiţe arse, la o depărtare de un sfert de milă de ultima casă din sat. El se îndreptă spre rămăşiţele căpiţei din curiozitate şi, după un moment, se dădu înapoi îngrozit de vederea corpurilor arse ale unui bărbat şi unei femei.

Rapoartele asupra acestei descoperiri oribile ajunseră în oraş după două ore. Wehler ghici că acele cadavre trebuiau să fie cele ale lui Peter şi Hildegard. De aceea îi trimise pe Botte şi pe Tabbert imediat spre cătunul Ilverich. Acolo ei aflaseră că acea căpiţă luase foc şi arsese în noaptea de 7 februarie. Pe la mijlocul nopţii fusese observat în împrejurimi şi un Mercedes negru. Focul izbucnise în jurul orei unu şi jumătate noaptea iar ginerele fermierului, care se trezise la zgomotul făcut de pălălaie, lăsase căpiţa să ardă, întrucât era destul de departe de casă şi oricum nu-i mai putea face nimic. Cele două cadavre zăcuseră deci acolo pe cenuşă încă din noaptea aceea. Erau atât de arse încât identificarea la prima vedere părea imposibilă.

A fost informat şi Institutul de Medicină Legală al Academiei medicale din Düsseldorf care-şi trimise un om la locul faptei. El determină imediat că bărbatul fusese ucis cu lovituri în cap (puţin mai târziu, în cursul autopsiei realizată la institut, a fost găsită gaura făcută de glonţul unei arme de calibru mic între bărbie şi piept). Şi femeia primi să mai multe lovituri în cap. Câteva bucăţi din mănuşile ei lucrate de mână

supravieţuiseră focului, iar sub cadavrul bărbatului se găsi un inel cu chei. Cei doi detectivi s-au întors în oraş cu cheile şi rămăşiţele mănuşilor de lână. Cheile deschideau uşa apartamentului în care Falkenberg avea o cameră şi uşa acelei camere. Doamna Wassing recunoscu mănuşile fiicei sale.

A fost asigurată, şi o coroborare a acestor date prin examinarea dinţilor victimelor: ei aparţineau într-adevăr cuplului dispărut din Düsseldorf. Se pare că cei doi, fuseseră atacaţi în maşină, într-un loc, necunoscut, ucişi şi duşi apoi în căpiţa fermierului. Aici, ucigaşul sau ucigaşii încercaseră să le ardă corpurile, apoi se întorseseră cu maşina la Düsseldorf şi abandonaseră Mercedesul lângă gară, unde fusese găsit a doua zi. Primele relatări din ziarele din Düsseldorf asupra noii crime, din automobil readuseră în memoria locuitorilor acestui oraş cazul Serve şi Behre – Kürmann. Expresia „ucigaşul îndrăgostiţilor din automobil” era pe buzele tuturor, iar, ziarele cereau cu insistenţă poliţiei să rezolve, această serie de crime. A fost numită o comisie specială formată din inspectorii Tabbert şi Botte, la care s-au adăugat superintendentul Junge din Mönchengladbach. Niciunul dintre ei încă nu ştia şi nici nu-şi imagina ce sarcină grea îşi luaseră.

Experienţa demonstrase că „ucigaşii din automobil” sunt într-o oarecare măsură persoane a căror comportament sexual este departe de

canoanele normalităţii, normalitatea fiind – şi în acest caz – un factor foarte variabil. Cu toate acestea, părea evident că primul păs pe care trebuiau să-l facă detectivii era acela de a lua în evidenţă toate persoanele cunoscute sau suspectate de devianţă sexuală văzute în zona unde fuseseră găsite cadavrele, înainte şi în timpul nopţii crimei, cei care treceau frecvent prin acea zonă sau care cunoşteau întâmplător victimele. În cursul acestei cercetări, detectivul Bohm fu chemat la poliţia centrală din oraşul Büderich. Aici i se relată despre un tânăr ai cărui părinţi trăiesc chiar lângă locul unde fuseseră găsite cadavrele lui Peter şi Hildegard. Tânărul nu locuia cu părinţii săi dar venea să-i vadă regulat în Volkswagen-ul său. Vecinii afirmau că acesta era foarte violent şi că o dată atacase nişte copii care se jucau, înarmat cu o furcă. Altfel, avea puţine lucruri în comun cu oamenii locului fiind privit drept un venetic. Numele său era Erich von der Leyen. În ziua de 12 februarie, comisia specială îi însărcina pe detectivii Kossmann şi Wxeierstall cu cercetarea acestui tânăr. Părinţii lui Erich locuiau în Büderich, în apropierea căpiţei arse. Până în 1945, tatăl, Siegfried von der Leyen fusese vechil la două ferme din Prusia răsăriteană. Asemenea multora dintre prietenii săi, el şi familia se aciuiaseră în acele locuri după război. Până în 1955, bătrânul Leyen se ocupase de o mică fermă. După un timp muncile agricole deveniseră prea grele pentru el, aşa că omul deschisese o

spălătorie. Soarta sa era tipică pentru germanii care dăduseră faliment după război, pierzându-şi casele şi proprietăţile şi care încercau să-şi construiască o nouă viaţă în mediu străin. Fiul său Erich se despărţise de familie în timpul refugiului pe când a cea doar 15 ani, şi îşi regăsise părinţii în acele locuri. Aruncat brusc într-o nouă lume, tânărul avusese greutăţi în adaptarea la noile condiţii. Studiase puţin agricultura şi grădinăritul şi-şi ajutase părinţii la fermă. După un timp îşi găsise o slujbă ca vânzător de culori pentru zugrăveli.

În prezent, Erich locuia într-o cameră mobilată pe care o închiriase de la o familie de lângă Geldern. În 1954, îşi schimbase serviciul fiind acum vânzător de maşini agricole şi obişnuia să colinde fermele într-o maşină Volkswagen pus la dispoziţia sa de către compania unde lucra. Trăia liniştit, având puţin de a face cu tineri de vârsta lui, vizitându-şi regulat părinţii. Dădea impresia a fi „diferit” de ceilalţi oameni.

Cei doi detectivi nu găsiră nimic pentru a-l incrimina pe Erich Leyen în timpul cercetărilor iniţiale. Dar, când îl vizitară pe acesta în 24 februarie fură surprinşi de faptul că tânărul nu putea să spună cu precizie unde fusese în noaptea crimei. În sfârşit, le spuse că fusese acasă la proprietăreasa sa, dar familia acesteia nu putu confirma acest alibi, deoarece ei se duceau la culcare la ora 8 şi nu ştiau dacă chiriaşul lor fusese sau nu acasă. Cei doi detectivi îi cezură să

vadă carnetul de deplasări pe care fiecare vânzător al companiei era obligat să-l ţină pentru a putea fi controlaţi. Acest carnet fusese ţinut „într-o manieră foarte neoficială”. Multe dintre călătorii nu erau trecute. Suspiciunile lor fură, sporite când descoperiră că datele din 7 şi 8 februarie fuseseră trecute în 9 februarie şi ca timpii de călătorie pentru aceste date erau total neplauzibili. Cu toate acestea, detaliile ar fi rămas inconcluzive dacă examinarea Volkswagenului nu ar fi relevat câteva pete suspecte. Petele de pe husele scaunului din faţă arătau a fi pete de sânge, astfel că Welerstall luă aceste huse odată cu haina de piele verde şi jacheta lui von der Leyen.

Erich, nu putu oferi nicio explicaţie pentru originea acestor pete de sânge. El îşi aminti că, de curând, cărase nişte găini şi o dată un iepure pe care-l călcase. Tot pe acel scaun mai stătuse şi dinele prietenei sale. El mai adăugă că recent căţeaua fusese în călduri. Prietena lui Erich confirmă aceste afirmaţii. În sfârşit, cei doi detectivi îi cerură lui Erich să-i întovărăşească la Düsseldorf. Aici, husele şi îmbrăcămintea lui Erich fură trimise la Institutul de medicină legală al cărui director, profesorul Kurt Bohmer, urmă să determine dacă petele erau de sânge. Şi, dacă erau de sânge, ce fel de sânge şi de ce grupă sanguină. În după-amiaza zilei de 25 februarie Institutul raportă prin telefon inspectorului Tabbert că petele de sânge de pe huse erau fără

îndoială sânge uman. Şi petele de pe îmbrăcăminte erau tot de sânge. Date ulterioare urmau să fie gata în 27 februarie... Pe baza acestora Erich a fost, luat în custodie, unde i s-a cerut încă o dată o explicaţie asupra petelor de sânge. I s-a arătat că husa de pe scaunul din faţă era pătată indubitabil cu sânge uman. Deci, ceea ce vorbea el despre păsări, iepuri şi din nu erau decât cuvinte de prisos. I s-a mai arătat apoi că ucigaşul lui Peter şi Hildegard condusese Mercedesul cu husele mânjite de sânge de la căpiţa de fân până în vecinătatea gării din Düsseldorf, unde probabil schimbase maşina şi ar fi putut să mânjească cu sângele luat pe haine din Mercedes husele celeilalte maşini. Dar, von der Leyen a continuat să explice că el n-are nimic de a face cu crima. Destul de ciudat el nici nu a încercat să-şi formuleze vreun alibi. A jurat că nimeni altcineva nu condusese maşina sa, cel puţin nimeni care, să fi cauzat apariţia petelor de sânge. Şi cine altcineva ar fi ştiut despre aceasta dacă nu el. Dar el ştia sigur că nu a purtat în maşina sa sânge omenesc. Nu a oferit niciunul dintre motivele favorite cum ar fi sângerări ale nasului sau tăieturi la mâini. De asemenea, nu a obiectat să i se ia probe de sânge pentru a i se determina grupa sanguină. Dar a susţinut tot timpul că sângele găsit pe huse nu putea fi sânge uman. Îşi aminti de asemenea că aşezase puii şi iepurele pe o bucată de material plastic deci sângele nu putea îi provenit de la ei. Singura

explicaţie rămânea căţeaua prietenei sale. În ziua de 26 februarie detectivii au căutat atent urme în camera lui Erich. Aceasta era atât de mică încât aproape că nu era loc pentru propriile sale haine, astfel încât le ţinea într-o garderobă dintr-o cameră vecină care era ocupată de un alt chiriaş. Detectivii au luat cu ei o pereche de pantaloni de catifea reiată şi o pereche de pantofi care păreau a fi pătaţi de sânge şi care au fost trimişi imediat Institutului de medicină legală.

Între timp, alţi detectivi încercau să verifice afirmaţia lui Leyen după care acesta ar fi fost acasă în nopţile de 7 şi 8 februarie. Ei au găsit câţiva martori care-l văzuseră cel mai târziu în după-amiaza zilei de 7. Dar, de atunci până în dimineaţa zilei de 8, exista un loc gol care nu putea fi umplut.

Poliţiştii nu voiau să lase omul din mână, aşa că obţinură un ordin de reţinere de la poliţia din Düsseldorf, prin care Erich era acuzat de a fi ucis două persoane, pe Peter Falkenberg şi Hildegard Wassing, în noaptea de 7 februarie 1956, „dintr-un impuls criminal, pentru satisfacerea instinctului sexual, pentru câştig sau alt motiv de acelaşi gen”. În 28 februarie, Institutul de medicină legală îşi trimise raportul complet. Fuseseră examinate husele tuturor scaunelor. Exista sânge şi pe scaunul de lângă şofer. Petele de sânge de pe scaunele din faţă proveneau de la persoane de grupa A şi grupa B. Pata principală de pe pantalonii de catifea era de asemenea de sânge

uman… Multe dintre petele mai mici nu putuseră fi testate, dar petele mari proveneau cu siguranţă de la sânge uman.

În ceea ce priveşte grupa de sânge de pe petele pantalonilor se părea că ele au caracteristicile de grupă A sau AB. Deoarece testele de control demonstraseră că această textilă specială cum era catifeaua nu producea absorbţia serului anti-A, făcea posibilă inacurateţea rezultatului de grupă A. Semnificaţia acestui rezultat a fost supradimensionată când Institutul a adăugat că von der Leyen avea grupa AII. În cursul autopsiei victimei s-a găsit că sângele lui Falkenberg era de grupa B. Reexaminând dosarul Behre şi Thea detectivii au descoperit că ambii, avuseseră grupa B. Pus în faţa acestor fapte şi cunoscând că von der Leven nu putea fi sursa petelor de grupa B din maşină, comisia ajunse la convingerea că el era cel implicat în cel puţin una dintre cele două crime din automobil.

Pe baza acestor rezultate, Junge, Botte şi Tabbert au lansat o serie de interogări care urmau să ducă la o confesiune. Dar, după câteva zile ei trebuiră să admită că deţinutul era fie unul dintre cei mai convinşi „martori care nu-şi recunosc vina” pe care îi întâlniseră vreodată în cariera lor, fie că se aflau în faţa unui om nevinovat. Von der Leyen repeta cu o insistenţă disperată că nici în maşina şi nici pe hainele sale nu putea exista sânge uman. Sângele putea să provină numai de la

căţeaua în călduri a prietenei sale… El mai susţinu că nu purtase pantalonii de catifea încă din octombrie 1955 când fuseseră spălaţi şi aşezaţi în garderobă până în 12 februarie când îi îmbrăcase pentru a ieşi în oraş cu prietena sa. Atunci căţeaua îi sărise în braţe de câteva ori. El insistă de asemenea că nu fusese la Ilverich în timpul crimei. Este adevărat, carnetul său nu era ţinut la zi deoarece nu fusese niciodată un om prea sistematic.

Junge verifică afirmaţiile lui Leyen. Se întâmplă că proprietăreasa îşi aminti că spălase pantalonii lui Erich în octombrie şi că ea însăşi îi pusese în garderobă. Mai mult, păru chiar că-şi aminteşte ca îl văzu pe Erich acasă în noaptea de 7 spre 8 februarie. Ea îşi aminti că stătuse împreună cu ea şi ascultaseră o emisiune la radio intitulată „Nordul împotriva Sudului”. Mai târziu se constată că acest program fusese transmis pe ziua de 8 februarie. Cu toate acestea, confruntat cu respingerile încăpăţânate a lui Leyen, Wehner, începu să aibă dubii. El apelă din nou la Institutul de medicină legală, pentru a confirma că grupele de sânge erau corecte, că sângele era într-adevăr uman, şi posibilitatea de a scoate din chestiune sângele canin. El a primit această confirmare. Se părea deci că nu există nicio explicaţie şi că Leyen nu făcea altceva decât să mintă cu o insistenţă incredibilă.

În această situaţie aparent fără ieşire, Wehner şi Junge ajunseră la ideea de a verifica

vârsta petelor de sânge. Amândoi ştiau că datarea petelor de sânge era foarte problematică. Dar sperau că măcar o dată ar fi putut obţine un rezultat valabil, care să le spună dacă petele au putut fi produse în jurul datei crimei. Wehner apelă la departamentul tehnologic al Biroului criminalistic al Germaniei federale care-şi avea sediul la Wiessbaden. Departamentul biologic era în sarcina unui om relativ tânăr, dr. Otto Martin, o persoană visătoare, liniştită şi reticentă, dedicat cu totul muncii ştiinţifice. Martin era un biolog care-şi îndreptase întreaga sa atenţie analizei criminalistice a urmelor de pământ, fibre, plante ş.a.m.d., dar care studia de asemenea şi petele de sânge. El fusese remarcat i pentru precizia sa extremă care părea să-l califice pentru studiul urmelor microscopice…

La primirea primului mesaj al lui Wehner, Martin ceru date măi precise asupra crimei. Numai după ce află că existau probe pentru data când fuseseră ultima dată spălaţi pantalonii –, fu de acord să încerce o analiză. În câteva zile primise raportul la Düsseldorf din care reieşea că petele de pe pantalonii lui Leyen nu puteau fi mai vechi de o lună sau mai recente de două săptămâni. Astfel, pantalonii putuseră fi pătaţi în timpul când fusese făcută crima. Dar posibilitatea nu era o probă şi aserţiunea lui Leyen după care pantalonii putuseră fi pătaţi după 12 februarie putea fi adevărată. Cu toate acestea, detectivii îşi intensificară eforturile de a distruge ceea ce

considerau a nu fi decât un eşafodaj de minciuni ale deţinutului.

În timpul interogatoriilor din 6 şi 7 martie, au existat momente când Leyen părea pe punctul de a renunţa, înnebunit de întrebările insistente, el uriaşe: „Am făcut-o fie inconştient, fie n-am făcut-o deloc”. Apoi a adăugat: „Aproape îmi vine să cred că eu am fost acela”. Dar în mod repetat ei reuşea să se adune şi să respingă orice acuzaţie. Contradicţia dintre rezultatele Institutului de medicină legală şi pretenţia de nevinovăţie a unui Leyen au hotărât comisia să solicite examinarea psihiatrică o deţinutului. Mai mult, pe 6 martie, comisia a cerut procurorului să autorizeze folosirea noului aparat american de „detectat minciuni”. Deoarece acest aparat se confruntase în Europa cu un profund scepticism, procurorul refuză cererea. Atunci comisia se decise la un pas neobişnuit. În ziua de 7 martie. Junge plecă la Wiessbaden pentru a-i cere lui Martin să verifice rezultatele Institutului de medicină legală, deoarece, dacă se accepta insistenţă lui Leyen după care ci şi maşina sa nu puteau fi pătaţi de sânge uman, atunci nu putea exista decât o singură concluzie şi anume că determinarea tipului de sânge efectuată de profesorul Rohmer fusese greşită. Încăpăţânarea puternică a deţinutului începuse să-i convingă pe cei doi detectivi.

Gând Junge sosi la Wiessbaden, el nu avea nicio suspiciune că în cursul determinării vârstelor

petelor de pe pantalonii de catifea, Martin descoperise deja ceva surprinzător. Mai întâi, el, găsise câteva pete trecute se pare cu vederea de cei din Düsseldorf. Rezultatele din Düsseldorf, după care numai două pete mai mari reacţionaseră la sângele uman şi că nu exista suficient material în celelalte pete pentru o determinare păreau să indice o muncă destul de neglijentă. Mai mult, la examinarea microscopică efectuată Martin găsise sângele amestecat cu o secreţie albă sclipitoare. Aceasta era dată de celule epiteliale glicogene, un semn că sângele ar fi putut fi de origine menstruală. Rezultatul părea semnificativ deoarece nu se determinase dacă în cursul „crimelor din automobil" existase vreo încercare de viol asupra unei victime femei. Odată stârnite dubiile sale cu privire la rezultatele din Düsseldorf, Martin îşi continuase cercetările mai mult din curiozitate, pentru a verifica testele realizate la Institutul de medicină legală pentru tipul şi grupele sanguine. Era deci foarte bine pregătit la venirea lui Junge. El îi promise să-l informeze pe Wehner prin telefon, imediat ce-şi va fi terminat treaba.

Junge se întoarse la Düsseldorf pe 8 martie. Abia a doua zi seara sună telefonul lui Martin care chema de la Wiesbaden… Acesta se scuză pentru ora târzie, dar considera că ceea ce avea de spus părea de o importanţă crucială. Sângele de pe pantalonii lui Leyen nu era sânge uman. Era sânge canin, amestecat cu celule epiteliale vaginale care

semnificau proveniența lor de la un animal în călduri. Determinarea grupei sanguine nu mai însemna nimic deoarece şi sângele animal are caracteristici de grup. Primul lucru pe care-l făcu a doua zi dimineaţă Wehner fu acela de a intra în legătură cu unul dintre asistenţii profesorului Bohmer. Omul păru surprins, *dar* fu de acord să reia o serie de teste de control. După o zi, pe 12 martie, Wehner primi de la Institut un document curios. Într-un limbaj echivoc era recunoscută eroarea făcută. Petele de pe husele maşinii lui Leyen nu erau de sânge uman, spunea acum raportul. Explicaţia oferită pentru această eroare era aceea că serul ce provenea de la compania Behring din Marburg, care fusese folosit pentru testul Uhlenhuth, era etichetat ca ser antiuman dar reacţiona şi la sângele canin. Wehner, Junge şi Botte nu aveau pregătirea ştiinţifică pentru a verifica această explicaţie. Pentru ei, faptul cel mai surprinzător era că o autoritate admisese una dintre erorile cele mai şocante cu care ei se întâlniseră în întreaga lor carieră. În această după-amiază Erich von der Leyen a fost eliberat din închisoare. Dar suferinţele sale nu putură fi trecute cu vederea şi nici nu se putea să nu se pună întrebarea cum era posibil, ca, după mai bine de 50 ani de la descoperirea reacţiei Uhlenhuth, medicina legală să greşească atât de grav?”

Înainte ca Wehner să-şi scrie raportul către secţia de poliţie a Ministerului de interne, el apelă

încă o dată la Martin pentru a obţine opinia sa de autoritate. Pentru a respecta poziţia controversată a biroului de criminalistică, Martin fu obligat să fie destul de reticent. Cu toate acestea, el spuse că produsele companiei „Behring” îi erau destul de familiare şi că el nu dăduse încă peste un astfel de ser care să acţioneze şi la sângele uman şi la cel canin. Nici nu ştia că cineva să fi putut produce în practică un astfel de ser. El însuşi folosise serurile „Behling”, dar, ca orice cercetător de laborator, întotdeauna testa fiecare ser înainte de a-l folosi şi îşi făcuse de asemenea o practică în folosirea mai multor seruri provenind de la producători diferiţi. Fuseseră luate astfel de precauţii şi la Institutul din Düsseldorf?

La sfârşitul războiului, criminalistica germană se confrunta cu o situaţie critică. Institutul „Robert Koch” care fusese distribuitorul principal de seruri de test până la ocuparea Berlinului îşi încetase producţia. Controlul guvernamental al serurilor, care fusese exercitat de Institutul „Paul Ehrlich” din Frankfurt, încă din zilele lui Uhlenhuth, încetase şi el activitatea în timpul haosului din primii ani de după război. În cele din urmă, compania „Behring” îşi luase din proprie iniţiativă sarcina de a asigura criminaliştilor serurile esenţiale. Aşa cum stăteau lucrurile se părea mai important ca niciodată de a susţine anumite reguli care existaseră mai înainte, dintre care cea mai importantă era faptul că testatorul trebuia să verifice specificitatea fiecărui ser

înainte de a-l folosi. Dacă se făcea acest lucru, niciun serolog nu putea să greşească în folosirea serurilor neadecvate. Indiferent de scuza pe care o oferea Institutul de medicină legală din Düsseldorf, nu exista nicio scuză pentru serologii care nu se conformaseră acestei reguli fundamentale. Dacă serurile fuseseră într-adevăr greşite, cercetătorii de laborator ar fi trebuit să le descopere înainte de a le folosi.

Astfel, cazul Falkenberg-Wassing nu a fost niciodată rezolvat complet. Wehner a urmărit chestiunea ani de zile şi a adunat o masă de probe care-l incriminau grav pe Werner Boost, un muncitor de 28 ani din Düsseldorf, în ziua de 10 iunie 1956, Boost a fost prins de un vânător după ce-şi ascunsese motocicleta în pădure şi urmărise o pereche de îndrăgostiţi într-un Volkswagen. Acasă i s-au găsit diferite arme şi un prieten de al său afirmase că Boost îl forţase de câteva ori să participe la acte mai mult sau mai puţin criminale. Încetul cu încetul, Wehner a strâns probe care arătau că Boost fusese, autorul crimei „Serve” din 7 ianuarie 1953. Complicele său a mărturisit că el fusese cel care-l prevenise pe Hullecremer şi îl lovise doar, fără a-l ucide. Erau indicii că Boost comisese şi crimele Behre-Kürmann şi Falkenberg-Wassing. Dar el a fost condamnat numai pentru cazul Serve şi, în 14 decembrie 1959, a fost închis pe viaţă.

Cazul Leyen a fost o aberaţie, doar un eşec solitar din partea ştiinţei medicinei legale? Nu s-ar spune. Şi astfel de improprietăţi şi erori de testare a sângelui nu s-au limitat la Germania sau la Europa. Ele au putut le găsite şi în ştiinţa avansată a Americii.

În noaptea de 3 iulie 1954, a început la Cleveland, Ohio, o dramă care a fost senzaţională în sensul cel mai literal al acestui cuvânt. Scena evenimentelor a fost Bay Village, o comunitate suburbană pe malul lacului Erie. Locul era ocupat de o burghezie prosperă care mergea în oraş zi de zi şi se întorcea seara în casele lor confortabile…

Înflorind în mijlocul acestei societăţi bine ordonate şi aparent solide, exista spitalul „Bay View”, proprietatea familiei de medici osteopaţi doctori Richard Alice Sheppard şi cei trei fii ai săi, dr. Richard, dr. Stephen şi dr. Samuel Sheppard care conduceau ceea ce s-ar fi putut numi un mic imperiu medical, odată cu clinica de la Fair View Park. Ei se bucurau de un mare respect şi admiraţie din partea membrilor comunităţii, deşi acestea se amestecau, aşa cum se întâmplă cu toţi oamenii de succes, cu oarecari sentimente de invidie.

Probabil că succesul era reuşita în viaţă a dr. Samuel, cel mai tânăr dintre băieţii Sheppard. Avea abia 30 ani, dar era deja şeful departamentului de neurochirurgie al spitalului. Slăbuţ, cu părul negru era privit drept un bărbat

bine. Sam locuia într-o casă albă de 30 mii de dolari, chiar pe malul lacului. Se căsătorise cu iubita sa din colegiu, Marilyn având un fiu de şapte ani pe nume Chip. Sam avea de asemenea un câine negru şi trei maşini, incluzând un „Jaguar” care tăia respiraţia celor din Bay Village. El împărţea proprietatea unei bărci cu motor împreună cu primarul orăşelului, John Houk. Oamenii din Bay Village erau bine informaţi cu privire la finanţele tânărului Sheppard. Ei ştiau că venitul său anual se ridica la cel puţin 33 mii de dolari. Una dintre limitele sale era faptul că vorbea într-o manieră livrescă, puţin rigidă, ceea ce-i dădea aerul unei uşoare îngâmfări. Dar aceasta nu îi scăzu din popularitate ca om sau ca doctor, se pare, până în noaptea de 3 iulie. Cu câteva minute înainte de zorii zilei de 4 iulie, sunetul telefonului îl trezi pe primarul Houk. El auzi vocea prietenului său Samuel spunând: „Pentru numele lui dumnezeu John, vino imediat aici. Cred că au ucis-o pe Marilyn”. Houk, proprietarul unei măcelării şi un politician iubit de comunitate, îşi trezi soţia. Amândoi se îmbrăcară în grabă şi parcurseră în maşină scurta distanţă până la casa lui Sheppard. Houk găsi uşa casei descuiată. Se împiedică de geanta medicală a doctorului care zăcea în hol şi imediat îl văzu pe Sam în sufragerie. Gol până la brâu, cu apa curgându-i pe pantaloni, stătea întins pe un scaun. Faţa îi prezenta câteva locuri decolorate, umflate, dar nu avea nicio rană deschisă. Doctorul părea

complet şocat, gemând din când în când de durere.

Când Houk îl întrebă ce se întâmplase, spuse: „Nu ştiu exact, dar trebuie făcut ceva pentru Marilyn”. Adăugă apoi: „Nu ştiu, îmi amintesc doar că m-am trezit pe sofa şi am auzit-o pe Marilyn ţipând, la care am pornit sus pe scări şi cineva sau ceva mi-a dat cu ceva în cap. Şi următorul lucru pe care mi-l amintesc este că am alergat pe plajă”. În timp ce Sheppard vorbea, nevasta lui Houk alergă pe scările care duceau din sufragerie la următorul etaj, unde erau dormitoarele. În timp ce Sheppard îşi continua explicaţia, ea coborî scările exclamând: „Chemaţi poliţia, chemaţi o ambulanţă, chemaţi ceva!”

Patul din stânga dormitorului familiei era o privelişte teribilă. În mijlocul mormanului de cearşafuri zăcea Marilyn Sheppard cu capul căzut la jumătate şi cu picioarele agăţate de tăblie. Faţa era aproape de nerecunoscut, plină de răni sângerânde. Capătul de sus al pijamalei îi fusese trasă în jos, expunându-i sânii. O bună parte din suprafaţa patului era o baltă de sânge. Pereţii dimprejur erau acoperiţi de pete de sânge.

Houk chemă poliţia din Bay Village, o ambulanţă, şi pe fratele lui Samuel, Richard. Apoi continuă să încercă să capete şi alte informaţii de la Sam. Între timp soţia sa se duse să-l caute pe Chip. Băieţelul dormea profund în camera sa, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Câinele cel negru, Koko stătea în hol, în apropierea uşii de la intrare,

fără să scoată un sunet.

Primul care a sosit la casa lui Sheppard a fost poliţistul Drenkhan, un veteran al poliţiei marinei, un bărbat – de 28 ani. El se duse direct în dormitor. Puţin mai târziu, la 6 şi 10, Richard Sheppard, veni într-un suflet. Credea că mai era încă necesar un prim ajutor medical şi căută un cuţit în bucătărie cu ideea de a deschide pieptul femeii pentru a încerca un masaj cardiac. Dar când intră în dormitor, văzu că nu mâi era nimic de făcut, cumnata sa fiind deja moartă. Fusese bătuta atât de îngrozitor, încât era imposibilă numărarea loviturilor ce se abătuseră asupra ei. Trebuie că ucigaşul acţionase cu o frenezie sălbatică. Luând temperatura corpului, Sheppard estimă că Marilyn murise de circa 2 ore.

Richard Sheppard intră în baie, după ce atinsese cadavrul. Privirea i se opri pe un capăt de ţigară fără filtru care plutea în closet. Aceasta îl surprinsese deoarece ştia că fratele său nu fuma, iar Marilyn era o fumătoare ocazională, dar atunci când fuma, folosea numai ţigări cu filtru. În tulburarea momentului, nu se gândi la posibila semnificaţie a acestui fapt. După ce se spălă coborî din nou în sufragerie. Acolo îl găsi pe fratele său Sam zăcând pe podea, încercând aparent în acest fel să oprească durerea din vertebrele gâtului. Cu greu, el repetă poliţistului cum ţipase Marilyn după ajutor, încercarea sa de a o ajuta şi de necunoscutul care-l lovise cu ceva în cap, după care-şi pierduse cunoştinţa. Când

Richard se aplecă deasupra fratelui său, văzu helanca lui Sam pe podea lângă sofa, părând a fi ferfeniţă. Dar, în acel moment, nu dădu nicio importanţă acestui fapt. Spuse doar: „E moartă Sam”. Şi apoi, în timp ce fratele său plângea, Richard întrebă cu vocea scăzută (aşa cum depuse mărturie mai târziu Houk): „ai ceva de-a face cu asta?” la care Sam răspunsese: „Pe dumnezeu, nu”.

Acesta fusese singurul lucru pe care-l auzise Houk, deoarece poliţistul Drenkhan îl luase deoparte pentru a-i spune că acest caz era prea mare pentru el şi că aveau nevoie de ajutor. Fură chemaţi şeful poliţiei din Bay Village, John Eaton şi şeriful din ţinutul Cuyahoga. Lay 6 şi 20, Eaton şi cel de al treilea frate, Stephen sosiră simultan. Stephen veni împreună cu un intern din spitalul Bay View. Şi el se gândise că mai era poate necesar primul ajutor. Când îşi dădu seama că viaţa femeii nu mai putea fi salvată, îşi îndreptă atenţia spre Sam. Fratele său acuza dureri din ce în ce mai acute la ceafă, dar reuşise să se adune suficient pentru a îmbogăţi relatarea anterioară a faptelor. El. spuse că împreună cu Marilyn primise cu o seară înainte câţiva oaspeţi. El adormise pe sofaua din sufragerie şi auzise ca prin vis cum oaspeţii plecaseră. De asemenea, Marilyn îi spusese „noapte bună” înainte de a urca în dormitor. După aceea căzuse într-un somn adânc din care fusese trezit de strigăte de ajutor. În întuneric, fugise pe scări spre dormitor, văzuse o

figură albă după care-şi pierduse cunoştinţa din cauza unei, lovituri. După un timp nedefinit, îşi revenise, auzise zgomote în casă şi văzuse din nou o formă albă, masivă „fugind afară şi îndreptându-se spre căsuţa de pe malul lacului. L-a urmărit pe necunoscut, s-a agăţat de acesta, dar a fost lovit din nou, pierzându-şi cunoştinţa şi s-a trezit apoi zăcând pe plajă, pe jumătate intrat în apă. Surprins şi înfricoşat s-a retras în casă. Încă ameţit, a urcat, la Marilyn şi a vrut să-i ia pulsul. Dându-şi seama că femeia nu mai avea puls, i-a telefonat lui Houk, cerându-i ajutorul. Aceasta era povestea sa, întreruptă deseori de gemete de durere şi incapacitatea de a gândi clar şi de a trece în revistă experienţele sale de coşmar.

Stephen Sheppard avu impresia că loviturile necunoscutului afectaseră coloana fratelui său şi se decise să-l ia la spital imediat. Cu ajutorul internului, îl ridică pe Sam în picioare şi îl duse până la ambulanţă, în timp ce Richard îl trezea pe tânărul Chip dându-l în grija soţiei sale.

Houk, Eaton şi Drenkhan urmăriră această plecare fără a formula vreo obiecţie. Eaton coborî pe plajă pentru alte urme. Între timp, Drenkhan inspectă camerele de la parter. Sertarele mesei lui Samuel erau trase în afară iar conţinutul lor era aruncat pe podea. În apropiere el văzu ceasul de mână, de aur al unei femei a cărui cristal şi curea erau pătate de sânge. Tot ce se vedea pe podele indica o încercare de spargere care-l făcu pe poliţist să cerceteze cu atenţie uşile şi ferestrele

unde nu găsi însă nicio urmă de violenţă.

Tot ceea ce a făcut poliţia în timpul primelor câteva ore a fost făcut nesistematic, într-o evidentă stare de confuzie. Nimeni nu a mai reuşit apoi să explice de ce helanca lui Samuel pe care Richard o văzuse ferfeniţită pe covor apărea acum bine împachetată pe sofa atunci când sosise şeriful din Cleveland. Nimeni nu putea spune a cui mână fusese cea care trăsese de pijamaua lui Marilyn pentru a-i acoperi goliciunea schimbând în acelaşi timp şi poziţia braţelor. S-a dovedit imposibil ca cineva să îşi amintească de ţigara din scaunul toaletei pe care Richard o observase. Ea dispăru pentru totdeauna când sergentul Hubach trase apa dintr-un motiv cu totul inexplicabil.

Adevărata cercetare a crimei începu de-abia în jurul orei 8. Atunci când sosi şeriful Samuel R. Gerber. Personalitatea lui Gerber şi rolul pe care avea să-l joace în afacerea Sheppard poate fi înţeles numai dacă vom cunoaşte câte ceva din istoria criminalistică şi a medicinei legale din Statele Unite.

Când New York-ul, scăpă de şerifii săi, în 1918, aşa cum am mai menţionat, oraşul îşi rezolvase una dintre cele mai vechi instituţii din ţară. Existenţa şerifilor anchetatori aleşi prin vot popular, care nu erau în mod necesar doctori în materie şi care, din motive de simplitate, erau aleşi adesea din masa unor mici antreprenori, era o enigmă ridicolă a trecutului. Cu toate acestea, în cursul câtorva decenii, numai puţine oraşe

americane urmaseră exemplul New York-ului. Reputaţia lui Samuel Gerber se baza pe faptul că el era unul dintre relativ puţinii anchetatori americani care nu numai că era medic, dar încercase să aplice şi principiile* medicinei legale şi criminalistică în munca sa.

În dimineaţa zilei de 4 iulie 1964, când acest bărbat scund şi slab de 58 ani, cu o faţă de culoarea pergamentului şi părul cărunt, intră în casa lui Sheppard, trecuse abia un an de când îşi realizase unul dintre cele mai mari scopuri ale vieţii sale. Chiar înainte ca edilii din New York să ridice o clădire modernă pentru teste medicale, Gerber convinsese ţinutul Cuyahoga să construiască o clădire de un milion de dolari pentru el pe pământul Universităţii „Western Reserve". Noul birou al anchetatorului conţinea o morgă modernă, săli de autopsie, săli de curs şi laboratoare. În primăvara anului 1953, se mutase din vechea morgă, construită în 1894, după modelul unui cavou egiptean, în noua şi eficienta clădire a oficiului de medicină legală.

Gerber îşi petrecuse mulţi ani în vechea şi nepractica morgă. Fusese medicul legist al ţinutului încă din 1936, reales la fiecare 4 ani cu surprinzătoare regularitate. În timpul celor 20 ani de serviciu introdusese multe inovaţii, incluzând un serviciu pentru accidente şi evaluarea medico-legală a cauzelor de accidente prin folosirea celor mai noi metode de tehnologie şi fotografie radiologică. Datorită lui, Cleveland-ul se putea

mândri cu un laborator de toxicologie şi aparate pentru măsurarea conţinutului de alcool din sângele şoferilor. Dar, odată cu acestea el era încă frustrat de dreptul de a participa la toate investigaţiile de crimă prin violenţă. Legile statului Ohio prevedeau ca legistul să participe numai la cercetarea cauzelor morţilor misterioase sau violente. Şi Gerber nu-şi făcea decât serviciul.

În ciuda zelului său, Gerber a avut de întâmpinat şi unele critici. Existau oameni la Cleveland care îi imputau că îşi bagă nasul în prea multe oale; folosindu-se de fiecare caz pentru a-şi face publicitate.

— Acele persoane se îndoiau că abilităţile sale erau egale cu popularitatea sa. Marea diversitate a carierei sale, de la student la universităţile din Indiana şi Ohio, chirurg pe un vas al unei societăţi sud-americane, intern şi practician la New York, practician şi primar al oraşului Scott, Ohio, medic la spitalul de recuperare din Warrensville, deputat al partidului democrat din Cleveland, absolvent al unei facultăţi de drept la vârsta de 50 ani – toate acestea tindeau să cauzeze un oarecare scepticism asupra profesiunii sale reale. Şi carierele altor pionieri americani în domeniul criminalistică fuseseră însă la fel de colorate. Autopromovarea lui Gerber putea fi considerată uşor drept rezultat al unei situaţii nesănătoase în care se găsea aproape fiecare legist deoarece serviciul său era electiv. El se afla în poziţia constantă între a-şi face pur şi

simplu serviciul şi necesitatea de a oferi celor care-l aleseseră semne de succes. Numai giganţii în domeniu puteau să reconcilieze această dualitate în timpul unui serviciu prelungit. Probabil că Gerber îşi dădea seama de lacunele pe care le avea în problemele medico-legale şi tehnologice. Oricum, el angajase un specialist patolog, pe dr. Lester Adelson iar pentru toxicologie pe dr. Irving Sunshine. Testele serologice erau manevrate de o femeie, Mary Cowan, care condusese această activitate a oficiului de mai mult de un deceniu. Mai existau încă diverse critici după care Gerber era înclinat să dicteze ceea ce era de făcut în laborator atunci când se investiga o crimă mai spectaculoasă. În ziua de 4 iulie Gerber se îndoia că uciderea lui Marilyn Sheppard era un caz spectaculos. Câteva ziare aveau să însereze mai târziu, că Gerber trecuse peste capul poliţiei din Bay Village, trimiţând la locul crimei doi membri ai brigăzii criminale din Cleveland pe care el îi cunoştea foarte bine: detectivii Robert Schottke şi Patrick Gareau. Aşa se face că, atunci când intră în casa lui Sheppard, Gerber dădu impresia unui „pachet compact de energie nervoasă”. Sub auspiciile acestui temperament încărcat el petrecu numai câteva minute în camera crimei, unde decise că aceasta avusese loc probabil între orele 3 şi 4 dimineaţa. Le ceru apoi lui Houk şi Eaton să-i relateze cursul evenimentelor. Când află de plecarea lui Samuel Sheppard la spital şi de

cererea curioasă a fratelui său Richard el fu cuprins de ideea că probabil Samuel comisese crima şi că familia Sheppard încerca să-l scoată pe criminal cât mai repede din această afacere.

Împreună cu Eaton, Gerber plecă spre spitalul Bay View. Când ajunseră acolo Samuel tocmai era dus într-un cărucior la patul său, venind din cabinetul radiologie. Gerber se comporta cu acea curtenie silită dar era clar pentru oricine că nu era de acord că Samuel fusese luat la spital fără permisiunea sa. Richard Sheppard îi explică faptul că fratele său avea cel puţin o compresie a unei vertebre cervicale şi că i se părea evidentă necesitatea internării acestuia. Această explicaţie nu-l satisfăcu pe Gerber care nu avea deloc impresia că Samuel era foarte bolnav. Fu şi mai puţin satisfăcut cu ceea ce Sheppard care părea că-şi revenise, i-a povestit despre evenimentele nopţii trecute. Explicaţiile acestuia erau în punctele esenţiale aceleaşi pe care le dăduse la început. Şi vaguitatea rămăsese aceeaşi. Gerber încercă în zadar să obţină o descriere mai exactă a misterioasei „forme albe pe care Sheppard pretindea că o văzuse”. El insistă în final să-i fie aduse toate hainele pe care le purtase Sheppard în noaptea aceea şi-şi exprimă mirarea când i se aduseră numai pantalonii, chiloţii, ciorapii şi pantofii. Sheppard spusese că nu avusese pe el decât un tricou şi nu ştia ce se întâmplase, cu el. Probabil că-l pierduse în timpul nopţii, dar nu ştia când, unde şi cum.

Gerber observă ceea ce părea să fie o pată de sânge pe genunchiul pantalonilor încă uzi ai lui Samuel. Întrebat despre aceasta, Sheppard răspunse că probabil provenea de la contactul cu sângele de pe pat, când încercase să vadă dacă Marilyn mai era încă în viaţă, explicaţie ce părea destul de logică. Cu toate acestea, Gerber se întoarse nervos şi plin de neîncredere în casa lui Sheppard. Aici îi găsi pe detectivii Schottke şi Gareau şi Mihael Grabowsky, un specialist în amprente, venit de la Cleveland. Acesta din urmă căutase în zadar amprente, ceea ce întări suspiciunea lui Gerber asupra inocenţei lui Sam, mai ales că remarcase că toată casa părea ca şi cum toate amprentele fuseseră şterse cu grijă. Grabowsky nu găsise amprente nici măcar pe telefon sau pe trusa medicală a lui Samuel. Pe de altă parte, pe diferite obiecte existau urme care ar fi putut proveni de la o frecare apăsată cu o bucată de cârpă sau cu un glaspapir uşor. (După 20 zile a fost găsită o singură amprentă a degetului mare al lui Samuel pe tăblia patului soţiei sale. Dar aceasta nu avea nicio semnificaţie deoarece nu se putea stabili vechimea).

Schottke cercetase la rândul său casa fără a găsi urme de intrare violentă şi se ocupa acum de interogarea amatorilor de senzaţii care se adunaseră în jurul casei, în ideea de a găsi vreun martor care să fi observat ceva în timpul nopţii. Gareau mergea din casă în casă, la vecini, cu acelaşi scop. Dar, după mai bine de 12 ore,

amândoi ajunseră la concluzia că nimeni nu observase nimic neobişnuit. Oamenii îşi aduceau aminte că văzuseră lumină în casă. Sheppard până târziu noaptea, dar acest lucru nu putea fi considerat neobişnuit, deoarece lumina se afla într-un mic hol cu o fereastră care dădea în stradă. Sheppard obişnuia să lase lumina aprinsă peste noapte, mai ales atunci când trebuia să plece la vreunul din pacienţii săi de la care se întorcea târziu noaptea.

Câteva dintre afirmaţiile lui Sheppard despre evenimentele petrecute cu o seară înainte şi în timpul nopţii au fost verificate şi confirmate. Un cuplu din vecinătate, Nancy şi Don Ahern cinaseră cu familia Sheppard. Ei îşi petrecuseră scara vorbind şi urmărind programul de televiziune. După un timp Sheppard acuzase o oboseală şi adormise pe sofa. Dormea profund când cei doi Ahern i-au spus noapte bună lui Marilyn la 12, 30 şi părăsiseră casa pe uşa care dădea în autostradă. Cei doi mai declaraseră că Sam şi Marilyn se arătaseră foarte afectuoşi unul faţă de celălalt în timpul serii. Stătuseră chiar alături într-un singur fotoliu. Mai mult, Nancy dădu surprinzătoarea informaţie că Marilyn aflase recent că era însărcinată cu cel de-al doilea copil.

Astfel de detalii păreau să argumenteze împotriva suspiciunii pe care şi-o formase Gerber şi pe care acesta le-o comunicase celor doi detectivi din Cleveland. Dar, curând, aceştia aveau să audă unele vorbe şi aluzii care schimbau

oarecum acest idilic tablou. Până în 3 iulie, dr. Lester Howerston – un fost coleg de clasă a lui Sheppard care schimbase mai multe posturi fără prea mare noroc – stătuse ca oaspete împreună cu familia Sheppard. Aceasta nu era prima sa vizită şi nu mai era un secret că Howerston o plăcea pe Marilyn. Pe de altă parte mai exista o femeie pe nume Susan Hayes care până în februarie 1954, fusese tehniciană de laborator la spitalul condus de Samuel, de unde plecase la Los Angeles. Mai mulţi martori afirmaseră că, din 1952, ea fusese amanta lui Sam Sheppard şi că acesta o reîntâlnise recent la Los Angeles. Au mai existat şi câteva paciente care au vorbit de nişte mângâieri pe care Sheppard le adresase Susanei. Sam se scuză că de la naşterea lui Chip soţia sa se arătase nevrotică în ceea ce privea relaţiile lor sexuale pe care le evita cu obstinaţie.

Între timp, o ambulanţă luase cadavrul femeii şi-l transportase pentru autopsie la oficiul lui Gerber. Supraveghind transportul Gerber observă două lamele de culoare albă pe salteaua plină de sânge după ce cadavrul a fost ridicat din pat. Acestea se dovedeau a fi bucăţele de dinte. Deoarece rigidizarea cadavrului a făcut dificilă deschiderea gurii femeii ucise pentru a se determina dacă fragmentele proveneau de la dinţii ei, Gerber le-a lăsat deoparte pentru o examinare ulterioară. Inspectând în continuare patul, el a ridicat perna care era acoperită cu pete de sânge. Pe partea din spate a pernei era o pată uriaşă de

sânge. Pata consta în mai multe suprafeţe întrerupte, ca şi cum sângele, înainte de a fi ajuns pe pernă, se scursese pe un obiect care fusese aşezat pe ea. În orice caz, în momentul, în care văzu această formă curioasă, în mintea lui Gerber se ivi o idee care avea să devină pentru el o obsesie. El consideră că perna conţinea amprenta de sânge a unui obiect de forma unui cleşte, oricum a unui instrument chirurgical care servise ca armă a crimei sau, dacă nu, jucase în acea, sta un rol. El nu a explicat precis ce fel de instrument chirurgical era sau ar fi putut fi. Instrumentul rămânea un produs al imaginaţiei sale care, în criminalistica ştiinţifică, este una dintre cele mai periculoase probleme. Cât de periculoasă a fost această imagine s-a dovedit prin atitudinile lui Schottke şi Gareau. Cei doi detectivi îl priveau pe Gerber ca pe o mare autoritate şi cuvintele sale „instrument chirurgical” stabiliseră în mintea lor o legătură directă între crimă şi Samuel care era chirurg, având deci numeroase instrumente chirurgicale.

Gerber se declară mulţumit cu aceste observaţii. Nu mai căută alte urme în camera în care fusese ucisă, Marilyn. Stătea în mijlocul unei mulţimi de pete de sânge, care ar fi determinat pe orice serolog experimentat sau expert medico-legist să incerte o reconstituire a crimei. Patul femeii era acoperit cu pete şi picături de sânge de cele mai variate tipuri şi forme. Cu sânge era împroşcat şi celălalt pat din cameră. Şi mai multe

informaţii ar fi putut fi strânse de la numeroasele picături de sânge de pe pereţii camerei în care paturile erau orientate nord-sud. Atât peretele dinspre nord – cât şi cel dinspre sud, erau împroşcaţi cu sânge care ar fi putut conduce la deducţia direcţiei şi vitezei impactului. Cele mai multe picături de sânge erau concentrate pe pereţii dinspre sud şi vest. Orice expert cu minimum de experienţă ar fi observat că în colţul între peretele de sud şi de vest nu exista sânge, ca şi cum un ecran format de un corp uman ar fi reţinut sângele, împroşcat în acea direcţie.

Dar Gerber nu a acordat nicio atenţie acestor urme. În loc de aceasta, el a insistat pe ideea existenţei unui instrument chirurgical. Când unul dintre detectivi îi raportă ce auzise despre aventurile amoroase ale lui Sheppard, vinovăţia acestuia prinse şi mai mult contur. Existenţa unei amante nu reprezenta un motiv pentru crimă? Cu soţia eliminată din cale, Sheppard ar fi putut să trăiască liniştit cu Susan Hayes. Poate că o ucisese pe Marilyn într-un acces de ură, încercând apoi să facă locul ca şi cum s-ar fi încercat o spargere, inventând o poveste despre o figură necunoscută care l-ar fi lovit şi pe el. Poate că nici nu fusese lovit, dar se dusese pe malul lacului pentru a-şi spăla pantalonii mânjiţi de sânge şi pentru a-şi pune în tricou o piatră înainte de a-l arunca în apă.

Gerber le ordonă celor doi detectivi să nu piardă timpul şi să înceapă interogatorii severe cu

Sheppard, fără nicio intervenţie din partea familiei. Dacă voiau să-l prindă cu minciuna, poliţia trebuia să acţioneze rapid.

Gerber însuşi urma să conducă o cercetare a casei şi, dacă era necesar, a curţii înconjurătoare pentru a găsi instrumentul chirurgical ce ar fi putut servi ca armă a crimei.

La ora 11 în acea dimineaţă cei doi detectivi intrară în rezerva lui Sheppard de la spital. Acesta purta un bandaj temporar în jurul gâtului. Sam îşi repetă povestea. Acum îşi aducea aminte că era încă în hol când fusese lovit dintr-o parte cu un obiect greu. Credea de asemenea că ar fi putut fi doi intruşi, deoarece, atunci când îşi pierduse cunoştinţa auzise încă sunetele loviturilor ce se abăteau asupra capului soţiei sale. Schottke îl întrebă de ce nu aprinsese lumina când plecase în ajutorul soţiei sale. Sheppard nu ştia. El plecase orbeşte la auzul strigătelor…

Pe lângă aceasta, probabil că era un bec aprins pe hol. După un număr de alte întrebări, detectivul îl întrebă brusc dacă avea relaţii cu alte femei. Răspunsul lui Sheppard a fost fără echivoc „nu”. Ştiind câte ceva din viaţa sa, detectivul luă această negaţie drept minciună şi, dacă Sheppard minţea cu privire la acest aspect al vieţii sale, el putea foarte bine să mintă şi în alte privinţe.

Iritat de modul în care fraţii Sheppard intrau mereu în cameră şi-l întrerupeau, detectivul părăsi spitalul. Ambii ajunseră la casa Sheppard puţin după ce fusese descoperit ceva foarte important:

instrumentul crimei nu fusese găsit, dar fusese găsită în schimb o geantă verde. Această geantă era aşezată de obicei într-o nişă din camera lui Sheppard şi conţinea cheile şi câteva unelte aparţinând bărcii cu motor pe care acesta o deţinea împreună cu primarul Houk. În ea se mai afla de asemenea un ceas de mână cu pete de sânge care se oprise la 4,15 minute, un inel al fraternităţii prietenilor din colegiul pe care Sheppard îl urmase cu ani în urmă, şi un breloc cu un rând de chei „pe care doctorul le purta în buzunarul pantalonilor. Geanta verde fu luată ca probă că însuşi Sheppard încercase după crimă să pretindă că fusese victima atacului unui spărgător. După cum vedea Gerber această poveste, probabil că Samuel trebuie să fi pus ceasul, inelul şi brelocul în geanta verde şi o aruncase astfel încât să poată mai târziu afirma că intruşii care-i uciseseră nevasta furaseră aceste lucruri, cât timp el fusese lipsit de cunoştinţă. Faptul că ceasul se oprise la 4 şi 15 era privit de Gerber ca o confirmare a verdictului său, după care moartea lui Marilyn avusese loc între 3 şi 4. El dori să ştie ce făcuse Sheppard în intervalul dintre revenirea după starea de lipsă de cunoştinţă şi 4 momentul în care îl chemase pe Houk, interval de mai bine de o oră (presupunând că el într-adevăr fusese lăsat, inconştient pe malul lacului). Teoria sa era aceea că Sheppard se folosise de acest timp pentru a broda o poveste. Mai mult, Gerber îi convinse uşor pe cei doi detectivi de ceea ce

gândea el însuşi.

Pentru a doua oară în timpul acelei dimineţi teribile, cei doi detectivi se duseră la spital. De această dată prima lor întrebare pentru Samuel, a fost: Ce făcuse după ce îşi revenise pe malul lacului? Sheppard răspunse că se întorsese în casă, îşi căutase soţia, umblase de colo colo fără rost, până când şi-a amintit numărul de telefon al primarului. Unul dintre ei întrebă: Şi aceasta îi luase o oră întreagă? Sheppard nu ştia nici cât timp stătuse lipsit de cunoştinţă pe plajă. Schottke comentă că o persoană normală s-ar fi înecat dacă ar fi stat lipsită de cunoştinţă în apă un timp mai îndelungat. Sheppard răspunse că probabil un instinct natural trebuie că îl făcuse să-şi menţină capul deasupra apei. Urmă o altă întrebare: „Cum de ajunsese acolo geanta verde?”. Sheppard încerca să-şi amintească dar nu reuşi. Gareau îi ceru explicaţie a sângelui de pe ceasul de mână. Sheppard spuse că ceasul se putuse mânji în timp ce încercase să-i ia pulsul lui Marilyn. Şi, întrebă Schottke, cum explica faptul că nici câinele nu lătrase când străinii intraseră în casă? La început, Sheppard nu putu să sugereze nicio explicaţie, dar după ce se concentră izbuti să ofere o explicaţie destul de neobişnuită. Exista o singură explicaţie posibilă pentru tăcerea câinelui, aceea că intrusul, sau intruşii, i-ar fi putut fi cunoscuţi, prieteni sau cunoştinţe care mai fuseseră în casă şi înainte. Dar această posibilitate i se părea atât de monstruoasă lui Sheppard încât refuză să

numească pe cineva dintre cunoştinţele sale care ar fi fost capabilă de crimă.

Toate replicile lui Sheppard, părură vagi şi neplauzibile celor doi detectivi. Aşa cum făcuse şi în timpul primului interogatoriu. Schottke schimbă brusc subiectul. De această dată el întrebă direct: „Existase o angajată a spitalului pe care Sheppard şi-o făcuse amantă şi pe care o vizitase recent la Los Angeles?" Sheppard negă atât de ferm incit detectivul se simţi nevoit să i-o spună în faţă: „Nu ştiu ce crede partenerul meu, dar cred că ţi-ai ucis soţia". Sheppard dădu să se ridice şi cu faţa strâmbată de durere îi răspunse „Nu fi ridicol! Eu mi-am dedicat viaţa salvării vieţilor nu luării lor. Şi, la urma urmei îmi iubesc soţia".

Dar acestea erau cuvinte de prisos. Încă o dată detectivii se întoarseră la casa Sheppard pentru a discuta situaţia cu Gerber. Suspiciunile acestuia, ajunseseră la o culme astfel încât presupunea chiar că Sheppard se rănise singur şi că fraţii săi încercau să-l ascundă. El îi ceru doctorului Richard Hexter, medicul din Bay Village să meargă la spital şi să-l examineze pe Sheppard. Aici, Hexter găsi că nimeni nu încerca să-i pună piedici, în a-l examina pe Sheppard. Ignoră diagnosticele fraţilor Sheppard şi procedă la o examinare superficială. Deşi observă absenţa câtorva reflexe – semne sigure de tulburări neurologice – ei raportă lui Gerber că nu considera că Sam era rănit grav. Şi el gândea că era posibil ca Sheppard să-şi fi provocat singur

câteva răni superficiale. Nu a fost niciodată explicat ce-l determinase pe Hexter să facă această judecată de suprafaţă. Totuşi, raportul său confirma teoria lui Gerber.

Gerber recomandă ca rezerva lui Sheppard să fie pusă sub paza poliţiei iar casa acestuia să fie sigilată, numai poliţia având dreptul să intre. Era sigur că se afla pe pista justă în cazul asasinării lui Marilyn. Gerber se întoarse la Cleveland. Aici el dădu ceasurile cu pete de sânge ale lui Marilyn şi Samuel serologei sale, Mary Cowan. I se ceru să determine grupele de sânge ale petelor şi să le compare apoi cu grupa de sânge a femeii ucise, care urma să fie determinată după autopsie. Acesta era cel de-al doilea caz în care Gerber se ocupa de testele sanguine. Dar şi de data aceasta, ideea sa era la fel de încurcată ca şi concluzia imaginară că pata de sânge de pe pernă reprezenta urma unui instrument chirurgical, trecând cu vederea numeroasele pete de sânge din cameră. Dat fiind cantitatea de sânge din camera crimei şi de pe pat, era logic ca ambele ceasuri să fie stropite cu sângele lui Marilyn. Acelaşi lucru era normal să se întâmple şi cu pantalonii lui Sheppard. Procedeul limitat a lui Gerber demonstra cât de limitat era punctul de vedere al acestuia cu privire la posibilităţile tehnologiei de testare sanguină a medicinei legale.

În ziua de 5 iulie, o grămadă de poliţişti s-au adunat în Bay Village. În afară de Eaton şi oamenii săi de la poliţia din Bay, mai era acolo Schottke şi Gareau din Cleveland, detectivii poliţiei ţinutului Cuyahoga inclusiv pe şeful acesteia Rossbach şi oamenii din biroul lui Frank Cullitan, procurorul ţinutului Cuyahoga. Dar, voit sau nu, Gerber rămânea forţa din spatele cercetărilor. Întrucât Eaton era foarte sceptic în ceea ce priveşte vinovăţia lui Sheppard şi întrucât poliţia din Bay Village nu vedea cu ochi, buni intervenţia celor din Cleveland, Schottke şi Gareau, au fost într-un fel daţi la o parte. Ei nu mai aveau niciun motiv pentru cercetări ulterioare în zona Bay. Pe de altă parte, Gerber în calitate de legist însărcinat la acest caz, se bucura de drepturi depline. Şi el a acţionat ca atare şi nu a ezitat să-şi dezvăluie părerile reporterilor ziarelor din Cleveland care au venit să ceară informaţii mai întâi de la el dintr-un fel de rutină.

Asistentul lui Gerber, dr. Lester Adelson efectuase autopsia Lui Marilyn cu o zi înainte. El confirmă faptul că femeia fusese gravidă şi determinase nu mai puţin de 35 răni. Multe dintre acestea erau pe faţă, dar mai apar» cu câteva şi pe gât şi ceafă sau pe mâinile cu care încercase probabil să-şi acopere capul. După tipul şi forma rănilor de la cap, Adelson nu a putut trage nicio concluzie cu privire la arma crimei. Din lipsa oricărei probe contrarii, Gerber s-a agăţat repede de ideea unui instrument chirurgical. În sprijinul

acesteia mai avea, şi perna cu petele de sânge care după părerea lui indicau amprenta lăsată de un instrument chirurgical nespecificat. Realizase şi 6 fotografie color a pernei pentru a conserva înfăţişarea petelor de sânge.

Grupa sanguină a Marilynei Sheppard a fost determinată de la o mostră, de sânge luată direct din inimă. Avea grupa O cu factor M. Domnişoara Cowan nu a putut să determine grupa de la pata de sânge de pe genunchiul stâng al pantalonilor lui Sheppard, motivând că pata nu avea destul material pentru a realiza testul grupei. În testarea sângelui de pe cele două ceasuri de mână ajunse la un rezultat ciudat. Un rezultat care sugerează lipsa ei de experienţă. Aceste pete au reacţionat cu serul anti-M în testul Holzer, confirmând prezenţa factorului M care exista şi în sângele cadavrului. Dar domnişoara Cowan nu a izbutit să testeze grupa sanguină – o sarcină mult mai uşoară. Absorbţia anti-A şi anti-B, păru să fie atât de nesigură încât în final se declară incapabilă de a afirma dacă sângele aparţinea sau nu grupei O. Astfel, analiza sângelui se dovedi complet lipsită de valoare. Totuşr Gerber îşi continuă investigaţiile începând cu Samuel şi terminând cu restul familiei Sheppard. După evenimentele tumultuoase din primele zile, familia Sheppard angaja de urgenţă pe unul dintre cei mai distinşi avocaţi specialişti în probleme criminalistice, William J. Corrigan.

Corrigan le recomandă să refuze poliţiei

cererea de a-l interoga în continuare pe Sam şi să-şi motiveze refuzul cu ideea pericolului la care era expusă sănătatea acestuia. Şeful poliţiei din Bay Village, Eaton era înclinat să renunţe, fiind chiar convins că rănile lui Sheppard erau destul de serioase. Era impresionat în special de diagnosticul unui respectat neurolog din Cleveland, dr. Charles Elkins, care spusese ceva despre o leziune spinală. Mai mult, surorile care îl îngrijiseră pe Sheppard de la intrarea sa în spital, afirmau că mâinile şi picioarele sale arătau ca cele ale unei persoane care stătuse mult în apă. Dar aceste probe nu frânseră opinia lui Gerber. În zilele de 6 şi 7 iulie, el ceru permisiunea de a-l vedea pe Samuel. Pe 7 iulie, când Marilyn a fost înmormântată, Sheppard a apărut la cimitir într-un scaun cu roţi, purtând un guler de sprijin, fapt care avea darul să împrăştie, evident, suspiciunile lui Gerber şi a detectivilor din Cleveland. Cu siguranţă însă că reporterii fuseseră deja avertizaţi. Fotografia lui Sheppard a fost publicată în câteva ziare, cu aluzii că, în spatele gulerului ortopedic, se ascundea un criminal care îşi bătea joc de legile care se aplicau numai oamenilor obişnuiţi. Rămâne de asemenea un mister de ce Corrigan, un avocat cu multă experienţă în manevrarea publicităţii, nu a prevăzut furtuna ai cărei nori de rea voinţă publică se adunau deasupra acestui caz. Totuşi Corrigan a spus un *nu* hotărât cererii lui Gerber şi a fost forţat să accepte numai după ce Gerber l-a ameninţat că va

obţine un mandat de arestare pentru Sam Sheppard. În acest moment Corrigan a spus că Sheppard acceptă să fie interogat numai de adjunctul şerifului, Karl Rossbach. În felul acesta erau îndepărtaţi şi cei doi detectivi din Cleveland. Mai târziu, Corrigan avea să afirme că crezuse atât de mult în nevinovăţia lui Sheppard şi contase pe justiţie, încât nu s-a gândit nicio clipă la sentimentul public care avea să izbucnească. În orice caz era deja prea târziu.

În ziua de 10 iulie, Sheppard apăru în biroul lui Rossbach pentru primul interogatoriu în afara spitalului. El a repetat relatarea anterioară, fără a devia nici măcar cu o iotă. În acelaşi timp, a respins în mod repetat acuzaţia de a fi avut relaţii cu alte femei. Dar, a doua zi, mai multe ziare publicau primele referinţe la Susan Hayes care fusese amanta lui Sheppard. Rămâne un punct neclar dacă aceste povestioare erau măiestrit plantate sau dacă reporteri inteligenţi izbutiseră să dea de urma „celeilalte femei”. În orice caz, aceste povestioare au stârnit animozitatea imediată împotriva bărbatului care îşi ascundea adulterele în spatele tabloului unui mariaj fericit. Nu era un asemenea om capabil de crimă – de crimă împotriva unei neveste nedorite şi a unui copil încă nenăscut?

A doua zi, Gerber şi Mary Cowan trecură din nou prin casa lui Sheppard pentru a mai căuta eventuale urme de sânge. Şi de această dată, Gerber nu dădu nicio atenţie camerei în care se

petrecuse crima, el se concentră asupra scărilor, căutând pete de sânge pe traverse.

unde făcu un mare număr de cerculeţe de cretă împrejurul unor pete suspecte care, presupunea el, formau; o urmă ce ducea din camera de zi şi bucătărie până în dormitor. Mary Cowan luă două mostre din aceste pete şi le examină în laborator. Ea reuşi să demonstreze că era vorba de sânge uman. Dar, încă 6 dată, după părerea ei, nu avea suficient material pentru determinarea grupei. Chiar dacă ar fi fost găsită grupa de sânge a lui Marilyn şi tot nu ar fi fost clar ce semnificaţii ar fi avut aceste teste pentru probele materiale ale dosarului. Punctul de vedere al lui Gerber, după care asasinul ar fi coborât scările până la bucătărie cu arma crimei de pe care se scurgea sângele, se aplică în mod egal lui Sheppard sau intrusului necunoscut din povestea acestuia. Absolut nimic din întreaga testare a sângelui nu-l lega pe Sheppard de crimă.

Între timp, Schottke se folosi de întregul său drept şi împreună cu poliţia din Los Angeles, o găsi pe Susan z Hayes care fu interogată de procurorul local. În ziua de 13 iulie, înregistrarea acestui interogatoriu ajunse la Cleveland. Susan Hayes, descrisă ea o tânără drăguţă şi bine îmbrăcată, nu negă faptul că fusese, prietena lui Sheppard. Ea nu negă nici faptul că îl întâlnise pe acesta în aprilie la Los Angeles şi primise în dar de la el un ceas de mână. Respinse doar afirmaţia că i-ar fi fost amantă. Auzind aceasta detectivul

Schottke plecă la Los Angeles pentru a „exercita” anumite presiuni asupra domnişoarei Hayes:

În aceeaşi zi, în 13 iulie, numele Susan Hayes aparii pentru prima dată în titlurile ziarelor şi trei zile mai târziu Louis Seltzer, editorul ziarului „Cleveland Press” decise că sosise momentul pentru a lansa, ceea ce devenise opinie publică. Într-un editorial intitulat „Degetul suspiciunii”, el vorbi de „tragica şi greşita manevrare a investigaţiei crimei Sheppard”. El deplânse incompetenţa poliţiei din Bay Village, tendinţa lor de a-i îndepărta pe specialiştii din Cleveland şi comportarea lor amabilă faţă de familia Sheppard. În ziua de 20 iulie, atacurile ziarului deveniseră virulente. Într-un alt editorial de pe prima pagină, se cerca insistent să se termine odată cu această crimă. Sub titlu se făceau afirmaţii ca acestea: „În spatele acestui caz există prietenii, relaţii, avocaţi angajaţi, un soţ care ar fi trebuit supus imediat unui interogatoriu de gradul trei la care ar fi fost supusă oricare altă persoană într-o situaţie similară… Este timpul ca cineva intrat într-o astfel de situaţie să nu mai fie tratat cu o politeţe şi ipocrizie exagerată ci să se treacă direct la rezolvarea crimei, să se termine acest nonsens de politeţe artificială care, de generaţii nu a fost atât de întinsă în vreun caz de crimă”.

Franck Story, şeful poliţiei din Cleveland se folosi de mandatul său şi se oferi să preia cercetarea cazului Sheppard de la autorităţile din Bay. Sub presiunea campaniei publicitare,

consiliul din Bay Village acceptă oferta.

În ziua de 21 iulie, Gerber solicită un interogatoriu. Timp de 6 ore el îl chestionă pe Sheppard care apăru pentru prima dată fără gulerul ortopedic. Încă o dată, Sheppard nu devie de la relatarea sa anterioară. Şi, în faţa unui public numeros, el declară sub jurământ că nu întreţinuse relaţii intime cu Susan Hayes. Mai târziu, Sheppard a motivat că încercase să o protejeze pe domnişoara Hayes de o publicitate nemiloasă. Apărătorul său urma să arate că Sheppard avusese dreptul să nege o circumstanţă care ştia că ar aduce prejudicii unei femei. Dar, date fiind revelaţiile care fuseseră deja publicate în presă negarea nu era decât un act de o imprudenţă aproape incredibilă. Ea s-a întors ca un bumerang împotriva lui Sheppard în timpul interogatoriului public, chiar înainte ca Schottke să fi terminat treaba la Los Angeles, între alţi martori, Gerber o interogă pe Nancy Ahern care îi vizitase pe soţii Sheppard în noaptea crimei. Ea repetă afirmaţiile despre comportamentul plin de afecţiune, al lui Samuel faţă de soţia sa. Dar tot atunci, Gerber extrase din afirmaţiile sale câteva lucruri pe care le ascunsese în timpul primului interogatoriu. Ea declară că Marilyn ştiuse de relaţia lui Sheppard cu Susan Hayês şi se temuse mult timp că Samuel va divorţa.

Interogatoriul se termină cu o scenă tumultuoasă: femei încercau să-l sărute pe Gerber, ca şi cum acesta ar fi fost un campion al

monogamiei. Era începutul unei adevărate isterii.

În ziua de 23 iulie, poliţia din Cleveland trimise un membru al biroului ştiinţific, Henry Dombrowski să cerceteze casa Sheppard. Dar şi Dombrowski, împreună cu asistentul său, ignorară petele de sânge din camera crimei. Mai târziu, Dombrowski „explică”: „părerea noastră era că petele de sânge din cameră nu, vor adăuga nimic cercetărilor”. Cu lupă, spot de lumină, lampă de cuarţ şi spray de luminol, Dombrowski detectă aproape 60 pete de sânge, toate pe trepte, pe care le descoperiseră de altfel şi Gerber cu Mary Cowan. Câteva picături străluciră sub spray-ul cu luminol pe drumul dintre una din uşile camerei de zi spre terasa care dădea spre lac. Dar Dombrowski se rezumă numai la testul cu luminol şi benzidină, nemaiîncercând şi alte verificări. Într-un singur caz doar a dovedit originea umană a unei pete de sânge care se afla pe scări. Dar Dombrowski nici măcar nu a încercat să facă determinarea grupelor sanguine. Toată munca sa a fost doar o pierdere de timp. Chiar dacă ar fi stabilit prezenţa grupei O, acest rezultat ar fi fost la fel de lipsit de sens ca şi cel al lui Mary Cowan.

Încă o dată, petele de sânge de pe scări şi de pe cărare îl puteau indica fie pe doctorul Sheppard care ar fi trecut prin casă şi grădină cu un instrument de pe care se scurgea sânge, fie un intrus necunoscut asupra căruia Sheppard continua să insiste şi care ar fi putut să scape în acelaşi mod. Cu toate acestea, neliniştea publică

se intensifică, aşa cum se întâmplase şi după raportul asupra testelor sanguine ale lui Mary Cowan. Petele de sânge erau sinonime cu asasinatul şi toate îl incriminau pe Sheppard deoarece toţi deciseseră că el era ucigaşul.

Pe 26 iulie, Schöttke o aduse pe Susan Hayes la Cleveland. După câteva luni, la un proces care urma să surprindă întreaga lume, domnişoara Hayes a arătat o remarcabilă demnitate şi cinste. Dar încă nu era suficient de oţelită pentru nefericitul ei rol, astfel că, la Los Angeles, ea aproape leşină când Schottke o confruntă cu mărturiile unui cuplu în a căror casă ea dormise cu Sheppard. Deoarece adulterul era considerat o vină majoră, ea nu avu de ales şi astfel plecă la Cleveland. Odată rezistenţa ei sfărâmată, pe 26 iulie semnă o declaraţie în care admise că fusese în relaţii intime cu Sheppard, începând din 1952. Adăugă totuşi că Sheppard nu-i promisese niciodată să o ia în căsătorie. Ştia prea bine că îl atrăsese doar pentru dragostea fizică pe care soţia sa nu i-o putea oferi. El insistase în mod repetat că o iubise pe Marilyn într-un anumit fel, fiindu-i foarte ataşat. Dar astfel de distincţii se pierdeau în furtuna crescândă a furiei morale obşteşti.

Ziarul „Press” din Cleveland afirmă ceea ce devenise virtual opinia generală: „Demonstrat sub jurământ că este un mincinos, liber de a-şi vedea de treburi, protejat de familie şi de un avocat deştept care îşi bate joc de poliţie… Sam Sheppard nu a fost încă închis”.

Timp de patru zile, autorităţile fură în fierbere. Problema lor era dacă existau suficiente probe pentru a-l aresta pe Sheppard. Chiar şi acum nu era încă un consens asupra vinovăţiei acestuia. Existau prea mulţi factori neexplicaţi. Chiar dacă Sheppard s-ar fi gândit să-şi ucidă soţia, nu ar fi avut, ca medic, la dispoziţie alte metode decât această bătaie sângeroasă, barbară? Ce legătură era între afecţiunea sa demonstrată în scara precedentă şi crima care a urmat după numai câteva ore? Chiar dacă se presupunea că Sheppard îşi regizase în mod deliberat episodul de tandreţe care urma să-i servească drept alibi, rămânea problema reconcilierii acesteia cu sângele rece şi evidenta frenezie a crimei. Dar, de bună seamă, fiinţele umane sunt capabile de acţiuni foarte contradictorii. Cine ar fi suspectat adevărata stare de lucruri din gospodăria lui Sheppard, când mare parte din viaţa fiecărei familii din Bay Village avea loc în public? Se putea concepe că femeia ucisă îl respinsese ani de zile pe soţul ei, împingându-l spre adulter? Şi dacă se întâmpla aşa, ar fi fost ea capabilă să-i cedeze din bou în primăvara aceea pentru a deveni însărcinată, făcând astfel imposibil un eventual divorţ. Probabil că îl refuzase din nou în noaptea crimei, deoarece îşi ajunsese scopul fiind deja însărcinată. Aceasta ar fi putut stârni furia dezamăgită a lui Sheppard; până la frenezia careul condusese spre crimă. Mai existau, apoi aluzii că Marilyn avusese un iubit care i se potrivise fizic

mai mult decât soţul ei. Astfel, apărea o altă teorie posibilă: că în noaptea crimei că îi mărturisise lui Sheppard (ca o răzbunare a infidelităţii acestuia) că nu era el tatăl copilului pe care-l aştepta. Ar fi putut atunci Sheppard să fie orbit de mânie şi s-o ucidă? Să iasă apoi din acea stare şi să inventeze povestea pe care el o repeta acum cu atâta insistenţă?

Toate aceste ipoteze erau motivate. Dar, la fel, toate erau atât de speculative, încât ipoteza inocenţei lui Sheppard ar fi putut fi susţinută cu mult timp înainte de apariţia oricărei probe care să-l lege de crimă, Unde putea fi găsită o astfel de probă?

Cu toate acestea, în 30 iulie, autorităţile din Bay Village sucombară în faţa presiunii publice. În aceeaşi zi spre seară, poliţia apăru în casa bătrânului Sheppard şi îl luă pe doctorul Sam în cătuşe.

— 15 –

Avocatul lui Sheppard, William J. Corrigan era un bătrân luptător al sălilor de tribunal, un bărbat agresiv ca să nu zicem belicos. Asemenea multor avocaţi, el nu cunoştea absolut nimic din bazele ştiinţifice ale cercetărilor tehnice ale crimelor. Asemenea majorităţii colegilor săi, era satisfăcut cu sfatul ocazional al unor experţi în criminalistica ştiinţifică. Îi plăceau triumfurile dramatice de moment pe care le putea avea prin prinderea experţilor şi detectivilor în momente de derută, cu

erori de logică sau cu o terminologie improprie. În acele momente intervenea cu literatura tehnică pe care aceştia nu o parcurseseră, cu omisiuni minore în procedeele de testare – cu orice ar fi putut zdruncina încrederea juriului. Aşa se explică faptul că avocatul, în timpul celor 3 luni şi jumătate care au precedat procesul lui Sheppard el nu s-a gândit să încerce a umple lacunele pe care Gerber şi poliţia din Cleveland le lăsaseră în examinarea pe care o făcuseră petelor de sânge. El privea probele petelor de sânge pe care le acumulase poliţia drept lipsite de importanţă. Considera descrierea armei crimei ca fiind un instrument chirurgical era prea fantastică pentru a fi crezută de cineva. Această consideraţie era sprijinită şi de faptul că Gerber nu a reuşit să găsească vreo armă a crimei de felul pe care şi-l închipuise. Dar Corrigan comise o greşeală crucială atunci când a trecut cu vederea susceptibilitatea juriului la interpretarea inteligentă de către Fierber a petelor de sânge. El ar fi trebuit să încerce să găsească un specialist care să stăpânească imaginaţia lui Gerber, opunându-i rezultate exacte. Mai rău, avocatul păru a nu se fi gândit că aparenţa camerei crimei şi petele de sânge neexaminate de acolo, ar putea oferi probe valabile apărării.

Desigur, casa lui Sheppard fusese sub supravegherea poliţiei începând de pe 4 iulie. Este de asemenea adevărat că familia lui Sheppard avusese permisiunea să intre în ea, de câteva ori

pentru a lua unele lucruri ce aparţineau tânărului Chip. Dar Corrigan nu a făcut niciun efort serios de a-şi procura accesul în casa lui Sheppard pentru a găsi probe în apărare. O singură dată a cerut procurorilor să-i dea cheile, dar a acceptat repede refuzul acestora. Se paré că a făcut-o doar din motive tactice, pentru a pleda asupra acestui refuz ai dreptului apărării în cazul unui apel. Tot ceea ce citise despre camera crimei plină de pete de sânge nu i-a stârnit nicio asociaţie, nu i-a dat nicio idee.

Când judecătorul Eduard Blytin – un septuagenar care părea mai curând în favoarea unei egalizări între procedeele legale blânde cu justiţia – deschise procesul lui Samuel Sheppard în dimineaţa zilei de 18 octombrie, Corrigan se văzu cu mâinile goale în ceea ce priveşte probatoriul ştiinţific. El a dus o luptă tenace şi uneori sălbatică împotriva procurorului Parrino şi a juriului, a cinci femei şi a şapte cetăţeni care formau juriul şi care nu aveau nicio posibilitate de a înţelege lumea lui Samuel Sheppard. Cu mânie şi dispreţ, Corrigan distruse teoria lui Gerber după care Sheppard îşi provocase singur rănile. El aduse la bară o paradă de specialişti în medicină, culminând cu dr. Charles Elkins, eminentul neurolog care depuseră mărturie cu privire la natura reală a acelor leziuni. Corrigan adună acelaşi dispreţ pentru teoria lui Gerber cu privire la amprenta unui instrument chirurgical lăsată pe faţa de pernă mânjită de sânge care fusese adusă

şi prezentată juriului. El denunţă tactica lui Gerber de a prezenta diapozitive color cu aceleaşi pete de sânge şi referinţele sale repetate la instrumentul chirurgical căruia nu-i specificase numele sau natura. Dar mânia şi dispreţul se dovediră insuficiente pentru a împrăştia impresia produsă de faţa de pernă şi de descrierea grafică a aşa-numitului traseu de sânge care ducea din camera crimei, pe scări, până la parter.

Corrigan fu încurajat doar de faptul că juriul se folosi de un timp neobişnuit de lung pentru a ajunge la un verdict. Expuşi, aşa cum au fost, unui torent de prejudecăţi, juraţii păreau încă nesiguri. Dar după 102 ore, ei se întoarseră în cameră declarându-l pe Sheppard vinovat de o crimă de gradul doi. Astfel, ei îl salvară pe dr. Samuel de la sentinţa cu moartea, dându-i în schimb închisoare pe viaţă.

Două zile mai târziu, Corrigan obţinu pentru prima dată cheile, de la casa lui Sheppard, procurorii fiind nevoiţi să cedeze. Încă afectat de înfrângere, el trecu prin camerele goale, urcă la etaj şi intră în camera în care fusese ucisă, Marilyn. Nu a spus niciodată dacă vederea pereţilor împroşcaţi de sânge i-a dat ideea că aceste pete ar putea fi dovezi fără valoare pentru ceea ce se întâmplase într-adevăr în noaptea crimei. În orice caz, puţin după anul nou, Corrigan, a cerut ajutor în California. El a apelat la un om care de mai mulţi ani, era considerat ca unul dintre înaintaşii criminalistică ştiinţifice, dr.

Paul Leland Kirk.

— 16 –

Născut în Colorado Springs în 1902, Kirk ajunsese în culmea carierei sale în 1954 ca profesor de criminalistică la Berkeley. Ca student în chimie şi biochimie, el absolvise. Universitatea de stat din Ohio, îşi luase apoi gradele la Universitatea din Pittsburgh şi la cea din California. Din 1929 până în 1945, urcase treptele academice de la Berkeley, de la asistent la profesor de biochimie, cu o pauză în timpul anilor de război, când făcuse parte din centrul de cercetări în domeniul plutoniului. Era un savant serios al cărui interes în propriul domeniu fusese stimulat de contactul cu un grup de cercetători ai universităţii care se străduiau să introducă criminalistica în rândul disciplinelor academice.

Istoricul acestui grup începea din preajma primului război, când August Vollmer, o personalitate remarcabilă care se ridicase de la un simplu poştaş până la rangul de şef al poliţiei din Berkeley, aplicase pentru prima dată metode ştiinţifice în investigaţiile poliţiei. El înfiinţă un mic laborator într-o cameră adiacentă a cabinetului său. Entuziasmul său fu împărtăşit de Alexander Kidd, profesor de drept al universităţii şi Karl Schmidt, preşedinte al catedrei de biochimie şi profesor al lui Kirk. Micului grup i s-a alăturat Edgar O. Heinrich, care conducea un

laborator particular în care efectua tot felul de investigaţii de la cele criminalistice toxicologice la studii de grafologie.

Vollmer era un tip neliniştit, care se mişca de colo colo pe întreg continentul american. Mult timp a funcţionat ca profesor al administraţiei poliţiei, la universitatea din Chicago. Dar s-a întors la Berkeley unde, în anii „So, a condus primul institut de criminalistică. Mai târziu, discipolul său, O.W. Wilson i-a succedat ca şef al acestui institut. Până în 1948 institutului îi lipsea un statut bine definit şi un buget propriu. Războiul a paralizat toate lucrările ce se efectuau acolo. Dar, între 1948 şi 1950, John Holmstrom şi-a luat sarcina de a stabili o şcoală oficială de criminalistică la universitatea din California. Paul Leland Kirk a devenit şeful catedrei de criminalistică.

Kirk a fost mai curând practician decât teoretician. Începând din 1934, el s-a ocupat de aplicarea biochimiei în criminalistică. A scris mai multe sute de studii şi lucrări. Cartea sa, „Investigaţia criminalistică, proba fizică şi laboratorul de poliţie” a fost considerată ca unul dintre puţinele texte standard din acest domeniu. S-a ocupat de asemenea de problemele testării sanguine. El şi discipolii săi au publicat nenumărate studii asupra cercetării probelor sanguine şi a determinării grupelor de sânge.

Kirk a primit cererea de ajutor a lui Corrigan fără a fi prea surprins. Se familiarizase cu

multiplele deficienţe ale cercetărilor criminalistico-serologice din America. S-a oferit să meargă la Bay Village să vadă el însuşi dadă la acea dată – 8 luni după crimă – se mai putea trage vreo concluzie din analiza petelor de sânge. El a sosit la Cleveland pe 22 ianuarie unde, în ciuda trecerii timpului, toată lumea vorbea încă de cazul Sheppard. Drama fusese menţinută încă în discuţie publică datorită sinuciderii mamei lui Sheppard, care survenise pe 7 ianuarie, moartea tatălui său la mai puţin de o săptămână după acest eveniment, odată cu apariţiile în public, cu prilejul procesului, ale lui Sam Sheppard însuşi.

După ce Kirk şi-a terminat prima inspecţie a casei în care se petrecuse crima, el şi-a exprimat regretul că tot ce i se cerea acum nu i se ceruse în iulie 1954. Acum nu putea decât să adauge un „post scriptum” asupra chestiunilor care, cu 8 luni mai devreme, ar fi putut reprezenta probe importante pentru sau împotriva lui Sheppard. Cu toate acestea, s-a decis să rămână şi să efectueze o examinare detaliată a tuturor problemelor legate de crimă. Procuratura nu l-a oprit să inspecteze toate „exponatele” ce fuseseră prezentate la proces, cum şi mult discutata faţă de pernă, ceasurile şi pantalonii lui Sheppard. Bucurându-se încă de proaspătul lor triumf, fimeni din procuratură nu-şi putea imagina că Kirk va l-ai putea găsi ceva nou.

Kirk s-a întors la Berkeley cu fotografii, schiţe şi alte Lexponate”. Câteva luni mai târziu, în

aprilie 1955 el a trimis rezultatul cercetărilor sale la Cleveland. Raportul său era un document voluminos cu numeroase apendixuri, fotografii adnotate, diagrame şi date de laborator.

Kirk îşi concentrase atenţia asupra camerei crimei, aplicând tuturor petelor de sânge existente metodele încercate şi reale de determinare a punctului de origine, a distribuţiei şi vitezei de impact a stropilor de sânge. La Berkeley el şi-a construit un model al camerei cu pereţi mobili în care a efectuat numeroase experimente. Un cap artificial realizat din diverse materiale plastice a fost supus unor lovituri de la un mare număr de arme posibile. Ce tip de obiect putea produce leziunile care fuseseră găsite pe capul victimei? O altă serie de experimente au arătat modul în care putea fi distribuit sângele în conformitate cu diferitele tipuri de lovituri. Pereţii camerei artificiale au fost acoperiţi cu hârtie care a fost ulterior studiată după fiecare experiment".

În cele din urmă, din experienţele şi reconstrucţia înălţimii direcţiei şi vitezei de impact a stropilor de sânge din dormitorul lui Sheppard, Kirk a ajuns la un foarte interesant tablou. O lanternă grea, atunci când era folosită ca armă, producea răni care se asemănau foarte mult cu leziunile de pe capul lui Marilyn. Cele două paturi erau separate de o noptieră şi erau aşezate cu capul spre peretele sudic. Uşa ce dădea în cameră era de asemenea în peretele sudic, în partea dreaptă a patului victimei. Aceasta fusese

deschisă în timpul comiterii crimei. Lângă ea, pe peretele estic era o uşă ce ducea la o nişă. Această uşă fusese închisă în timpul crimei. Toate petele de sânge de pe peretele dinspre, nord, unde împrăştierea era cea mai puternică, pe peretele din vest, (care avea puţine pete din cauza distanţei mai mari) şi pe patul nefolosit al lui Sam puteau fi, trasate de la punctul lor de origine din patul victimei. Ele fuseseră cauzate de numeroase lovituri asupra capului care au produs din ce în ce mai mult sânge. Petele de pe pereţii din nord şi est erau de două feluri diferite ca formă. Unele veneau direct din rănile de pe capul victimei. Altele fuseseră căzute de pe armă crimei în timp ce aceasta era aruncată înainte spre a lovi din nou (deci spre peretele din est care mergea parale" cu patul). Plafonul nu prezenta urme de sânge. Din acest fapt Kirk conchise că loviturile, nu fuseseră date vertical şi mai curând orizontal. Mai multe experienţe confirmară această concluzie. În sfârşit, el dădu peste un al treilea tip de pată de sânge pe uşa garderobului. Aceasta era o pată care nu provenea dintr-un strop aruncat sau căzut, ci produsă prin contactul direct cu un obiect însângerat sau cu o rană.

Singura zonă a pereţilor dormitorului care nu era stropită cu sânge era colţul format de peretele de est şi cel de nord. De-a lungul peretelui nordic această zonă liberă era de cca. 1 în iar pe cel de est de aproape 2 m. Întrucât erau mulţi stropi de sânge, nu era decât o singură explicaţie a acestui

fenomen. Corpul ucigaşului interceptase probabil sângele care se îndrepta în această direcţie. Ucigaşul stătuse probabil lângă patul victimei sau pe jumătate îngenuncheat asupra lui cu spatele la picioarele patului cu jartea stingă spre peretele estic şi uşa garderobului.

Examinarea atentă a petelor de sânge de pe patul victimei îl conduseră pe Kirk la câteva descoperiri semnificative. Pe partea dreaptă a cearşafului de pe pat erau câteva pete care difereau de celelalte. Nu erau pete, picături sau stropi care fuseseră impregnate în material „ci formau urme întinse sub forma unor dâre. Ele erau situate precis în locul în care ucigaşul îşi proptise genunchiul, pentru a fi în poziţia cerută de interceptarea sângelui ai căror tipar era pe pereţi. Din acest punct şi după înălţimea direcţiei loviturilor se putea trage o altă, concluzie: ucigaşul ţinuse probabil arma cu mâna stângă, trebuia deci să fie stângaci sau ambidextru. Sheppard nu era nici stângaci nici ambidextru.

A doua concluzie a studiului a fost că ucigaşul fusese probabil complet împroşcat, cu sânge. Chiar dacă tricoul lui Sheppard, dispăruse în noaptea crimei, pantalonii şi pantofii rămăseseră. Era improbabil ca apa să fi curăţat, complet aceşti pantaloni. Dacă ar fi fost aşa, atunci pata mare parţial hemolizată la contactul cu apa ar fi fost spălată şi ea. Pe de altă parte, exista o confirmare a afirmaţiei lui Sheppard, după care pata de sânge de pe pantalonii săi se imprimase după ce acesta

alergase pe scări şi se aplecase deasupra patului soţiei pentru a-i lua pulsul. Şi aceasta pentru că nu exista decât o mică zonă de sânge pe întregul pat care prezenta semne de hemoliză (disoluţia hemoglobinei sub influenţa apei), asemenea petei de pe pantalonii lui Sheppard. Această zonă era la jumătatea patului, pe marginea exterioară, exact în locul unde genunchiul lui Sheppard ar fi atins cearşaful când s-a aplecat deasupra patului.

O altă problemă l-a determinat pe Kirk să efectueze şi alte experienţe pentru a clarifica ordinea evenimentelor. La Cleveland cercetase fragmentele de dinţi găsite în pat şi identificate ulterior ca fragmente din incisivii lui Marilyn. Procurorul se mulţumise cu explicaţia după care loviturile în faţă ar fi cauzat spargerea dinţilor. În timpul cât a stat la Cleveland, Kirk a argumentat că tipul de rupere era de conceput numai dacă victima, apărându-se cu toate forţele, ar fi muşcat puternic, un obiect care i-ar fi fost tras violent dintre dinţi. După multe experienţe pe danturi, Kirk a găsit că tragerea degetelor sau a mâinii violent dintre dinţi producea fragmente similare cu cele găsite în gura lui Marilyn. Aceasta l-a condus pe Kirk la o altă concluzie care a părut la început la limita periculoasă a unei pure speculaţii. El s-a întrebat: pata de contact de pe uşa garderobului provenea de la ucigaş care ar fi încercat să reducă la tăcere victima care se zbătea punându-i mâna dreaptă pe gură şi fiind muşcată în timpul acestui proces.

Dacă ar fi fost aşa, Sheppard nu mai putea fi ucigaşul pentru că mâinile sale nu prezentau nicio leziune. Pentru a-şi întări ipoteza, Kirk a încercat să determine grupa de sânge a petei de contact pentru a o compara cu grupa petelor care proveneau fără îndoială de la sângele victimei. Scopul său era de a demonstra o diferenţă între cele două feluri de pete de sânge şi de a arăta că această pată de contact fusese produsă de o a treia persoană şi nu de la sângele lui Sam sau cel al victimei. În ciuda vechimii petelor, Kirk reuşi să obţină grupele. Procedeele sale minuţioase şi starea excelentă de conservare a petelor a făcut posibil acest lucru. Totuşi, rezultatele păreau a fi lipsite de valoare. Testele de absorbţie Lattes arătau că petele aparţineau grupei O. încercarea de a determina factorii sanguini eşuă. Vechimea petelor se dovedi un obstacol de netrecut.

În prepararea extractelor din diferitele pete de sânge Kirk a observat totuşi că acestea proveneau sigur de la sângele victimei şi se dizolvau repede, producând o puternică aglutinare. Acelaşi lucru se întâmpla şi cu sângele lui Sheppard. Petele de contact de pe uşa garderobului se dizolvau însă încet şi aglutinarea era mai lentă şi mai nesigură.

Cercetătorii japonezi din anii războiului şi de după război realizaseră un număr important de noi studii ale grupei O. Literatura conţinea articole de Furuhata, Murakami, Makkawa şi Tokugavo, care îşi realizaseră experienţele

conduşi de concetăţeanul lor, Hihino, încă din 1935. Pe baza unor diferenţe distincte în tipul de aglutinare, Hihino a propus împărţirea grupei O în mai multe subgrupe (subgrupele A/ şi A,). Cele mai recente lucrări în acest domeniu erau semnate de Furuhata care în 1952 a arătat că puteau fi distinse cu siguranţă 3 subgrupe ale grupei O. Kirk a făcut mai multe încercări de a duplica aceste rezultate. Cu toate acestea, el pare a-şi fi depăşit atribuţiile, când făcu următoarea introducere la raportul său: „Aceste diferenţe sunt considerate a constitui o probă confirmatoare că sângele de pe pata mare de pe uşă are o origine diferită faţă de sângele din cameră". El ar fi putut să aibă dreptate în credinţa sa că acest sânge indica prezenţa unei a treia persoane necunoscute, deşi depăşea limita de siguranţă şi se expunea unor atacuri posibile care puneau în pericol valoarea întregii sale munci.

În cele din urmă, Kirk şi-a extins cercetările asupra feţei de pernă şi presupusele urme ale unui instrument chirurgical. Ambele margini ale acestei feţe de pernă erau puternic impregnate şi stropite cu sânge. După acestea, era evident că perna îşi schimbase poziţia în timpul luptei dintre asasin şi victimă. Fie ca Marilyn încercase la un moment dat s-o folosească pentru a se feri de lovituri, fie că ucigaşul încercase să-i astupe faţa pentru a înăbuşi ţipetele. Părea probabil că perna avusese acest rol dublu în cursul luptei. Dacă se lua o pernă similară stropită cu sânge şi se plia în

aceeaşi manieră, impregnările de sânge lăsau aceleaşi tipare din cauza simetriei lor, ceea ce dădea impresia că de ea fusese şters un instrument cu două braţe.

În sfârşit mai rămânea sângele de pe scări care ducea de la dormitor spre camera de zi şi de aici spre terasa care dădea spre lac, pete care lipsite de sens aşa cum păreau, impresionaseră puternic pe juraţi. Kirk a efectuat o serie de experienţe pentru a determina dacă ucigaşul ar fi putut cauza aceste dâre. El a realizat că aceste pete ar fi putut cădea de pe suprafaţa unei arme. Dar, orice armă lustruită, oricât ar fi fost mânjită de sânge, acesta ar fi căzut repede de pe suprafaţa lustruită. Ultimele picături au căzut numai după câteva zeci de metri. Cu cât suprafaţa armei era mai mare, cu atât scurgerea era mai prelungită. Oricum nicio armă nu ar fi putut lăsa o dâră atât de lungă cum era cea care ducea din camera crimei pe terasă. Altfel, acuzarea produsese un argument dintr-o serie de urme de sânge care nu fuseseră produse în noaptea crimei sau care probabil nici nu erau urme de sânge.

Iată un sumar al rezultatelor lui Kirk: existau o serie de factori card produceau serioase îndoieli asupra vinovăţiei lui Sheppard indicând în acelaşi timp deficienţele cercetării ştiinţifice a acestei crime. Mai mult, se ridica inevitabil întrebarea; „Ce fapte ar fi fost aduse la lumină dacă examinarea petelor de sânge ar fi fost efectuată imediat după comiterea faptei?”

Imediat, Corrigan s-a adresat curţii de apel a districtului 8 din Ohio cu afidavitul lui Kirk. Dar speranţele unei re judecări pe baza acestor noi probe fură curând spulberate. În opinia pe care şi-a dat-o în scris, judecătorul Jubius M. Kovachi îşi exprimă respectul pentru „înaltele calităţi şi originalitatea imaginaţiei" lui Kirk dar îşi fundamenta respingerea apelului cu teza legală după care Corrigan nu fusese obstrucţionat în niciun fel de a realiza aceleaşi cercetări înainte de proces, dacă într-adevăr ar fi intenţionat în mod serios să facă acest lucru. La rândul său, Corrigan cită în mod repetat ostilitatea acuzării şi faptul că i se refuzase cererea de a avea cheile de la casa Sheppard. Cu toate acestea, el nu ceruse acest lucru cu insistenţă fiind astfel penalizat pentru lipsa de prevedere.

În cercetarea aspectului ştiinţific al afidavitului Kovachi sesiză un element problematic în argumentul lui Kirk. El obţinu opinia serologului Roger W. Masters, care respinse procedeul diferenţierii de grupă sanguină pe care o considera neacceptabilă. Deşi în raportul său Masters recunoştea faptul că el era serolog numai pentru sânge proaspăt, neavând deci experienţă suficientă în domeniul cercetării petelor de sânge, se întâmplă totuşi că el a avut dreptate – aceasta din punct de vedere al exactităţii ştiinţifice. Astfel, o serie de teste ale petelor de sânge, produse de cazul Sheppard îşi pierdură valoarea legală şi Corrigent nu izbuti să ajute nici cazul Sheppard

nici pe cel al serologiei când, în vara lui 1958, în cursul unor eforturi ulterioare de apel, el încercă din nou să aducă argumente legate de cercetarea petelor de sânge. De această dată pleca de la descoperirea întâmplătoare că, o fişă pe care Mary Cowan îşi notase rezultatele testărilor ei în laboratorul lui Gerber dispăruse din dosarul procesului. Aceasta era o fişă datată 7 iulie 1954 şi cuprindea rezultatele testelor de grupă sanguină de pe ceasul victimei. Cu. privire la acest amănunt d-ra Cowan depusese în faţa curţii, arătând că nu reuşise să stabilească grupa sanguină. Fişa purta o notă după care celulele sanguine A şi B din testul de aglutinare Lattes prezenta o uşoară aglutinare, prea neconcluzivă pentru a fi atribuită fără echivoc grupei O. Pentru Corrigan era suficient că fişa conţinea o referire la celulele A şi B. Fără a se consulta cu un expert, el ajunse la concluzia că pata aceea de sânge trebuia să fie de grupa B şi reprezenta deci o a treia persoană necunoscută. El o acuză pe Mary Cowan de a fi ascuns sau de a fi trecut sub tăcere acest fapt şi acuză de asemenea procurorul de a fi trecut cu vederea această fişă. Pe baza acestui argument ceru redeschiderea procesului. Nimic nu putea demonstra mai mult ignoranţa ştiinţifică a lui Corrigan. Nimic nu putea fi mai fatal unei – evaluări obiective a cazului Sheppard decât acest apei nefondat care, în mod inevitabil, ducea la o nouă înfrângere.

Astfel, în alternarea de apeluri şi respingeri

ale acestora, aşteptând eliberarea condiţionată, Samuel Sheppard petrecu următorii nouă ani în închisoare. În cele din urmă, în 1964, în maşinăria complicată a justiţiei, s-a găsit o curte cu juri care recunoscând franc prejudecata cercetărilor din procesul din 1954, ordonă eliberarea lui Sheppard.

Procuratura din Cleveland nu renunţă la luptă. În toamna anului 1966, aceasta îl aduse din nou pe Sheppard an faţa curţii cu juri. Dar acum se confrunta cu dificultatea pe care o întâmpină fiecare acuzator într-un proces reluat după un timp atât de îndelungat. Mărturiile martorilor acuzării nu mai poartă aceeaşi greutate, datorită unor inevitabile eşecuri de memorie. Mai mult, atitudinea faţă de Sheppard devenise una de nesiguranţă sau de indiferenţă. Apărarea a găsit uşor să demonstreze că în 1954, judecata se făcuse pe baza unor probe neadecvate şi că se desfăşurase sub presiunea unei covârşitoare opinii publice. Juraţii nu putură da un verdict de vinovăţie împotriva lui Sheppard. Ei îl achitară, dar misterul ucigaşului sau ucigaşilor lui Marilyn Sheppard a rămas nerezolvat.

Omisiunile unei cercetări neadecvate un pot fi reparate. Din nenumăratele discuţii asupra acestui caz, de-a lungul anilor, o singură teorie pare să se potrivească straniilor fapte ale acestei poveşti. Aceasta îi revine gazetarului Paul Holmes din Chicago care a arătat că Marilyn Sheppard a fost bătută cu sălbăticie care, după un vechi dicton

criminalist, era tipică pentru o femeie orbită de furie. Din cele câteva remarci ale lui Samuel, Holmes deducea că Marilyn avusese un număr de pasionaţi (şi căsătoriţi) admiratori. El cita faptul că în noaptea crimei lumina ardea încă în sufragerie, lumină care în mod normal însemna că dr. Sam era plecat la un pacient. Un amant, nesuspectând că Sheppard dormea în sufragerie ar fi intrat în casă cu o cheie îndreptându-se direct spre dormitorul lui Marilyn. Câinele nu lătrase deoarece probabil îl cunoştea pe bărbat De această dată însă bărbatul fusese urmărit de soţia sa, ale cărei suspiciuni se treziseră de mai mult timp. Astfel îşi surprinsese bărbatul în dormitorul lui Sheppard. Bărbatul s-a retras pe scări, dar femeia înnebunită de ură o atacă pe Marilyn cu lanterna care o avea la ea. Sheppard se trezise şi se repezise pe scări. Bărbatul îl lovi pentru a-şi acoperi soţia. El îşi trimise soţia afară din casă, după ce aceasta îşi epuizase furia şi probabil îi spusese să meargă la malul lacului unde el va veni s-o ia cu barca. Apoi dispăru şi el. Când văzu că Sheppard îl urmăreşte, îl lovi a doua oară şi se întoarse în casă, cu brusca inspiraţie de a face ca totul să pară o spargere. Apoi părăsi casa pentru totdeauna. Orice s-ar putea gândi despre ea, această teorie ne explică totuşi multe mistere. Cu toate acestea, nu a fost decât o teorie. Deşi în cel de-al doilea proces apărarea a lăsat impresia că ştia numele ucigaşilor posibili, în timp ce este scrisă această carte, nicio persoană nu a fost

acuzată de acea crimă nerezolvată. În ceea ce priveşte folosirea testelor sanguine, afacerea Sheppard îşi ia locul cuvenit într-o întreagă galerie care demonstrează, pentru prima decadă de după cel de-al doilea război mondial, cât de mult mai era de făcut pentru ca ştiinţa şi tehnica existentă să poată face parte din arsenalul detectivistic şi nu mai puţin pentru a perfecţiona această ştiinţă şi tehnică.

Erau necesare noi metode pentru determinarea sângelui uman, acolo unde testul Uhlenhuth se dovedea necorespunzător. În lume, experienţele continuau şi încă o dată conducerea a fost luată de serologii francezi, în special de cei de la Institutul „Pasteur”. Între 1954 şi 1956, J. Duglos şi J. Ruffié au publicat mai multe lucrări în această direcţie. Ei se ocupau de studii în domeniul serologiei medicale generale, studii ce aveau să atragă în cel mai înalt grad atenţia internaţională. Aceasta a fost descoperirea menţionată anterior a factorului Rhesus de către Landsteiner şi Wiener. Din cauza războiului, în 1945 această descoperire din 1940 încă nu ajunsese în Europa.

Povestea acestei descoperiri este următoarea: după ce Landsteiner a identificat factorul M, a făcut experienţe pe animale pentru a produce ser anti-M care să poată fi folosit pentru a demonstra prezenţa factorului M în sângele uman. Puţin înaintea războiului el a folosit, împreună cu Wiener, pentru experienţă, maimuţe Rhesus. S-a

aflat astfel că sângele acestor maimuţe are un factor care corespunde M-ului uman. Dacă sângele maimuţelor Rhesus era injectat iepurilor de casă, aceştia dezvoltau un ser care conţinea substanţe anti-M care puteau fi folosite în determinarea prezenţei factorului M în sângele uman. Dar, când serul a fost aplicat la sângele uman, descompune, celulele roşii ale sângelui care nu conţineau factori M determinat prin alte tehnici. Aceasta însemna că sângele uman conţine deci, un factor ascuns. Landsteiner a numit acest factor Rh de la cuvântul Rhesus. Această descoperire ar fi putut rămâne pur academică dacă Philip Levine nu ar fi făcut simultan şi o altă observaţie. Examinând serul sanguin al unei femei care dăduse naştere unui copil mort, cu sângele complet descompus el a dat peste, un anticorp pe care nu-l întâlnise niciodată. Wiener a arătat că serul acestei femei a aglutinat probele de sângeuman de acelaşi tip care răspundea serului antirhesus. El a pus apoi problema: era vreo legătură între misteriosul factor Rhesus – care se găsea la multe persoane dar nu la toate şi care îi era ereditar ca şi ceilalţi factori sanguini – şi moartea copilului? El a găsit curând răspunsul. Dacă un om cu factor Rhesus (sângele său a fost numit Rhesus pozitiv) avea un copil de la o femeie care nu poseda acest factor, adică era Rhesus negativă, tatăl trecea factorul Rhesus la copil. În acelaşi timp, uneori, sângele mamei producea un anticorp pentru acest factor străin. În schimbarea

sângelui între mamă şi fetus aceşti anticorpi treceau prin placentă în sângele copilului, distrugând celulele sanguine. Acest fenomen nu avea loc în mod necesar în toate sarcinile, dar era foarte frecvent. Pentru a face lucrurile şi mai rele, formarea anticorpilor nu avea loc de obicei în timpul primei sarcini. Anticorpii anti Rhesus se dezvoltau în sângele mamei de regulă în a doua şi a treia sarcină şi duceau la moartea copiilor. Singurul mod de a salva copilul consta în schimbarea totală a sângelui prin transfuzie. Era vitală deci determinarea dacă factorii anti-Rhesus se formaseră în sângele mamei.

Era relativ simplu de indicat prezenţa sau absenţa factorului Rhesus. Era necesar doar un ser anti-Rhesus. Dar s-a dovedit a fi surprinzător de greu de trasat factorii anti-Rhesus care s-ar fi format în serul sanguin al unei femei. Dacă un ser suspect era amestecat cu celule de test RH + nu se observa nicio reacţie, indiferent dacă era prezent factorul anti-Rhesus. În cazuri experimentale, în care se cunoşteau existenţa factorului Rhesus în ser, celulele sanguine suspendate ca de obicei în soluţie salină nu aglutinau deloc sau aglutinau doar în unele cazuri. Exista ceva care se opunea aglutinării care, în condiţii normale, avea loc în corp şi cauza distrugerea celulelor. Savanţii britanici şi americani au inventat o serie întreagă de nume pentru „aceşti anticorpi inhibanţi refractari. Între altele, ei i-au numit corpi anti-Rhesus de blocaj. În

1944, Wiener a reuşit în sfârşit să manevreze aceşti corpi anti-Rhesus prin intermediul unui truc. Serul pe care dorea să-l testeze pentru corpi anti-Rhesus a fost amestecat cu celule sanguine Rh pozitive în soluţie salină. După un timp, Wiener a adăugat un ser diferit care s-a dovedit a aglutina celulele Rh pozitive în condiţii normale. Dacă, aglutinarea eşua, probabil că ceva se schimbase în celulele Rh pozitive pe care el le adăugase în ser. Această transformare consta într-o unire între corpii anti-Rhesus cu celule din fluidul de test – unire fără o aglutinare vizibilă. Corpii anti-Rhesus blocau efectul aglutinant al serului adăugat, trădându-şi astfel prezenţa. Curând s-a demonstrat încă o dată că numai anumiţi factori anti Rhesus posedau acest efect de blocaj şi puteau fi descoperiţi prin trucul lui Wiener. Majoritatea factorilor anti Rhesus rămâneau însă ascunşi.

Războiul aproape se terminase când savanţii britanici au mai făcut un pas decisiv. Aceştia erau, R.R.A. Coombs, imunolog la Universitatea din Cambridge, A.E. Mourand – şi R.R. Race. Procedeul lor, care a devenit cunoscut sub numele de testul Coombs era şi el bazat pe un mic truc, dar era sufiâient pentru identificarea tuturor factorilor anti-Rhesus.

Metoda se baza pe observaţia că factorii anti-Rhesus conţineau globulină – o componentă de proteină a sângelui uman. Dacă existau factori anti-Rhesus într-un ser suspect şi dacă ei erau

amestecaţi cu celule sanguine Rh pozitive, ele se uneau cu aceste celule, fără a-şi trăda prezenţa prin aglutinare. Trebuia să existe o metodă totuşi de a face aceşti corpi vizibili, prin identificarea globulinei din ei. Coombs şi colaboratorii săi au urmărit această pistă. Ei au injectat globulină umană la iepuri. Sângele animal a produs obişnuita reacţie de apărare împotriva globulinei umane. Astfel, cercetătorii au avut ser de globulină anti-umană cunoscut sub numele de serul Coombs. Următoarea etapă s-a realizat prin adăugarea unei cantităţi de ser Coombs la un amestec de celule Rh pozitive şi un ser sanguin suspect şi încă necunoscut. Dacă erau prezenţi factorii anti-Rhesus, care s-ar fi unit invizibil cu celulele sanguine, serul Coombs producea un mod de aglutinare al globulinei, trudind astfel prezenţa factorilor anti-Rhesus. Acest test implica de asemenea un procedeu care i-ar putea surprinde pe cei nefamiliarizaţi cu lumea interesantă a biochimici. După ce au fost amestecate cu seruri pentru a fi testate într-o perioadă dată de timp, celulele de test au trebuit spălate în soluţie salină, îndepărtând astfel ultimele rămăşiţe ale serului şi toate acele componente care au fost absorbite de celulele sanguine. Numai atunci poate experimentatorul să fie sigur că serul Coombs aglutinează numai globulina care aparţine factorilor anti-Rhesus şi nu altor proteine.

Descoperirea lui Coombs nu a terminat cercetările pentru alte metode de determinare a

factorilor anti-Rhesus. În 1949, Wiener a arătat că serul Coombs îşi pierdea efectul exact dacă procesul de spălare nu era efectuat cu o precizie suficientă sau dacă materialele de test erau contaminate cu cea mai mică particulă de proteină umană. Acest fenomen, gândea Wiener, putea fi folosit şi putea asigura o altă cale de testare dacă petele de sânge proveneau de la sângele uman. Se începea cu un ser care se cunoştea că conţine factori anti-Rhesus. Amestecat cu o cantitate limitată de ser Coombs, un astfel de ser producea aglutinarea globulinei. Se presupune deci că o porţiune de ser Coombs era amestecată înainte cu o soluţie realizată dintr-o pată de sânge suspect. Dacă pata ar fi de origine animală, globulina s-ar aglutina, ca de obicei. Dar, dacă pata ar fi de origine umană globulina nu s-ar aglutina, pentru că atunci serul Coombs ar fi contaminat cu proteină umană, anticorpii săi ar fi absorbiţi deja şi nu ar mai fi nimic care să aglutineze globulina din factorii anti-Rhesus.

Acest procedeu era oarecum ocolit şi avea dezavantajul – faţă de testul Uhlenhuth – de a identifica numai sângele uman nu. Şi diferite specii de sânge animal. Dar ol depăşea testul Uhlenhuth ca sensibilitate. Puteau fi, astfel identificate pete de sânge extrem de mici.

Paul Moureau, profesor de medicină legală la Universitatea din Liège şi discipolul său, Paul Dodinval au îmbunătăţit procedeul Coombs prin combinarea acestuia cu metoda Holzer. Înainte de

a folosi serul Coombs, ei i-au măsurat densitatea printr-o serie de diluări apoi au măsurat picătura ca eficienţă după aplicare. Aceasta sporea precizia metodei Coombs în calitatea sa de test pentru sângele uman. Ca rezultat al cercetării lui Moreau, din ce în ce mai mulţi serologi au adoptat noul test. Dar, chiar şi aşa, aplicarea să rămânea limitată.

Situaţia, era oarecum diferită în domeniul determinării grupelor sanguine. Aici erau foarte multe inovaţii. Din studiile cercetătorilor finlandezi, germani, francezi şi americani a apărut o metodă care făcea în cele din urmă posibilă identificarea grupei O care fusese anterior dificil sau aproape imposibil de determinat în petele de sânge.

Câteva decenii, serologii se întrebaseră dacă grupa O eră într-adevăr o caracteristică „negativă” a sângelui, adică, dacă celulele de sânge nu conţineau aglutinogeni. Au fost făcute încercări repetate de a obţine ser anti-O, astfel încât celulele grupei O au putut fi detectate în acelaşi fel ca şi celulele A şi B. Aceste eforturi eşuau întotdeauna din motive necunoscute.

În anii ’30, von Eisler experimenta la Viena bacteriile Shiga, (agenţii dizenteriei). Ţelul său era de a găsi un antiser împotriva acestor bacterii. El a obţinut chiar un antiser de la iepure, eficient împotriva bacteriilor Shiga. Dar acelaşi ser aglutina de asemenea şi celulele umane şi, mai mult, (aşa cum au descoperit între 1931 – 38

Landsteiner, Schiff şi Hirszfeld), celulele grupei O. În plus, serul avea un anumit efect asupra celulelor grupei A2. Pe undeva existau deci anticorpi împotriva caracteristicilor grupei O. Şase ani mai târziu, Morgan şi Watkins au numit această substanţă încă necunoscută, „heterogenă” sau pe scurt „anti H”. Toate cercetările asupra grupei O, până în 1957, au demonstrat numai un singur fapt cu oarecare claritate: acela că grupa nu putea fi pur „negativă”, ci poseda un oarecare mod propriu de aglutinogeni.

Cu 70 ani înainte, Stillmark şi Elfstrand se ocupaseră cu fenomenul special după care seminţele unor plante pot să aglutineze celulele sanguine. În acel timp se credea că acele plante erau oarecum otrăvitoare. Astfel a. fost folosit termenul de „fitotoxină”. În 1925, Fritz Schiff a ajuns la ideea de a cerceta plantele sistematic pentru aglutininele care ar putea clampa celulele unor grupe sanguine specifice. Aceste studii au fost reluate cu un sfert de secol mai târziu de către Boyd şi Renkonen. Între 262 specii de plante, Boyd a găsit 70 care aveau caracteristicile dorite aglutinând celulele diferitelor grupe de sânge, în special grupa AI. Renkonen a găsit că planta ornamentală „laburnum alpinum” clampa celulele grupei O şi ale grupei A2.

În câţiva ani au urmat o mulţime de alte studii. Între 1948 şi 1959 au fost găsite 12 plante ale căror seminţe aveau efect anti H asupra celulelor sanguine ale grupei O. Plantele mergeau

de la „Laburnumul” lui Renkonen până la „ulex europaeus”. Efectele lor nu erau toate identice. Dar, dacă li se cunoştea specificitatea şi efectul colateral asupra grupei sanguine A2, ele se dovedeau excelente pentru determinarea directă a prezenţei grupei O în petele de sânge sau de secreţii de toate tipurile. Asemeni serurilor anti-A şi anti-B, ele puteau fi folosite în cadrul procesului Holzer.

Această descoperire a noii metode rămânea singurul succes semnificativ în dezvoltarea determinărilor probelor sanguine. Încă nu sosise timpul unei revizuiri complete a metodelor existente şi, în tot acest timp, – dubiul a căzut asupra întregii tehnici, prin senzaţionalul eveniment care a expus nemilos limitele sale existente. Acest eveniment a fost „afacerea Jaccoud” care a ţinut trează atenţia întregii Europe.

— 18 –

Plan-les-Ouates era numele unui monoton sat elveţian în care a început afacerea Jaccoud, seara târziu, în ziua de 1 mai 1958. Situat într-o vale la picioarele Alpilor francezi, Plan-les-Ouates este la numai 10 km de centrul Genevei. Despărţindu-se de şoseaua principală înainte de intrarea acesteia în sat exista o şosea mai mică purtând numele Chemin des Voirets. La capătul acestui drum, exista o casă cu nr. 27. În ea locuia Charles

Zumbach negustor de maşini agricole, soţia sa Marie şi fiul lor de 20 ani, André.

La orele 22, 58 poliţia din Geneva a primit un telefon, de la o oarecare madame Bouchardy, o vecină a familiei Zumbach care relata că la nr. 27 tocmai avusese loc o crimă. Poliţistul de serviciu se deplasă la locul faptei unde fu întâmpinat de o femeie care sângera puternic de la o rană din umăr. Ea era Marie Zumbach. Stătea neajutorată în camera fiului ei André lângă corpul neînsufleţit al soţului ei care zăcea întins pe covor.

Înainte de a fi luată de o ambulanţă la spitalul din Geneva, Marie Zumbach dădu o relatare destul de confuză a faptelor întâmplate. La 22, 50, venise acasă de la întrunirea unui club al femeilor, în maşina condusă de o femeie, o cunoştinţă de-a sa. În timp ce intra în casă, a auzit împuşcături şi strigăte de ajutor din camera fiului ei. Îşi amintea că auzise trei împuşcături. Deschisese uşa camerei şi văzuse un străin „cu o înfăţişare alarmantă” şi cu un pistol în mână. Îngrozită, fugise înapoi prin holul din faţă spre grădină. Străinul o urmărise, trăsese spre ea, lovind-o în umăr. Fie că îşi terminase încărcătura, fie din alt motiv, el nu mai trăsese niciun foc. Agresorul se întorsese în casă şi, după puţin timp ieşise din nou. Neţinând seama de femeia care se retrăsese în umbra casei, omul sărise pe o bicicletă ce stătuse rezemată de poarta grădinii şi, pedalând, dispăruse în întuneric.

Marie Zumbach suferise un şoc atât puternic, încât era incapabilă de a da o descriere exactă a

necunoscutului şi a bicicletei sale. Ea îl descria în termeni vagi: „peste 30 ani”, şi „foarte înalt”. Bicicleta era „de culoare închisă”. Nu putea spune exact câte împuşcături auzise şi câte dintre ele fuseseră trase spre ea.

În ciuda prezenţei atâtor organizaţii internaţionale în capitală, cantonul Genevei dispunea de o forţă poliţienească foarte mică. Crimele capitale nu erau prea obişnuite. Geneva însăşi era în multe privinţe cuprinsă de un conservatorism patriarhal destul de ciudat faţă de spiritul internaţional care intervenise odată cu stabilirea în oraş a Ligii naţiunilor. Acest spirit pătrundea rar prin pereţii rezistenţi ridicaţi de vechile familii geneveze împotriva ideilor străine. Acest punct de vedere limitat colorase, după unii observatori, şi sistemul poliţienesc, menţinându-l într-o stare de înapoiere.

Oricum ar fi fost acel sistem, asasinarea lui Charles Zumbach stârni nu numai pe oficialii siguranţei din Geneva, ci şi pe şeful poliţiei Charles Knecht, pe magistratul P. Moriaud şi procurorul general al Genevei, Charles Cornu – un bărbat trecut de 70 ani. Aceştia apărură unul după altul la Plan-les-Ouates şi interveniră în cercetări. Knecht institui imediat verificarea tuturor bicicliştilor suspecţi între Geneva şi graniţa franceză. Profesorul François Naville, directorul de 75 ani al venerabilului şi demodatului Institut de Medicină Legală din Geneva, fu şi el solicitat în acest caz. Oficialii de la serviciul de identificare

din Geneva (modelaţi după sistemul francez) au început să inspecteze locul crimei.

Omul ucis, îmbrăcat în pantaloni, cu jacheta desfăcută la nasturi şi o cămaşă îmbibată de sânge, zăcea între uşă, un fotoliu de nuiele, un scaun de lemn cu picioarele în sus şi pianul mare al fiului său, André. Covorul era rulat spre spatele camerei. Papucul de casă din piciorul stâng a lui Zumbach era lângă şoldul său. Patru tuburi ale gloanţelor pe care în mod evident asasinul le-a tras dintr-un pistol de calibrul 25 au fost găsite pe podea. În mijlocul camerei s-a găsit un cartuş nears. Un alt tub gol a apărut lângă scările care duceau de la grădină spre uşa din faţă. Acesta provenea probabil de la împuşcătura a cărei ţintă fusese Marie. Nici ferestrele, nici uşa nu fuseseră forţate. Aceasta părea să respingă ideea unei intrări forţate. În camera în care zăcea corpul, un scrin fusese deschis şi răvăşit. Dar, în bucătăria alăturată, a fost găsit un portmoneu neatins, conţinând 178 de franci. Se părea că asasinul căutase un anumit obiect... De partea cealaltă a străzii, unul dintre poliţişti descoperi un nasture de culoare închisă ce părea să fi fost smuls de la o haină. Era atât de curat încât probabil căzuse acolo de curând. Aţa care încă mai atârna de nasture indicau faptul că el provenea de la un articol de îmbrăcăminte de culoare albastru închis.

Când sosi la locul crimei profesorul Laville se mulţumi să certifice moartea şi să efectueze o

inspecţie superficială a cadavrului. El găsi că cel asasinat primise un număr destul de mare de răni în piept datorate atât gloanţelor cât şi unui stilet. Corpul a fost dus pentru autopsie la Institutul de Medicină Legală. Când a fost dezbrăcat, din cutele hainelor căzu un glonţ. Hainele fură trimise la serviciul de identificare. Laville şi asistentul său, dr. Herrman începură o examinare mai atentă a rănilor pentru a determina cauza morţii.

Între timp, magistratul Moriaud şi şeful poliţiei Knecht, care nu aveau nicio urmă care să-i ducă la criminali, îl căutară pe fiul celui asasinat, André care lucra la staţia de radio Geneva, în calitate de regizor muzical. El a fost găsit la birourile radioului de unde i s-a cerut să meargă la Plan-les-Ouates unde Moriaud şi Knecht începură de îndată să-l bombardeze cu întrebări. În principal, cei doi doreau să ştie dacă tatăl său avusese duşmani care puteau fi consideraţi potenţiali asasini.

André, un tânăr chipeş, cu părul negru, relată că tatăl său dusese o viaţă paşnică, lipsită de excepţii. André îşi putea reaminti doar o singură ceartă cu un om pe nume Clot care închiria garajul ce aparţinea casei Eumbach. Charles Zumbach găsise o dată în acest garaj câteva instrumente de spărgător. Fuseseră câteva relatări de spargeri la Geneva în acel timp şi el avusese câteva cuvinte grele cu Clot respectiv la acele unelte. Dar cearta nu fusese suficient de serioasă pentru a sfârşi cu o crimă.

Moriaud îl interogă pe Clot şi îi verifică alibiul. Întrucât André nu putu numi niciun alt duşman personal al tatălui său, Moriaud îl întrebă în final chiar pe ei dacă avea duşmani care ar fi putut căuta ceva anume între lucrurile din camera sa. André Zumbach făcu următoarea afirmaţie: „Am auzit că domnişoara Linda Baud, secretara directorului de la radio Geneva avea o legătură cu un avocat din oraşul nostru, domnul Pierre Jaccoud. Eu însumi am avut relaţii amicale cu domnişoara Baud şi am luat masa împreună de mai multe ori, aşa cum de altfel, ea a luat masa şi cu alţi funcţionari ai postului de radio. După un timp am aflat că dorea să rupă legăturile definitiv cu Jaccoud. Cred că ea îi dăduse probabil de înţeles că relaţiile mele cu ea erau mai intime decât fuseseră în realitate. Este deci posibil ca Jaccoud să fi fost sau să fie gelos pe mine. Am primit de mai multe ori telefoane anonime, în special ieri seară. În plus, în august sau septembrie 1957, mi s-au trimis două scrisori semnate „Simonne B.", prin care mi se atrăgea atenţia asupra moralei lejere a domnişoarei Baud. Ele conţineau trei fotografii ale d-rei Baud, complet goală. În mintea mea am hotărât că numai Jaccoud putuse lua aceste trei fotografii. În sfârşit, prin 1957, tot el mi-a cerut o întâlnire. Am avut o discuţie în maşina sa. Jaccoud dorea să ştie dacă intenţionam să mă căsătoresc cu d-ra Baud. I-am răspuns negativ, dar fără a încerca să-i scot din cap credinţa asupra relaţiilor mele intime cu

ea. Jaccoud nu m-a amenințat, dar s-a purtat foarte rece. Este posibil să-i fi stârnit dorința de a mă ucide, oare?" – Nu s-a clarificat niciodată în mod exact ce l-a determinat pe André Zumbach să pomenească atât de repede numele lui Jaccoud în acest caz. Existau păreri malițioase după care André nu ar fi fost altceva decât un biet carierist care fusese tratat condescendent de către Jaccoud și care, știindu-l pe Jaccoud ca membru al consiliului administrativ al postului de radio Geneva, n-ar fi făcut altceva decât o încercare de a-l calomnia. Jaccoud era unul dintre avocații cei mai distinși și mai căutați din Geneva. El a jucat un rol important în viața politică și publică. Chiar dacă ignorăm exagerările și invențiile împrăștiate de numeroșii jurnaliști care au venit la Geneva în cursul afacerii Jaccoud, rămâne faptul că el a fost o persoană influentă, prosperă și plină de succese.

Jaccoud se apropia de 50 ani. Tatăl său, André Jaccoud, care emigrase la Geneva din provincia franceză Savoy, își făcuse drum de la un asistent minor dintr-un birou avocățesc, până la șef al propriei sale firme legale. După ce a trecut strălucit examenul de barou, Pierre Jaccoud intrase la firma tatălui său. El și-a ajutat tatăl, victimă a bolii Parkinson, făcând multe din drumurile dificile în locul tatălui său, după a cărui moarte, în 1941, preluă firma. După un timp, își crease propriul său regat la Geneva – mic dar semnificativ pentru acest oraș. Avea o minte strălucită, o capacitate neistovită pentru muncă

grea şi un bagaj extraordinar de cunoştinţe, în special în domeniul dreptului comercial. Aceste calităţi, împreună cu un talent deosebit şi uneori nemilos pentru argument, făcuseră din el consilierul de drept al multor persoane elveţiene şi străine, oameni de afaceri şi corporaţii industriale. Biroul său de pe Rue de la Corraterie era locul de întâlnire a multor oameni influenţi. Ca reprezentant al partidului radical din marele consiliu al republicii şi al cantonului Genevei şi ca membru al numeroase comitete şi organizaţii se bucura de admiraţia aderenţilor săi, inspirând teamă între cei ce i se opuneau. De înălţime medie, fără a fi chipeş, Jaccoud exercita farmec datorită realei sale erudiţii. El a jucat un rol considerabil în activităţile culturale ale oraşului. Viaţa sa de familie centrată în apartamentul său de pe respectabila şi liniştita stradă Monnetier, unde locuia împreună cu soţia sa, Mireille, fiul său Alain şi fiicele sale Silviane şi Martine, părea prietenilor să-i demnă de invidiat. Într-adevăr, erau foarte puţini, chiar între colegii săi mai apropiaţi, cei care cunoşteau drama din spatele acestei faţade ireproşabile. Oricum, procurorul Cornu îl cunoştea personal pe Jaccoud şi familia sa, căreia îi fusese, nu de puţine ori, oaspete. De asemenea, Moriaud şi Knecht îl ştiau pe Jaccoud drept un bun avocat. Instinctul lor a fost acela de a respinge ceea ce li se părea doar o bârfă a tânărului André Zumbach. Ei îl trecură pe tânăr prin interogatorii mai severe, în timpul cărora,

însă, Zumbach dădu atât de multe detalii, încât cei trei nu mai avură de ales. Trebuiau să meargă în continuarea la ceea ce li se părea grotescul, dar sigur periculosul, „teren Jaccoud”. Ca un prim pas, luară fotografiile nude ale Lindei Baud, şi scrisorile anonime. Zumbach nu a spus de ce strânsese cu atâta grijă fotografiile şi scrisorile, timp de atât de multe luni, în ciuda prieteniei sale cu Linda. El dădu în continuare detalii cu privire la gelozia violentă a avocatului, detalii pe care, aparent, le aflase de la d-ra Baud. Se părea că, în septembrie 1957, când Linda încercase să o rupă cu tiranicul ei amant, Jaccoud o determină într-o seară să iasă la o plimbare cu maşina. A oprit în faţa casei Zumbach, din Plan-les – Ouates unde a claxonat îndelung pentru a-l face pe

André să iasă din casă pentru a-i face o scenă. Când nimeni nu a răspuns acestei provocări, Jaccoud îşi conduse maşina până la malul râului Arve, scoase un pistol şi-l apăsă pe ceafa Lindei. Ea reuşi să i-l ia, să-l trântească de pământ şi să fugă. Jaccoud a urmărit-o cu maşina. În cele din urmă a scăpat numai pentru că Jaccoud fusese cuprins de un atac de slăbiciune, datorat stării sale de surescitare. Date fiind aceste modele de comportament, spune Zumbach, într-o criză de ură Jaccoud ar fi putut foarte bine să vină acasă la el, pentru a-l ucide, ucigându-i tatăl din greşeală.

În ciuda acestor relaţii, procurorul, magistratul şi şeful poliţiei se simţiră inhibaţi faţă de lansarea unei cercetări a lui Jaccoud. A doua zi

au continuat urma care ducea la Clot. Aceasta li se părea tuturor mult mai logio deoarece între timp, şi profesorul Laville îşi trimisese raportul autopsiei. El găsise patru răni de glonte. Un glonte lovise aorta şi cauzase moartea. În plus, cadavrul prezenta trei răni de cuţit în partea de sus a abdomenului şi în piept şi o rană mai mică în spate, lângă rinichiul stâng. O împunsătură lovise ficatul. Laville observa că rănile din partea din faţă a corpului fuseseră cauzate de un stilet sau cuţit. El atribuia împunsătura din spate unei altfel de arme subţiri.

Aceste date sugerau că fuseseră prezenţi mai mulţi ucigaşi. Mai mult, părea dubios că un bărbat de o forţă fizică întru totul nesemnificativă, aşa cum era Jaccoud, ar fi putut purta 3 arme diferite pentru a ucide un bătrân pe care nu-l cunoştea. Clot a fost interogat de mai multe ori. Când s-a dezvăluit că avea într-adevăr legături cu o bandă de spărgători, în special cu un tip pe nume Reymond, au fost cercetate imediat casele lui Clot şi ale prietenilor săi. Banda era formată din câţiva foşti membri ai legiunii străine franceze. Au fost confiscate numeroase cuţite şi pistoale, dar niciuna dintre ele nu se potrivea categoriilor de arme care-l uciseseră pe bătrânul Zumbach. Clot şi toţi membrii bandei aveau alibiuri care păreau să respingă ideea participării lor la crimă. Totuşi, câţiva detectivi argumentau cu încăpăţânare că folosirea armelor de foc odată cu stiletul sugerau formula de „combat raproche” folosită de legiunea

străină. Insistau astfel ca ucigaşul să fie căutat între membrii sau foştii membri ai legiunii. Dar nu s-a putut descoperi nicio urmă care să-i ducă undeva.

În faţa acestor eşecuri, Knecht se hotărî ca, la urma urmei, să încerce şi pista Jaccoud. În ziua de 3 mai merse în persoană să viziteze apartamentul Lindei Baud şi al părinţilor săi, pe bulevardul 14. Era încă foarte sceptic; şi, drept urmare, foarte precaut. Linda Baud era o tânără de aproape 35 ani, subţire, cu părul negru şi foarte bine îmbrăcată. Forţat de precauţiile sale, Knecht vorbi de anumite suspiciuni care fuseseră ridicate împotriva lui Jaccoud. Nu menţionă fotografiile şi scrisorile anonime, afirmând chiar că el, personal, considera absurdă orice suspiciune asupra lui Jaccoud. Dar din necesitatea cercetării complexe dorea să pună câteva întrebări. Linda Baud sesiză imediat unde puteau duce aceste întrebări. Cu oroare, ea prevăzu scandalul şi de aceea îşi restrânse din ce în ce mai mult răspunsurile la ceea ce era întrebată direct.

Cu toate acestea, Knecht află că femeia fusese în fapt amanta lui Jaccoud încă din octombrie 1948. Află în continuare că acea legătură începuse şi se terminase din diverse motive, încetase practic la sfârşitul anului 1957. D-ra Baud admise de asemenea, că în timpul perioadei în care o terminase cu Jaccoud se întâlnise cu André Zumbach. Dintr-un sentiment de singurătate, îl văzuse pe acesta de mai multe

ori, dar legătura rămăsese strict una de prietenie. Admitea că Jaccoud o suspectase la un moment dat de o legătură mai intimă şi arătase unele semne de gelozie pe Zumbach. Acesta a fost, aproximativ, rezultatul primei conversaţii semiparticulare a lui Knecht cu Linda Baud. Ceea ce nu a aflat – deoarece femeia spunea cât putea mai puţin, – a fost că ea renunţase la legătura cu Zumbach de câteva luni şi începuse o relaţie cu un al treilea bărbat, astfel încât gelozia lui Jaccoud, normal, nu ar mai fi avut de ce să fie îndreptată împotriva lui André Zumbach. Autorităţile erau încă nehotărâte dacă trebuia să-l abordeze sau nu pe Jaccoud. Totuşi, câteva întâmplări îi determinară să o facă. O astfel de întâmplare a fost apariţia doamnei Jaccoud la Statul Major al poliţiei, în ziua de 9 mai, unde venise pentru a plăti o mică-amendă pentru un mic accident rutier de care se făcuse vinovată. Accidentul avusese loc la ora 7 seara în ziua de 1 mai, adică în ziua crimei. Knecht flecări cu ea şi descoperi că la femeia – care nu suspecta nimic – faptul că soţul ei nu venise acasă pentru cină în seara de 1 mai (presupunea că din cauza unei întâlniri) şi sosise acasă în fur de aproape 12, deci la aproximativ o oră după asasinarea lui Charles Zumbach. Acest fapt constitui o probă incriminantă împotriva lui Jaccoud şi, când în următoarele zile cercetările bandei lui Reymond nu duseseră la nimic, magistratul Moriaud se hotărî pentru interogatoriul oficial al Lindei Baud. Şeful poliţiei

o aduse în persoană în biroul lui Moriaud pe data de 19 mai. Dar Linda, care era supusă întrebărilor puse de magistrat era acum o persoană diferită de femeia căreia îi vorbise Knecht.

Puţin după discuţia cu Knecht, André Zumbach îi telefonase şi îi ceruse ca, în cazul în care ar fi fost întrebată, să nu trădeze faptul că relaţia lor fusese scurtă şi intimă. El explică faptul că intenţiona să se căsătorească şi că fusese deja logodit cu o tânără doamnă în timpul în care se întâlnise cu ea. Nu-şi putea permite să-şi necăjească viitoarea soţie. În acelaşi timp, o informă, spre oroarea ei că se afla în posesia fotografiilor şi scrisorilor anonime de la Jaccoud şi că suspiciunile sale asupra lui Jaccoud erau bine fondate. El îi promise Lindei să-i înapoieze fotografiile dar în cursul unul alt apel telefonic admise că le oferise deja poliţiei.

Dacă prima întrevedere o înspăimântase pe Linda, ducând-o la o stare de neajutorare, de data aceasta se afla la preajma unei stări de isterie. Când Moriaud procedă la întrebări fu confuză, agitată, incapabilă să aducă argumente în apărare. Deşi încercă de mai multe ori să arate lipsa vreunui motiv din partea lui Jaccoud şi incompatibilitatea caracterului său cu crima, ea dezvălui mai mult decât intenţionase la început. Expuse un alt aspect a lui Jaccoud pe care numai ea îl cunoştea: fiinţa suferindă şi sfâşiată, ascunsă în spatele faţadei omului puternic şi plin de succese.

Putem presupune că, în spatele fronturilor de moralitate şi virtute, Geneva posedă la fel de multe „legături” imorale ale cetăţenilor săi de onoare ca orice alt mare oraş din lume. Dar putem să ne îndoim că sunt mulţi atât de marcaţi de chinuri psihologice, aşa cum a fost povestea de dragoste Jaccoud-Baud, care începuse în octombrie 1948 – după un dineu al consiliului administrativ al postului de radio Geneva. Normal, a fost desigur o poveste întru totul obişnuită, cea a bărbatului de 40 de ani care recunoaşte, în vârtejul rutinei de muncă şi mariaj cât de repede alunecă viaţa la vale, aruncându-se într-o poveste de dragoste cu o tânără femeie în care vedea un izvor de tinereţe. Şi totuşi, totul fost de fapt diferit deoarece Jaccoud nu putea fi comparat cu o mie de astfel de bărbaţi

Când a întâlnit-o pe Linda – el peste 40 şi ea în jur de 25 ani, – Jaccoud începuse demult să plătească preţul rapidei sale cariere. Principală sursă a triumfurilor sale, mintea sa remarcabil de sensibilă şi intuitivă şi un sistem nervos la fel de sensibil, operând constant la tensiuni înalte, îi cereau acelaşi preţ pe care-l plăteau şi alţi oameni excepţionali pentru talentul şi succesul lor. De mai mult timp Jaccoud era torturat de o mulţime de boli: de dureri de stomac, nevralgii, tulburări cardiace, tulburări de tensiune, tendinţa unor crize cu pierderea cunoştinţei şi insomnii. Sistemul său nervos îşi lua tributul de a fi fost supra-încărcat. Suferea adesea de depresiuni şi

crize de disperare.

Mai târziu s-a văzut că Jaccoud nu cunoscuse niciodată înainte dragostea adevărată, pasională. Când s-a îndrăgostit de Linda, în 1948, el a văzut în ea profunzimi, semnificaţii, o complexitate, pe care minţi mai puţin ascuţite nu le-ar fi întrevăzut niciodată. Mărturie stau sutele de scrisori de dragoste scrise de el. Dacă Linda justifica spiritual şi intelectual această pasiune este o altă problemă. Oricum, Jaccoud găsise în ea nu numai o amantă, ci *o* persoană ce părea receptivă la interesele, opiniile, la întreaga sa lume. Încercase să o modeleze după ideile sale şi, fără îndoială, reuşise să o formeze în mare măsură. În schimb primise dragoste adevărată nu numai fizică. Dar, pentru toată fericirea sau satisfacţia sa, povara psihologică a crescut mereu. Era incapabil de a urma calea naturilor mai puţin complicate, cea de a privi o legătură de dragoste ca pe o simplă legătură oarecare şi de a schimba tovarăşa de pat, imediat ce intra în coliziune cu viaţa obişnuită şi cu cariera sa. În acelaşi timp nu mai avea puterea suficientă de a alege o soluţie alternativă: ruperea legăturilor cu familia sa şi recunoaşterea publică a amantei, cu toate consecinţele sale; acelea de a fi ţinut la stâlpul infamiei, cel puţin temporar, de către susţinătorii moralităţii şi riscul de a-şi ruina cariera şi viaţa profesională.

Întrucât îşi găsise dragostea adevărată în Linda, na plecase aparent niciodată urechea la nevoia de a se căsători sau la posibilitatea de a fi

părăsit. Dar era prea sensibil pentru a nu şti că şi dragostea cea mai mare din partea unei femei tinere se poate uza dacă este trăită în gol. Opt ani au fost umpluţi cu întâlniri clandestine în restaurante, scurte ore de dragoste, în camere închiriate într-un cartier mărginaş, eternul joc de-a v-aţi ascunselea şi teama constantă de a da peste cunoştinţe ori de câte ori cuplul mergea la teatru. Au fost cu adevărat împreună numai în timpul unor scurte excursii de vacanţă şi chiar şi atunci el fusese obsedat de teama că ar putea fi recunoscut de cineva din Geneva. Ştia prea bine că iubirea ei s-ar fi putut să dispară dacă nu se decidea să-i aparţină într-o zi, cu totul. Dar, cu cât devenea mai conştient de slăbiciunea poziţiei sale cu atât mai încăpăţânat rezista în a-şi recunoaşte înfrângerea, atunci când acesta i-a venit, spre sfârşitul anului 1957. Sunt mulţi cei care o pot judeca aspru pe Linda Baud, în timp ce alţii pot afirma că ea a acţionat în mod natural pentru o femeie care se apropia de 35 ani. Viziunea viitorului care oprimă femeile singure, frica de a pierde pentru totdeauna şansele unei căsătorii, sau de a fi lăsate singure într-o zi, o cuprinsese cu totul. Femeia sucombase în faţa unei legi care ucide dragostea oricărei femei, doar dacă acea femeie nu este cu totul extraordinară. Dragostea nu poate supravieţui prea multor sacrificii, marilor pierderi de demnitate sau prea deselor amânări. În cursul anului 1957, Linda şi-a dat seama că ataşamentul ei faţă de Jaccoud nu mai era cel care

fusese odinioară. Astăzi accepta doar sau îi căuta prezenţa, pentru că îi era teamă să rămână singură. Se întreba dacă va mai rezista mult timp sau dacă mai era capabilă de o altă relaţie.

În timp ce ea se elibera psihologic, hotărârea lui Jaccoud de a o reţine era din ce în ce mai puternică. În primii ani îl tentase uneori sinuciderea, mai ales în momentele lui de depresiune. O ameninţa că se sinucide, dacă-l părăseşte. O bombarda cu scrisori, apeluri telefonice, flori. Se oferise să divorţeze de soţia sa pentru a se căsători cu ea dar imediat după aceea îi demonstră că era prea prins de legăturile sale sociale şi familiare pentru a lua o decizie în această direcţie. Pe de altă parte îşi dădea seama că emoţiile i se îndreptau spre o nouă etapă. Pledoariile şi ameninţările cu sinuciderea ale lui Jaccoud stârneau în ea doar un sentiment nou de milă dar nu şi de dragoste. Ea se dovedise slabă – şi oscila încă – şi atunci când începuse să se întâlnească cu André Zumbach. În vara anului 1957, aceste întâlniri ajunseseră în ultima fază, o fază despre care Moriaud dorea cel mai, mult să afle câte ceva.

Era adevărat că Jaccoud aflase de întâlnirile ei cu, Zumbach? Era adevărat că Jaccoud îi spusese că el ar putea să accepte să o piardă altui bărbat, dar numai unuia care să-i fie egal şi nu unei „persoane insignifiante” cum era André Zumbach? Dăduse Jaccoud peste ei doi la teatru şi-şi arătase deschis dispreţul faţă de Zumbach?

Obţinuse Jaccoud mostre din scrisul de mână a lui Zumbach şi-l analizase pentru a-i demonstra Lindei cu ce om de mâna a treia se întâlnea? Şi era adevărat că prietenia ei cu Zumbach fusese de fapt mai intimă şi că Jaccoud ştiuse aceasta? Era adevărată povestea cu maşina şi claxonatul în faţa casei lui Zumbach? O ameninţase Jaccoud mai târziu cu un pistol din cauza lui Zumbach? La început, Linda Baud a fost evazivă, dar, în cele din urmă, trebuia să admită că trăsăturile esenţiale ale acestor povestiri erau adevărate. Moriaud îi arătă scrisorile anonime către Zumbach. Ea citi o caracterizare a ei însăşi care era imposibil să fi venit de la Jaccoud, dacă doar în cazul că tot ceea ce ea trăise cu el nu era decât o crudă decepţie. Moriaud nu o scuti nici de a-i arăta fotografiile care o înfăţişau îmbrăcată doar cu pantofii ei cu toc înalt. Făcuse Jaccoud aceste fotografii? Ea admise că el le făcuse. Moriaud insistă asupra unei explicaţii. Ea îi răspunse că Jaccoud îi telefonase în primăvara anului 1957, într-o zi, şi îi ceruse să meargă cu el. Ea acceptase. În apartamentul lor, spuse ea, Jaccoud a scos brusc un revolver şi a forţat-o să se dezbrace. A făcut apoi în grabă câteva fotografii, după care ea a reuşit să se îmbrace şi să fugă. Câteva zile mai târziu el a rugat-o să uite ceea ce se întâmplase.

Ultima poveste ar fi putut fi adevărată sau ar fi putut să fie „o ficţiune desemnată să-i salveze modestia, – fotografiile putând fi făcute în împrejurări mai puţin dramatice. Totuşi, Moriaud

nu putu să nu ia ca probă faptul că Jaccoud putea fi oricând gata de acţiuni violente, necontrolate, obsedat de gelozia faţă de André Zumbach. De această dată, Linda arătă (sau aşa a declarat mai târziu) că legătura ei cu Zumbach era terminată demult şi că Jaccoud ştia aceasta. În decembrie 1957, o terminase de asemenea şi cu Jaccoud. El se oferise să divorţeze, astfel încât se putea căsători. De data aceasta îi replicase că nu se putea căsători cu el pe 1 mai, când a fost asasinat Charles Zumbach. Jaccoud nu mai avea niciun motiv de gelozie pe Zumbach, declarase ea. De asemenea, nu avea niciun motiv să spere pentru o reluare a legăturii lor şi, cu atât mai puţin, pentru un act atât de lipsit de sens ca cel al asasinatului. Ea accentuă asupra faptului că, pentru Jaccoud, o crimă era cu totul de neconceput. Era un om excepţional. Putea fi la capătul disperării, dezorientat şi furios până la ameninţări, dar cu siguranţă nu putea fi un asasin.

După acest interogatoriu, probabil că şi Moriaud avu unele dubii. Dar cazul avansase deocamdată până în punctul în care ajunsese la momentul său de criză.

În ziua de 19 mai, Jaccoud a fost interogat şi el pentru prima dată. Apăru în faţa lui Moriaud – autocontrolat, relaxat, neconstrâns, superior, aşa cum îl cunoscuse Moriaud dintotdeauna. Făcu o uşoară ironie pentru jena de a fi interogat de un om cu 15 ani mai tânăr – şi avea aerul unei persoane care intenţionează, să îndepărteze cu

uşurinţă o suspiciune dacă nu prosptească, cel puţin jenantă. Fără teamă, el admise că trimisese scrisorile anonime şi fotografiile Lindei lui André Zumbach. În august 1957, o anume d-ră Yolande *Neury* care trăia acum la Paris, venise la biroul său, se referise la o prietenie anterioară între tatăl său şi Jaccoud şi ea era cea căreia îi solicitase ajutorul. Ea scrisese acele scrisori, după dictarea sa. Jaccoud nu respinse aspectul urât al acestei aberaţii, dar o privea ca pe ceva ce aparţinea trecutului, un răspuns omenesc nefericit la o situaţie de limită care devenise o sursă de angoasă mai mult pentru el decât pentru cei din jur. El afirmă că ruperea relaţiilor cu Linda, se petrecuse acum un an şi jumătate şi conchidea: „nu înţeleg cum pot fi suspectat de această crimă”.

Datarea de către Jaccoud a ruperii legăturii sale cu Linda Baud îi surprinse pe Moriaud deoarece părea destul de neverosimilă. Era de conceput ca un om ca Jaccoud, care luase parte la atât de multe procese şi ştia atât de bine tehnicile de examinare încrucişată, să poată spune o minciună atât de gogonată? Moriaud dori să ştie unde fusese şi ce făcuse Jaccoud în timpul crimei. Acesta replică simplu că fusese în biroul său şi lucrase, după care se întorsese acasă puţin după miezul nopţii. Desigur soţia sa putea depune mărturie în această privinţă. La birou fusese întovărăşit de asistentul său Junod. Moriaud îi ceru să-i arate biroul.

Plecară împreună şi, spontan, Junod confirmă

faptul că Jaccoud nu părăsise biroul înainte de 11 noaptea, în noaptea crimei. În cele din urmă, Moriaud îi ceru lui Jaccoud să-i arate ce arme posedă. Acesta îi răspunse că avea, bineînţeles, pistolul din armată, un Mauser „Parabellum” şi în afară de acesta, un Mauser de calibrul 25, cu mâner de culoare maro. Cel din urmă era la birou şi Moriaud îl luă imediat. Jaccoud adăugă, că, până acum câţiva ani, mai avusese şi un alt pistol, dar la insistenţa soţiei sale îl aruncase în Rhon. Soţiei sale îi era teamă că l-ar putea folosi împotriva lui însuşi, într-unul din momentele sale de depresiune nervoasă.

Acesta a fost sfârşitul primului interogatoriu. Jaccoud, a rămas liber în mişcări. El călători la câteva întâlniri de barou la Amsterdam şi Stockholm dar, în timpul absenţei sale, Moriaud descoperi şi alte lucruri care încetul cu încetul, întăriră suspiciunile asupra lui. Pe 28 aprilie, cu câteva zile înainte de crimă, Jaccoud îşi înregistrase la poliţie bicicleta. De atunci aceasta stătuse nefolosită în garaj. I se dăduse un număr de circulaţie putând astfel şi folosită pe străzi. În plus, alibiul original al lui Jaccoud se clătină când asistentul său.

Junod, îşi retrase mărturia. Îşi adusese aminte că greşise şi că Jaccoud ar fi putut părăsi biroul pe la 10 jumătate, Detectivii făcură câteva teste la Plan-les-Ouates şi găsiră că Jaccoud ar fi putut acoperi distanţa, dintre biroul său şi casa Zumbach în 10 minute, putând astfel comite crima

la 10, 50. Un ins pe nume Tinjod, un client a lui Jaccoud, îl văzuse pe avocat din nou în faţa biroului său la ora 11, 30. Se putea concepe astfel că Jaccoud se putea întoarce între timp de la Plan-les-Ouates. Factorii incriminanţi se multiplicară şi când fură examinate afirmaţiile lui Jaccoud cu privire la armele sale. Glonţul care căzuse, din hainele lui Zumbach în timpul autopsiei nu a putut fi tras din Mauserul de calibrul 25 a lui Jaccoud, nici din pistolul său din armată. Dar când ambele arme fură arătate Lindei Baud, – ea spuse, fără să-şi dea seama de semnificaţia afirmaţiei sale, că arma cu, care Jaccoud o ameninţase cu un an înainte şi pe care el o arătase atunci când o ameninţase cu sinuciderea nu era de tipul acestor arme. Fusese mai mică şi nu avea minerul maro. Mai mult, femeia de serviciu de la biroul lui Jaccoud văzuse într-unul din sertarele biroului lui Jaccoud un pistol ca cel descris de Linda. Era astfel posibil ca Jaccoud să fi avut un alt pistol în timpul crimei, armă de care apoi se dispensase.

Când Jaccoud s-a întors de la Stockholm pe data de 3 iunie, cei care-l cercetau avură o nouă surpriză. Părul castaniu al lui Jaccoud se transformase într-un blond strălucitor. El explică prietenilor că frizerul de la hotelul din Stockholm folosise din greşeală apă oxigenată în loc de apă tonică atunci când îl tunsese. Dar Moriaud care auzi de această schimbare o consideră destul de importantă pentru a face cercetări la Stockholm. În ziua de 5 iunie, în timpul acestei cercetări,

Jaccoud îl sună pe procurorul general Cornu, solicitându-i o întrevedere. Cornu îi fixă o întâlnire. La început, Jaccoud păru, la fel de sigur pe sine ca şi în timpul primului interogatoriu luat de Moriaud. Susţinea că este nevinovat. Dar apoi, brusc apăru cealaltă latură a naturii sale pe care o descrisese Linda Baud şi pe care Cornu încă nu o cunoscuse. El ameninţă că-şi va lua viaţa dacă numele său va continua să fie legat de cazul Zumbach. Când Moriaud îi solicită un al doilea interogatoriu pe 7 iunie, el luă o doză mare de somnifere, deşi nu destul de mare pentru a avea efecte fatale. Eşuă de asemenea şi încercarea sa de a se spânzura, câteva ore mai târziu, la spitalul central din Geneva. Din acest moment, el îşi dădu din ce în ce mai mult la iveală latura depresivă, torturată şi ascunsă până atunci a personalităţii sale. Refuză să răspundă la întrebări, pretexta lapsusuri sau încerca evaziuni. Pentru un observator cu oarecare experienţă în psihologie niciunul dintre aceste elemente de comportament nu putea dovedi în mod necesar vinovăţia. Dimpotrivă. Dacă Jaccoud era nevinovat, vinele injuste şi expunerea în public a vieţii sale particulare puteau uşor să declanşeze reacţii violente ce păreau de neconceput pentru sistemul său nervos tensionat. Cu toate acestea, când Moriaud primi raportul din Stockholm balanţa înclină şi mai mult în defavoarea lui Jaccoud. Frizerul de la hotelul unde stătuse Jaccoud şi-l amintea foarte bine pe elveţianul care-i ceruse în

mod expres să-i vopsească părul. Nici nu se punea problema unei confuzii între apa oxigenată şi apa tonică. Mai mult, în ziua în care Jaccoud îşi vopsise părul, ziarele franceze din Stockholm tocmai relatau cazul asasinării lui Zumbach. Intre alte detalii se afirma că d-na Zumbach îl descrisese pe asasin ca pe un bărbat cu părul castaniu. Moriaud se întreba dacă actul bizar a lui Jaccoud ar putea avea alt înţeles decât cel ar fricii isterice a vinovatului de a fi recunoscut datorită părului său castaniu.

Odată cu trecerea timpului, Cornu şi Moriaud îşi formară încetul cu încetul o teorie asupra crimei. Ei îşi puneau următoarele întrebări: se putea ca Jaccoud să nu fi intenţionat niciodată să comită o crimă din gelozie? Nu era de conceput că el ar fi vrut numai să reintre în posesia scrisorilor anonime şi fotografiilor care îi incriminau gelozia? Probabil că se vorbea că Zumbach va putea folosi într-o zi toate acestea împotriva lui pentru a-l anihila. Se înarmase cu un revolver şi un cuţit în intenţia să forţeze, dacă era necesar, mâna lui André Zumbach pentru a reintra în posesia acelor documente? Era de conceput că Charles Zumbach îşi primise vizitatorul în absenţa fiului său, că îl condusese pe Jaccoud în camera lui André, rugându-l pe acesta să aştepte sosirea fiului său. Era posibil ca Jaccoud să fi folosit acest interval de timp pentru a căuta scrisorile şi fotografiile? Prins asupra acestui fapt de către Charles, fusese probabil cuprins de panică, scoase pistolul şi apoi

stiletul pentru a scăpa de martorul care-l surprinsese pe el, un mare avocat care cotrobăia într-un dulap străin? Orice părea posibil, mai ales, când Jaccoud arătase ce poate, dându-se în spectacol.

Fără îndoială orice era posibil: şi nevinovăţia şi vinovăţia. Cornu şi Moriaud hotărâră ca pe 16 iunie să facă o percheziţie la casa lui Jaccoud. Mai întâi ei descinseră la casa de vacanţă a acestuia din Collonges. Acolo cercetările lor se dovediră infructuoase. Pe drum, la întoarcere spre Geneva, hotărâră să cerceteze apartamentul lui Jaccoud de pe strada Monnetier, chiar în acea zi. Două ore mai târziu erau în posesia a trei obiecte care de aici încolo deveniră centrul cercetărilor l-or. Acestea erau: o haină, un costum şi un stilet marocan curbat pe care Jaccoud îl adusese dintr-o excursie pe Mediterana.

Haina fusese găsită într-un pachet adresat Crucii Roşii elveţiene ce nu fusese pus încă la poştă. Era o haină de gabardină albastru închis cu o tăietură englezească, împăturită cu grijă. Jaccoud i-o dăduse soţiei sale cu instrucţiuni precise de a fi trimisă Crucii Roşii. Ultimul nasture al hainei era lipsă şi Moriaud se întrebă, imediat dacă nasturele găsit pe Chemin-des-Voirets nu cumva aparţinea acelei haine.

Costumul gris-fer fusese trimis la curăţat pe 12 mai şi de atunci atârnase proaspăt călcat în garderobul lui Jaccoud. Fusese trimis la curăţat puţin după ce suspiciunile lui Moriaud începuseră

să planeze asupra lui Jaccoud. În sfârşit stiletul marocan găsit într-un dulap. Era într-o teacă de lemn de care era prins un şirag de mărgele colorate. Lui Cornu stiletul i se păru destul de semnificativ în legătură cu rănile găsite pe corpul lui Zumbach.

El îi ceru lui Pierre Hegg, directorul Laboratorului de ştiinţă poliţienească de la Geneva, să examineze aceste obiecte. Pe 17 iunie Hegg îl informă pe Moriaud, că supusese haina albastră la 6 inspecţie preliminară de laborator. El accentuă asupra faptului că rezultatele nu, puteau fi decât tentative. Erau unele indicii că nasturele negru găsit lângă locul crimei era într-adevăr de la haina de gabardină albastră a lui Jaccoud. Mai mult „haina şi costumul prezentau câteva pete care ar fi putut fi de sânge. După primirea acestor informaţii Moriaud îl arestă pe Jaccoud chiar în acea zi sub acuzaţia de suspect de crimă şi tentativă criminală.

— 19 –

Mai târziu, un gazetar francez a descris cursul afacerii Jaccoud, luat după data de 17 iunie, drept „tragedia sau tragicomedia petelor de sânge”. Această frază este totuşi greşită. Ultima ei parte, cea referitoare la tragicomedie este cu desăvârşire greşită dacă se ia în consideraţie seriozitatea reală a acestui caz. Totuşi, oricum am vrea s-o numim, aceasta a fost şi drama neobişnuită a criminalisticii ştiinţifice care poate fi înţeleasă numai expusă pe fundalul unei stări

nesatisfăcătoare a cercetărilor petelor de sânge şi a unor particularităţi specifice sistemului de laborator ale poliţiei elveţiene.

Medicina legală elveţiană era la coada dezvoltării medicinei legale internaţionale. Elveţia era o ţară bine organizată care, timp de mulţi ani, avusese mai puţine probleme criminalistice decât ţările din restul Europei. Astfel, nu era nicio nevoie specială pentru dezvoltarea unor tehnici criminalistice avansate, fapt care a determinat un regres al serologiei legale pe teren elveţian.

— Până în 1912, nu a existat niciun institut de mediană legală, nici măcar la Zürich. Prin 1953, cel mai important specialist în medicina legală Salomon Schönberg din Basel nu avea la dispoziţie decât un mic laborator în cadrul catedrei de fizică a universităţii, unde nu făcea altceva decât autopsii. Institutul de medicină legală din Berna era orientat spre patologie şi, în 1958, putea fi considerat ca foarte demodat. Institutul din Lausanne nu era decât un apendice minor al şcolii de medicină. Directorul său, profesorul Thélin se ocupa în principal de problemele de teorie criminalistică. Iar institutul din Geneva era cel mai slab dintre toate, condus aşa cum era de vârstnicul Naville care efectua autopsii, dar care îşi închisese orice portiţă a minţii, pentru aspectele majore ale progresului medico-legal. În timpul afacerii Jaccoud, tocmai începea o revigorare şi o reînnoire a medicinei legale elveţiene. Acestea începuseră la Basel, unde

succesorul lui Schönberg, Jürg, un bărbat de numai 45 de ani, supraveghea construcţia unui nou institut modern.

Efectele acestei situaţii asupra tehnicilor de analiză a petelor de sânge puteau fi uşor prezise. În timp ce drama Jaccoud intra într-o nouă fază, Naville trebuia să admită că institutul său, era incapabil să efectueze o tipizare a sângelui sau un studiu al grupelor sanguine. Acest lucru suna aproape incredibil pentru anul 1958. Dar era Un fapt care se aplică nu numai la Geneva. Tendinţa generală era aceea de a trimite petele de sânge pentru a fi examinate la staţiunile de donatori de sânge din diverse cantoane. Practica aceasta părea rezonabilă deoarece aceste centre aveau o experienţă enormă în problemele legate de determinarea grupelor sanguine. Se trecea doar cu vederea asupra faptului că există o diferenţă fundamentală între sângele proaspăt şi determinările de grupe din sângele uscat.

Pierre Hegg din Geneva a fost fondatorul uneia dintre puţinele laboratoare poliţieneşti din Elveţia. Când i s-a cerut, în ziua de 16 iunie să examineze petele de pe haina lui Jaccoud de pe costumul său şi de pe stilet, el nu şi-a închipuit cât de adânc va fi atras în drama serologiei legale pe care o declanşase cazul Jaccoud. Hegg, un bărbat încă tânăr, subţire şi brunet, cu faţa osoasă, era originar din Geneva. Studiase la Institutul de ştiinţe poliţieneşti din Lausanne, institut fondat de Reiss şi continuat de Marc Bischoff. Acest institut

no avea reputaţie deosebită nici în Elveţia nici în Europa din cauza orientării sale învechite. Reiss era adept al şcolii de fotografie şi identificare Bertillon. Marc Bischoff îşi făcuse un nume în cercetările falsurilor de documente. Criticii comentaseră îndelung asupra lipsei da cooperare practică a şcolii cu poliţia şi unele limbi ascuţite vorbeau despre faptul că studenţii veneau de obicei din alte ţări pentru a se putea întoarce în locurile lor de baştină cu o diplomă elveţiană. Aceste critici erau bineînţeles exagerate, dar, într-adevăr, institutul era incapabil de a preda cantitatea enormă de material necesitat de criminalistica ştiinţifică în această epocă de mare specializare. Deci, când Hegg a încercat să intereseze poliţia din Geneva asupra posibilităţilor criminalistică ştiinţifice, el s-a văzut legat de cunoştinţele dobândite prin confruntarea cu o problematică ce apărea pe parcurs. Laboratorul său consta dintr-o singură cameră la numărul 14 de pe strada l'Ecu. Luat în râs de duşmani ca „director al unui laborator cu un singur om" el a lucrat aproape zece ani în condiţii inadecvate, fără asistenţi specializaţi şi fără echipament modern. Ori de câte ori avea nevoie de o instalaţie modernă, de exemplu de un spectroscop, era nevoit să ceară ajutor firmelor şi specialiştilor particulari. Aceste condiţii reprezentau un obstacol serios în calea unei munci eficiente. Chiar cei care nu respectau înaltul ţel al acestei munci simţeau că aceasta nu poate duce decât la un

eşec. Ani lungi de rezistenţă şi de opoziţie deschisă făcuse din Hegg un lup singuratic, înăcrit cu o tendinţă de egocentrism şi aroganţă, aşa cum trebuiau să admită şi cel mai entuziaşti admiratori ai lui. Prieteni şi duşmani laolaltă îl priveau ca pe un prizonier prins în dihotomia uneori tragică dintre ţeluri şi vise pe de o parte şi posibilităţile limitate ale unor ţări mici pe de alta.

După ce a găsit primele pete de sânge pe haina de gabardină a lui Jaccoud, Hegg a început să studieze toate obiectele ce fuseseră trimise, în căutarea altor pete de sânge. Era singurul om din Geneva care ştia cum să procedeze la o astfel de cercetare, fapt care demonstra cât de mult învăţase din propria sa experienţă în ultimii ani. Cu rare excepţii, picăturile şi petele puteau fi detectate numai cu lupe puternice. Pentru a le detecta, se presupunea ca Hegg să aibă o deosebită atenţie pentru detalii, atenţie demnă de un Kirk sau Martin… Cu migală, Hegg a găsit pată cu pată, le-a fotografiat. Şi le-a marcat pe fiecare determinând prin intermediul reacţiei heminei pe care învăţase să o mânuiască, faptul că acestea erau pete de sânge. Pe haina de gabardină a lui Jaccoud a găsit cel puţin zece pete de sânge indubitabile. Ele erau localizate pe cusătura buzunarului sting, pe marginea reverului şi lângă nasturele de pe manşeta stingă. A observat de asemenea că marginea buzunarului sting fusese ruptă de un obiect ascuţit.

La examinarea costumului lui Jaccoud, Hegg

a găsit urma de sânge, în special pe căptuşeala interioară lângă eticheta fabricii şi în interiorul buzunarului sting de la piept. Urme similare se aflau şi pe partea stângă a vestei. O uşoară urmă de sânge a fost descoperită pe buzunarul drept al pantalonului. Toate aceste pete supravieţuiseră curăţătoriei. Hegg a primit pentru examinare şi bicicleta lui Jaccoud. Pe lanţ, pe minerul drept şi pe partea stângă a cadrului şi a şeii se găseau împrăştiate urme extrem de mici de sânge. În sfârşit, au fost găsite câteva pete şi pe stiletul marocan a lui Jaccoud. Dacă lama nu era pătată, în schimb se aflau câteva urme pe mijlocul prăselelor şi existau de asemenea pete de sânge şi la gura tecii de lemn. Pe stilet, se afla şi o porţiune de rugină, fapt care demonstra că stiletul fusese păstrat în condiţii de umezeală. Dacă lama nu prezenta urme de rugină, locul unde metalul intra în mâner avea urme de rugină, ca şi cum atunci când lama fusese spălată puţină apă se infiltrase în jos, sub mâner. Şiragul de mărgele colorate era de asemenea pătat de sânge, deşi acesta se afla pe mărgele într-o peliculă foarte fină.

Părea clar că toate aceste rezultate îl incriminau sever pe Jaccoud. Pentru Cornu şi Moriaud rezultatele muncii lui Hegg deveniră peste noapte de cea mai mare importanţă. Ei îl considerau pe Hegg ca pe o figură-cheie care putea obţine dovezi imposibil de aflat după toate interogatoriile tuturor martorilor posibili.

Jaccoud fu întrebat cu privire la petele de

sânge găsite pe obiectele sale. El răspunse că sângele de pe haină ar fi putut să provină de la căderea pe care o suferise pe scările biroului său, în mai sau în aprilie.

Dar el considera că acele pete putuseră fi făcute în accidentul de automobil din vara lui 1957, când parbrizul maşinii sale fusese făcut ţăndări. El îşi atinsese haina, după cum se spunea, cu mâinile însângerate. Nu putu oferi nicio explicaţie de ce anumite pete de pe haină se aflau în anumite locuri. Atribui urmele de sânge de pe costum tot unor răni de la mâini. În ceea ce priveşte petele de pe bicicletă, considera că acestea îşi aveau originea din 11 mai 1958, în timpul unei plimbări cu bicicleta, când o luase pe cadru pe fiica sa îndoise atunci apărătoarea de la lanţul bicicletei şi se tăiase la mână. Petele de sânge de pe stilet şi de pe şiragul de mărgele se aflau acolo, probabil, tot la căderea de pe treptele care duceau spre biroul său. Atunci el se uitase în conţinutul unui dulap şi luase stiletul acasă pentru a-l păstra acolo. Probabil că sângele trecuse de pe mâini şi pe şiragul de mărgele.

Aceste explicaţii nu se dovediră convingătoare pentru magistrat. Totuşi, ele nu puteau fi respinse decât prin probe evidente, adică prin demonstrarea că petele de sânge erau umane şi conţineau caracteristicile de grupă sanguină ale lui Charles Zumbach.

În 1958, nici Cornu, nici Moriaud nu cunoşteau prea multe lucruri în domeniul

serologiei criminalistice. În încrederea lor în munca lui Hegg, ei îl abordară din nou. Hegg luă cămaşa însângerată a lui Charles Zumbach la Centrul de donare a sângelui din Geneva, unde tehnicienii de laborator fură de acord să încerce o determinare a grupei sanguine a lui Zumbach din petele mari de sânge. Răspunsul la întrebarea dacă ei i-au spus atunci lui Hegg că nu era de aşteptat niciun succes în ceea ce priveşte determinarea grupei sanguine din petele mici de sânge de pe obiectele lui Jaccoud rămâne neclar, dar evoluţia ulterioară a cazului sugerează că au făcut-o. Hegg a intrat în legătură cu hematologul dr. Erik Undritz, pe care îl consultase, cu un succes spectaculos şi într-un caz criminal anterior. Undritz era tocmai pe punctul de a pleca la o întâlnire cu imunologii elveţieni la Seelisberg. Nu s-a arătat prea entuziast când a auzit ce i se cerea. I-a spus lui Hegg că nu trebuie să-şi facă multe iluzii. Singurul lucru pe care îl putea decide era dacă sângele respectiv era sau nu de provenienţă umană. Poate că n-ar fi fost lipsit de sens ca Hegg să vină şi el la conferinţă unde urmau a fi prezenţi cei mai proeminenţi serologi elveţieni. Acolo Hegg i-ar fi putut consulta cu privire la problema determinării grupei sanguine. Astfel, pe 25 iunie, Hegg plecă la Seelisberg, înarmat cu o valiză în care haina lui Jaccoud, înfăşurată în plastic, avea notate cu grijă petele de sânge.

Dr. Erik Undritz avea în acel timp 58 de ani, era un bărbat înalt, subţire, cu o faţă inteligentă şi impresionantă, sub părul negru rărit şi cu ochii blânzi. Foarte călătorit, avea o vorbire şi o gestică vioaie, vorbind rusa, germana, italiana şi franceza.

Undritz era german, de pe malurile Balticii, născut în 1901 la Revel ca fiu al unui preot. În timp ce studia medicina la Dorpat, s-a îmbolnăvit de tuberculoza laringelui şi tatăl său şi-a vândut toate proprietăţile pentru a-l trimite pe tânărul însemnat deja de moarte la un sanatoriu din Pădurea Neagră. Acolo a fost salvat prin cauterizarea electrică a laringelui şi s-a întors la studii pentru a se îmbolnăvi de data aceasta de „tuberculoză pulmonară. A intrat într-un sanatoriu la Arosa, punând astfel pentru prima dată piciorul în Elveţia care avea să devină de atunci încolo patria sa. În timpul tratamentului său lent, el a servit ca medic rezident la diferitele sanatorii din Arosa, Montana şi Locarno între 1927 – 1938. În sfârşit, a intrat la laboratorul de hematologie al firmei Sandoz din Basel, la început ca asistent şi mai apoi ca şef al laboratorului de hematologie. Multe din publicaţiile sale ştiinţifice se ocupau, natural, cu problema tuberculozei. Dar tema majoră a cercetărilor sale a fost cea a sângelui şi a bolilor sanguine. Ca student a întâlnit leucemia, cu toată Imposibilitatea acesteia de a mai fi tratată. El nu-şi va uita niciodată primul său pacient leucemie de la care a luat sânge pentru a-i

putea studia caracteristicile. Mila sa a fost profund stârnită de pacienta care-i spusese „domnule, de ce mă chinuiţi? a Atunci şi acolo s-a hotărî! să pătrundă în tainele acestei boli misterioase.

În vara anului 1958, Undritz era unul dintre cei mat importanţi hematologi din Europa, datorită cercetărilor sale asupra diferitelor tipuri de celule sanguine şi analogiilor lor, precum şi a studiilor sale asupra tehnicilor de marcaj. Lucrarea sa „Platouri hematologice Sandoz”, publicată în 1950, devenise textul de bază al acestui domeniu. Interesul său pentru sângele animal şi iscusinţa pe care şi-o dezvoltase în recunoaşterea tipurilor sanguine diferite ţineau de natura unui adevărat talent. El nu visase niciodată că hobbyul său va face într-o zi din el figura centrală a unui senzaţional proces de crimă.

În drum, spre Seelisberg, Undritz era cuprins de emoţii contradictorii. Cunoştea foarte puţin despre afacerea Jaccoud, dar înţelegea că i se solicitau cunoştinţele ştiinţifice într-o chestiune de criminalistică. Resimţea o reacţie contrară intrării în această lume necunoscută. Pe de altă parte, ca om de ştiinţă, era tentat de specificitatea problemei. De la descoperirea de către el a stabilităţii leucocitelor Undritz realizase multe studii microscopice asupra sângelui uscat. Formele diferite ale celor şapte leucocite umane îi erau atât de familiare, încât le putea recunoaşte de la prima vedere. Cunoştea un singur animal rar,

care nu trăia în Europa, şi a cărui leucocite ar fi putut fi confundate cu celulele albe ale sângelui uman.

Hegg s-a întâlnit cu Undritz la Seelisberg. I-a arătat acestuia haina din care câteva fâşii de material care conţineau pete de sânge fuseseră deja tăiate şi astfel Undritz efectuă câteva studii preliminare.

Pare cu siguranţă neobişnuit că el. a efectuat această muncă într-o cameră de hotel şi nu într-un laborator. Dar Undritz era obişnuit să lucreze în timpul călătoriilor salé. Hegg îl asista pentru a se asigura că nu era folosită mai mult de o jumătate din fiecare pată, astfel încât să mai fie lăsat suficient material pentru studii de control. Undritz a transferat sângele din flacoane pe lamele sale, le-a diluat cu ser sanguin şi le-a colorat. El a folosit tehnicile care fuseseră stabilite demult de către hematologi. Un tip de celulă albă, bazofila de exemplu, poseda o atracţie pentru coloranţii bazici cum ar fi albastrul de metilen. Un alt tip, eozinofilele absorbeau eozina, care este roşie. Toţi nucleii celulelor sanguine absorb în acelaşi fel coloranţii bazici. Dar există un puternic acid nucleic prezent în nudei care pot schimba culoarea albastra oarecum spre roşu, astfel încât ea apare în violet. Granula din protoplasma ce înconjoară nucleii conţine urme de acid sulfuric. Acest acid absoarbe albastrul toluidin, un alt colorant, şi dezvoltă o nuanţă roşu-violet de neconfundat. Scara de culori pentru distingerea

componentelor sanguine se întinde de la albastru prin albastru gris, galben, maron închis, portocaliu, verde oliv şi violet spre roşu carmin până la roşu aprins. Coloranţii sunt numiţi după descoperitorii lor: Pappenheim, Graham-Knoll, Lepehne, Feulgen, Hansen – pentru a forma un sistem impresionant pentru un necunoscător, dar care îi era perfect familiar lui Undritz.

După examinarea primei lame, preparată din petele de pe haina lui Jaccoud, Undritz declară: „Toate componentele sângelui sunt de natură umană”. El făcu aceeaşi afirmaţie de încă opt ori. Hegg insistă acum să abordeze problema determinării grupelor sanguine, dar Undritz îşi declină competenţa, prezentându-i-l lui Hegg pe L.P. Hollander, distinsul serolog din Basel care conducea centrul de donaţie de sânge din acest oraş. Şi Hollander refuză să încerce o determinare a grupei sanguine, considerând că materialul era insuficient. Hegg se adresă atunci dr. Alfred Hassig şeful Laboratorului Crucii Roşii elveţiene şi a Centrului de donaţie din Berna. Dar şi Hassig se scuză, refuzând această sarcină. Mai târziu s-a considerat că Serologii refuzaseră această determinare din cauza dorinţei lor de a nu fi implicaţi în cazul crimei din Geneva. Oricare ar fi motivele care au stârnit, scrupulele lor, Hegg s-a întors la Geneva numai cu o jumătate din misiunea sa îndeplinită. Întors acasă el a primit o informaţie de la dr. Fischer, şeful centrului de donatori din Geneva, după care examinarea sângelui lui

Zumbach dădea rezultatul că grupa sanguină a acestuia era O. Jaccoud avea, de asemenea, grupa O. Factorii sanguini nu puteau fi determinaţi. Aceste ştiri erau dintr-odată semnificative, deşi într-o manieră total negativă. Orice eforturi de a determina în continuare grupele de pe petele de sânge găsite pe haina, costumul, stiletul şi bicicleta lui Jaccoud erau anulate. Dacă sângele găsit era de grupa O, el putea aparţine fie lui Jaccoud fie lui Zumbach. Nu mai exista niciun motiv de a respinge afirmaţiile lui Jaccoud după care toate aceste pete proveneau de la propriul său sânge. Dacă sângele ar fi fost de altă grupă acesta nu putea fi legat în niciun fel de această crimă. Astfel, aceste informaţii puseră capăt practic unei investigaţii serologice, în cazul în care nu se puteau efectua studii pentru aflarea factorilor sanguini pentru a obţine o diferenţiere a sângelui de grupă O a lui Jaccoud şi Zumbach. Date fiind facilităţile inadecvate şi binecunoscuta dificultate a determinării factorilor din sângele uscat, orice efort în această direcţie părea sortit eşecului. Rămâne unul dintre marile mistere ale cazului Jaccoud de ce Hegg nu a renunţat în acest moment şi nu a anunţat că diferenţierea sângelui era imposibilă.

În loc de aceasta, el a mai luat încă o dată legătura cu Undritz şi a aranjat o altă întâlnire „de lucru”, aşa cum a fost numită mai târziu cu un om suprasolicitat, care alerga de colo colo între munca sa de laborator şi întruniri ştiinţifice. De

data aceasta, Hegg a adus şi celelalte obiecte care îi aparţineau lui Jaccoud.

Undritz nu prea înţelegea de ce Hegg dorea o evidenţă ulterioară a prezenţei sângelui uman. El crezu, deci, că interesul lui Hegg se referea mai puţin la chestiunea criminalistică şi că era mai mult o verificare a metodei. El a început prin realizarea a şapte soluţii din petele de sânge de pe şiragul de mărgele al tecii, pe care le-a colorat cu soluţie Hansen. Examinând preparatele colorate, el a făcut afirmaţia obişnuită: „toate leucocitele sunt de sânge uman". Apoi tresări: ochii săi prinseră forme nucleare mari, violete care, prin mărimea ţi tipul lor, nu puteau fi de sânge. Dintr-o sută de leucocite, el numără 18 sau 19 nuclei diferiţi de cei ai celulelor sanguine. Din ce în ce mai curios, examina alte preparate din aceleaşi pete, pe care le tratase cu soluţii Graham-Kholl. El a observat ceea ce mai târziu a descris ca „fragmente de ţesut ale unui organ intern, un agregat celular bine definit, în unele locuri cu citoplasmă, pigment, şi nucleu relativ mare, cu nucleoli mari destul de vizibili". Rezultatul i se păru la început improbabil. Dar, oricât de atent a examinat lama, nu i-a putut scăpa un fapt: nu era nicio îndoială că agregatul de celule era format dintr-o mică porţiune a unui organ intern, îmbibat în sânge uman. În cele din urmă, a colorat celulele cu soluţie Lepehne pentru o verificare. Acest procedeu a relevat nudei mari străini – de 2 sau de 3 ori mai mari decât cei ai celulelor albe sanguine

– în număr mare. Acestea arătau a fi celule hepatice.

În acest moment Undritz cunoştea foarte puţine detalii despre cazul Jaccoud pentru a-şi da seama de semnificaţia observaţiilor sale. Dar, când a pronunţat cuvintele celule hepatice şi a auzit că una dintre răni pătrunsese în ficatul lui Zumbach, îşi dădu seama cu o oarecare nelinişte de legătura posibilă. Mai târziu, el a relatat, cu indiferenţa unui om care nu avusese până atunci de-a face cu criminologia, că a gândit terifiat: „Ei bine, acum ştiu că Jaccoud este vinovat”. Simţise acest lucru ca şi cum ar fi fost martor ocular al crimei. Pătrunsese deci stiletul lui Jaccoud – care se afla pe masă în faţa lui – în ficatul lui Zumbach şi fusese retras împreună cu celule hepatice care fuseseră apoi întâmplător şterse de şiragul de mărgele, la reaşezarea stiletului în teacă? O examinare ulterioară a stiletului demonstra că pe mâner se afla numai sânge uman. Dar celulele hepatice de pe şirag erau Indiscutabil acolo. Când Hegg s-a întors la Geneva şi a raportat această descoperire, cei implicaţi în cercetarea azului erau convinşi că închiseseră un ultim inel a ceea ce părea fantasticul lanţ de probe împotriva lui Jaccoud. Se părea că nu mai lipseşte doar un singur lucru: dovada că pumnalul se potrivea în rănile de pe corpul lui Charles Cumbach.

Raportul de autopsie a lui Naville se dovedi a nu fi de niciun ajutor. Nimic nu indica folosirea unui stilet marocan lung şi curbat ca armă a

crimei. Dimpotrivă: concluzia lui Naville după care două arme ascuţite fuseseră folosite în acest caz indica contrariul. Fusese observat anterior, în cursul unei cercetări a hainelor lui Zumbach, că nu exista nicio gaură în îmbrăcămintea acestuia care să corespundă rănii din spatele acestuia. Faptul, destul de curios, a rămas neexplicat. Acum, după întoarcerea lui Hegg se ridica o nouă întrebare: dacă stiletul lui Jaccoud, cu lama sa de 15 cm ar fi fost arma crimei, putea rana din spatele lui Zumbach să nu fie o rană de intrare ci să marcheze doar locul de unde pumnalul marocan pătrunsese prin piept şi ieşise prin spate?

În ziua de 8 iunie, judecătorul de instrucţie ceru exhumarea corpului lui Zumbach, pentru a i se studia din nou rănile. La instrucţiunile lui Moriaud, Hegg telefona la Institutele de medicină legală din Zürich, Berna şi Bassel. El îi convinse pe asistentul şef Franz din Berna şi pe profesorul Obersteg, din Basel să vină la Geneva. Pe 12 iunie, aceşti doi specialişti efectuară o a doua autopsie a cadavrului exhumat. Munca lor a fost considerabil îngreuiată de gradul de deteriorare al cadavrului. Dar, cu ajutorul razelor X ei au mai găsit încă două gloanţe pe care Naville le lăsase în corp. Obersteg a găsit că Naville raportase o rană de intrare în partea dreaptă a pieptului care mergea spre partea stângă, şi o rană de penetraţie la baza plămânului stâng spre plămânul drept. Franz consideră convingător faptul că partea curbă a

stiletului şi îl putut face cele două răni. Obersteg nu era însă atât de convins. El aproape refuză să excludă stiletul lui Jaccoud ca posibilă armă a crimei şi fără îndoială avea dreptate în precauţiile sale. Specialiştii în medicina legală au învăţat că este întotdeauna dubios să încerci să deduci care a fost arma crimei din rănile de pe un cadavru exhumat. Această sarcină este şi mai dificilă când nu este acompaniată de o examinare a îmbrăcăminţii pentru rănile de intrare. Aceasta nu s-a făcut la cea de a doua autopsie, deoarece hainele lui Zumbach nu au fost puse ia dispoziţia lui Franz şi Obersteg. Întrucât Naville omisese să inspecteze şi hainele, Hegg păru hotărât să lase această parte a investigaţiei în seama unui grup de experţi în care era inclus şi el. Pe 10 iulie Undritz, care până acum fusese în legătură numai cu Hegg, primi însărcinarea oficială de la judecătorul de instrucţie Moriaud să colaboreze cu Hegg în cercetarea tuturor probelor de pe obiectele confiscate de la Jaccoud. El urma să folosească toate mijloacele puse la dispoziţia sa pentru a căuta pete de sânge şi în special urme hepatice. Scopul principal al acestei însărcinări era să se determine dacă Jaccoud ar fi putut să-l înjunghie pe Zumbach de mai multe ori cu stiletul marocan, să-i penetreze ficatul şi apoi să transfere urme de sânge şi celule de ficat de pe armă pe îmbrăcăminte. Moriaud întreba de asemenea dacă era posibil a se determina dacă petele de sânge erau de origine masculină sau feminină şi în

continuare dacă se putea deduce vârsta lor. În orice caz, în acel 10 iulie, Undritz a, fost coborât irevocabil din turnul său de fildeş. În aceeaşi zi, Hegg a sosit la Basel, cu noi probe, incluzând mânerele ghidonului bicicletei lui Jaccoud. Pe 15 şi 26 iulie, pe 31 iulie, 28 august, 24 – 25 septembrie *2, 12* şi 14 octombrie, el avu întâlniri de lucru cu Undritz. În cursul acestei serii de întâlniri care s-a extins pe o durată de peste patru luni, au fost examinate aproape toate urmele de sânge pe care le găsise Hegg şi fuseseră diagnosticate drept sânge uman. Nu au mai apărut alte celule care să poată fi atribuite unui organ al corpului. A fost ca şi când soarta a rezervat ca surprizele cruciale să apară la începutul şi sfârşitul studiilor, pentru că în timpul ultimei întâlniri, pe 14 octombrie, a fost găsit un al doilea rezultat semnificativ. Undritz studia petele mici de sânge care fuseseră găsite în buzunarul lui Jaccoud, cât şi pe marginea mânecii stingi. În toate aceste locuri Undritz a văzut nu numai probe de sânge uman, ci şi nudei mari cu nucleoli mari şi structuri în formă de reţea care aparţineau fără îndoială celulelor unor organe interne şi în mod evident celulelor hepatice. Era şi aici aceeaşi determinare că şi cea care fusese stabilită pentru şiragul de mărgele al tecii stiletului. Pentru a se asigura că celulele erau într-adevăr de aceeaşi origine, Undritz a făcut detaliate studii comparative a lamelor colorate din cele două surse. El a găsit că celulele de organ erau la fel de

asemănătoare una cu cealaltă ca şi componentele de sânge în care erau amestecate.

Din observaţiile lui Undritz au urmat o serie de concluzii pentru Hegg şi Moriaud. Se presupunea acum că, după crimă, Jaccoud smulsese stiletul mânjit cu sânge şi particule de ficat, îl îndreptase spre buzunarul stâng al hainei unde fusese mai înainte teaca. Urme de sânge şi ficat ar fi putut să fie lăsate atunci şi pe şiragul de mărgele al tecii şi pe buzunar, cât şi pe capătul mânecii stângi. După aceea, el ar fi putut spăla stiletul, dar nu a observat petele de pe şirag, de pe mâner şi de pe haină deoarece erau prea mici. Probele păreau să sprijine toată această teorie.

Cămaşa lui Zumbach, sfâşiată şi îmbibată cu sânge, i-a fost dusă lui Undritz la Basel pentru a fi căutate aceleaşi celule de organe şi clemente de sânge la locurile care corespundeau rănilor, de intrare. A fost o tentativă eşuată. Nu – a putut găsi leucocite nici nudei de celulă mare. A sugerat atunci o explicaţie posibilă: înainte de a muri, Zumbach, a transpirat violent, transpiraţia afectând elementele celulare ale sângelui, astfel încât acestea nu au putut fi evidenţiate prin colorare. Rămânea în felul acesta un gol în lanţul de probe dintre stilet şi găurile de penetraţie din hainele lui Zumbach. Dar Hegg a fost atât de impresionat de descoperirea celulelor hepatice încât întrebarea dacă stiletul şi celulele de ficat puteau fi legate neechivoc cu crima şi victima rămânea puţin obscură. El a luat în consideraţie,

desigur, problema dacă celulele din ficat ar fi rămas lipite de lama unui stilet şi nu ar fi fost şterse de piele sau de îmbrăcăminte, în timp ce arma era trasă afară din corp. Dar, aşa cum s-a arătat, mai târziu, el s-a mulţumit cu explicaţii pe care nu le-a considerat în mod adecvat. El a observat că lama stiletului era uşor striată şi a hotărât că sângele şi celulele de organ au rămas în şanţurile metalului în timp ce arma era smulsă din corpul lui Zumbach. El a trecut cu vederea faptul că ficatul lui Zumbach fusese zgâriat pe *o* adâncime de mai puţin de 1 cm astfel încât partea striată a lamei nu ar fi, putut ajunge în ficat.

Între timp, Undritz cu lipsa sa de cunoaştere a tehnicilor şi limitelor medicinei legale, continua cercetări care până acum nu fuseseră total explorate, pentru a răspunde la întrebările cu privire la vârsta petelor de sânge şi sexul persoanei a cărei sânge le cauzase. Reuşind să cerceteze petele de sânge prin metode hematologice normale, el s-a gândit că este posibilă aplicarea la pete microscopice de sânge uscat a procedeelor folosite în hematologie, pentru determinarea fenomenului de îmbătrânire a sângelui. Se cunoştea că anumite tipuri de celule sanguine albe, neutrofilele, eozinofilele şi monocitele conţin enzime care-şi pierd eficienţa, odată cu îmbătrânirea sângelui. Enzimele monocitelor se rup în circa patru săptămâni. Cele ale neutrofilelor durează de la 8 la 12 luni: în timp ce enzimele eozinofilelor pot rămâne stabile până

la 5 ani. Factorii de mediu, cum ar fi umiditatea sau lumina solară în exces, pot diminua sau prelungi perioada de conservare. Cu toate acestea, vârsta sângelui poate fi, măsurată în limite grosiere. Prezenţa şi potenţa enzimelor sunt relevate cu colorant Graham-Knoll care colorează granulele din corpul celular al leucocitelor fie în maro, fie în verde, sau cenuşiu. Întrucât Undritz nu a găsit nicio colorare a granulei în monocite, el a conchis că pata de sânge, în timpul testului său, trebuia să fie mai veche de 4 săptămâni. Granulele din neutrofile au răspuns colorantului. Aceasta însemna că petele de sânge trebuie să fi existat de mai puţin de opt luni. Data asasinării lui Zumbach, 1 mai 1958, era între aceste limite.

Al doilea principiu hematologic pe care Undritz l-a aplicat petelor uscate de sânge au avut în vedere determinarea sexului celui căruia aparţinea sângele. Acesta se baza pe rezultatele a doi cercetători britanici, Bard şi Bertram. Ambii descoperiseră în 1945 că nucleii celulari ai sângelui femelei conţin cantităţi mai mari de compuşi uşor decoloraţi, cromatina, decât nucleii celulari ai masculilor. În plus, nişte apendice curioase, arătând asemenea unor beţe de tobă, au fost găsite în leucocitele sângelui feminin. Acestea sunt foarte rare în sângele masculin. Lor li s-a şi dat, de altfel, numele de „beţe de tobă”. Pete de sânge proaspăt de origine necunoscută în care au fost detectate 5 – 7 leucocite cu beţe de tobă la un număr de 100 pot fi cu siguranţă privite ca

aparţinând sângelui unei femei. Undritz a căutat astfel de elemente în toate soluţiile pe care le preparase. Întrucât n-a observat niciuna, el a conchis că sângele de pe hainele şi pumnalul lui Jaccoud era de origine masculină şi, de aici, că ar fi putut aparţine lui Zumbach.

Spre sfârşitul lui octombrie Undritz şi Hegg şi-au terminat de redactat depoziţia. A fost un document care, din punct de vedere formal, mergea dincolo de opinia obişnuită a unui expert. Peste tot purta amprenta personalităţii neobişnuite – şi în multe privinţe strălucite – a lui Undritz. Era o colecţie a rezultatelor de laborator care producea în cititor un mod de înţelegere ştiinţifică a unor cunoştinţe pe care puţini le posedau în afara lui Undritz. Hegg încercase să sumarizeze rezultatele. Cu toate acestea, lucrarea rămânea un document curios. În sumar, existau următoarele rezultate: petele de sânge aparţineau sângelui uman; exista un mare grad de probabilitate că sângele provenea de la un bărbat. Petele erau mai vechi de o lună şi mai puţin vechi de opt luni. În diferite locuri, amestecaţi cu sângele erau nudei celulari care proveneau din ficat.

În momentul în care Cornu şi Moriaud au primit această lucrare, ei posedau deja alte rapoarte asupra unor alte studii tehnice realizate de Hegg. Pentru acestea el împrumutase un spectrometru. Pe altele le realizase la Lyon în Franţa (deoarece nu existau facilităţi pentru

analiză balistică la Geneva). El îşi luase sarcina să evalueze rezultatele. Între altele, el analizase nasturele găsit la scena, crimei, precum şi fibrele prinse de el şi le-a comparat cu nasturele şi fibrele textile de pe haina lui Jaccoud. Concluzia sa a fost că toate aveau aceeaşi origine. Totuşi, accentul principal cădea pe opinia de la Basel şi pe demonstraţia că sângele era amestecat cu celule hepatice.

Procurorul şi judecătorul de instrucţie au reconstituit crima după cum, urmează: în noaptea de 1 mai 1958, Jaccoud, îmbrăcat într-un costum gri şi cu o haină de gabardină albastră, şi-a luat stiletul marocan în teacă, legat eu un şirag de mărgele, odată cu pistolul Mauser de calibrul 25. S-a urcat pe bicicleta sa, pe care o reînregistrase recent, şi a pedalat nevăzut până la casa Zumbach din Plan les Ouates. Exista un număr de motive posibile. El ar fi putut considera o întârziată răzbunare asupra lui André Zumbach pe care încă îl blama pentru ruperea legăturilor sale cu Linda Baud. Ar fi putut să intenţioneze să reintre în posesia fotografiilor şi a scrisorilor, dacă era necesar, forţându-l pe André să i le restituie. Dar nu l-a găsit pe acesta acasă. Tatăl său l-a introdus pe Jaccoud în camera fiului său pentru a-l aştepta. El s-a folosit de acest timp pentru a încerca să găsească documentele. Charles Zumbach a auzit zgomote şi a intrat, prinzându-l pe Jaccoud cotrobăind în dulap. De frica de a fi prezentat drept hoţ, Jaccoud a tras de patru ori asupra lui

Zumbach. Apoi a apărut soţia acestuia. Jaccoud a urmărit-o, apoi a auzit strigătele muribundului Zumbach şi s-a întors în camera crimei. A crezut că Zumbach este încă viu şi deoarece îşi epuizase gloanţele, l-a înjunghiat pe Zumbach, una dintre răni atingându-i ficatul. Apoi Jaccoud a smuls pumnalul cu vârful îndreptat în sus şi l-a introdus în buzunarul sting al hainei unde era teaca şi şiragul de mărgele. Astfel el a mânjit materialul buzunarului, teaca şi şiragul de mărgele cu sânge şi celule de ficat. A fugit apoi din casă şi şi-a luat bicicleta. Picăturile din mâna sa dreaptă mânjită cu sânge au rămas în toate locurile pe care le-a atins. Un nasture de la haină i-a căzut pe sol. Apoi Jaccoud a plecat. În timp ce pedala, i s-a făcut teamă că ar putea să piardă stiletul şi l-a transferat în buzunarul stâng de la piept al costumului, lăsând şi acolo urme de sânge. În garaj el s-a curăţat şi a spălat cu grijă lama stiletului, fără a-şi da seama că pe şirag rămăseseră pete. Apa a intrat sub, miner producând rugină. Jaccoud a trecut cu vederea de asemenea numeroasele pete de pe hainele sale şi de pe bicicletă care puteau îi văzute doar cu lupa. El şi-a împachetat haina pentru a o trimite Crucii Roşii şi şi-a trimis costumul la curăţat, cu speranţa zadarnică de a elimina posibilele pete de sânge. A aruncat arma, dar a reţinut stiletul, probabil din cauza unor considerente de natură sentimentală.

Pe 22 noiembrie 1958, Jaccoud a fost condus în camera lui Moriaud. Articolul 148 al Codului de

procedură din Geneva arăta că părţile – acuzaţi, acuzatori şi apărători trebuiau informaţi asupra rezultatelor cercetărilor preliminare. Ei puteau apoi să contracareze aceste rezultate printr-o „discussion contradictoire”. Astfel, Jaccoud a fost informat asupra rezultatelor testelor petelor de sânge şi i s-a cerut să-şi expună punctele de vedere. Încă de la începutul primelor interogatorii, Jaccoud se refugiase din ce în ce mai mult într-o atitudine de rezistenţă pasivă. Nu mai era acum decât o umbră a celui care fusese mai înainte, suferind constant de colapsuri nervoase. El se baricadă în spatele afirmaţiei: „Am fost acuzat de o crimă de care nu sunt vinovat şi cu care nu am nimic de a face. Nu mă interesează. Nu există niciun motiv să declar ceva”.

O astfel de atitudine ar fi putut apare dintr-o nevinovăţie reală. Ar fi putut fi o reacţie la o injustiţie de neînţeles, cu adevărat monstruoasă. 4 Dar putea fi de asemenea stratagema unui om vinovat care îşi privea propria sa crimă la fel de străină de el însuşi pe cât era nepotrivită cu întregul său caracter. Dată fiind o personalitate atât de sensibilă ca a lui Jaccoud, exista posibilitatea ca el să-şi fi scos din minte un act de neînţeles, refuzând să recunoască că acel act ai şi avut vreodată loc. Cu toate acestea, din când în când, în crizele psihice repetate ale lui Jaccoud, apăreau unele reminiscenţe ale minţii sale clare de jurist. El a angajat trei avocaţi: maestrul A. Dupont-Willemin şi maestrul R. Nicolet din Geneva

şi cel mai faimos, deşi unul dintre cei mai controversaţi avocaţi francezi ai acelor ani, maestrul Floriot din Paris, în cursul acelor „discussion contradictoire” era dreptul lui Jaccoud de a solicita noi experţi pentru a verifica opiniile existente asupra petelor de sânge; Dacă Pierre Jaccoud ar fi fost pe deplin convins de nevinovăţia sa, părea evident că acesta era cursul pe care trebuiau să-l ia lucrurile. Dar el nu a făcut aceasta. A declarat în schimb că nu va mai face nicio afirmaţie în timpul cercetării preliminare. Întreaga afacere era o conspiraţie construită pe acuzaţii false şi speculaţii. Îşi rezerva dreptul de a-şi demonstra nevinovăţia în public, în timpul procesului. Până atunci nu mai avea nimic de spus.

Cornu nu era pregătit să ia declaraţia lui Jaccoud ca atare. El bănuia că lui Jaccoud îi era teamă că alţi experţi nu vor face altceva decât să-l incrimineze. Şi mai mult. Pe de altă parte, el a prevăzut posibilitatea că Jaccoud ar putea prezenta experţi surpriză în timpul procesului. Astfel de experţi nu ar fi avut, desigur posibilitatea de a examina niciuna dintre probe. El n-ar fi putut decât avansa argumente de ordin teoretic. Dar aceasta era în avantajul lui Jaccoud în măsura în care nu ar fi adus probe împotriva sa, fapt care s-ar fi putut întâmpla dacă ar fi examinate adevăratele probe. Conduşi cu talent, ei ar fi putut reuşi să arunce un „dubiu asupra opiniilor experţilor, influenţând astfel juriul în

favoarea lui Jaccoud. Pentru a dejuca aceste planuri, Cornu a întrevăzut o singură posibilitate. El putea cere curţii să solicite experţi pentru a verifica opinia lui Undritz şi Hegg şi să contrabalanseze prin greutatea numelor lor orice surpriză pe care ar fi putut-o produce experţii lui Jaccoud. În acel timp, Cornu însuşi avea grave îndoieli asupra veridicităţii testelor petelor de sânge. Dar, întrucât legea geneveză dădea dreptul magistratului de a informa publicul asupra cursului, cercetărilor sale, fuseseră publicate mai multe articole asupra lucrărilor lui Undritz şi Hegg. Desigur, în aceste articole nu s-a vorbit prea mult despre metodele folosite. Dar, simpla apariţie a unui hematolog de reputaţia lui Undritz, căruia i se încredinţaseră analizele sângelui, a cauzat rumoare în rândul specialiştilor de medicină legală de reputaţie internaţională. De la ei au venit: primele semne de dubiu, de fapt furtuna de mânie care avea să izbucnească deasupra capului lui Undritz, outsiderul, după numai un an. Acuzatorul a fost forţat să recunoască faptul că ipoteticii experţi-surpriză ai lui Jaccoud vor putea, cel puţin să avanseze un argument foarte semnificativ: de mai bine de cincizeci de ani medicina; legală a respins cu desăvârşire orice studiu microscopic al sângelui, considerându-le drept imposibile şi nefondate, O astfel de acuzaţie ar fi reuşit să facă o impresie asupra juriului. Pe 9 ianuarie 1959, Cornu i-a cerut lui Moriaud să consulte o echipă de trei

experţi care urmau să cerceteze metodele folosite de Undritz şi Hegg şi să decreteze dacă le considerau drept „sigure – din punct de vedere ştiinţific”. Ei urmau de asemenea să repete analiza petelor de sânge, folosind metode general acceptate de medicina – legală.

Experţii aleşi erau Paul Moureau, din Liège, H. E, Bock din Marburg şi Albert Alder din Aarau. Alegerea demonstra că rezervele franco-elveţiene faţă de germani şi germano-elveţieni au cedat în faţa presiunii evenimentelor. Mai mult, de această, dată, Moriaud nu a mai lăsat nimic la voia întâmplării şi a acceptat un sfat bun.

Paul Moureau, un bărbat în jur de 50 ani, impulsiv, cu o constituţie fragilă, cu faţa ridată şi mobilă, era în 1959 unul dintre cei mai importanţi medici legişti din Europa. El îşi începuse specializarea în probleme criminale la vârsta de 32 ani, domeniul său particular era serologia şi făcea parte dintre puţinii specialişti care preluase testul Coombs drept tehnică pentru determinarea prezenţei sângelui uman. Dacă era cineva în Europa în poziţia de a verifica opinia lui Undritz prin metode biologice recunoscute, cum ar fi testele Uhlenhuth şi Coombs, acesta era Moureau. Cineva îi arătase aparent lui Moriaud că, chiar dacă identificarea de către Undritz a celulelor hepatice era corectă, nu exista nicio dovadă că acele celule proveneau de la o fiinţă umană. Nu era niciun mijloc disponibil pentru a face o distincţie microscopică între ficatul uman şi cel

animal. De aceea era esenţială obţinerea unei coroborări a opiniilor, după care petele de sânge care conţineau şi celule hepatice să provină tot de la o fiinţă umană.

Profesorul H.E. Bock era specialist de medicină internă la Universitatea din Marburg. De câtva timp, el aplica o nouă metodă de diagnostic pentru bolile ficatului. Aceasta consta într-o puncţie prin peretele abdominal în ficatul pacientului de unde se extrăgea o mică piesă pe care se studiau celulele. Având examinate celulele hepatice la un număr impresionant de pacienţi, cu siguranţă că el va fi fost capabil să spună dacă Undritz avea dreptate că celulele găsite de el erau de ficat uman.

Profesorul Alder era hematolog. El era familiarizat cu întregul domeniu al hematologiei şi între alte probleme se ocupa cu îmbătrânirea leucocitelor.

Cei trei s-au întâlnit cu Undritz şi Hegg în dimineaţa zilei de 27 aprilie 1959, la Institutul de anatomic din Basel. Chiar de la început, Undritz a fost făcut să-şi simtă temeritatea de a se fi aventurat în domeniul sacru al serologiei criminalistice. Moureau încă nu avea o noţiune clară asupra a ceea ce făcuse într-adevăr Undritz. Şi pentru el, studiul microscopic al sângelui pentru a-i determina tipul era ceva la care se renunţase încă acum 50 ani şi atitudinea sa faţă de Undritz era în mod corespunzător rece. Alder îl cunoştea pe Undritz de ia numeroasele întâlniri

ale hematologilor, dar el îşi luă sarcina foarte în serios, fiind de asemenea rezervat. Cel mai deschis dintre cei trei părea să fie profesorul Bock care era plin de curiozitate cu privire la această nouă evoluţie în criminalistică: recunoaşterea celulelor hepatice pe arma crimei.

Într-o atmosferă de răceală, cei trei au ascultat raportul lui Hegg, asupra situaţiei generale. Apoi au cercetat obiectele existente, iar Undritz şi-a citit lucrarea. Moureau a zâmbit. Entuziasmul cu care Undritz îşi descria procedeele, uitând de opoziţia ascultătorilor săi, îl determinau să creadă că Undritz nu era altceva decât un idealist cuceritor, dar iresponsabil din punct de vedere ştiinţific. Spre prânz, Moureau spuse că dorea să stea de vorbă singur cu Bock şi Alder. În cursul acestei discuţii, Moureau declară deschis că, având în vedere cantitatea extrem de mică de sânge pentru determinarea tipului de sânge, nu exista decât o singură tehnică: testul Coombs. El nu-şi ascunse surpriza că această metodă, sau cel puţin forma capilară a testului Uhlenhuth nu fusese încercată încă de la început. Oare nu exista nimeni la Geneva care să ştie să efectueze aceste teste elementare? Era posibil ca studiile petelor de sânge să fie puse în mâinile unui outsider lipsit de experienţă, ca Undritz. Cu permisiunea lor, el va telefona asistentului său dr. Dodinval pentru a veni la Basel, cu serurile şi aparatele necesare pentru test.

Ceilalţi căzură de acord şi Moureau aranjă ca

Dodinval să ia trenul care urma să-l aducă a doua zi dimineaţa.

Undritz şi Hegg fură chemaţi din nou în acea după-amiază. Atmosfera era încărcată. Alder, îl supuse virtual pe Undritz, unui adevărat examen. El îi arătă acestuia mai multe pete de sânge care prezentau leucocite din mostre de sânge de diferite vârste. Atitudinea neîncrezătoare a lui Alder începu să se clatine când Undritz s-a dovedit capabil de a da vârstele corecte ale mostrelor şi să distingă fără greşeală sângele uman de cel al diferitelor animale dintr-un alt set de mostre. Bock a procedat într-o manieră similară cu preparatele de celule în care fuseseră amestecate celule hepatice. Rezerva generală a dispărut pe de-a întregul când Undritz a dat răspunsuri perfecte. Alder şi Bock i-au cerut lui Undritz să le arate cum îşi prepara lamele. Din acel moment întâlnirea a devenit o demonstraţie, iar experţii s-au transformat în studenţi plini de atenţie. În cele din urmă, respectul şi interesul lui Alder şi Bock i s-au transmis şi lui Moureau. Ezitant la început, apoi fără nicio rezervă, el recunoscu că Undritz avea dreptate: lamele lui relevau într-adevăr forme tipice de leucocite. Undritz a indicat neutrofile umane cu unul până la 4 segmenţi, eozinofile cu 2 segmenţi şi o granulă rotundă în corpul celular; limfocite cu formaţii împrăştiate, granulare, de un albastru delicat; foarte mici bazofile; monocite cu nucleii lor globulari şi platelete sanguine nenucleate. În contrast cu acestea erau lamele

unei mari varietăţi de celule sanguine animale cu toate particularităţile lor diferite. În timp ce Undritz ajungea la aceste lame, în care se găseau celulele hepatice, cei trei experţi îi acceptaseră în principiu metoda. Bock îşi exprimă primul opinia. Pe baza propriei sale experienţe, el fu de acord că celulele erau hepatice. Târziu, spre seară, sesiunea se încheie cu un acord general pe care fiecare dintre cei trei experţi o exprimă conform propriului său temperament.

Alder: „Da, pot să confirm că într-adevăr, aţi avut dreptate în tot ceea ce aţi făcut”.

Bock: „Undritz, ceea ce ai făcut este absolut remarcabil”.

Moureau: „c’était merveilleux”.

În hârtia oficială, cei trei au notat: „Noi, suntem de acord cu concluziile experţilor Undritz şi Hegg… Studiile morfologice au dat rezultate care permit concluzia, cu o probabilitate aproape egală cu siguranţa, că este vorba de sânge uman. „Ei au ales această frazeologie nu pentru că ar mai fi avut dubii, ci, ţinând seamă de binecunoscutul fapt după care niciun nou procedeu ştiinţific nu poate fi considerat absolut sigur până când nu este testat de mai multe ori în ceea ce priveşte celulele hepatice, Alder şi Bock au notat: Pe baza experienţei, procedeele de puncţie ale ficatului… experţii sunt convinşi că aceste elemente reprezintă celule de ficat”.

Moureau le-a spus „noapte bună”, adăugând „Dacă am judecat corect, testul de sânge Coombs

ne va da confirmarea mâine”.

Moureau, Aider, Bock, Undritz şi Hegg s-au sculat devreme şi s-au întâlnit din nou a doua zi la ora 7 şi 55 minute. Sosise şi Dodinval, aducând cu sine tuburile pe care le necesita testul Coombs. Adusese de asemenea şi ser Coombs preparat la Liège, un ser anti-Rhesus de la un pacient de la un spital din Liège, celule sanguine de grupa O cu factori Rhesus de la un centru de sânge din Liège şi un ser cabalin pentru control. Moureau era conştient că lungul drum cu trenul ar fi putut, afecta celulele sanguine. Dar presupuse că aceste efecte vor fi neglijabile şi, întrucât Elveţia nu putea asigura materialul necesar pentru test, se părea că nu există o altă soluţie.

Dodinval începu prin aflarea celor mai mari pete de sânge de pe haină cu ajutorul lupei. El tăie bucata de material şi o etichetă drept mostra 1. Apoi, pentru comparaţie, el tăie o bucată de material fără sânge pe care o etichetă mostra 2. O bucată de căptuşeală şi spatele hainei cu sânge pe ea a fost mostra 3. O bucată de căptuşeală fără sânge a fost mostra 4. Întrucât petele de sânge de pe cămaşa lui Zumbach provenea indiscutabil de la sânge uman, o bucată de material din această cămaşă a fost preparată ca mostra 5. Deoarece autorităţile trataseră cămaşa cu o substanţă împotriva moliilor numită Trix, Dodinval a luat o mostră din cămaşă, fără sânge pe ea, drept specimen de control. În sfârşit, Dodinval a notat cu 7 şi 8 câteva din mostrele de ser cabalin. După

aceste pregătiri minuţioase putea începe, în sfârşit, testul Coombs pentru sânge uman.

Acest test, aşa cum s-a menţionat, a apărut din experienţa acumulată de serologi prin eforturile lor de *a* identifica factorii periculoşi anti-Rhesus în sângele femeilor însărcinate. Prima etapă a fost aceea de a amesteca celulele sanguine ale grupei umane o cunoscută, ca purtând factorul Rhesus cu serul femeii. Acest amestec a fost plasat într-o etuvă şi menţinut câtva timp la temperatura corpului. Apoi i s-a adăugat ser antiglobulină Coombs. Dacă, în sângele femeii exista un factor anti-Rhesus, celulele sanguine de grupă O cu Rhesus pozitiv absorbeau globulina din factorii anti-Rhesus. Cu alte cuvinte, serul Coombs aglutina această globulina. Dacă factorul anti-Rhesus era absent, nu avea loc nicio aglutinare.

Aplicarea acestui test la serologia criminalistică a fost fondată pe descoperirea că serul Coombs diminua cu putere dacă, înainte de test, venea în contact cu cantităţi foarte mici de proteină sau de sânge uman. Celulele sanguine cunoscute ca RH pozitive, de grupă O, au fost deci amestecate cu un ser care se cunoştea că conţine factori anti-Rh. Dacă se adăuga acum ser Coombs pe deplin potent, urma aglutinarea celulelor, dar, dacă serul Coombs fusese amestecat anterior cu o soluţie provenită dintr-o pată de sânge, se puteau întâmpla două lucruri r dacă pata conţinea sânge uman, serul Coombs era slăbit şi reacţia de

aglutinare era diminuată sau obliteratã. Dacă nu exista însă sânge uman, serul Coombs îşi reţinea întreaga potenţă şi avea loc aglutinarea.

Pentru a fade testul şi mai precis, Moureau a combinât metoda testului Holtzer cu cea a testului Coombs... El a preparat serii de diluţii ale serului Coombs, apoi a determinat gradul de diluţie la care serul îşi reţinea capacitatea de aglutinare a corpusculilor de sângede grupă O, Rh pozitivă, care fuseseră amestecaţi cu ser anti-Rh. Pentru control, el a adăugat apoi ser Coombs la o mostră de sânge animal. Deoarece proteinele sângelui animal nu diminuau potenţa sângelui, avea loc aglutinarea. Numai atunci a amestecat Moureau ser adiţional cu sângele ce urma să fie testat şi cu materialul de pe care fusese luat. Încă o dată, a fost efectuată o serie de diluţii cu serul Coombs. Aceasta a fost tehnica pe care Moureau a folosit-o în dimineaţa de 28 aprilie.

Celulele de grupă O, Rh-pozitive au fost „spălate" de trei ori, şi amestecate cu ser anti-Rh. Dodinval a aţinut, amestecul într-o etuvă. Apoi celulele au fost spălate încă o dată şi numai după aceea au fost suspendate într-o soluţie salină de 5%. Serul Coombs a fost distribuit în 10 flacoane de test în diluţii crescătoare: 1: 4, 1: 8, 1: 16, 1: 32, 1: 64, 1: 128, 1: 256, 1: 512. Când diluţiile au fost aplicate la amestecul de test, s-a găsit că serul îşi reţinea efectul aglutinant până la o diluţie de 1: 256. Au fost preparate apoi alte 8 seturi de diluţii şi testate cu ser cabalin, adică, cu proteină

animală. S-a determinat că proteina animală nu le diminuează potenţa. Puţin după ora 1, Moureau, a început să testeze aceste mostre de ser care fuseseră amestecate cu petele de sânge de pe haina lui Jaccoud. După 10 minute a început să aibă primele rezultate. Serul se diminua de la 1: 256, până la 1: 64, adică în două etape: erau astfel indicii că petele conţineau sânge uman, dar aceasta nu era o dovadă. Două ore mai târziu când Dodinval a verificat mostrele petecului de material fără sânge. Serul Coombs diminuase de la 256 la 128, adică cu un singur grad. Întrucât acest grad trebuia luat în consideraţie, pata, de sânge scăzuse serul numai cu un singur grad. Acest unic grad fu considerat prea mic pentru a fi luat ca limită de siguranţă. În grupul de specialişti apăru o uşoară senzaţie de jenă. Totuşi, aceasta dispăru când Moureau verifică pata de sânge de pe căptuşeala hainei lui Jaccoud. S-a demonstrat repede că însăşi căptuşeala nu producea virtual nicio pierdere în serul Coombs. La 1: 256 exista o uşoară slăbire care putea fi privită ca jumătate de grad. Pe de altă parte, serul care intră în contact cu pata de sânge scădea până la 1: 64 şi chiar la 1: 32, putând fi detectată o foarte slabă aglutinare. Această demonstraţie putea fi considerată ca o dovadă suficientă a existenţei sângelui uman.

Restul nu a fost decât un epilog. Pe la 18, 30 în acea seară, când ultimele experienţe erau terminate, Moureau a notat: „Pata de pe

căptuşeala hainei de gabardină este o pată de sânge uman… Pata de pe haină este probabil de origine umană. Micimea petei explică de ce concluzia! noastră nu poate fi categorică.a

Moureau trebuie să-şi fi dat seama în acel moment că toate concluziile sale nu puteau fi mai categorice. Avocaţii apărării lui Jaccoud puteau, bineînţeles, să fie de acord că sângele de pe haina acestuia puteau proveni de la om, dar aceasta nu reprezenta o dovadă că celelalte pete, în special pata din interiorul buzunarului de la haină şi de la şiragul tecii stiletului, cea care conţinea celule hepatice erau şi ele pete de sânge uman. Nu era nimic de făcut pentru a împiedica un astfel de argument. Eşecul testului de pe haină arătau că orice test cu celelalte pete şi mai mici nu aveau niciun prospect de succes. Totuşi, acum el era atât de convins de lucrările lui Undritz, încât consideră suficient testul care-i reuşise.

Câteva săptămâni mai târziu, Moureau, Bock şi Alder sumarizară rezultatele cercetărilor lor după cum urmează: „Am urmărit cercetarea atentă şi conştiincioasă a experţilor ştiinţifici Undritz şi Hegg. Am demonstrat cu siguranţă prezenţa petelor de sânge uman amestecat cu celule care nu sunt de sânge şi aparţin anumitor organe interne”.

Bineînţeles, criticii au avut dreptate mai târziu când au arătat că această consideraţie finală ar fi trebuit să fie oarecum mai clară, având în vedere principiul empiric sus menţionat. O

verificare pozitivă şi o confirmare parţială a unui procedeu este insuficient pentru a face din acest procedeu o bază pentru o hotărâre legală. Dar Cornu şi Moriaud considerară acest raport atât de categoric, încât nu mai avură nici cea mai mică îndoială cu privire la acuzaţia de crimă adusă lui Jaccoud. Moriaud dori să se verifice încă o dată. Chiar dacă existenţa sângelui uman şi a celulelor hepatice fusese determinată fără nicio urmă de îndoială, în ceea ce-l privea, el se întreba totuşi dacă pumnalul ar fi putut scoate aceste celule din corpul lui Zumbach. Teoria lui Hegg cu privire la striurile de pe lama stiletului nu i se păreau destul de convingătoare. În consecinţă, au fost efectuate mai multe experienţe la Marburg, Bassel, Liège şi Geneva.

Hegg însuşi a obţinut ficaţi de la un abator şi a făcut experienţe, dar nu a reuşit să reproducă condiţiile crimei, astfel încât munca sa nu dădu nici un rezultat. Totuşi, Undritz revelă un punct plauzibil când în cercetarea sa el şi-a realizat lamele folosind o baghetă de sticlă foarte fina. Un mare număr de celule hepatice rămâneau întotdeauna prinse de baghetă, dacă ficatul fusese anterior inundat de sânge. Zumbach sângerase din cauza glontelui care-i lovise aorta şi, în această condiţie, stiletul îi pătrunsese în ficat. Pe baza experienţei sale cu baghete de sticlă, Undritz considera că şi lama unui cuţit complet netedă care trecea printr-un ficat inundat de sânge ar fi ieşit în afară cu celule hepatice prinse de ea.

Pentru a demonstra această aserţiune „Undritz efectuă experienţe cu maimuţe anesteziate ale căror aorte erau deschise, astfel încât mureau de hemoragie internă atunci când el retrăgea un cuţit printr-un strat dublu de material de lână şi de bumbac, inclusiv prin pielea animalului. Grupe întregi de celule hepatice rămâneau prinse pe lamă.

Această experienţă a îndepărtat şi ultimele dubii ale acuzatorului. Se pare că nu s-a acordat nicio atenţie asupra prezenţei sau absenţei celulelor de ficat în locurile în care stiletul trecuse prin materiale. Aşa cum s-a demonstrat mai târziu mai puteau exista dubii, şi asupra acestei chestiuni aşa cum au fost dubii şi asupra întrebării, dacă stiletul fusese într-adevăr arma crimei. Moriaud se mulţumi cu affidavitul doctorului Franz, cu limbajul precaut a lui Obersteg şi, mai presus de orice cu afirmaţia lui Hegg din marea depoziţie generală în care el declară că stiletul curbat era arma crimei, sprijinindu-şi opinia pe rezultatele primelor sale cercetări.

Pe 2 noiembrie, Cornu a citit acuzarea în faţa curţii din Geneva – care este echivalentul marelui juriu american. Sprijinindu-se de braţul unui doctor Jaccoud a strigat cu disperare: „Tot ceea ce s-a făcut împotriva mea nu este decât o infamie mizerabilă. Mi-am susţinut nevinovăţia şi voi continua s-o susţin până la sfârşitul zilelor mele… Până la sfârşitul zilelor mele voi continua să

protestez împotriva acestor erori judiciare”. Pe 18 ianuarie 1960, începu la Curtea din Geneva procesul lui Pierre Jaccoud, sub preşedinţia judecătorului Barde. Juriul, era format din patru femei casnice, o muncitoare, uzi giuvaergiu, – funcţionari artizani şi muncitori. La Geneva începuse procesul secolului”.

— 22 –

— Încă de la început, cazul s-a bazat pe probe circumstanţiale. Pe un perete şi pe o masă aranjate cu grijă de Hegg fuseseră prezentate probele acuzării, de la bicicletă la haină, de la nasturele pierdut la stilet. Din întreaga paradă de martori care compărură, din 18 ianuarie până în 4 februarie, niciunul nu aduse nimic nou. Niciun nou alibi nicio apărare reală pentru Jaccoud, dar nicio probă incriminatoare convingătoare împotriva acestuia. Nimeni nu-l văzuse pe Jaccoud pedalând către locul crimei sau înapoi. Nimeni nu putu sugera un motiv credibil pentru murdara crimă pe care se presupunea de a o fi comis Jaccoud. Pe de altă parte, existau multe elemente din reconstituirea crimei de către acuzaţie care nu puteau să nu ridice dubii în mintea unor observatori lipsiţi de prejudecăţi. Era într-adevăr de conceput ca un om de felul lui Jaccoud, înarmat cu un pistol şi un pumnal, să fi pedalat în întuneric – până la Plan-les-Ouates? Era de conceput ca Jaccoud să fi încercat să se răzbune pe un om care nu mai era nici măcar iubitul metresei sale

pierdute, sau să-l forţeze pe acesta să-i înapoieze documente incriminatoare? Era de conceput că el ar fi lovit un om bătrân pe care nu-l întâlnise niciodată înainte într-o manieră atât de brutală, sau că s-ar fi decis să comită, atât de diabolic, o crimă cu care să fi aruncat suspiciunile asupra unui membru al legiunii străine?

Totul este posibil în această lume, demonii care sălăşluiesc în fiinţa umană atât de sfâşiată spiritual şi fizic pot, oare să-l conducă la acţiuni atât de bestiale şi contradictorii? Dubiile rămâneau în continuare.

Între ianuarie 27 şi 29, Hegg, Undritz, Moureau, Alder şi Bock apărură în faţa Curţii odată cu Navitie, Franz şi Obersteg pentru a descrie structura probelor pe care ei o construiseră sau ajutaseră la construcţia ei. Pentru Jaccoud şi apărătorii săi trebuie că le-a fost clar că întreg cazul se baza aproape pe de-a întregul pe analizele petelor de sânge şi pe presupunerea că pumnalul fusese arma crimei. Apărarea crezu că era bine înarmată. Ea obţinuse drept experţi surpriză serviciile a patru specialişti medico-legali şi serologi care, aşa cum sperau avocaţii apărării, erau capabili să zdruncine rezultatele cercetărilor lui Undritz. Şi ei trebuiră să depăşească graniţele Elveţiei pentru a-şi găsi experţi în medicina legală. Principalul apărător a lui Jaccoud, Floriot chemă doi francezi. Primul era dr. Roger Le Breton din Paris. Acesta era un om mic de statură şi limbut, de aproape 45 de ani,

care se putea mândri cu o experienţă considerabilă în domeniul metodelor de investigaţie serologica clasice şi care luase parte la multe cazuri criminale. Dar era în acelaşi timp unul dintre acei oameni care, din egoism şi ambiţie, se lăsau atraşi uneori în domenii în care erau prea puţin pregătiţi. Al doilea expert al apărării era un om socotit că va inspira respect, datorită vârstei sale venerabile: profesorul Maurice Müller, directorul Institutului pentru medicină socială şi legală din Lille. El era cel care făcuse primii paşi, în 1946, în experienţele de îmbunătăţire a testului Uhlenhuth. Müller era mai presus de orice ambiţie sau vanitate. Totuşi, el era ferm convins că serologia legală trebuia protejată de invazia unor oameni din afară, ca Undritz.

Avocatul elveţian a lui Jaccoud, Raymond Nicolot căutase şi el experţi, obţinând sprijinul a doi austrieci: profesorul Anton Werckgartner, şeful Institutului de medicină legală din Graz şi asistentul său, Wolfgang Maresch Werkgartner, ca şi Müller, avea peste 60 de ani, era înalt şi avea o figură impresionantă, cu părul complet alb. El reprezenta faimoasa şcoală vieneză şi ajutase mult la dezvoltarea medicinei legale austriece. În anii ’20, el recunoscuse importanţa determinărilor de grupă sanguină pentru criminalistică şi jurisprudenţă. Intre alte realizări, proiectase micrometode care permiteau aplicarea testului Uhlenhuth la pete de sânge extrem de mici. Exemplul său remarcabil îl influenţase mult pe

Maresch – care era cu 30 ani mai tânăr decât profesorul său – pentru a se dedica cercetărilor serologice.

Niciunul dintre aceşti patru experţi nu avea niciun fel de experienţă în domeniul hematologiei, experienţă comparabilă cu cea a lui Undritz, Albert sau Bbek. Tineri sau bătrâni, toţi experţii apărării tributari şcolii tradiţionale de Serologie medico-legală, eu edictul acesteia împotriva determinărilor microscopice de tip sanguin/ astfel încât ei nu se gândiseră niciodată să facă un studiu detaliat al acestei tehnici microscopice. Apărarea le oferi experţilor primele opinii ale lui Hegg şi Undritz, datate în 31 octombrie 1958, care, după câte ştim de acum, nu dădeau un tablou clar al metodelor folosite. Din aceasta se putea presupune uşor că Undritz folosise metodele mi, croscopice discreditate de determinare a tipului de sânge. Ei crezură că Undritz, în calitatea sa de hematolog, păşise cu inocenţă în domeniul criminalistica şi comisese o fatală eroare în tratarea petelor de sânge, ca sânge proaspăt. Ei nu ştiau nimic de surpriza pe care o resimţise Undritz descoperind că leucocitele din sângele uscat puteau fi colorate şi recunoscute ca atare. Niciunul dintre ei nu văzuseră fotografiile lamelor lui Undritz, ca să nu mai vorbim de lamele înseşi. În sfârşit; niciunul dintre ei nu a avut şansa de a pune în practică acest procedeu. Ei au intrat mai mult sau mai puţin pregătiţi în luptă de partea apărării. Totuşi,

la început, Floriot, care avea o slăbiciune pentru retorică, proclamă că îl va doborî pe Undritz ca pe un avion în flăcări.

Pe 27 ianuarie, Undritz şi Hegg, şi mai târziu Moureau, Aider şi Bock, prezentară în faţa curţii rezultatele cercetării lor. Atunci se văzu cât de greu dacă nu imposibil era pentru nişte simpli juraţi, ca şi pentru avocaţii şi judecătorii cu o educaţie unilaterală, să înţeleagă problema ştiinţifică în discuţie. Fotografiile colorate ale petelor de sânge pe care Undritz le proiectă pe un ecran apărură juraţilor şi juriştilor asemenea unor noi modele textile. Faptul că un grup de tablouri prezenta neutrofile şi neutrocite şi celelalte celule hepatice era o chestiune care trebuia luată pe cuvânt de onoare. Ei credeau sau nu credeau, după cum savanţii radiau sau nu o aură de încredere. Şi oameni ca Undritz, Aider, Bock şi Moureau aveau cu siguranţă această aură.

Cu toate acestea, Floriot părea convins că victoria sa va fi uşoară. Fotografiile lui Undritz mai erau încă în reflector când Floriot, îmbrăcat în roba avocaţilor francezi şi purtând Crucea Legiunii de Onoare, îşi lansă primul atac. El avea în faţă un teanc impresionant de cărţi „Văd aici, spuse el, că aţi aplicat metoda microscopică. Dacă el înţelege bine acest procedeu, Undritz răsese bucăţele din petele de sânge şi le amestecase cu ser pentru a le converti într-o condiţie asemănătoare sângelui lichid. Era acesta un procedeu corect?

„Da, replică Undritz, noi am efectuat analiza prin adăugarea serului uman la aceste mostre de sânge”.

„Splendid”, continuă Floriot, „dar atunci eu trebuie să vă informez, din nefericire, că toate tratatele de medicină legală sunt de acord că această metodă duce la erori şi că nu trebuie ţinut seama de ele.

Undritz, demască lipsa de familiaritate a hematologului cu literatura medicinei legale răspunzând: „Aş fi fericit să văd aceste interesante tratate”.

Floriot replică sarcastic că-i va face plăcere să i le pună la dispoziţie. Nu citise Undritz niciodată scrierile profesorului Derobert, unul dintre cei mai faimoşi deţinători ai conducerii medicinei legale din Paris? Iată ce spune de Derobert în manualul său „La Practique medico-legale*, publicat în 1938, despre cercetările microscopice ale sângelui. Citi apoi cu glas tare „Originea animală sau umană a sângelui nu poate fi determinată prin examinarea microscopică. În considerarea transformării extreme a formei componentelor de sânge în timpul procesului de uscare, măsurarea celulelor roşii este o iluzie. i

Dacă Undritz nu-l cunoştea pe Derobert, continuă Floriot, poate că-i erau familiare numele faimoşilor colegi ai acestuia, Thoinot şi Balthazard. El avea în faţa sa tratatul lui Thoinot „Precis de Medecine Legale. Cartea apăruse la Paris în 1913, dar el nu credea că celulele roşii

sanguine se schimbaseră de atunci încoace. Thoinot spunea clar: „Celulele roşii sanguine nu pot fi niciodată regenerate complet şi sunt deci, de obicei, distorsionate… Din acest motiv, acest procedeu a fost complet abandonat”. Cât despre Balthazard – Floriot luă următoarea carte. În 1943, Balthazard făcuse următoarea afirmaţie anihilantă: „Deşi este uşor, atâta timp cât pata este proaspătă, să distingem sângele mamiferelor de sângele păsărilor, diferenţierea sângelui diferitelor mamifere cauzează mari dificultăţi. Pentru aceasta există trei procedee: „unul se bazează pe măsurarea diametrului mediu al celulelor roşii. Dar cercetările moderne asupra transformărilor în dimensiune a celulelor roşii a dus la respingerea totală a acestui procedeu”.

Floriot aruncă neglijent cartea lui Balthazard pe masă şi deschise o altă carte, cea a profesorului Simonin. Acesta privea examinarea microscopică a sângelui ca pe un procedeu absurd, astfel încât nici nu-l menţiona cu seriozitate. „Şi această metodă”, aruncă Floriot histrionic cuvintele către Undritz, pe care toţi experţii au condamnat-o neechivoc timp de 50 ani ca fiind greşită şi nefundamentată este metoda pe care aţi folosit-o dumneavoastră. Aceasta este metoda care a dus la acuzarea lui Jaccoud de crimă”.

Atacul lui Floriot a avut un oarecare efect retoric, dar nu a însemnat altceva decât pierderea unei năimiţii bune pe o ţintă greşită. Dacă Floriot

şi colegii săi s-ar fi gândit să studieze cercetările lui Undritz, ei şi-ar fi dat seama că acesta îşi bazase concluziile pe celulele albe în studiile sale. Celulele roşii nu interveneau decât cu totul colateral”.

Astfel, lui Undritz nu i-a venit greu să răspundă acestui atac şi să obţină aplauze când declară cu credinţa fermă a descoperitorului că nu citise autorităţile în medicină legală, dar că remarcile acestora cu privire la studiile microscopice ale sângelui aparţineau fără îndoială unui muzeu. Evident, Floriot nu a înţeles replica lui Undritz. El nu-şi dădu seama decât că ceva nu era în regulă şi s-a retras în spatele aserţiunii că experţii apărării îi vor urma la cuvânt *şi* aceştia erau oameni familiarizaţieu acest domeniu.

A doua zi dimineaţă, pe 28 ianuarie, primul din experţii lui Floriot, Le Breton luă cuvântul. Se spune că Floriot, după înfrângerea pe care o suferise cu o zi înainte, analizase tactica lui Le Breton cu o mai mare grijă, ideea era ca acesta să ia, cuvântul să-l atace vehement pe Undritz şi pe ceilalţi experţi timp de două ore, aruncând astfel neîncrederea şi confuzia între juraţi. Apoi urma să plece sub pretextul că trebuia să ia avionul spre Paris pentru cursul pe care-l avea în după-amiaza aceea. Putea evita astfel un posibil schimb periculos de replici cu Undritz şi cu ceilalţi experţi ai acuzării.

Purtând o geantă plină cu fotografii şi diapozitive, Le Breton intră în sală – o figură mică

şi rubicondă. Salută solemn pe judecătorul preşedinte şi pe juraţi. Privind direct la Moureau, Alder şi Bock, el intona: „Aţi fost chemaţi să daţi greutatea numelor voastre unei metode. Trebuie să recunosc că această metodă este plină de pericole când este aplicata medicinei legale. Am venit la Geneva pentru a vă arăta aceste pericole, pentru ca eroarea ştiinţifică să nu cauzeze şi o eroare judiciară”…

Aceste cuvinte pretenţioase îi aduseră lui Breton atenţia întregii curţi. Cu toată tendinţa sa către teatralitate, el poseda talentul de a se exprima într-un mod pe care îl putea înţelege oricine. El picta un larg tablou al metodelor experimentate şi reale de testare a petelor de sânge. El reuşi chiar să explice involuţiile testului Coombs. Numai atunci a trecut la cazul în discuţie. Cu o voce puternică, sten tonală, declară că fusese alarmat să audă că din 30 de pete de sânge numai una se dovedise a conţine sânge uman prin testul Coombs, care era o tehnică nouă, dar nu putea produce probe reale. Testul Coombs, accentuă el, nu indicase sânge uman în niciunul dintre celelalte pete şi în mod special nu în cele presupuse a fi amestecate cu celule hepatice. Întreaga structură a acuzării se baza numai pe metoda lui Undritz. „Am lucrat cu aceste probleme timp de 20 ani, spuse Le Breton juriului şi ele sunt atât de dificile şi atât de fragile, încât foarte rar se obţine o siguranţă completă. Aveţi siguranţă completă când formaţi o judecată pe baza unui

proces care nu are încă nici măcar un an şi care nu a fost efectuat se pare decât de un singur om? Aveţi dreptul să construiţi un verdict pe astfel de date? Chiar dacă s-ar întâmpla ca procedeul să se dovedească valabil, el trebuie mai întâi testat mult înainte ca o fiinţă umană să fie condamnată pe această bază”?… v „Acesta era punctul crucial al întregii chestiuni a petelor de sânge. Le Breton i-ar fi atras de partea lui pe juraţi dacă ar fi acordat numai puţin timp acestei părţi a argumentului său. În loc de aceasta, el s-a repezit la ceea ce îl satisfăcea mai mult din punct de vedere emoţional: o demonstraţie completa a metodelor şi rezultatelor lui Undritz. Acestea erau, spunea el, escapade periculoase ale unui hematolog în domeniul medicinei legale /şi ca atare lipsite complet de sens.

Fără a şti probabil de greşeala pe care Flori ot o făcuse cu o zi înainte, Le Breton începu să citeze pe experţii medicinei legale pe care îi citase şi Floriot. După aceea îşi prezentă propriile dubii cu privire la sângele animal şi uman pentru a arăta imposibilitatea discriminării lor microscopice. Şi această demonstraţie îi deservi, deoarece chiar şi juraţii puteau percepe că acestea nu suportau comparaţie cu fotografiile clare ale lui Undritz. Experienţa lui Le Breton demonstra şi o lipsă de îndemânare în tehnica de colorare hematologică. Dar Le Breton părea complet nepăsător. El continuă să defăimeze folosirea plasmei sanguine naturale în prepararea

suspensiilor lui Undritz. Undritz ar fi putut foarte bine introduce celule de sânge uman pe care le descoperise sub microscop odată cu această plasmă. „Specialitatea mea este medicina legală, conchise el dramatic, dar sunt şi hematolog”. Domnul Undritz este numai hematolog. Mă îngrozesc la gândul că el a pregătit o depoziţie medico-legală. Dumneavoastră, doamnelor şi domnilor, sunteţi aici pentru a îndeplini datoriile cetăţenilor liberi într-o democraţie liberă… Este de datoria unui bun judecător de a se îndoi când îndoiala este necesară”.

Această interferenţă era imprudentă şi improprie din partea unui străin în palatul justiţiei din Geneva. Cu toate acestea, poate că Le Breton ar fi scăpat de căderea finală, dacă s-ar fi ţinut de planul iniţial. Le Breton se întoarse însă către preşedintele juriului şi spuse că îşi terminase depoziţia şi avea timp foarte puţin pentru a răspunde la întrebări. Avionul pentru Paris pleca la 21 şi nu putea să-l aştepte. El a fost vizibil iritat când judecătorul Barde îi răspunse că acest lucru era imposibil., Nu i se permitea să plece fără a avea o discuţie detaliată cu Undritz sau Moureau. Le Breton îi aruncă o privire lui Floriöt şi declară că viitoarea sa carieră era în pericol dacă nu ajungea la timp; la Paris. Judecătorul Barde refuză să fie impresionat. El ordonă ca un avion particular să fie în permanenţă gata pentru a-l duce pe Le Breton la Paris. Astfel, Le Breton a fost forţat să intre într-o discuţie pe care nu şi-o

dorise. Când Undritz şi Moureau expuseră principiul real al cercetărilor lui Undritz, el trebui să admită, după o scurtă dezbatere, că nu cunoştea aceste principii. Totuşi, nu, voi să cedeze. În loc de aceasta, puse întrebarea dacă leucocitele puteau fi di şti în petele de Sânge. El scoase din valiză o carte pe care o trecu din mână în mână, explicând că în ea se puteau găsi fotografii color ale unor lame microscopice pe care puteau fi recunoscute leucocitele. Să fie comparate fotografiile lui. Undritz cu excelentele fotografii din această carte şi va fi evident cât de puţin însemnau ele.

Curtea izbucni într-un râs îndelung", când Moureau îi atrase atenţia lui Breton1 asupra faptului că tratatul din mâna sa fusese scris de către Undritz, nefiind altul decât „Sandoz Hematological Plates", ţiul Le Breton îi scăpase numele autorului. De aici înainte, arogantul expert pierdu din ce în ce mai mult teren. El trebui să admită că nu cunoştea diferenţele dintre leucocitele umane şi cele animale: El afirmă că leucocitele din fotografiile, lui Undritz nu puteau fi recunoscute ca leucocite, din cauză că granulele din corpurile lor celulare nu puteau fi numărate complet. El nu ştia, – şi era evidentă această lipsă, că, în unele cazuri, hematologii numărau segmentele nucleilor şi nu granulele. El se refugie în spatele aserţiunii că nu putea vedea neutrofile în fotografiile lui Undritz, deoarece fotografiile nu erau vizibile. Se părea că nu ştia nici faptul că

colorarea cu roşu hematoxilin Hansen.

— Bierbrich care fusese folosit în mostrele de sânge în discuţie nu colora granula neutrofilelor, ci servea exclusiv pentru a face vizibili nucleii. La fel, părea să nu ştie că, în ciuda acestui fapt, neutrofilele puteau fi totuşi recunoscute neputând fi confundate cu eozinofilele, deoarece cu acest tip de colorare eozinofilele deveneau de un roşu aprins. În cele din urmă.

Le Breton nu făcu altceva decât să aducă un mare deserviciu cauzei lui Jaccoud.

În ciuda necazurilor pe care i le făcuse până acum experţii Floriot continuă lista experţilor. Cu demnitatea vârstei, Maurice Müller evită detractarea oponenţilor săi. Dar şi el, în ciuda experienţei sale în domeniul serologiei şi medicinei legale, se dovedi a nu avea cunoştinţe de hematologie, cunoştinţe atât de importante în acest caz. El impresionă atunci când spuse: „Dr. Undritz este un hematolog de reputaţie internaţională. Dar este de datoria mea să declar că hematologia care se ocupă cu sângele proaspăt este departe de medicina legală care se ocupă cu petele de sânge care au fost supuse la efectul alternant al aerului, luminii, căldurii şi frigului. Dar nici Müller nu văzuse nici măcar o singură lamelă originală a lui Undritz. El nu făcu altceva decât să teoretizeze nişte dogme. Atunci când a fost întrebat dacă, efectuase vreun test practic, el a fost obligat să spună că nu făcuse niciodată aşa ceva. Iar, afirmaţia sa atentă că nu, poate

recunoaşte celulele hepatice cu absolută siguranţă în fotografiile lui Undritz a fost copleşită de răspunsul neechivoc a lui Alder: „Când văd un canar spun: „acesta este un canar. Când, văd o pasăre diferită, spun: aceasta este. O pasăre diferită. Cât despre aceste celule, lucrurile; stau la fela, Müller îşi sacrifică de asemenea mult din credibilitatea sa când ridică problema pumnalului. Această problemă ar fi putut fi mult mai importantă decât întreaga chestiune a petelor de sânge şi a celulelor hepatice. Aceasta pentru că putea exista o îndoială că un pumnal de mărimea şi forma sa ar fi putut fi arma crimei. Dar Müller nu reuşi să facă aceste puncte convergente şi păru doar să oscileze din nou.

Anton, Werckgartner şi Wolfgang: Maresch din Graz nu au avut un succes mai mare. Şi ei fuseseră pregătiţi în mod neadecvat. Nici demnitatea unuia, nici inteligenţa celuilalt nu i-au putut salva de consecinţe: primul spuse „Când am străpuns ficatul unui cadavru uman, am adus la lumină doar trei celule hepatice. Celulele ficatului sunt la fel de greu de găsit ca şi portocalele în pădurile munţilor Wosgi”. Era o imagine interesantă pe care chiar translatorul curţii o putu traduce într-o franceză curată. Dar metafora se întoarse împotriva sa cinci Undritz, Bock, Alder şi Moureau arătară, prin intermediul fotografiilor lui Undritz şi al numeroaselor lor experienţe, că Rănile ficatului inundat de sânge scoteau la iveală la fel de multe celule ca şi „mormanele de

portocale dintr-o livadă siciliană”. Undritz, care până în acest punct, îşi conservase poziţia şi politeţea, izbucni cu mânie împotriva celor care încercau să judece chestiuni pe care, nu le înţelegeau.

Când procesul din 28 ianuarie se apropia de sfârşit, Floriot trebui să recunoască faptul că încercarea sa de a discredita testele sanguine eşuase. Orice ar fi înţeles juraţii din detaliile explicaţiei ştiinţifice, cu siguranţă că un lucru nu le scăpase: Undritz, Moureau şi ceilalţi experţi ai acuzării efectuaseră o muncă practică, în timp ce apărarea nu le oferise decât teorii. Juriul înclină deci să creadă în Undritz, Moureau, Alder şi Bock la care punctele de vedere ştiinţifice se întâlneau, chiar dacă disensiunile dintre experţi ar fi putut lăsa unele îndoieli în mintea câtorva dintre ei.

Şase zile mai târziu, ei îl declarară pe Jaccoud vinovat nu de crimă, ci de omor fără premeditare. Curtea îl condamnă la 7 ani închisoare. Verdictul şi sentinţa erau clar un compromis care relevau un oarecare grad de nesiguranţă. Problema era care inel din lanţul problemelor circumstanţiale produsese această nesiguranţă.

După informaţiile care se scurseseră în public, juraţii ţinuseră mai puţin cont de dovezile care se bazau pe petele de sânge. Acestea fuseseră acceptate. Mare parte din scepticism se centra în jurul problemei motivelor şi reconstituirii crimei, chiar după ultimul apel elocvent a lui Cornu către juriu: „Trebuie să

răspundeţi cu privire la vinovăţia lui Jaccoud cu un hotărât da. Acest laş, care a ucis un bătrân într-o seară de primăvară trebuie să-şi primească pedeapsa”.

— 23 – Cauzele celebre au zdruncinat frecvent bazele criminologiei, dar puţine dintre ele au avut un efect atât de puternic ca cel al lui Jaccoud. Juraţii simpli au luat probabil analizele petelor de sânge, pe încredere. Dar pentru experţi existau multe lucruri noi şi controversate în ceea ce priveşte acele tehnici pentru ca rezultatele lor să nu provoace îndoieli.

Fiecare profesionist trebuia să se confrunte cu anumite probleme. Avea oare serologia legală atât de multe puncte slabe? Erau metodele tradiţionale atât de depăşite, încât testele de sânge de această importanţă să cadă în mâinile unui intrus, chiar dacă acesta se dovedea atât de talentat în domeniul său? Ce valoare trebuia dată cercetărilor acestui intrus? Erau valabile sau nu atacurile lui Le Breton, Müller şi ale celorlalţi? Ar fi căzut cercetarea lui Undritz la o investigaţie mai atentă sau s-ar fi dovedit o inovaţie reală, cu promisiuni pentru viitor?

Chiar înainte ca serologii să înceapă lupta cu aceste întrebări, ci fură atraşi într-o adevărată cruciadă. Un grup din Berna denunţă cazul Jaccoud drept o altă afacere Dreyfuss. Un medic din Berna pe nume Sutermeister, un adevărat fanatic, luă conducerea acestei campanii şi începu să colecteze bani şi probe pentru a forţa o

revedere a verdictului. Sutermeister era plin de zelul unui reformator înveterat şi era convins că Jaccoud fusese victima unor sinistre intrigi politice. Din necesitate, o mare parte a campaniei sale era îndreptată împotriva lui Undritz şi Hegg. Experţilor serologi şi medicilor legist! de renume din Europa şi America le-au fost trimise nenumărate scrisori, cereri şi solicitări de a face depoziţii. O asemenea scrisoare a ajuns la Wiener, la New York, o alta la Coombs, la Cambridge. Sutermeister însuşi a plecat la drum pentru a colecţiona critici la adresa lui Undritz şi a lucrărilor sale. Nici nu a apucat bine să primească o scrisoare de la unul sau altul din oamenii de ştiinţă solicitaţi, că o şi transforma în remarci caustice şi în denunţuri pe care le împrăştia apoi în străinătate într-o serie de articole-pamflete şi scrisori nesănătoase. În scrisorile către Undritz de exemplu scria: „Dacă ceea ce citologi recunoscuţi pe plan internaţional spun despre celulele tale de ficat se confirmă, trebuie să te pregăteşti pentru a fi dat în judecată de Jaccoud pentru despăgubiri de cel puţin un milion de franci... Nu există decât un singur mod de a evita acest dezastru: „să-ţi retragi depoziţia înainte de reluarea procesului". Sau: „Vă alertez asupra faptului că avem probe de încredere că întreaga afacere Jaccoud nu a fost decât o înscenare. Ştiţi de asemenea că testul Coombs a fost... falsificat". Sau: „Celulele dvs, de ficat... sunt de fapt simple celule de salam din sandviciuri pentru că Jaccoud şi-a luat haina în

maşină şi a folosit-o ca o faţă de masă la un picnic… Dacă sunteţi cu adevărat om de ştiinţă, ar trebui să vă alăturaţi nouă în cererea de revizuire a procesului. Astfel va fi un scandal internaţional”. Lui Alder îi scria: „după ce mi-am terminat turneul european, vizitând proeminenţi citologi în Germania, Anglia, Franţa şi Austria, peste tot nu am găsit decât zâmbete în ceea ce priveşte celulele de ficat ale lui Undritz. Aş vrea să vă întreb şi eu ceea ce ar fi trebuit să fiţi întrebat în faţa curţii”. După care urma un mare sortiment de întrebări aiurite. „Mai mult, noi am cunoscut încă de la început pe adevăratul asasin. Vă scriu aceasta nu ca pe un apel afectiv, ci pentru că justiţia supremă are o lege după care un expert care nu îndepărtează o opinie recunoscută ca falsă înainte de începerea procesului, poate fi pedepsit cu închisoarea până la 5 ani. Noi nu vom arăta mai multă milă pentru voi decât i-aţi arătat voi lui Jaccoud.

Datorită fanatismului lui Sutermeister, au fost colecţionate suficiente fonduri pentru ca acest caz să fie pus în mâinile unor avocaţi din Berna şi Geneva: Horace Mastronardi şi Roland Steiner. Dar excesele lui Sutermeister tindeau să îndepărteze pe specialiştii de medicină legală şi pe serologii care altfel ar fi consimţit să verifice metodele testului sanguin care fusese aplicat. În cazul Jaccoud. Probabil că Sutermeister ar fi eşuat complet în tentativa sa, dacă Le Breton nu ar mai fi suferit încă de pe urma înfrângerii sale de la

Geneva. Acesta din urmă bântuia toate congresele de medicină legală, sperând să-şi convingă colegii să pronunţe o condamnare a lui Undritz. Şi Maresch solicita o verificare a metodelor Undritz pentru a răzbuna înfrângerile suferite de el şi Werékgartner la Geneva. Mai mult, toate societăţile ştiinţifice păreau gata să condamne cercetările unui intrus. Astfel, terenul era favorabil pentru o denunţare generală a lui Undritz.

Dar, curând se confirma că integritatea şi probitatea oamenilor de ştiinţă era mai puternică decât uşoarele emoţii stârnite de oameni ca Sutermeister. La Congresul de Medicină Legală de la Graz, în octombrie 1960 şi la Congresul internaţional de medicină legală de la Viena nu s-a vorbit nimic despre Undritz. Oamenii de ştiinţă italieni care încercaseră metoda Undritz de testare microscopică a sângelui au oferit o confirmare a cercetărilor sale. Ei nu priveau diferenţierea leucocitelor ca pe o iluzie. Conchideau totuşi că metoda, din cauza dependenţei sale de cunoştinţe speciale de hematologie, nu putea avea „Valoarea unei metode standard pentru diagnosticul general al petelor de sânge”.

În mai 1962, avocaţii apărării lui Jaccoud îi cerură profesorului de patologie Ruttner de la Universitatea din Zürich să verifice lamele lui Undritz. Raportul lui Ruttner nu le-a adus însă niciun confort, „Celulele prezentate la Geneva nu

seamănă cu celule hepatice „se spunea în concluzie”, se poate adăuga că… este imposibil să demonstrezi că ele nu sunt celule hepatice. Celulele hepatice uscate, aşa cum s-a demonstrat în experienţa noastră, durează luni de zile şi pot fi recunoscute prin metoda Undritz”…

Astfel, toate încercările de denigrare a noii metode s-au confruntat cu o sobră consideraţie din partea oamenilor de ştiinţă. Metoda Undritz de examinare microscopică a sângelui era într-adevăr ceva nou, dar nu putea fi egalizată cu procedeele ce fuseseră abandonate la începutul secolului. Aceasta nu alterează principiul fundamental după care testele unice ale unei metode noi nu pot fi suficiente pentru siguranţa legală. Din 1961 în continuare noile metode de determinare a tipului şi grupei de sânge s-a întins din Anglia, Suedia şi Franţa în întreaga Europă şi în lume. Probabil că nu datorită unui accident Maurice Müller la Lille şi Maresch – acum succesorul profesorului său la Institutul de medicină legală din Graz – au adus contribuţii decisive pentru prepararea drumului acestor noi metode care purtau numele misterios „Ouchterlony” sau „aglutinaţie mixtă”. Dezvoltarea lor a marcat fără îndoială un progres semnificativ în istoria serologiei, aşa cum o făcuseră mai înainte descoperirile lui Uhlenhuth, Lattes şi Holzer.

— 24 – Din 1961 până în 1965, au fost mai multe cazuri rezolvate prin noile tehnici. Intre

acestea a fost crima care a avut loc în micuţul sat german Reichelshofen pe data de 10 mai 1962. La intersecţia celor două drumuri naţionale, exista o umilă proprietate a unui dogar pe nume Friedrich Lindorfer, un bărbat la fel de umil, care se apropia de 60 de ani. Parterul casei sale era format dintr-o bucătărie, o cameră de zi, un dormitor şi un coridor îngust, iar pe latura care dădea spre grădină, era atelierul acestuia de care era lipit un şopron pentru porci. Lindorfer locuia la acest parter cu soţia sa Elis şi doi fii mari care aveau slujbe în sat. La etaj mai erau încă două camere şi un hol mare. Uşile camerelor dădeau într-un hol la care se ajungea pe o casă a scărilor ce pornea, din holul din faţă. Una dintre aceste camere de sus era ocupată de fiica sa, Erika, soţul ei şi câţiva copii mici. Celelalte două erau mai puţin folosite şi aparţineau Linei Lindorfer, sora în vârstă de 52 ani şi necăsătorită a dogarului, o croitoreasă ce suferise de la naştere de o boală a şoldului. Lindorfer fusese, fiul cel mai vârstnic şi, când preluase proprietatea de la părinţii săi, le promisese să lase etajul surorii sale invalide pentru cât timp va trăi. În seara de 11 mai, Anna Eckel, o prietenă a Linei veni la aceasta pentru a o x ajuta la cusut. Spre surpriza ei găsi uşa de la camera Linei – care era comună cu cea a bucătăriei – întredeschisă. Zăvorul care închidea uşa era ieşit puţin din lemnul acesteia, ca şi cum cineva l-ar fi forţat. Camera era goală şi dormitorul la fel. Acest lucru era cu atât mai

surprinzător cu cât pe masă era o cusătură neterminată şi urmele unei mese reci. Iar Lina era cunoscută pentru curăţenia ei meticuloasă. Anna stătea încă în uşă când Friedrich Lindorfer în hainele sale de lucru urcă pe scări şi o privi atât de ciudat, încât femeia nu îndrăzni să-l întrebe ceva despre prietena ei. Ea plecă la o cunoştinţă de la o casă din apropiere. Vecinul ştia prea bine că Lina nu-şi părăsea casa niciodată fără a face curăţenie şi lăsa întotdeauna în uşă un bileţel pe care scria ora de întoarcere. Vecina nu observase nicio mişcare a Linei. Mai târziu, curiozitatea o împinse să traverseze drumul până la casa lui Lindorfer. Ea îl întrebă pe acesta dacă ştia unde era sora sa şi ce se întâmplase cu zăvorul uşii ei.

Dogarul păru şi el surprins. Urcă pe scări pentru a examina zăvorul şi insistă ca uşa să fie închisă până la sosirea Annei Eckel. Numai ea putuse să-l strice. Lina plecase de acasă pe la două şi se urcase în maşina cuiva pe care nu-l cunoştea, spuse el, în timp ce tocmai se întâmpla să iasă din atelier, la timp pentru a vedea maşina dispărând. Era tot ceea ce ştia şi spuse că mişcările Linei nu eraţi treaba lui. Toţi ştiau că Lina se încăpăţâna să-şi găsească un bărbat. Cheltuise mulţi bani cu scrisorile către ziarul Heimundwelt (un săptămânal cunoscut pentru anunţurile publicitare matrimoniale). Probabil că cineva dăduse răspuns cererii ei şi plecaseră împreună pentru „a-l încercai.

Probabil că afacerea ar fi trecut neobservată

mai mult timp dacă Anna Eckel nu ar fi auzit ceea ce Lindorfer spusese despre zăvor. Ea se simţi ofensată. În ziua de 21 mai merse la cea mai apropiată circă a poliţiei din Bavaria, la Rothenburg şi se plânse împotriva lui Lindorfer pe care îl acuză de calomnie. Sergentul Pfiegl o ascultă şi apoi porniră împreună spre Reichelshofen. Cunoştea destul de bine proprietatea Lindorfer. Lina, apelase în mod frecvent la protecţia poliţiei, arătând că fratele ei şi familia lui o persecutau. Ei ar fi vrut să o dea afară, spusese ea, pentru a avea mai mult spaţiu. Pfiegl găsise că existau reale mari fricţiuni în casa dogarului. Lindorfer şi familia sa erau într-adevăr foarte înghesuiţi. Pe de altă parte, Lina era certăreaţă şi cunoscută pentru limba ei ascuţită – o fată bătrână nefericită şi ciudoasă. Cel puţin aceasta era părerea tuturor vecinilor, în timp ce Lindorfer era privit ca un muncitor destoinic şi econom. În ceea ce priveşte circa de poliţie din Rothemburg, menajul Lindorfer era, la fel ca multe alte duzini, supus aceloraşi probleme şi aceloraşi necazuri.

Când Pfiegl ajunse la proprietatea sa, Lindorfer tocmai îşi scotea din atelier câteva butoiaşe. El repetă ceea ce spusese deja vecinii sale şi se plânse de „muierile astea care nu îţi fac decât necazuri”. Pfiegl cercetă uşa şi decise să uite cazul până la întoarcerea Linei Lindorfer. Dar, pe 3 iunie el află că apartamentul Linei era încă gol. Plecă din nou acolo şi de data aceasta cercetă

şi camera Linei. Mizeria pe care o găsi i se păru ciudată. Dar el se mulţumi să-i ceară lui Lindorfer să scrie tuturor rudelor sale, pentru a vedea dacă nu cumva Lina era la vreuna dintre ele. Mai trecu o săptămână. În sfârşit, pe 11 iunie, poliţia publică un afiş cu persoane dispărute pe care-l trimise şi la biroul criminalistic al Bavariei din München. Puţin după aceea, o familie din satul Steinsfeld relată că o văzuseră pe Lină la hramul bisericii, astfel încât afişul cu persoane dispărute fu retras. Poliţia din Rotherburg, era încă înclinată să nu ia în serios această afacere. Dar, când familia din Steinsfeld descoperi, pe 4 iulie, că femeia care ei crezuseră că era Lina era altcineva, a doua notă cu persoane dispărute fu trimisă, la München. După o zi, poliţia primi ordine să verifice dacă Lina Lindorfer îşi luase de acasă o sumă mai mare de bani pentru călătoria ei. Pe 6 iulie, mai mulţi poliţişti făcură prima cercetare serioasă a apartamentului ei. Ei deschiseră o cutie conţinând bonuri de bancă cu economii de cca. 13.000 mărci şi 234 mărci bani lichizi. *De* foarte mult timp din bancă nu fusese retrasă nicio sumă. Părea de necrezut ca Lina să fi plecat de acasă fără niciun ban pentru mai mult timp. Pe 9 iulie, divizia criminalistă de la poliţia din Ansbach preluă cazul pe care-l dădu inspectorului Heberger.

Heberger şi doi detectivi, Klug şi Burckert efectuaseră mai întâi etapele obişnuite în astfel de cazuri. Ei chestionară pe cei din împrejurimi, începând cu membrii familiei Lindorfer şi

terminând cu cei cărora Lina le cosea în mod obişnuit. Nimeni nu o mai văzuse din data de 10 mai. La început, şi Heberger acceptă probabilitatea că bătrâna fată plecase într-o călătorie. Dacă i-a trecut vreodată prin cap ideea unei crime, el presupuse că aceasta avusese loc în timpul călătoriei. Dar biroul de criminalistică din

Bavaria trimisese buletine cu persoane dispărute la birourile centrale şi în celelalte state ale Germaniei apusene. Ziarele din întreagă regiune a Franconiei centrale publicară notiţe cu persoana dispărută. Numele şi descrierea Linei apărură pe listele de persoane căutate afişată de poliţia federală. Pe 19 – iulie un mesaj telex merse la toate statele majore ale poliţiei din R.F.G. Imediat, cercetările se lărgiră. Poliţia cercetă toate publicaţiile Linei din ziarul Heimundwelt şi făcu o listă cu toate notiţele pe care le sublimase femeia. Adresele celor ce solicitau mariaje fură obţinute de la ziar după care începu o cercetare atentă în diverse sate şi oraşe. Vecinătatea satului a fost cercetată de câteva escadroane de poliţie, însoţite de clini. Ideea că Lina ar fi putut fi ucisă de străinul care o luase în maşină şi că corpul ei fusese aruncat în apă undeva, în apropiere conduse cercetarea la râurile şi iazurile din apropiere. Dar acest efort uriaş nu duse la nimic.

În acest timp, o nouă suspiciune se trezi în mintea lui Heberger, deşi la început i se păruse absurdă. În timp ce trecea în revistă diferitele afirmaţii ale locuitorilor satului, îşi dădu seama că

erau câteva care aruncau o lumină oarecum sinistră asupra situaţiei Linei în cadrul familiei. Surorile ei, care veneau uneori acasă în vizită, comentau ça fratele lor, Friedrich îşi dorea să intre în posesia camerelor Linei cu orice preţ. Deoarece câştiga cu greu banii pentru întreţinerea familiei din munca sa de dogar şi din puţinul care-l dădea pământul, el se temea că va trebui să-i plătească Linei pentru a pleca, dacă nu o va face din proprie voinţă. Încercase, deci să o determine să plece, făcându-i viaţa cât mai neplăcută. Se dedăduse la astfel de lucruri cum ar fi încuierea pivniţei de lemne ca să nu-şi poată încălzi camerele, îi punea bicicleta în ploaie şi îi folosea bucata de grădină. Fusese auzit ameninţând-o: „Când va veni timpul te-oi scoate eu afară. Vei fi fericită să pleci”. Între hârtiile Linei, Herberger găsi note în care ea înregistra certurile cu fratele ei. Între altele unele spuneau: „februarie 5, 1960. A spus că-mi va scoate dinţii”, sau: „martie 5, 1961. Vrea să-mi arunce afară lucrurile”. Era oare posibil ca operaţia de cercetare în toată Germania să eşueze deoarece secretul dispariţiei Linei nu trebuia căutat prea departe, ci mai degrabă chiar în casa Lindorfer. Era de conceput ca stângaciul dogar, un om mai curând timid să ştie răspunsul la acest mister?

Încă o dată Heberger trecu prin afirmaţiile lui Lindorfer, ale soţiei sale şi ale fiilor săi, precum şi ale vecinilor cu privire la plecarea Linei. Nimeni în afară de Lindorfer nu o văzuse pe Lina plecând.

Toţi nu făceau altceva decât să repete ceea ce le spusese Lindorfer. Herberger dădu peste mai multe contradicţii. Dogarul îi spusese sergentului Pfiegl că nu-l putea descrie pe străinul din maşina cu care plecase Lina. Dar, în zilele următoare, dăduse mai multe descrieri. Într-una din poveşti maşina stătuse lângă berărie, apoi într-alta în strada spre Adelshofen apoi pe strada spre Endsee, apoi în faţa fierăriei şi, în sfârşit, la intersecţia cu strada Kappelweg. După una din relatări, străinul conducea o maşină gris, o altă persoană auzise că era verde iar o a treia auzise că maşina era galbenă. Într-una din versiuni, Lina era îmbrăcată în gris fără haină, dar într-o altă relatare purta o haină de culoare deschisă cu o basma pe cap. Bineînţeles, se putea considera că Lindorfer, cu mintea sa limitată, încurcase oprestea, dar era la fel de posibil că minţea încă de la început şi continuase să mintă, uitând ce spusese anterior. Era posibil ca Lina Lindorfer să nu fi plecat niciodată de acasă. S-o fi terminat dogarul cu soră-sa pe care nu izbutise să o scoată din casă?

Herberger, trimise rămăşiţele de mâncare găsite în bucătăria Linei la Secţia tehnică a Biroului de criminalistică a Bavariei de la München. El solicită un studiu toxicologic. Nu se găsi însă nicio otravă. Herberger cercetă apoi apartamentul pentru eventuale urme de luptă şi căută în special urme de sânge. Dar el şi oamenii săi nu aveau nici mijloacele nici experienţa

necesară pentru a realiza o cercetare sistematică. Desigur, poliţiştii observaseră câteva pete negre care puteau fi de sânge pe capacul unui puţ. Bucăţile de lemn pătate au fost tăiate. Erau de asemenea suspecte şi o pereche de pantaloni de lucru şi pantofi de-ai lui Lindorfer. În ziua de 21 iulie, Herbergher luă şi linoleumul de pe podeaua apartamentului Linei. Toate aceste materiale fură trimise la München”.

Sânge nu fu găsit nicăieri. Herberger şi oamenii săi dădură deoparte chiar întreaga movilă de bălegar, în vaga speranţă de a găsi niscaiva urme, dar şi această trudă se dovedi zadarnică. La sfârşitul lui iulie cercetările din jurul proprietăţii Lindorfer fură abandonate şi poliţia se concentra din nou asupra posibilităţii ca Lina să fi dispărut sau să fi fost ucisă în afara limitei satului Reichelshofen.

LIerberger se întoarse la teoria sa alternativă numai după ce mai trecu o săptămână fără niciun rezultat. Pe 23 august, deci o lună mai târziu, el şi oamenii săi descinseră încă o dată la vechea casă de la intersecţia celor două şosele. Herberger căută din nou sânge. El avea de această dată lămpi de analiză a căror utilitate fusese mult timp discutată. Pentru prima dată i se păru că poate detecta o urmă de nervozitate în spatele liniştii aparente a lui Lindorfer. Dar, după câteva ore de cercetare cu lampa, detectivii nu găsiră nicio urmă suspectă.

Lina Lindorfer nu era singura persoană care

dispăruse fără urmă în Germania apuseană. Zeci de mii de persoane dispăreau în mod constant în acelaşi mod. Ca o reacţie la înregimentarea excesivă a erei naziste, germanii, cu caracteristica lor lipsă de introspecţie, se aruncaseră într-o direcţie opusă şi încercau să se bucure de *o* libertate exagerată şi de abolirea oricărui fel de control. Existau de asemenea nenumărate lacune în sistemul de înregistrare şi cercetare administrativă. Mulţi oameni găseau foarte convenabile aceste lacune. Republica federală devenise un azil favorit pentru mulţi criminali internaţionali. Situaţia era descrisă pregnant de un conducător al unei bande franceze: „Cel mai bun loc de ascuns este o ţară cu o conştienţă vinovată”. Exista deci vreo şansă de succes în cercetarea lui Herberger, având în vedere că avea atât de puţine ajutoare şi ea se afla într-o situaţie atât de neprielnică? Timp de mai multe zile fu gata să renunţe la acest caz. Dar era obsedat de urma de nervozitate pe care Lindorfer o arătase la ultima sa vizită. Putea asta însemna că de fapt în casă se găseau urmele unui mister care ar necesita o cercetare mult mai sistematică? În acest punct Herberger îşi aminti de un curs recent pe care-l ascultase la Institutul de medicină legală din Erlanger asupra metodelor de detectare a sângelui; Conferenţiarul, dr. Lothar Lautenbach argumentase că cercetările pentru căutarea petelor de sânge trebuiau să formeze o disciplină specială care să implice colaborarea directă dintre

detectivi şi oamenii de ştiinţă.

Pe 27 august, Herberger hotărî să telefoneze la Institutul de medicină legală din Erlanger şi să ceară ajutor. Dacă cei de acolo îi puteau trimite un serolog, el va încerca să obţină un ordin de percheziţie de la procurorul statal care să-i permită să treacă prin casa dogarului din pivniţă până în pod. Dacă şi această cercetare va fi zadarnică, se declara gata să renunţe.

— 25 –

Institutul de medicină legală şi criminalistică din Erlanger luase conducerea în încercarea de a stabili testele Ouchterlony şi cel de aglutinare mixtă, x în septembrie 1958, în timpul afacerii Jaccoud, Maurice Müller se adresase unui congres al experţilor de medicină legală din Zürich cu o comunicare intitulată „identificarea produselor biologice cu ajutorul metodelor imuno-chimice”. El a făcut prima relatare concretă a tehnicii prin care savantul suedez A. Ouchterlony din Göteborg reuşise să demonstreze prezenţa proteinei umane sau animale în petele de sânge cu o certitudine mai mare decât se reuşise mai înainte, depăşind astfel problemele cu care se mai confrunta încă testul Uhlenhuth. Metoda sa era atât de simplă incit toţi se întrebau cum de nu fusese descoperită mai înainte. Cititorii jurnalelor ştiinţifice suedeze, citiseră probabil despre experimentul său cu agar-agar, un material gelatinos provenit din anumite alge marine (cunoscut mai simplu ca gelatină agar), încă în 1949, dar au trecut 8 ani, înainte ca

Müller şi alţi câţiva savanţi francezi să se folosească de aceste experienţe. Müller a fost primul care a atras atenţia serologilor europeni asupra acestor cercetări. Dar interesul general nu a fost trezit până când nu au apărut într-unul din principalele jurnale americane articolele lui Ouchterlony asupra cercetărilor în domeniul alergiei. Ouchterlony avusese ideea de a folosi gelatina agar ca un fel de tampon, între soluţiile din pete de sânge şi antişerurile corespunzătoare. El a pus gelatină agar în stare fluidă, caldă, pe o farfurie de sticlă. După răcire, un strat de gelatină cu o grosime de cca. a 10-a parte dintr-un inch s-a format pe sticlă. Cu un cilindru rotund de metal cu diametrul de un sfert de inch a făcut câteva găuri în acest strat. O gaură se face în centru şi alte patru grupate în jur, fiecare la o distanţă de jumătate de inch faţă de gaura centrală. Pentru a testa pata de sânge pentru originea sa umană sau animală se pune o soluţie de colorant în gaura centrală. Nu contează dacă soluţia este clară sau nu. Găurile înconjurătoare sunt umplute cu o varietate de antiseruri, atât antiumane cât şi antianimale. Dacă farfuria cu gelatina agar este pusă într-o cameră umedă la 98 grade Farrenheit timp, de 24 până la 36 ore, se formează linii vizibile între gaura centrală şi cea care conţine antiserumul tipului de sânge din acea deschidere. Precipitarea proteinei în gelatină face aceste linii atât de evidente încât nu există niciun pericol de confuzie.

— Metoda este reversibilă cu un antiser în gaura centrală. Această formă de experienţă permite efectuarea unui număr mare de teste în acelaşi” timp. O soluţie de control pentru antiser conţinând tipul de sânge căruia trebuie să-i fie eficient împotrivă şi o soluţie de pată de sânge care urmează să fie testată, împreună cu o soluţie din materialul pe care se află pata pot fi puse în găurile dimprejur. Testul, – necesită mai mult timp decât cel al lui Uhlenhuth, dar este mai precis şi nu dă naştere la confuzii. Uriel, Scheidegger şi Gräber de la Institutul Pasteur au arătat că liniile de precipitaţie din gelatina agar pot fi colorate şi apoi fotografiate servind astfel ca probe indestructibile.

Cam în acelaşi timp, alţi savanţi francezi, Hartmann şi Toillez, au inovat o tehnică de aplicare a testului Ouchterlony la pete de sânge extrem de mici. În locul unëi farfurii de sticlă ei au folosit o lamă de microscop; găurile din gelatină erau mult mai mici. Pete de sânge extrem de mici şi mici cantităţi de ser erau suficiente pentru a face vizibil precipitatul de proteina. Serologii care fuseseră tulburaţi de limitele reacţiei Uhlenhuth şi se bazaseră pe complicatul test Coombs preluară cu uşurare testul Ouchterlony. Sensibilitatea sa nu era mai mică decât cea a testului Coombs iar avantajele în ceea ce priveşte uşurinţa efectuării şi siguranţa erau enorme.

Apăruse astfel o nouă metodă mult mai rapidă. În 1969, periodicul *Nature* publica două

lucrări semnate de Stuart S. Kind, cercetător ştiinţific al departamentului de biologie al laboratorului de medicină legală a Ministerului Afacerilor Interne din Anglia, situat, la Harrogate, asupra unei metode încă necunoscute pentru determinarea grupelor sanguine în petele de sânge pe care a numit-o metoda „aglutinării mixte”. Un an mai târziu a urmat o altă lucrare, cu acelaşi subiect. Autorul nu era altul decât R.K.A. Coombs din Cambridge, în colaborare cu Barbara Dodd de la Departamentul de medicină legală al Colegiului medical al spitalului din Londra. Această lucrare avea titlul „Aplicarea posibilă a principiului aglutinării mixte la identificarea petelor de sânge” şi se ocupa cu metoda grupării sanguine bazată pe tehnica aglutinării mixte.

Pentru a înţelege această tehnică trebuie să ne întoarcem în anul 1949. Atunci, Alexander S. Wiener şi asociatul său Herrman din New York efectuaseră experienţe cu agentul pneumoniei, pneumococul de tipul 14. În cursul lucrărilor ei au făcut o observaţie curioasă. Aceşti pneumococi care, după ideile acceptate, nu aveau nicio legătură cu grupele sanguine umane, absorbeau serurile umane anti-A şi anti-B, exact în maniera în care celulele grupei A şi grupei B o făceau cu serurile lor respective. Şi mai interesantă a fost următoarea întâmplare: pneumococii erau amestecaţi cu antiser-A şi absorbiţi de substanţa anti-A din acest ser. Dacă aceiaşi pneumococi erau amestecaţi cu celule A, celulele erau aglutinate.

Cu alte cuvinte, substanţele anti-A sau B din serul sângelui uman păreau să aibă capacitate de dublă absorbţie sau, în termeni chimici, *de* a forma legături între două substanţe. Ele puteau servi ca legături între celulele bacteriene şi celulele sanguine, dacă celulele bacteriene condiţionau, acelaşi factor de grup ca şi celulele sanguine. Cel de al doilea război mondial întrerupsese cercetările în această direcţie, astfel că sugestia lui Wiener nu a fost pusă în practică.

În 1955 – 1956, Coombs a dat peste acelaşi fenomen. El lucra la transplantul de piele. Existau dificultăţi frecvente în adaptarea pielii transplantate care era folosită pentru a acoperi defecte de piele. Lui Coombs i se întâmplă să studieze dacă celulele epidermice n-ar putea conţine de asemenea substanţe de grup care influenţau probabil vindecarea. În cursul cercetării, el şi colegii săi, Bedford şi Rouillard au dat peste descoperirea pe care Wiener o făcuse în 1939. Ca şi pneumococii, celulele pielii posedă de asemenea caracteristicile grupelor de sânge corespunzând grupelor sanguine ale persoanei respective. După grupa lor sanguină ele absorbeau anticorpii serurilor anti-A şi anti-B şi acestea, la rândul lor, formau legături cu celulele roşii corespunzătoare pe care le aglutinau. Era ca şi cum anticorpii posedau două braţe dintre cafe unul se agăţa de celula de piele şi celălalt de celula sanguină. Pentru a determina de ce grup aparţinea o celulă de piele era suficient să-l

amesteci cu ser anti-A şi anti-B. După aşteptarea pentru absorbţia anticorpului, serul superfluu se îndepărta şi se adăugau celulele sanguine de grupă cunoscute. În funcţie de care celule erau aglutinate-A sau B, celula de piele conţinea caracteristicile de grupă A sau B. Şi Coombs a numit acest proces curios aglutinare mixtă şi a arătat că aceasta poate avea largi aplicaţii în serologia criminalistică.

Această sugestie a fost neglijată până când Stuart Kind a relatat-o în 1960. Se întâmpla că în acel timp Kind a tratat fulgi uscaţi sau particule de sânge care erau prinse strâns de material ca şi cum ar fi fost celule de origine necunoscuta. El le-a analizat pentru grupa sanguină în modul în care Coombs o făcuse pentru celulele de piele.

La început, pe Kind îl interesa numai să afle dacă procesul era sau nu posibil. Dacă răspunsul era pozitiv, procedeul destul de migălos asociat cu testul de absorbţie Holzer putea fi evitat. Nu ar mai fi fost necesară determinarea dacă eficienţa serurilor anti-A şi anti-B fusese diminuată. Era suficient să se adauge serurile la particulele necunoscute de sânge să se aştepte absorbţia şi apoi să se testeze cu celulele sanguine cunoscute pentru a vedea care au fost aglutinate.

— Dacă era aglutinat A atunci grupa necunoscută era A. Dacă era aglutinat B, grupa necunoscută era B. Dacă erau absorbite, şi aglutinate ambele, atunci grupa sanguină era AB.

Metoda lui Kind era aceea de a plasa fibrele

de ţesătură pătate cu sânge în găurelele lamelelor. Apoi le trata cu tampon „McIlvaine” o soluţie de produse chimice care fixau forma celulelor.

— Ca şi în testul Holtzer, adăuga seruri anti-A şi anti-B şi le lăsa să se absoarbă timp de două ore. Spăla apoi excesul de ser cu soluţie salină şi adăuga testului său celule sanguine. Sub microscop căuta Aglutinarea. Perfecţionându-şi această tehnică, Kind a obţinut 100 de mostre uscate artificial de sânge de la Laboratorul de transfuzie de sânge din Sheffield şi a demonstrat acurateţea aceste] metode. Când Barbara Dodd a reluat aceeaşi metodă cu un an mai târziu ea, avea şi un alt scop. Procedeul aglutinării mixte i se păru ca o abordare promiţătoare a unor pete prea mici pentru a fi cercetate printr-una din tehnicile existente, chiar a celor vizibile numai la microscop.

Din pete de sânge de pe material ea a scos o singură fibră textila nu mai mare de 8 miimi dintr-un inch. Aceste fibre minuscule au asigurat un suport ferm pentru o cantitate la fel de minusculă de sânge prinsă de ele. Pentru a le spori fermitatea Barbara Dodd a tratat fibrele cu acid acetic şi violet cristal. Ea a reuşit să spele specimenele cu ser de iepure neutralizat prin căldură, pentru a îndepărta surplusul de substanţe chimice de fixare. Apoi a adăugat seruri anti-A şi anti-B, fiecare în cantitatea minusculă de 4 miimi dintr-un inch. A aşteptat apoi 24 ore, după care a spălat surplusul de ser şi a efectuat ultima etapă a

experienţei prin adăugarea celulelor de sânge cunoscut. A putut observa aglutinarea sau neaglutinarea la un microscop cu fază de contrast. La o mărire de la 100 la 400 au putut fi discernute şi cele mai mici detalii. Cu această tehnică ea a reuşit să obţină o determinare de grupă sanguină de la pete de sânge care conţineau mai puţin de un miligram de sânge uscat. A obţinut de asemenea şi o citire la petele de grup o privi folosirea unei soluţii anti-H.de la planta ulex Europaeus.

Experienţele lui Dodd au trezit interesul unei alte chimiste de la laboratorul poliţiei metropolitane a Scottland Yard-ului. D-ra Pereira era o practiciană de laborator şi căuta astfel metode care să producă rezultate bune cu un minimum de procedee de laborator complicate. Ea începu prin raţionalizarea metodei lui Kind şi Dodd. A găsit că un număr de etape erau superflue în special tratamentul cu substanţe chimice de fixare. În cele din urmă a redus procesul la o serie de etape simple care puteau fi efectuate direct pe lamele cu găurele. La început ea a pus aţă pătată într-una din cavităţile lamei. Un fir de aţă de control nepătat a fost pus pe o altă lamelă cu cavităţi. În acelaşi timp ea a adăugat o picătură de ser anti-A şi anti-B. Firul de aţă a fost apoi tras în fibre sub lichid. După o oră serul a fost îndepărtat cu pipete şi firele au fost spălate de 3 sau 4 prin cu picături de soluţie salină. Au trebuit să fie folosite pipete foarte fine

pentru a evita sugerea fibrelor odată cu soluţia. A fost adăugată o singură picătură dintr-o suspensie de celule de sânge cunoscut într-o soluţie de albumină bovină. Lamele au fost plasate într-o cameră de mare umiditate la 125°F timp de 10 minute. După răcire, erau expuse timp de 2 ore. Apoi, puteau fi examinate sub microscop pentru aglutinare. Era extrem de interesant să vezi cum celulele de test se agăţau de fibre ca şi cum ar fi fost atrase de un magnet. În raportul ei, d-ra Pereira comenta: „noi am testat metoda cu pete de sânge A, AII, B, AB, AIB şi O cu rezultate admirabile. Noi am examinat de asemenea grupele MN, şi am obţinut o diferenţiere clară. Din factorii Rh poate fi detectat D... cercetările progresează cu acestea şi cu alte sisteme. Se poate arăta că metoda operează satisfăcător şi cu saliva şi sperma... această metodă nu depăşeşte metoda clasică dar în cazurile în care cantitatea de sânge este prea mică pentru examinarea unei metode clasice poate fi adoptată metoda propusă”.

În august 1962, testul de aglutinare mixtă se apropia de acceptarea sa în toate laboratoarele serologice din lume. În Europa, savantul ungur Butvary a supus-o unui studiu atent şi a publicat o opinie favorabilă. La fel a salutat-o şi Maréch. El a arătat că utilitatea tehnicii nu era în niciun fel limitată la petele de sânge de pe fibre textile. Şi alte pete, indiferent dacă erau pe vopseaua automobilului, pe sticlă, hârtie sau alte suprafeţe, toate puteau fi transferate pe un suport de fibră

prin ştergerea lor cu mici particule de pânză fixate pe o baghetă de sticlă. Dificultăţi se întâlnesc numai cu petele de sânge de pe firele de nylon. Din cauza netezimii sale, nylonul nu reţinea pata şi celulele de test nu erau atrase către această fibră.

Din întâmplare, institutul Erlangen tocmai încerca testul de aglutinare mixtă chiar în timpul în care sergentul Herberger le solicitase ajutorul, în 27 august. Directorul institutului, Emil Weinig era fericit să ia parte la un caz care ar fi putut dovedi valoarea strânsei colaborări între detectivi şi serologi la locul crimei. Ei îl însărcină pe asistentul său Lautenbach să meargă la locul faptei imediat ce se obţinea un ordin de percheziţie. Îi recomandă de asemenea lui Herberger să se asigure ca cercetarea să se efectueze atât în timpul zilei cât şi noaptea; Putea să apară necesitatea de a cerceta zone mici pentru pete de sânge când ar fi fost necesară folosirea tehnicii chimiluminescenţei care depinde de întuneric.

— 26 –

Puţin după ora 8, în seara de 29 august, Lautenbach şi un tehnician de la institut echipaţi cu toată aparatura posibilă pentru găsirea petelor de sânge ajunseră la proprietatea Lindorfer. Lautenbach, era un bărbat subţire, brunet, de peste 30 ani, care venise din Germania apuseană în 1953, pentru a studia medicina. Cât timp a fost intern la clinica de chirurgie a spitalului din

Erlanger, el a ajutat la efectuarea unor numeroase autopsii pentru a câştiga bani şi în felul acesta a „căzut” în domeniul medicinei legale. Teza sa de doctorat s-a ocupat cu transformările otrăvurilor metalice în cadavre şi acest teritoriu încă neexplorat continua să-l fascineze. Dar, în afară de aceasta, a făcut studii importante în aproape toate subiectele care formau domeniul lui Weinig, de la autopsie şi investigaţia generală, până la probe în domeniul serologiei legale.

Tocmai cădea seara când Herberger şi oamenii săi sosiră la casa dogarului. De această dată erau însoţiţi de procurorul general. Faptul că acesta dorea să vadă el însuşi cum era realizată o căutare a petelor de sânge îşi avea semnificaţia sa. El arăta cât de puţin se făcuse în acest sens până în 1962 în regiunile mai îndepărtate de centrul republicii federale.

Lindorfer deschise uşa şi deveni foarte nervos când i se înmână ordinul de percheziţie. Totuşi, îşi recăpătă controlul luându-şi atitudinea sa obişnuită de indiferenţă. Pe stradă se strânseră mai mulţi locuitori ai satului şi pentru prima dată se auziră vorbe cum că poliţia se părea că nu are altceva mai bun de făcut decât să strice la nesfârşit liniştea cetăţenilor paşnici. În această atmosferă, Lautenbach şi asistentul său începură lucrul cu o lanternă şi un aparat cu spray de luminol. Lautenbach îşi dădu imediat seama, din impresia generală pe care i-o făcuse casa că tot ceea ce putea spera la acest prim contact nu era

decât o privire de ansamblu. Aşa cum îl învăţase experienţa, se concentra asupra suprafeţelor şi obiectelor care erau cel mai frecvent atinse şi deci cel mai posibil de a prezenta amprente de mâini însângerate. Uşi, minere, zăvoare, balustradă, chiuvete, apoi încercă suprafeţele şi obiectele pe care eventualul asasin le-ar fi putut atinge sau pe care ar fi putut cădea sângele în timpul unei lupte. Scări, porţiuni de podea, praguri. Lucrul în întuneric era destul de greoi şi trecu mult timp fără niciun rezultat. În cele din urmă, apărură câteva pete care străluceau de culoare albastru deschis, tipice pentru procesul chimic al luminolului. Ele apărură pe câteva locuri ale marginii puţului care era situat sub un acoperiş, chiar lângă atelierul lui Lindorfer şi de asemenea pe o chiuvetă din bucătărie, precum şi pe zăvorul uşii care ducea de la bucătărie la coridorul din faţă. În afară de acestea, pe podele nu mai găsiră nimic. Grupul de oameni urcară la etaj. Scările păreau a nu fi pătate de sânge, dar aceasta nu însemna nimic. Vopseaua de pe scări părea atât de nouă încât probabil că fuseseră vopsite recent. Când a fost întrebată soţia lui Lindorfer spuse că ea le vopsise, ca şi peretele casei scărilor, chiar la începutul lui iunie, la rugămintea soţului ei. Părea că nu-şi dă seama de faptul că răspunsul ei l-ar putea incrimina pe Lindorfer. La început, cercetarea etajului păru zadarnică. Pereţii, uşile, podelele şi obiectele din camera Linei rămâneau mute, oriunde erau atinse de sprayul de luminol.

Şi aceasta până când apăru o pată pe o uşă care până atunci fusese trecută cu vederea. Era uşa din stânga bucătăriei care dădea în coridor.

Pe clanţa uşii, la o înălţime de cca. 1 m şi jumătate străluci dintr-odată o mică dâră. Erau de asemenea puncte luminescente pe placa interioară şi pe cadrul uşii. Când Lautenbach a deschis larg uşa şi a dat cu spray în interiorul coridorului, străluciră dintr-odată mai multe zone şi puncte. Involuntar, procurorul şi Herberger se apropiară. Puteau fi acestea oare probele mult căutate? Fuseseră cercetările lor anterioare zadarnice până acum, pentru că Lina fusese dusă pe această uşă în această parte a casei?

La lumina lanternei, micul coridor prezenta scena unei întregi harababuri din amestec de cutii, scrinuri şi tot felul de vechituri. Jetul de spray al lui Lautenbach căzu pe scândura de pe podeaua înspre capătul coridorului, unde o scară urca spre pod. Aici apăru o zonă strălucitoare de aproape 1/2 m lungime şi cca. 20 cm lăţime. Dată fiind siguranţa sprayului de luminol, se putea face o presupunere exactă că această parte a podelei fusese mânjită cu sânge. Nu exista totuşi o siguranţă, dar era un fapt suficient pentru a justifica concentrarea lucrului pe coridor. În stânga şi în dreapta acestei zone străluciră şi alte pete mai mici. Lautenbach le încercui cu cretă. El luă scândura ce conţinea zona mai mare care fusese acoperită cu sânge şi o înfăşură în hârtie, împreună cu murdăria ce se lipise de scândură.

Petele de pe clanţa uşii fură luate cu ajutorul unei lame de cristal.

Coridorul era lung şi strâmt. În stânga uşii era un şifonier plin cu îmbrăcăminte veche, ziare, cărţi şi alte mărunţişuri. De peretele din faţă se sprijineau două cufere. Lângă ele, într-un colţ, sub scara care ducea sub pod era o căldare de lemn şi o grămăjoară de brichete de cărbune. Cele două cufere erau înconjurate de mai multe cutii goale, bucăţi de piele, pantofi vechi şi alte lucruri. În micul spaţiu din dreapta uşii era o chiuvetă a cărei ieşire dădea pe acoperiş. La piciorul scării era un alt cufăr care servea pentru păstrat cărbunele.

Noaptea era aproape pe terminate şi părea inutil să se mai treacă prin toate bulendrele din coridor, bucată cu bucată. Lautenbach trebui deci să se mulţumească, cu cercetarea locurilor din imediata vecinătate a petelor pe care deja le găsise. O altă pată strălucitoare apăru pe una dintre bucăţile de cărbune. Alte pete străluciră pe scări până la o înălţime de 1 m şi jumătate. Câteva pete luminescente apărură pe o bucată de scândură dintr-un cufăr. Brichetele, raftul de cărţi, un topor şi un suport pentru pantofi care avea mici pete de culoare maron închis fură puse deoparte.

După mai multe ore, prima cercetare luă sfârşit. Lautenbach plecă înapoi la Erlanger cu materialul pe care-l colecţionase pentru a testa sângele şi apoi pentru grupă, specie şi eventual vârsta şi cantitatea. Pe 31 august şi 1 septembrie

el trimise primele rezultate la Ansbach. Toate petele erau foarte greu analizabile. Scândura fusese probabil atât de bine spălată incit era greu de determinat chiar specia de sânge. Au fost obţinute specimene care puteau fi folosite numai prin tăierea unor canale în lemn. Petele de pe brichete erau mai evidente. Cele de pe clanţă erau abia identificabile. Doar cele de pe câteva coli de hârtie păreau mai clare. *Cu* toate acestea s-a dovedit posibilă demonstraţia că toate petele erau de sânge şi testul Ouchterlony arăta că pretutindeni, chiar şi pe scândura de pe podea ce fusese foarte atent curăţată, precum şi pe brichete, sângele era uman. Pentru a fi sigur, Lautenbach folosi un număr de seruri antiumane diferite, unele germane şi altele aduse din Franţa de la Institutul „Pasteur”. Reacţia la sângele uman a fost indubitabilă. Pentru demonstraţie erau disponibile şi lamele cu gelatină agar.

Lautenbach îl informă pe Herberger că intenţiona să încerce să determine grupa sanguină, dar aceste rezultate păreau imposibile, având în vedere experienţa ulterioară. Totuşi, spuse el, va încerca o nouă tehnică engleză – ce fusese remarcată pentru sensibilitatea ei. El se referea la testul de aglutinare mixtă. Lautenbach îşi concentră eforturile la început asupra petelor de pe brichete şi de pe hârtie. Scândura de pe podea părea inutilă, dar spera că murdăria care se ivise îi putea oferi câteva particule de sânge destul de mari pentru a reuşi un test de grupare. Aceasta

va necesita o examinare extrem de atentă, astfel încât puse deoparte bucata de scândură. Încercările sale de a grupa sângele de pe hârtie folosind testele Lattes şi Holtzer eşuară. Lautenbach încercă apoi să ia sângele de pe brichete cu ajutorul unei hârtii de filtru separând astfel sângele de praful de cărbune. El a supus precipitatul de sânge de pe hârtia de filtru la testele Lattes şi Holtzer. Dar acestea nu au dat rezultatul scontat. Câteva – dintre reacţiile testului Lattes sugerau în cel mai bun *caz* că era vorba de grupa O. Continuă cu testul de aglutinare mixtă, pe care se baza de altfel şi ultima sa speranţă, numai pentru a se confrunta în cele din urmă cu un ghinion. O fibră cu o particulă de sânge se lipise de o brichetă, dar aceasta se dovedi a fi o fibră sintetică, exact de tipul care rezistă la acest test. Apoi repetă testul cu particule fine de pe hârtia de filtru. De data aceasta el obţinu mai multe aglutinări cu celulele de test de grupă A ceea ce demonstra că sângele aparţinea grupei A. Dar, la verificare, când cercetă alte particule de pe hârtia de filtru, găsi că şi celule de test de grupă B produceau o urmă de aglutinare şi astfel el hotărî că trebuia să respingă aceste rezultate. Se părea că există un factor turbulent în praful de cărbune. El îi informă pe Herberger că era foarte posibil ca sângele să aparţină grupei A, dar încă nu reuşise să demonstreze aceasta. Dorea să facă şi alte studii.

Între timp îi propuse lui Herberger să

parcurgă următoarele etape:

1. Să afle dacă Lina Lindorfer fusese tratată vreodată într-un spital şi dacă îi fusese determinată grupa sanguină.

2. Dacă existau şi alte piese nespălate din lenjeria ei intimă care ar face posibilă determinarea grupei sanguine din secreţiile ei fiziologice.

După două zile, Herberger îi trimise lui Lautenbach câteva piese de lenjerie. În acelaşi timp, un detectiv află că Lina fusese tratată la clinica chirurgicală a universităţii din Erlanger. Fişa ei de observaţie nu fusese găsită la început, dar pe 4 septembrie, ea fu găsită şi grupa sanguină a Linei se dovedi a fi A. în tot acest timp, Lautenbach studiase deja piesele de lenjerie. Lina se dovedea o secretoare care dădea secreţii de grupă A. în septembrie, Lautenbach, trimise informaţiile lui Heberger şi sugeră să se efectueze o altă căutare de pete de sânge. De această dată ceru să nu fie trecut cu vederea niciun obiect din coridor. Pentru aceasta el se oferea să se deplaseze imediat acolo.

Lautenbach era convins că trebuiau continuate cerce? ţările în acest sens. Dar, spre surpriza sa, află că procurorul abandonase cercetările ulterioare în casa Lindorfer* considerându-le inutile. Lautenbach făcu cercetări şi află ce se întâmplase în timpul absenţei sale. Nesigur şi nefamiliarizat cu problemele cercetării

petelor de sânge, procurorul ceru să i se arate bucata de scândură care avusese o reacţie atât de puternică la sprayul de luminol. El dorea să determine singur dacă era sau nu sânge pe această bucată de lemn. Întrucât Lautenbach lipsise puţin, unul dintre mai tinerii săi asociaţi efectuase în mod inadecvat un test cu benzi dină pentru sânge şi nu obţinuseră nici*o* reacţie. Probabil că îşi căutase o scuză pentru incompetenţă. Oricum, el spusese procurorului că petele nu proveneau de la sânge, ci de la urină. Această remarcă îi sporise nesiguranţa procurorului şi-l determinase să stingă cercetările. Probabil că lucrurile s-ar fi oprit aici şi soarta Linei nu ar fi fost niciodată explicată, dacă nu ar fi fost întâmplarea. Câteva luni mai târziu, un tânăr detectiv familiarizat cu principiile moderne ale investigaţiei a fost transferat de la München la Ansbach. Acest tânăr se numea Valentin Freud. Primul lucru pe care-l făcu în noul său post a fost acela de a studia dosarele crimelor nerezolvate. În primăvara lui 1963, el dădu peste dosarul Lindorfer, luă legătura cu Lautenbach şi preluă imediat sarcina acestei misterioase afaceri. Pe 9 aprilie 1963, Freud merse acasă la Lindorfer pentru a cerceta terenul. Locuitorii casei care hotărâseră demult că problema era terminată „îl primiră chiar cu oarecare amabilitate. Doar Lindorfer se dovedi speriat încât câteva momente aproape că nu fu capabil să vorbească, dar se calmă totuşi foarte repede. Se părea că dogarul şi

familia sa făcuseră destule transformări în casă. Un mare număr de obiecte care erau trecute pe lista cercetărilor anterioare dispăruseră. Nu mai puteau fi văzute nici brichetele de cărbune, nici căldarea de lemn. Multe dintre vechituri fuseseră luate. Dar Freud observă o pereche de papuci de damă care prezentau decolorări maro în interior şi pe rama călcâielor. Intră imediat în posesia lor. La Ansbach studie fotografiile coridorului ce fuseseră luate în august 1962. În aceste fotografii apăreau şi papucii. Ei stătuseră iniţial în faţa cufărului din dreptul scărilor. Pe 9 aprilie trimise pantofii la Erlanger. La început, Lautenbach determină prezenţa sângelui, apoi găsi *ieşi* sângele era uman. În sfârşit, examină sângele cu ajutorul procedeului de aglutinare mixtă. Lăsă serurile anti-A şi anti-B să lucreze timp de 15 ore jumătate pentru, a obţine rezultate cât mai exacte. De trei ori ajunse la aceeaşi concluzie. Sângele aparţinea grupei A, adică grupa sanguină a Linei Lindorfqr. %

De aici încolo, Freund nu se mai descurajă nici din cauza scepticismului procurorului, nici din cauza ostilităţii deschise a oamenilor din Reichelshofen. Pe 16, 17 şi 22 aprilie el cercetă din nou proprietatea lui Lindorfer şi trimise lui Lautenbach o cârpă de curăţat pe care era sigur că se vor găsi câteva urme. Îi trimise de asemenea ţeava de ieşire a chiuvetei şi mostre de pământ din jgheabul acoperişului, pentru *tă* presupunea că apa cu sânge de la spălarea podelei trebuie să

fi fost turnată în chiuvetă şi se infiltrase în murdăria din jgheab. Pe 7 mai el a reuşit să convingă autorităţile să elibereze un alt ordin de percheziţie iar pe 8 mar împreună cu Launtenbach, au reînceput o nouă cercetare în căutarea petelor de sânge.

De această dată Lautenbach a adus un pistol automat de spray care-i permitea o difuziune, mai fină a luminolului. Cu aceasta el a descoperit mult mai multe pete de sânge, în special, pe scândurile podelelor. Toate se grupau într-o zonă de unde fusese scoasă scândura care-i folosise anterior lui Lautenbach. Acesta era deci locul în care se împrăştiase sângele. Spray-ul revelase şi alte picături de sânge, invizibile cu ochiul liber, pe o bucată de carton care, în august, cu un an înainte, era aşezată lângă papucii din faţa cufărului. Au mai fost găsite de asemenea picături uscate pe lada de cărbune care eră în dreapta uşii între scări şi chiuvetă. Peste 20 de pete apărură în faţa lăzii de cărbune şi câteva picături mai existau şi pe una din laturi.

Lautenbach era conştient că aceste pete ar fi putut spune foarte mult, dacă ele s-ar fi dovedit a fi de sânge uman şi, mai mult dacă ar fi aparţinut grupei O. O cercetare atentă indica direcţia de unde veneau toate aceste pete astfel încât se putea determina cu uşurinţă acea parte a coridorului care fusese scena unei lupte sângeroase.

Lautenbach se înapoie de urgenţă la

Erlanger. Testele pe care le realizase cu ţeava chiuvetei şi reziduurile din burlanul acoperişului se dovediră a fi o mare dezamăgire. Prin toate acestea nu trecuse niciun lichid care să conţină sânge. Dar această dezamăgire trecu repede pentru că toate celelalte pete se dovediră a fi de sânge uman. Picăturile microscopice de pe lada de cărbune erau prea mici pentru a fi testate pentru grupa sanguină, chiar cu ajutorul metodei aglutinării mixte. Lautenbach s-a concentrat asupra centrului zonei unde considera, că cursese cel mai mult sânge. El a prelevat scândura care fusese pusă deoparte în august şi a căutat urme de sânge în striurile scândurii precum şi în murdăria adunată de-a lungul marginilor ei. În cele din urmă, la capătul scândurii care fusese în apropierea brichetelor de cărbune, el a găsit ceea ce căuta. A folosit din nou hârtie de filtru pentru a preleva particule de sânge şi de a o separa de alte particule, pentru a-şi prepara soluţia. După o zi nu mai avea niciun dubiu. Sângele de pe scândură provenea de la o persoană cu grupa A care era grupa sanguină a Linei Lindorfer. Cercetările ajunseseră în acest punct când Freund a propus realizarea unui model miniatural de lemn al coridorului pe care să marcheze toate petele de sânge care fuseseră găsite. Ideea sa era că acest model să-l sprijine în a-l convinge pe procuror că în coridor se afla secretul dispariţiei Linei. Pe de altă parte, Lautenbach consideră modelul drept un mijloc excelent” de încercare de reconstituire a

crimei.

El a măsurat petele existente, una câte una, pentru a determina direcţia impactului. Petele de sânge de pe marginea lăzii de cărbune trebuie să fi venit direct de pe un obiect însângerat cu o suprafaţă mică sau de la o rană; ele căzuseră pe ladă de la o înălţime de aproximativ 1 m şi 20 cm şi de la o distanţă de cca. 70 cm. Cele 20 de picături din faţa aceleiaşi lăzi proveneau de la o suprafaţă însângerată mai mare sau de la o rană şi de la o distanţă de ce 1 m şi de la o înălţime de 50 cm deasupra podelei. Sângele fusese împrăştiat orizontal pe peretele lăzii. Petele de pe papuci şi carton care se aflau la o distanţă de 1 m şi 70 cm distanţă de lada de cărbuni căzuseră de la o înălţime între 1 m şi 1, 5 m. Tiparul de împrăştiere a sângelui sugera o luptă sau „ucidere în mişcare violentă care se terminase pe podea lângă bucata aceea de scândură care fusese îmbibată cu sânge”. În ultima fază, sângele trebuie să fi stropit şi brichetele.

Freund şi Lautenbach petrecură două săptămâni, marcând toate petele pe model. Sângele care fusese determinat cu grupa A a fost marcat cu roşu, celelalte pete despre care se cunoştea că este doar sânge uman era marcat în oranj. Culoarea roşie reprezenta pe model marea majoritate. Ei reuşiră astfel să demonstreze că în coridor fusese sever rănită o persoană a cărui sânge avea grupa A.

Pe 15 iunie Freund ceru procurorului un

ordin de arest pentru Lindorfer. El a trebuit să arate modelul şi să facă o adevărată pledoarie pentru ca să-i fie dat acel ordin de arest abia în 19 iunie. Pe 22 iunie, puţin după ora nouă Lindorfer a fost arestat şi luat în maşina poliţiei trecând printr-un cordon de vecini indignaţi. În timp ce urca în maşină, se jură că este nevinovat. După aceea nu a mai scos un cuvânt. În închisoare el îşi lua prânzul cu mare poftă după care îşi făcea o îndelungată siestă, dormind până aproape seara. Când află despre acest comportament, Freund fu pentru prima dată asaltat de dubii. Se putea comporta un om vinovat în felul acesta? se întreba el. Ce era dincolo de faţa lipsită de expresie a lui Lindorfer? vera într-adevăr nevinovat, sau prost; – sau lipsit de emotivitate, sau nu voia să se exteriorizeze.

Freund îşi începu primul interogatoriu în după-amiaza zilei de 22 iunie, pe care o continuă fără întreruperi până în 23 iunie. El îi prezentă lui Lindorfer toate rezultatele cercetărilor sale şi toate contradicţiile, dar toate se dovediră a fi zadarnice. Lindorfer continuă cu încăpăţânare să insiste că Lina plecase de acasă cu un străin. În seara de 23 iunie procurorul, resemnat în parte şi în parte cu sentimentul de a fi avut dreptate declară: „dacă Lindorfer nu mărturiseşte, mâine îi dăm drumul”. Totuşi, Freund nu renunţa. El îşi ţinuse ascunsă ceea ce considera a fi ultima dar şi cea mai puternică carte a sa – modelul coridorului mânjit de sânge. Experienţa îi dictase să aştepte

momentul în care apărea o cât de mică fisură în armura vinovatului, fisură prin care să erupă tensiunile interne, sentimentele de vinovăţie sau frică. El ştia cât de brusc se puteau întâmpla aceste lucruri la oamenii simpli. În consecinţă, îşi începu interogatoriul răbdător, tenace, folosind fiecare contradicţie din răspunsurile lui Lindorfer, adresându-i obsedant aceeaşi întrebare: „Ce s-a întâmplat cu sora sa? Ea nu s-a urcat în nicio maşină. Ea n-a părăsit niciodată casa”.

Puţin după ora 11 şi un sfert, în dimineaţa aceea, Lindorfer spunea încă: „Este adevărul-adevărat că Lina s-a urcat în maşină. Nu mă îndoiesc că ea se va arăta, curând”. Dar, după o clipă adăugă în şoaptă o propoziţie curioasă: „va ieşi la lumină, aşa cum ies toate”. Freund îşi ciuli urechile. După câteva secunde, Lindorfer se aplecă şi, izbucni în suspine. Cu grijă; Freund puse pe masă modelul coridorului, astfel încât Lindorfer să se găsească confruntat cu scena crimei imediat ce ar fi ridicat capul. Când Lindorfer îşi ridică ochii, el privi modelul cu oroare. Suspinele sale deveniră violente şi în acea clipă cedă. La început greoi, dar în cele din urmă adevărul se revărsă ca un torent: „N-am vrut să-i fac niciun rău”, începu el. Frazele revelatoare urmară una după alta, întrerupte din când în când de suspine, ceea ce le dădea un aer oarecum confuz. Puţin câte puţin apăru tabloul adevărului. Era clar că şi acest tip simplu, cu mintea lentă, suferea de torturile conştiinţei. „N-am vrut să o…

nimeni nu ştie, nimeni nu mai ştie acest lucru, vă jur. Nimeni de acasă nu ştie… ea nu este nici în pădure, nici în casă, nicăieri pe proprietatea mea… dar, aşa e… modelul este corect… ea a căzut drept pe brichete…”

Aşa a început mărturisirea: o poveste atât de înspăimântătoare încât Lindorfer nu putea produce decât fragmente din ea pe care le încâlcea cu minciuni saule. Înflorea, întrucât se temea el însuşi să audă teribilele orori de pe propriile sale buze.

După mărturisirea iniţială a lui Lindorfer, întâmplările din 10 mai 1962 fuseseră următoarele: la amiază, când fiii săi şi ginerele erau în drum spre casă, iar nevasta şi fiica sa săpau în curte, Fridrich Lindorfer a urcat scările şi i-a cerut surorii sale să meargă şi ea să lucreze în grădină. Acolo avea şi ea câteva straturi de legume. Şi el, voia ca ea să şi le lucreze singură. O strigă din hol, bătu şi apoi intră în bucătărie. Lina stătea la masă şi călca nişte rufe. Îi spuse că nu avea timp de grădinărit. Refuzul ei stârni brusc ura mocnită a fratelui ei. Nu avea timp pentru grădină, dar avea timp destul să scrie scrisori anonime, se zburli el. Făcea aluzii la scrisorile anonime în care o femeie din vecini era acuzată de adulter. Toţi sătenii fuseseră de părere că Lina era autoarea acelor scrisori.

Lina îl făcu ticălos. El păşi spre ea şi o lovi peste faţă. Ea ridică fierul de călcat fierbinte şi îl urmări în timp ce el se retrăgea în hol. Aici reuşi

să-i ia fierul din mână şi-l ridică pentru a o lovi. Lina se retrase în uşa deschisă în micul coridor, continuând să-l facă în toate felurile. El aruncă fierul spre ea şi o lovi într-o parte a capului. Femeia căzu pe podea, întinzându-se moartă lângă brichete când Lindorfer, trezit din furia sa îşi dădu seama ce se întâmplase. Alergă jos şi încuie uşa din faţă. Apoi urcă din nou la etaj, îşi înfăşură sora moartă într-o haină veche atârnată de un cui din perete, după care o târî pe scări până în grajd. Aici o ascunse într-o căpiţă de fin amestecat cu bălegar, lângă coteţul de porci. Îşi spălă sângele de pe pantofi, mâini şi şorţul de piele cu apă rece. Apoi spălă podeaua. Luă brichetele de cărbune pe care le văzu stropite cu sânge şi le puse pe foc. Când nevasta şi fiica sa se întoarseră acasă ce era mai greu fusese făcut şi totul era curăţat sau ascuns atât de bine, încât nimeni nu observă nimic. Aşteptă până a doua zi şi folosi orele de seară pentru a o căra cu maşina la câteva sute de metri unde îngropă cadavrul.

Lautenbach, care a fost informat imediat despre mărturia lui Lindorfer, declară că unele detalii nu erau adevărate. După tiparele petelor de sânge Lina Lindorfer nu a putut fi ucisă în maniera descrisă.

În coridor avusese loc o luptă şi ea primise probabil mai multe lovituri cu arma crimei. Experienţa demonstră că o rană iniţială cauza foarte rar împrăştierea de sânge, până în momentul în care nu era deschisă o arteră. Numai

câteva lovituri pe o rană deja deschisă ar fi putut produce împrăştierea stropilor de sânge pe care Lautenbach le găsise pe lada de cărbuni.

Din nou, pe masă stătea modelul coridorului în timp ce Pretind reluă interogatoriul lui Lindorfer pentru a extrage întregul adevăr. Timp de două zile omul rezistă. Apoi cedă: „Bine, inspectore, deoarece se vede că tot ştii întregul adevăr nu pot decât să-l admit”. Prima sa relatare fu oarecum simplificată. După ce o lovise pe Lina peste faţă, fusese dat afară din cameră. Ea încuie uşa după el. Plin de furie împinsese de uşă şi izbutise să rupă zăvorul. Numai atunci luase sora sa fierul de călcat pentru a se apăra.

— EV se retrăsese în hol. Dar acolo o trăsese şi pe Lina. A urmat o luptă. El a forţat-o să intre în coridorul strâmt, acolo i-a luat fierul cu care a lovit-o în cap. Ea a căzut între lada de cărbuni şi scări, dar nu – mai în genunchi, prinzându-se de el până când el a lovit-o din nou în capi Apoi ea a căzut şi s-a întins, cu capul în apropierea brichetelor. Acolo a sângerat puternic. El i-a înfăşurat capul într-o jachetă pentru a nu lăsa să curgă sângele şi a tras-o spre stânga, astfel încât să nu poată fi văzută când se deschidea uşa. În felul acesta cursese sângele pe ladă, papuci şi bucata de carton. În felul acesta termină Lindorfer. Restul era aşa cum spusese el.

După o zi, poliţia săpă în locul indicat de Lindorfer şi nu găsiră nicio urmă din cadavrul Linei. El admise că nu îngropase cadavrul ci îl

ciopârţise în grajd, folosind un topor „în timp ce familia sa nu era acasă. La început spuse că arsese cadavrul bucată cu bucată în soba din atelierul său. Lautenbach examină colţul grajdului unde Lindorfer spusese că efectuase oribila mutilare. Acolo a găsit pete de sânge. În spatele sobei a descoperit mici bu, câţi de os care, măcinate şi testate cu procedeul Ouchterlony, se dovediră a fi de origine umană. Dar el susţinu că lui Lindorfer i-ar fi fost imposibil să ardă corpul la focul mic al sobei. Confruntat cu această părere, Lindorfer spuse şi restul incredibilei sale poveşti. Aşa era. Îi fusese imposibil să ardă cadavrul, deşi încercase s-o facă. El fiersese cadavrul într-un cazan mare în care-şi încălzea „apa cu care curăţa butoaiele de cidru ale vecinilor săi. Apoi luase carnea de pe oase şi pe aceasta o arsese bucată cu bucată. Ceea ce mai rămăsese pusese în pungi de hârtie şi le dusese într-o pădure din apropiere. „Trebuie să ai nervi de oţel, spuse el… Trebuie să ai într-adevăr sânge rece”. Mai târziu adăugă: „nici nu vă puteţi închipui de ce este capabil un om, ce poţi fi determinat să faci… Deşi apoi m-am dus la culcare ca în fiecare zi”. Aruncase apa folosită la fierberea cadavrului la canal, iar o parte pe straturile din grădină. Când poliţia venise pentru prima dată acasă la el bucăţi de grăsime încă mai atârnau de unele frunze, dar nimeni nu observase acest lucru. În sfârşit, luase puţină cenuşă din oasele surorii sale şi dusese la cimitir unde o îngropă în mormântul, mamei sale.

„Simţeam că e de datoria mea să fac acest lucru, spuse el”.

Mai târziu se dusese în camera Linei şi îi luase cartea de identitate, deoarece aceasta ar fi putut trăda faptul că nu plecase de acasă. Tot atunci luase şi câţiva bani. Dar cel mai mult timp i-l luase curăţirea zi de zi a coridorului, scărilor, grajdului şi atelierului, frecând totul cu apă şi săpun şi cu o perie aspră. Vărsa apa însângerată la canal astfel încât să nu existe urme pe ţevi. A spălat şi pereţii grajdului şi atelierului de mai multe ori şi a folosit resturile însângerate ca îngrăşământ, apoi îşi pusese nevasta să vopsească scările şi să zugrăvească peretele holului din faţă. În sfârşit, nu mai văzu nicio urmă de sânge. Era ferm convins că nimeni nu va mai putea găsi vreo probă împotriva lui. Spălase şi periase chiar locurile în care nu vedea sânge dar considera că ar fi trebuit să fie. „Eram sigur că nu va mai fi găsit nimic niciodată”, spuse el pe jumătate cu îngâmfare şi pe jumătate resemnat. „Nu m-a impresionat deloc când poliţia a căutat prin casă şi a scos scândura din duşumea. Nu m-am temut nici când ai venit dumneata inspectore Freund. M-am gândit: „Nu cred nici ei înşişi. Nu am crezut că poliţia ştie ceva până când nu am văzut modelul. Pentru că eu spălasem totul acolo de câteva ori. Îmi aduc aminte că nu mai vedeam nicio urmă de sânge şi tot mai frecam…”. Mărturisirile au durat până la începutul lui iulie. Era vara târziu când Lautenbach, împreună cu câţiva detectivi, merseră

la locul din pădurea unde Lindorfer ascunsese ultimele vestigii ale crimei. Lautenbach găsi numeroase bucăţi de oase umane care confirmară mărturisirea. Găsi de asemenea şi câteva particule de os arse îngropate la suprafaţă deasupra mormântului mamei lui Lindorfer. Totuşi, arma crimei – fierul de călcat – nu a fost găsit niciodată. Dar acesta nu mai era necesar pentru a completa tabloul crimei şi a-l corobora cu mărturisirile pe care Lindorfer le-a terminat cu următoarele cuvinte: „Acum mă pot, duce la spovedanie cu cugetul curat”. Câteva luni mai târziu, când Lindorfer stătea în boxa acuzaţilor la curtea din Ansbach acuzat de crimă bestială, numeroşi spectatori îl priviră cu repulsie şi oroare. Probabil că erau puţini cei care ştiau care fuseseră forţele elementare care existaseră sub suprafaţa vieţii şi care-l duseseră pe Lindorfer, din avariţie şi datorită condiţiilor de înghesuială din casa sa, la un act care-l forţaseră inexorabil să facă orori din ce în ce mai mari. Condamnat la 8 ani de închisoare, el nu a arătat niciun semn de remuşcare. Se părea că simţea că îşi salvase conştiinţa prin mărturisire.

În timp ce Lindorfer era scos din sala procesului era clar că latura ştiinţifică a acestui caz rămânea una dintre realizările remarcabile ale serologiei legale. Mai presus de orice, aceasta a indicat ce se poate face când poliţiştii şi oamenii de ştiinţă îşi unesc forţele pentru demascarea unei crime.